כ"ד תשרי תשמ"ו, 9.10.1985 מיכתב 2510 שנה 50 הבחיר 1850 שקלים (כולל מע"מ)

העולם הזה

דרך היסורים של פולה מוזס

27 שנים אחרי שבנה נדרס למוות – קרה אותו הדבר לבעלה

"כיף כף" עולה את האבנרית

אבנרים משקיעה 45 מ' לשיכון חלב

"כיף כף" עולה את האבנרית

אבנרים משקיעה 45 מ' לשיכון חלב

כיף כף

כיף כף

כיף כף 15 אוגוסט

וימר טמיר כהן (יעקבסון)

מכתבים

כמו הספרדים בסיציליה

על התעללות וטירטור ערביי הגדה המערבית ועזה (העולם הזה 24.9 ואילך).

„הקהילה היתה חייבת לנקות את המיבצר בכל ערב שבת, לצחצח בפעמונים, לקרצף את ה־מיזרקות, לטאטא את הרפש מהרחובות, לכבר את חצרות הבניינים הציבוריים ולשאת את ספסליהם של קציני־העיר ממקום למקום."

כך מתאר ההיסטוריון התעללות, או מה שנקרא בימינו טירטור, ובלשון השילטונות, ענישה קיבוצית. של מי? מתי? על־ידי מי? של יהודי פאלרמו הסיצילית בסוף המאה ה־15, על־ידי שליטיו הספרדיים של האי באותם ימים.

האם באמת שכחנו, כיהודים, את תורתו של הילל? **גרישון ישר**, תל־אביב

● *אמר הילל לאותו נוכרי שביקש לגיירו וללמדו את התורה כולה כשהוא עומד על רגל אחת: „דעלך סני לחברך לא תעבד! (מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך!) – זו היא התורה כולה!"*

● ● ●

קריאה מניקראגווה

הקוראת ד'לוגוף מבקשת עזרה הו־מניטארית.

אני נמצאת פה זו הפעם השניה השנה. יש לי הזכות הגדולה לראות עם המתנער לחיים מ־שילטון דיקטטור ערץ ואכזר... 95% מתושבי ניקראגווה הם עניים מרודים. רבים אנאלפביתים ותינוקות רבים מתו בעבר משילשול. תחת המישטר הנוכחי כל זה השתנה והעם חי. בפעם הראשונה בחייו. עם תיקווה ועתיד.

אך ממשלת רגן אינה רואה בעין יפה את המישטר הנוכחי ועושה הכל כדי להפילו, בעזרת אנשי השילטון הקודם. ארצות־הברית הטילה חרם. הסגר ימי וסנקציות רבות אחרות. דבר שגרם להמונים סבל נוסף ומחסור גדול. ומעל לכל סבל של אובדן חיים צעירים רבים. הנופלים בקרבות והמונים — אזרחים חפים מפשע. לרבות נשים, ילדים וזקנים — הנרצחים מדי יום, בדם קר. על־ידי הקונטרה־רבולוציונרים.

בגופות הנרצחים מבוצעים גם מעשי־זוועה: קוטעים את גופותיהם בגרזנים, מנקרים את עיניהם ומציגים אותם בככרות העיירות וה־כפרים.

אני מבקשת אתכם, חברי, בני־מישפחתי ובני־עמי, בשם האלוהים: שילחו הנה עזרה, מתנדבים, מומחים, יועצים, רופאים, חקלאים.

אביטל ד'לוגוף, מנאגווה, ניקראגווה

● ● ●

מדוע מלון „בריסטול"?

על שעות הרות־גורל בהיסטוריה (העולם הזה 2.10).

כל אחד וגחמותיו. אם סטפן צווייג התפעל כל־כך מתאריכים יוצאי־דופן והרי־עולם, הרי אני. למשל, מסתקרן דווקא משמותיהם של מקומות יוצאי־דופן.

האם שמעתם פעם, לשם דוגמה, על איידלוויילד? על קאבורה באסו? על ג'ודרל באנק? או, מדוע כל־כך הרבה בתי־מלון בעולם נושאים את השם בריסטול?

משה סופליק, חיפה

● *נו פרובלם. איידלוויילד היה שמו של נמל־התעופה של ניו־יורק בטרם שונה לקנדי. אחר רצת הנשיא גון קנדי, קאבורה באסו הוא סכר על נהר הזאמבזי במוזמביק; ג'ודרל באנק הוא מיצפה־כוכבים בעל טלסקופ־הענק בקירבת מנצ'סטר האנגלית. והשם בריסטול ניתן להרבה מלונות בעולם (למשל בלונדון וינה. ז'נווה ובעבר גם ברחוב בן־יהודה בתל־אביב) לכבודו של הלורד פרדריק אוגוסט הרוויי בריסטול בישוף אירי פרוטסטנטי עשיר בן המאה ה־18. אשר הירבה לטייל בעולם.*

● ● ●

קול הקופות

על סירטי השנה (העולם הזה 2.10)

איך אתם מסבירים את העובדה הבאה: שני הסרטים האמריקאים שבהם בחרתם כסירטי השנה הטובים — פאריס טכסאס ואמדיאוס — נחלו כישלון חרוץ במקום הולדתם רווקא?

פאריס, טכסאס היה השנה אחד הכישלונות הקופתיים הגדולים בבתי־הקולנוע האמריקאיים ואמדיאוס הגיע בארצות־הברית. מבחינה קופ־תית, רק למקום ה־56!

רגינה פרנקל, תל־אביב

כתבת השער הקדמי:

מותו של עורך

הטרגדיות של מישפחת מוזס היו קשורות תמיד בתאונות־דרכים. לפני 27 שנים נהרג בנם גילעד, אחר־כך, בגיל 14, דרס הבן נוני ילדה בת 5, והשבוע נדרס למוות האב, נוח מוזס (בתמונה). בשערי עיתונו „ידיעות אחרונות" — שלמענו הקדיש את כל חייו.

8

כתבת השער האחורי:

המשוררת שרצתה מאוד להיות גבר

חבריה של המשוררת המנוחה יונה וולך (בתמונה) מעידים עליה שיותר מכל היא רצתה להיות משורר. המחזאי יוסף מונדי מספר על חלום הוויבראטור שלה, המבקר גבריאל מוקד מעיד כיצד היא השתלטה עליו כליל והמשורר דויד אבידן מסביר: „המוח הגברי עדיף על המוח הנשי!"

38

צעיף של טימטום

מטוסי חיל־האוויר יצאו לפעולת־נקם הרחק מעבר לים. הפציצו ל־בסיסם, אך הטילים המסוכנים ביותר ממשיכים לשייט באוויר – אלה הם הנימוקים האוויליים של הפוליטיקאים, שהביאו אותם לקבל את ההחלטה. ער־פל־הקרב בתוניסיה כבר התפזר, אך בירושלים מביטים על ההריסות מ־בעד לצעיף־של־טימטום.

12

סיכול אווירי

מבחינה מדינית היתה ההפצצה כישלון מוחלט: המלך חוסיין וי'אסר ערפאת לא נסוגו מיוזמת־השלום שלהם, ובכך סיכלו את תיקוותיהם של יצחק רבין ושימעון פרס.

7

הימים הנוראים

„הימים הנוראים" היו השנה באמת נוראים: הם התחילו בלארנקה, המשיכו בתוניסיה והסתיימו בחטיפת הספינה. אפילו את ההרג ההמוני בסיני ייחסו למילחמה הישראלית־פלסטינית.

6

גופות בשיחים

שני הצעירים שיצאו לטייל בטבע נורו מן המארב. וגופותיהם נמצאו בין השיחים. סמוך לירו־שלים. הרצח העיד כי נפתח עידן חדש של דם.

10

„אמא אכלה בוסר!"

אמו הורשעה במעשי מירמה ונדונה לארבע שנות מאסר – הצעיר בן ה־30 מספר על חייו בצילה של אמו.

36

מי אתה והשקל נמצא בקשיים?

40 אלף אנשים עובדים בחברות שנקלעו לקשיים — לא כולם יוד־עים שעתידו של מקום־העבודה שלהם הוא מפוקפק.

17

מחוץ לכותנת שופטים

דב איתן (בתמונה), שופט מחוזי לשעבר, מספר בראיון מיוחד על הנסיבות שבהן פרש על הרגשת הרווחה אחרי הסרת הגלימה, על נדודי־השינה של שופט ועל בדידותו החברתית. וקובע כי ברבות השנים השופט נעשה קהה לסבל אנשים!"

14

חיי גימנסיה

בגימנסיה הרצליה לפני 30 שנה לא רק למדו, אלא גם עשו חיים. למשל, החליטו כי דבורה ה־נביאה הרגה את סיסרא מתוך הגנה עצמית. כאשר הוא ניסה לאנוס אותה.

35

רומיאו וכהנא

הוא – ערבי נוצרי, הטוען שביקש ממנה להתנצר. היא – יהודיה, הטוענת שדרשה ממנו להתגייר. שניהם אהבו זה את זה. הסתכסכו על כסף, חזרו לאהוב.

28

עד שהושמע שמו של מאיר כהנא ונשפך דם. רו־מיאו ויוליה נוסח רמלה.

השולם הבא

חיל־האוויר הפציץ את ביכר־ציון ושר הביטחון מאיים על כוח 16 של „בזק" ★ בניגוד לרבנות, המישטרה אינה מפלה את ה־אתיופים – היא מכה אותם ממש כאילו היו אזרחים מן המניין.

42

תיקווה לבדה

היה לה כל מה שרצתה: יופי, פירסום, קריירה זוהרת בתיאטרון ובטל־ויזיה. בעל שכל חבריו קינאו בו, ושני ילדים. היום, אחרי גירושיה, תיקווה מור (בתמונה) היא אשה בודדה מאוד החיה בצינעה ומחפשת עבודה.

26

קלקר

דורון מזר וששי קשת מקליטים, מויש חן עסוק עד מעל לראשם של אחרים, שלום חנוך מפסיק לחכות למשיח, אמנון ברנזון נעלם בסערה, חיים כהן כובש את אירופה וצ'אק נוריס מצא כפיל.

34

רחל המרחלת מדווחת:

יוסלה בוכמן מצא **גילה** חדשה, בת 22 — שותקת ומחיי־כת ● **פיפי רונן** (בתמונה) מתכוננת למילחמה על הגט ● **רחל דיין** מתא־מת הרזיה עם **אורה בהרב** ● הנשים של **ארנון מילצ'ן** מכינות לו סלט ● **חביב שימ־עוני** בין אשתו ומזכירתו.

40

המדורים הקבועים:

מיכתבים – קול הקופות ונח בשבע שגיאות 3
איגרת העורך – שיעור מרענן לוריא 4
תשקיף – ספר לבן לקיבוצים וחניה פרטית לפקיד בכיר 5
במדינה – מועדים בלי שימחה 6
הנדון – מיבצע בילעם על אתון מעופפת 7
יומן אישי – שתי סטירות־הלחי של משה דיין 11
ראיון – עם דב איתן שופט מחוזי לשעבר 14
אתה והשקל – הרשימה השחורה והתוכנית החברתית 17
מה הם אומרים – בן־גוריון יישאר גם אחרי שהמרידורים ייעלמו! 18
גם זה וגם זה – מדיצינה על הקרח ואופנה עלא־כיפק 21
אנשים – איפה רפיק חלבי והיכן ענת עצמון 24
הוריסקופ – המשיכה המינית מכריעה גורלו של כל קשר 31
תשבצופן – מן העצים ומן השמיים (3 אותיות) 32
שידור – החוש השישי של כתב הרדיו 33
קליק – הצלחה בפאריס, חופשה ברומא 34
הווי – השקל במדחן הקנדי והחיתול באסלה 35
רחל המרחלת – העשירים תמיד רוצים עוד ואף אחד איננו מתגרש בשבת או במועד 40
העולם הבא – עמ' ל במקום סנדל (דנוור) 42

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תא־דואר 136 ♦ העורך הראשי: אירי אבנרי ♦ עורך־משנה: דוב איתן ♦ עורך תבניות: יוסי שנון ♦ עובד ביתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר, ענת סרגוסטי ♦ עורך דסק: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם ביטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זכריני ♦ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: "הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ♦ הפצה: "גד" בע"מ, תל־אביב

קוראים כותבים

לפני כמה חודשים פגשתי בתל־אביב את רענן לוריא, שבא לביקור־מולדת.

מבין עשרות העיתונאים, הציירים והצלמים, שהתחילו את דרכם בהעולם הזה, הממלאים כיום את השורות הראשונות של העיתונות הישראלית ושרכשו להם שם בעולם, אין איש שהצליח מבחינה מיקצועית בעולם כמו לוריא. הוא כיום אחד הקריקטוריסטים המבוקשים ביותר בעולם כולו, ויצירותיו מתפרסמות במאות עיתונים ברחבי־תבל. הציור, שלא כמו המילה הכתובה, אינו מכיר מחיצות לאומיות ותרבותיות.

לוריא התחיל לעבוד אצלנו ב־1954, אחרי שהקריקטוריסט הראשון שלנו — דוש (קריאל גרדוש) — עבר למערב. כמו דוש, כיהן גם הוא בעורך הגראפי של העולם הזה. הוא גם עשה אצלנו כמה מיבצעים אחרים. כך היה, למשל, העיתונאי הראשון שצילם את עצמו תוך כדי צניחה ממטוס.

אחרי זמן־מה עבר לוריא לארצות־הברית, והתחיל בקריירה הבינלאומית שלו. את מקומו מילאו קריקטוריסטים אחרים, שאחדים מהם משיכים לעשות חיל במיקצוע זה, כמו זאב (פרקש) בהארץ. עכשיו ממלא אצלנו תפקיד זה אבשלום.

אבשלום הוא מעריץ גדול של לוריא. כש־ראיתי את לוריא, סיפרתי לו על כך. ולוריא שיבח את יצירותיו של אבשלום. תוך השמעת ביקורת קונסטרוקטיבית ועצות. מסרתי זאת לאבשלום, שהריץ מיכתב ללוריא. החודש השיב לוריא, ונרמה לי שיש עניין במיכתב זה, שהוא מעין שיעור מאלף במיקצוע הקריקטורה.

הנה הוא כלשונו:

לאבשלום שלום,

תודה עבור מיכתבך, וסלח לי שאיני עונה בפרוטרוט כיאות. מחמת קוצר־זמן (אין לי מזכירה בעברית, לצערי...). אך העיקר הוא ש(א): אתה מתקרם בקצב מהיר, כמעט מקריקטורה לקריקטורה.

(ב): צללים ממלאים פונקציה - של מימד שלישי, ונותנים בזה עושר של נפח (בנוסף על "צבעוניות" יחסית). כדי להשיג מימד זה, עליך להיות נאמן — פחות או יותר — לחוקי־הפיסיקה, אחרת עין הקורא תבין ש"רומתה", או שפשוט אינך משתלט על הנושא.

הטוב ביותר הוא להיות נאמן לצללים של תמונה, ולהעתיקם במקביל להגומה הקרי־קטוריסטית של הקו החיצון. הקפד ללמוד את כהות הצללים, ולהעניק להם שכבות מקבילות בציורך. אף פעם אל "תזרוק" צללים סתם. ל כ ל צ ל י ש ס י ב ה. מקור האור חשוב ביותר.

כאשר אמרתי לאורי "להחליט מהיכן בא האור", כוונתי שכל הציור תלוי במקור־האור — למשל, לא יתכן שצילו של X יפול שמאלה, וצילו של Y יפול ימינה. הציור הוא ישות אחת, ולא קבוצה מיקרית של אנשים שלא תלויים זה בזה.

גם פרצוף קריקטוריסטי הוא פורטרט עם סימן (או סימני) קריאה. הדגש את המודגש. אבל לעיתים תרצה להדגיש פרצוף לפי המסר הפוליטי שאתה משתדל להעביר — לצייר רגן "תקיף" יותר, ואז תדגיש את הסנטר, וכו'.

הגודל של הנייר חייב להיות בינוני (בערך 25 ס"מ על 20) מכיוון שאחרת תי־יגע את עצמך ללא צורך בקווי־צל ארוכים מדי. אני מקווה שאתה עובד על שולחן־אור.

קווים חיצוניים של הקריקטורה אני מבצע ברפידוגראף 0.35, קווי־צל ב־0.25.

קריקטורה טובה מכילה חמישה אלמנטים:

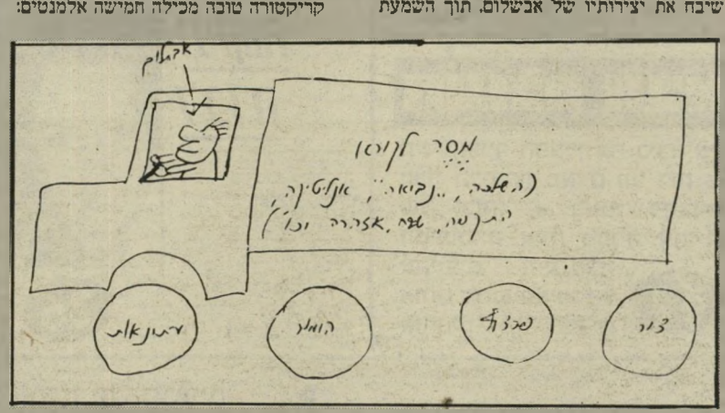

כל נביאינו — ממשה וירמיהו עד לעמוס — היו קריקטוריסטים פוליטיים, בסך־הכל. היות ולא היו אז רפידוגראפים, ציירו מצבים מרעישים במילים. נהג בחוכמה ובזהירות!

ברכות והצלחה,

רענן לוריא.

עד כאן המיכתב. בעיניי הוא מהווה סמל יפה של המשכיות — אחד מוותיקי־הוותיקים של המערכת מדריך את אחד הצעירים שבצעירים. זה גשר מעל ל־30 שנה.

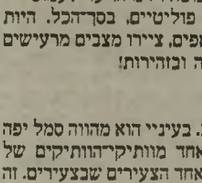

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

איננני יודע אם קול המון כקול שדיי, אבל קול הקופות בבתי־הקולנוע הוא משהו, לבטח. למרות ההערפה הברורה שלכם לסרטים לא־אמריקאיים, הרשו לי לעדכן אתכם בסטטיסטיקה הבאה:

סרטים אמריקאיים גרפו השנה 92% מן הקופה באנגליה; 80% בהולנד; 70% ביוון ו־52% ב־איטליה.

מיכאל בן־יאיר, בת־ים

● ● ●

נח בשבע שגיאות

על מסיבת־הנישואין של בנו של צבי אלדרוטי (העולם הזה 18.9).

הפרטים המעוותים והמוטעים שהתפרסמו בידיעה הקצרה על מסיבת־הנישואין של בני, במדור אנשים. הזכירו לי כיצד יש להתאמץ בכתיבת שמו של נח בשבע שגיאות.

(א) מעולם לא כיהנתי בחברת שיכון עובדים בתפקיד כלשהו.

(ב) בחתונה השתתפו אישים, מלבד שאול עמור, ראש המועצה המקומית מיגדל־העמק, אשר בלט, כדבריכם, בנוכחותו, ומעמדם בוודאי שאינו נחות ממעמדו (כגון יצחק רבין, שר־הביטחון). מדוע, אם כן, לקפח זכותם לבלוט בנוכחותם?

(ג) לאירוע המישפחתי הזמנתי ידידים בלבד, ולכן הדבקת הכינוי "יריבו של אלדרוטי" לעמור הוא רחוק מהמציאות וחוטא לאמת.

(ד) שאול עמור מעולם לא הדיחני מכהונתי כראש המועצה מיגדל־העמק. נבחרתי ארבע פעמים ברציפות לכהונת ראש־המועצה. בכל הבחירות זכיתי ברוב מוחלט. פרשתי מרצוני מכהונתי ביוני 1977, לאחר 18 שנות כהונה, בשל יציאתי, בשליחות המדינה, לארגנטינה.

צבי אלדרוטי, הרצליה

● ● ●

הבת של הסמג"ד

על נשואי צביקה שפיר וטל פז (העולם הזה 18.9).

הופעת הקריקטורה של דוש. הם היו. כנראה. בראש אחד.

● ● ●

נפן גפן

עוד על הצלחתו של מסע הפירסום לנקניקיות (העולם הזה 24.9 ואילך).

תודה לקורא חפץ שהאיר את עינינו לדעת כי בלשון היפאנית פרסום זה קוקוקו.

יש לי רק שאלה אחת: קוקוקו או קוקוקו?

כרמלה זנזורי, רמת־גן

● קוקוקו וכמו שאומרים ביפאנית. סיר־נארה!

"ראש קטן" של אבשלום
שני קריקטוריסטים –

"ראש קטן" של דוש
– בראש אחד

בת־, טל פז, שנישאה לצביקה שפיר, היא אכן דיילת־אוויר וסטודנטית. אך אבא של טל היה סמג"ד בגולני והוא נפל במילחמת ששת־הימים.

ציפורה פז, הרצליה

● ● ●

יש דמיון ויש ראשון

על קריקטורה של אבשלום בגליון אישה־השנה (העולם הזה 11.9).

ברכות על בחירת אישה־השנה שימעון פרס ועל הכתבה המקיפה והמעניינת. אך בין התצלומים והקריקטורות שאיירו את הכתבה מצאתי קריקטורה הבאה לתאר את תסמונת הראש הקטן בצה"ל (ראה גלופה) והקריקטורה הזאת דומה להפליא לקריקטורה של דוש, שהתפרסמה שבוע קודם לכן (ראה גלופה).

חתימה לא ברורה, תל־אביב

● הקריקטורה המקורית של אבשלום הופיעה *בהעולם הזה (5.6.85)* זמן רב לפני

אין חדש תחת השמש

המסקנה המתבקשת מעיון בגליון העולם הזה שהופיע השבוע לפני 25 שנה, היא שאין חדש תחת השמש. כבר אז היו עברייני הצווארון הלבן באופנה, וכבר אז באו רק חלק על עונשם, שעה שחלק רווקא בא אל המנוחה והנחלה או. כפי שניסח זאת, באחד מפסוקי־השבוע באותו גליון, אחד האישים הסטגונים של אותה תקופה, קצין מישטרה לשעבר ועוזרו של דויד תדהר האגדתי, הבלש העברי הראשון.

● **הבלש דויד אלמוג**, על רמאים כלכליים: "בכל העולם. כשאדם מטפס על הקיר, הוא נופל לארץ. אצלנו, כשמטפסים על הקיר, מגיעים לגג."

תשקיף

וייצמן ימתין חודשיים

עזר וייצמן דוחה את החלטתו על פרישה ממשלת־האחדות עד לשובו של ראש־הממשלה שימעון פרס, מביקורו בארצות־הברית.

אם בעיקבות הביקור יואץ תהליך המגעים עם המלך חוסיין, יישאר וייצמן בממשלה. אם לא, הוא יפרוש ממנה, לדבריו, ביחד עם מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה אברהם ("אברשה") טמיר.

וייצמן אינו סבור ששני ח"כי יחד האחרים, שלמה עמר ובנימין בן־אליעזר, ילכו איתו.

בינתיים זועם וייצמן על עמיתיו מהעבודה בקבינט המדיני־ביטחוני. וייצמן שינה את דעתו על פעולת־ההפצצה בתוניס בין שתי הישיבות, בבוקר ובערב, שהתקיימו בנושא.

לדעת וייצמן, הודלף מלישכתו של ראש־הממשלה באילו מי שהשפיע עליו לשנות את דעתו היה טמיר, בעוד שטמיר היה, באותה עת, במצרים, במישלחת המנכ"לים.

מנהיג השביתה פוטר

אדיסו מסלה, אחד מארבעת מנהיגי שביתת־האתיופים שהסתיימה בשבוע שעבר, פוטר מעבודתו בסוכנות כמתורי־גמן ובחונך במרכזי־קליטה.

הסיבה לפיטורין, על־פי הסוכנות, היא שהוא נעדר מהעבודה בכל 28 ימי־השביתה. מבלי להודיע על־כך למממנים עליו. למעשה, מנסה הסוכנות לשבור עתה את כל מי שעמדו מאחורי השביתה.

שרון לערוץ השני

אריאל שרון דורש הברה במעורבותו בנושא הערוץ השני.

שרון מבקש לקחת חלק פעיל בצוות־ההקמה, בהסתמכו על העובדה שגם הטיפול בקולנוע הישראלי נמצא במישרד המיסחר־והתעשיה.

בורג יתחייב בכתב

מסתמן הסדר בין הסיעות במפד"ל, שהשר יוסף בורג יתחייב בכתב שהוא יתפטר בתאריך כלשהו אחרי ועידת המיפלגה, בחודש מרס 86.

בורג יאשר בעל־פה, שההסכמה על כך שאין דורשים ממנו לנקוב בתאריך ספציפי. היא בתנאי שהוא לא יפריע לח"כולו של האיש החזק במיפלגה, רפאל בן־נתן, לשעבר איש־סודו של בורג.

ערב הקמת ממשלת האחדות הודיע בורג שהוא יתפטר בחודש הבא. עתה ברור שהוא לא ימלא את הבטחתו.

מירוצי טפסים בעבודה ובחרות

הוועידות המתקרבות בעבודה ובחרות גורמות להצפה בערימות טפסי־החבר המובאים באחרונה לסניפים.

בעבודה ניטש ויכוח חריף על גובה דמי־החבר שיש לדרוש מהמתפקדים.

הקיבוצים דורשים שכל מתפקד ישלם סך של 8000 שקל לשנה. העירוניים דורשים להעמיד את הסכום על 3000 שקל. הקיבוצים מציעים סכום גבוה כדי למנוע זיופים. בעוד העירוניים טוענים שדרגים יימנעו מהתפקדות, אם יתבקשו לשלם סכום כה גבוה.

מתפקד בחרות נדרש לשלם 300 שקל כדמי חבר חד־פעמיים, וב"מצודת־זאב" מתרוצצות שמועות, בלתי־מוכחות, שבעלי־מאה מחתימים תומכים בסיטונות ומשלמים בצורה מקובצת עבור אלפי חברים חדשים.

מפגינים בקאהיר, שובתים בתל־אביב

צעירי חרות מפנים עתה את מרכז פעילותם לרחוב בזל בתל־אביב, שבו שוכנת השגרירות המצרית. הם מתכוונים להתמקם מול השגרירות בכל פעם שמישהו בקאהיר יפגין נגד ישראל. לא רק מול שגרירות ישראל בבירת מצריים.

הבר — דוברו של רבין

איתן הבר, הכתב הצבאי של ידיעות־אחרונות, יהיה יועצו לענייני־תיקשורת של יצחק רבין, במקומו של נחמן ש.

באחרונה היו לחישושים שהבר לא יקבל עליו את התפקיד במישרד־הביטחון, אלא אם כן הוא יהיה בעל־סמכויות נרחבות. עתה נראה, שהבר יקבל עליו את התפקיד, ללא שום הרחבה בסמכויות.

ריב מחלקות בגלי־צה"ל

מחריף הסיכסוך בגלי צה"ל בין מחלקת הבידור, שבראשה עומד מולי שפירא, למחלקת האקטואליה, שבראשה עומד יוסי עוזרד.

העימות הממושך הגיע בחול־המועד סוכות לשלב חדש: מחלקת הבידור סירבה לאפשר שימוש בחומר שלה מפסטיבל לתיאטרון אחר בעכו לתוכנית האקטואליה בוקר טוב ישראל.

מפקד גלי צה"ל, רון בן־ישי, התייצב לצידו של שפירא.

המתנחלים רימו את רבין

אנשי גוש־אמונים לא עמדו בהסכם שלהם עם יצחק רבין. והביאו להקפות שימחת־תורה, שערכו השבוע בקבר־יוסף בשכם, אלפי אנשים, בהסעות מאורגנות מכל רחבי הארץ.

ההסכם, על־פיו הורשו להשתתף בטקס עד 500 איש, תושבי ההתנחלויות הסמוכות בלבד, הוא שאיפשר לרבין לשכנע את אנשי שלום־עכשיו שלא להגיב על האירוע בהפגנת־נגד.

חניה פרטית לנפתלי לביא

מנכ"ל המגבית בארין, נפתלי לביא, מעורר את רוגזם של אנשי הסוכנות היהודית בגלל מקום־חניה פרטי שהוא סידר לעצמו לאחרונה, ללד הכניסה הצדדית למישרדי, הצמוד לבניני הסוכנות.

לביא, שמשכורתו הגבוהה והשיפוצים הנרחבים והיקרים שביצע במישרד כבר זכו בהד שלילי אצל ראשי המגבית בחו"ל, מעריך שלא להחנות את ריכבו במיגרש־החניה הגדול של הסוכנות. לצורך זה נעקרו שני עצים עתיקים בכניסה הנפרדת, ברחוב אלחריזי בבירה, והוכשר שם שטח החניה הפרטי שלו.

שגיא וטוניק הוטרדו טלפונית

האלוף (מיל') יהושע שגיא ומבקר־המדינה יצחק טוניק הוטרדו טלפונית על־ידי מרכזיית גלי־צה"ל, בגלל שמם.

בגל"ץ חיפשו את בעל־הטור יהושע שגיא, בתב־הספורט של "הארץ", המגיש פינה בתחנה הצבאית. בטעות טילפנו למפקד חיל־המודיעין לשעבר, והעירו אותו משנתו.

במיקרה אחר חיפשו בגל"ץ את יצחק טוניק, איש יחידת דובר־צה"ל, ובטעות הגיעו למבקר־המדינה. המטלפן העיר את טוניק הקשיש משנתו.

כתוצאה מכך מתכוונים בתחנה הצבאית לרשום לצד מיספרי־הטלפון זיהוי ברור יותר של האישים השונים, בעלי השמות הבעייתיים.

מצור על בית שכנה

שוטרים וחיילים בשכם צרו השבוע על ביתו של בסאם שבעה, כאשר התארחה אצלו מישלחת של קבוצת־המחאה הלאה־הכיבוש שבאה להביע באוזניו את סלידתה מהשתוללות המתנחלים ברחובות העיר. במסווה של טקס דתי.

לובשי־המדים חיכו לאורחים מחוץ לשער הבית, רוקנו את האוויר מגלגלי מכוניותיהם, עיכבו אותם שעה אריכה במקום ורשמו את פרטיהם האישיים של כל הנכנסים והיוצאים.

ספר לבן על הקיבוצים

אקדמאים מחרות מתכוונים להוציא בקרוב לאור מיסמך ישן־חדש על הקיבוצים שהוקמו על אדמותיהם של כפרים ערביים, שנהרסו או ננטשו ב־1948. כוונת הכותבים היא להוכיח שפרשת נילי־הקיבוצות בגדה אינה חריג, אלא המשך מכובד לפרישות המורות יותר, שעשו אנשי תנועת־העבודה בעבר.

מריבות־כבוד במרכז הליברלי

ההפצצה בתוניס גרמה לעימות חריף בין הליברלים ול"ע מצד אחד לאנשי שינוי מצד שני בשאלה: מי מהם הצליח לגרום לכך שהאינטרנציונל הליברלי דחה את הצעת־ההחלטה לגינוי ישראל.

משה קול ויצחק ארצי, אנשי ל"ע, ויצחק נגר, איש הליברלים, הודיעו שהם הצליחו למנוע את ההצבעה. אנשי שינוי טוענים, לעומתם, שדווקא בגלל דיעותיו המתונות של מרדכי וירשובסקי נמנעה הצעת הגינוי.

יצחק מודעי ואברהם שריר, שנלחמו בשצף קצף על ראשות מישלחת הליברלים לאינטרנציונל הליברלי, הערפיו בסופו של דבר שלא לצאת לשם.

ועידת הנשיאים לארץ

בעוד חודשיים יתקיים בירושלים כינוס נוסף של ועידת־הנשיאים של ראשי הארגונים היהודיים. שאיתם מקיים נשיא ארצות־הברית, רונלד רגן, התייעצות שבועית.

יחד עם ראשי הארגונים יבוא ארצה מנכ"ל הארגונים, יהודה הלמן — ישראלי לשעבר, הנמצא בארצית־הברית מזה 35 שנה.

אונגר לעליה ולקליטה

כמעט בטוח שעמוס אונגר — יושב־ראש החברה לפיתוח הרובע היהודי בירושלים ומראשי דור הבניינים בחרות — ייבחר כמנכ"ל המחלקה לעליה ולקליטה בסוכנות.

אונגר, מאנשי דויד לוי, יעבוד לצד ראש המחלקה מחרות, חיים אהרון.

על התפקיד התמודדו 14 מועמדים, ביניהם שלושה תת־אלופים ושמונה עסקני חרות.

קרב אגרופים בקופת־חולים

ויכוח על איש תפקיד באחת המחלקות בבית ההנהלה המרכזית של קופת־חולים הביא לידי קרב אגרופים בין חברי ועד עובדי בית־המרכז. מיעמד אחד אף לקה בהתקף לב.

אגד — האופוזיציה נחקרת

עשרה מתוך 12 פעילי האופוזיציה ב"אגד" נחקרו באחרונה במישטרת תל־אביב, בעיקבות תלונה שהגיש נגדם שלמה עמר, לשעבר יושב־ראש מזכירות אגד.

התלונה הוגשה אחרי שהנהגים, המתנגדים לעמר, פלשו לאולם הישיבות של המזכירות והפריעו למהלך הדיונים. בימי שביתת נהגי אגד השכירים בתוך בניין אגד בתל־אביב.

עמר התחייב בזמנו שלא להתלונן נגד חבריו לקואופרטיב, אך עתה, להפתעתם, הם נחשדים בהסגת־גבול.

הרצח בהרי יהודה — גופה ליד שריד — הרג המוני בסיני — תפיסת חוליית־המחבלים — חשיפת הספינה — סכיחי ההפצצה בתונים

ריצת אמוק

ה יה נדמה כאילו נתונה המדינה כולה בחלום־בלהות מתמשך. מעגל של טירוף הקיף אותה, מעגל של דם ודמעות.

זה התחיל ביום־הכיפורים, בהתקפת־הרצח על היאכטה הישראלית בנמל לארנקה. גם השבוע נשאר פיגוע זה לוט בערפל. איש לא הסביר מדוע בוצע, מדוע קרה מה שקרה, מה היתה התכלית.

אחר־כך באה ההתקפה על מרכז אש"ף ליד תוניס (ראה הנדון). ככל שחלפו הימים כן התברר כי היתה זאת מכה שהנחיתה ישראל על עצמה — הנזק בכל המישורים היה עצום. התועלת היחידה היתה בהגברת הפופולאריות של שימעון פרס בעיירה שדרות.

● שרשרת הדם

ה שבוע בא הפיגוע הרצחני, אשר לו נפלו קורבן צעיר וצעירה בהרי־יהודה. אחרי חיפושים קדחתניים התגלו הגופות (ראה עמודים 6 ו־10). והיה ברור כי נהרגו על רקע לאומי. השילטונות סברו כי השניים נהרגו בידי אותה החוליה שרצחה, לפני כמה חודשים, זוג מדרום לבית־שמש.

השבוע נתפסה החוליה. רוב חבריה נהרגו ואחד נלכד חי.

גילוי הגופות של השניים בא באותו הזמן שבו התגלתה גופתו של צעיר מיגדל־העמק, שנהרג ברוכבו על סוס. המישטרה הקפידה שלא לקבוע כי היה זה פיגוע „לאומני", אך בהיעדר אשם אחר צורף גם מעשה זה על־ידי הציבור אוטומטית לשרשרת־הפיגועים.

מעשי־הרג אלה היו עלולים להביא השבוע להתפרצות חדשה של שינאה גיזענית. אלמלא בא מעשה נורא עוד יותר, והסיח את דעת הציבור. בסיני הצמרית, בין אילת ונואיבה, ירה לובש־מדים מצרי בקבוצת מטיילים ישראליים. הרג ופצע מישפחה שלמה וכמה צעירים אחרים. אחדים מן הפצועים מתו בעיקבות חוסר־טיפול.

המצרים הודיעו מייד כי היה זה חייל (ולאחר מכן, בנוסח מתוקן: שוטר) שהשתגע ונתקף אמוק. לדבריהם. הוא גם איים על חבריו וירה בקצין שלו, שניסה להשתלט עליו. הוא לא ידע כלל מהי לאומיותם של המטיילים.

אם גירסה זו נכונה, קשה לישראל להגיב בהתנשאות. מכיוון שזה עתה אירע מיקרה דומה בירושלים. קצין הג"א שהשתגע הרג שכן יהודי, אחרי שגרר אותו תוך התעללות לאורך מרחק רב, לעיני השכנים. שפחדו להתערב.

השאלה היתה: מדוע לא הוגשה לפצועים עזרה מיידית? ההסבר הסביר: המצרים במקום נתקפו בפאניקה, כאשר נכחו לדעת כי הקורבנות הם ישראלים וכי זוהי תקרית בינלאומית. אולי היה להם מה להסתיר, מכיוון שבמקום היו חיילים, במקום שוטרים, כפי שדורש הזוהה־השלום.

(הלבשת חיילים במדי שוטרים, ב־מקום שאסור לחיילים להימצא על־פי חוזה, היא נוהג מקובל במרחב. ישראל נהגה כך לפני 1967, כאשר החזיקה כוח „מישטרה" בהר־הצופים, שהיה אז מובלעת מפורזת בשטח הירדני).

הצבא המצרי לוקה בחוסר־יוזמה משווע בדרגים הנמוכים. הביורוקרטיה היא מכת־המדינה במצריים, יחד עם חוסר־הקשר. קרוב לוודאי כי המצרים במקום, אחווי־הפאניקה, חששו לעשות דבר כלשהו בלי פקודה, וכן גם מפקדיהם, והפקודה בוששה לבוא. תחת ליטול יוזמה ולהגיש עזרה מיידית — דבר שהוא מובן מאליו לישראליים. שזהו להם טבע שני — חיכו לפקודות. בצורה שהיא טבע שני למצרים.

היימין־הישראלי, שמנוי וגמור עימו להרוס את השלום הישראלי־מצרי שהושג על־ידי מנחם בגין, ושלמענו הוחזר כל חצי־האי סיני — זעק חמס. הוא הטיל. את האחריות על כלי־התיקשורת המצריים, שהגיבו בחריפות על התקפת־ישראל בתוניסיה. המערך נגרר. כרגיל, אחרי זעקות הימין. התקרית המקומית המחרידה הפכה להתנגשות פוליטית.

בינתיים ניחתה על ראשו של הציבור הישראלי הנדהם, שטרם הספיק להתאושש מן התקריות הקודמות, גם פרשת החטיפה של הספינה, לא הרחק מחופי־ישראל. יאסר ערפאת אישית מיהר לגנות בחריפות את החטיפה, והיה ברור כי המעשה בוצע על־ידי אנשי־אש"ף. המבקשים לשבש את שילוב האירגון בתהליך השלום — מכיוון שבשבוע האחרון עמדה איטליה בראש המדינות האירופיות שהתייצבו לימין אש"ף אחרי הפצצת מישרדיו בתוניס. אך לדוברים בישראל לא הפריע שום דבר. הם הכריזו מייד כי ערפאת הוא האחראי, ודרשו נקמה.

ריעו העובדות האלה להטיל את האחריות על אש"ף ולאיים עליו, כהרגלם.

● עידן חדש של דם

כ ל מעגל־הדמים נראה מטורף, מפני שהציבור הישראלי לא היה מסוגל לתפוס את ההגיון שעמד מאחורי המאורעות. ההתעלמות מן המציאות (ראה עמודים 12־13) הגבירה את האימה, וממילא גם את הכמיהה האי־רציונלית לישועה באמצעות נס.

עלה על כולם יצחק רבין, שטען השבוע כי הפיגועים בשטחים הכבושים מבוצעים בידי „כמה עשרות" אנשים, וכי ניתן „לצמצם" (אך לא למנוע לגמרי) פיגועים כאלה על־ידי אמצעים אלה או אחרים. היו אלה דיברי־הבל.

בניגוד לדיברי השרים, חש הציבור שקרה משהו בשטחים הכבושים, ומוטב היה לממשלה להכיר בכך.

אחרי 18 שנות כיבוש, החל עידן חדש ב„יהודה, שומרון וחבל עזה".

הפיגועים אינם מבוצעים על־ידי כמה אנשים מבודדים, אלא על דעתם של קרוב למיליון וחצי התושבים של השטחים הכבושים, שנואשו מכל פיתרון מדיני. אחרי שיוזמת־השלום של יאסר ערפאת והמלך חוסיין, שהציבור בגדה וברצועה תמך בה כמעט פה־אחד, לא נשאה שום פרי, ונדחתה על־ידי ממשלת־האחדות־הלאומית בפה מלא, החל עתה שלב שבו כל קבוצה של צעירים מקומיים יכולה לצאת ולהרוג את היהודים הקרובים ביותר.

אין שום שיטה בדוקה נגד התמרדות כללית כזאת של עם כבוש, הנתונית מתמיכתה האילמת של האוכלוסיה כולה. הגברת הדיכוי, פיצוץ בתים, גירוש מנהיגים, ואף עונש־מוות לא יעזרו, ואף יחמירו את המצב. גם אמצעי־המודיעין עומדים חסרי־אונים מול התארגנויות מקומיות ספורדיות.

הדבר יכריח את הציבור להימנע מטילים של בודדים וזוגות ברחבי הארץ. מעתה ניתן רק לצפות לטילים מאורגנים, בקבוצות גדולות ובאבטחה מתאימה. זהו חלק מן המחיר של המשך המילחמה והכיבוש. מוטב להכיר בכך פומבית, לפני שיתרחשו אסונות נוספים.

מרחץ־הדמים, שהחל בחודשים הראשונים, לא ייפסק, אלא אם כן תנקוט ממשלת־ישראל מדיניות שאין היא רוצה בה. בהיעדר מיפנה פוליטי כזה, מוטב להתרגל למציאות החדשה: הדם יזרום כמים, חיילים ומתנחלים יהודיים יהיו בעלי „אצבע קלה על ההדק" בעיר דוד השילטונות, עוברים־ושבים ערבים ייהרגו על־ידי יהודים ש„נהגו לפי הנוהלים", צעירים ערביים יהרגו חיילים ואזרחים כלתי־זהירים, המוות ימשול בכותרות היומיות, השינאה והגיזענות יגברו בשני הצדדים.

● ברירה חדה

ב מקביל למרחץ־הדמים המתגבר יתקדרו גם השמיים הפוליטיים.

נאום חוסין באו"ם והפצצת מרכז אש"ף בתוניסיה — שני אירועים הקשורים זה בזה בזמן ובעניין — פתחו עידן מדיני חדש.

קיומו של אש"ף הוא כיום עובדה מדינית מרכזית. וחוץ מממשלת־ישראל אין עוד מי שמתעלם מכך. המלך חוסיין מכיר פומבית בעובדה שאינו מוסמך לדבר בשם הפלסטינים ואינו מסוגל לנקוט כל יוזמה מדינית בלי אש"ף. הנשיא חוסני מובארכ הכיר גם הוא במציאות זו, ונתן לה ביטוי מדיני חד־משמעי, מבלי לסגת מן השלום עם ישראל. הקהילה הבינלאומית כולה, כאשר מועצת־הביטחון קיבלה השבוע פה אחד החלטה בגנות ישראל, וגם ממשלת ארצות־הברית לא העזה עוד להטיל עליה וטו. אירופה המערבית מאיימת על ישראל בעיצומים כלכליים חמורים. נוסף על העונש הפוליטי. נציגי כמעט כל אומות העולם יצאו השבוע מן האולם כאשר נאם יצחק שמיר בעצרת האו"ם

כל זה קרה בגלל התקפה אחת על מרכז אש"ף בתוניסיה.

מעולם לא עמדה ישראל לפני ברירה גלויה וחותכת יותר בין שתי דרכים, כפי שהיא עומדת כיום:

● עליה על דרך השלום, תוך שיתוף אש"ף, כאשר חוסיין ומובארכ מתייצבים משני צדדיו של ערפאת ומדברים בפה מלא על הפסקת מצב הלוחמה, „שלום תמורת שטחים" והפסקת האלימות לאלתר.

● דחיית ההצעה לשלום, כאשר מעשי־ההרג משני הצדדים יגברו בארץ, ואחר־כך גם ברחבי העולם, והיחס הבינלאומי לישראל ישתווה יותר ויותר ליחס לדרום־אפריקה.

האסון הוא שמעטים מאוד בישראל מבינים כי יש ברירה כזאת. כלי־התיקשורת, הכפופים בהתנדבות למערכת־התעמולה הממשלתית, מעלימים אותה. התלהטות היצרים אחרי כל פיגוע מביאה לסיבוב הבא במעגל־הקסמים. דם זועק לדם, שינאה יוצרת שינאה, ואם לא תימצא היד שתעצור את הטירוף, יגבר מרחץ־הדמים ההדדי.

היחיד מצרי מוכה שיגעון רצחני הפך השבוע סמל למתרחש: ריצת־אמוק כללית אל האסון.

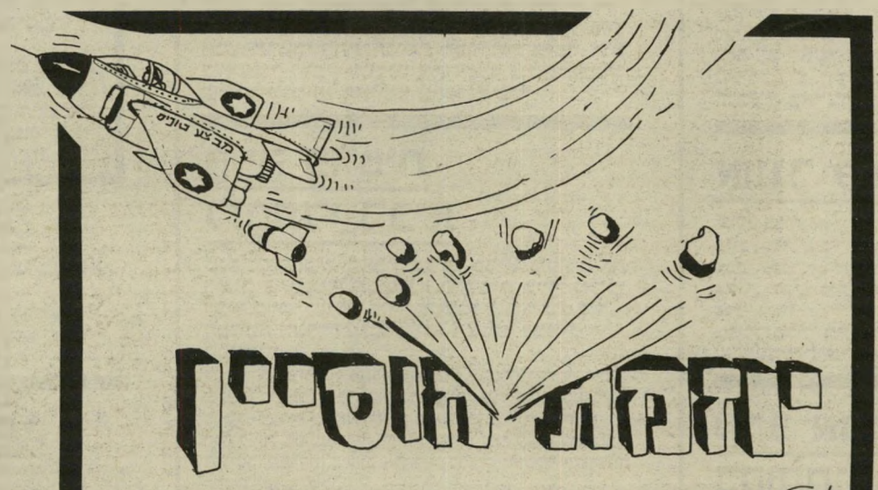

במדינה

העם מועדים בלי שימחה

השנה התחילו היומים הנוראים ביום־הכיפורים, והטילו את מוראם על חג־הסיכות

חג־הסוכות נועד להיות חג של שימחה.

במקורו הפגאני היה זה חג של עובדי־אדמה, ששמחו על בוא הסתיו ועונת־הגשמים. במהדורתו היהודית, זהו חג דתי, הקשור במתן־תורה במידבר.

חג־הסוכות תשמ"ו לא הביא שימחה.

שרשרת ההרג בארץ ובמידבר סיני (ראה מיסגרת) לא הניחה לאיש לשמוח. ליבם של רבים היה עם הזוג שנרצח במידבר יהודה, ועם הקורבנות של תקרית־ההרמים על חוף ים־סוף, וביניהם בנו של אבי התנועה הכנענית, אוריאל („יונתן רטוש") שלח — שופט־השלום חמן שלח ומישפחתו.

כאילו כל זה לא הספיק, וכאילו כוס־התרעלה לא היתה מלאה, בא האסון בירושלים. כאשר קרס בית ביום־החג בגלל הליפה של גז, ויושביו נפצעו ונהרגו.

חג־הסוכות בא אחרי הימים הנוראים. השנה התחילו הימים הנוראים ביום־הכיפורים. בנמל לארנקה.

פיגועים שתי הלוויות בערב־החג

ריצת שני הצעירים בעמק הרפאים

הפעם היה ברור. כמעט בוודאות. שמדובר בפיגוע על רקע לאומי.

לפני חודשים אחדים פינתה המישטרה שני מחנות־נוער, שהוקמו ביערות ליד עין־קוביי, אתר־טיולים מבוקש. המקום שוכן ליד ביתר ההיסטורית. שם הכפר קובי נזכר בתלמוד. יחד עם ביתר. יש שם מעיין שבעבר הישקה את הכפר הערבי קאבו. מאז מילחמת־העצמאות הכפר הזה שומם והרוס, ומי המעיין, שאינם מוצאים עוד את תעלות ההשקיה שחרבו, משקים בוסתנים ה־גדלים במקום פרא. תושביו הגולים של הכפר ההרוס גרים היום במחנה־הפליטים דהיישה.

אחרי גילוי הגופות, נשלחו האזרחים הרבים, שבאו לסייע בחיפושים, הביתה. שתי הגופות הוכנסו לתוך שקי־ניילון שחורים מיוחדים, נעטפו בסדינים ונלקחו באחד האמבולנסים. למקום הגיעה מעבדה ניידת לזיהוי פלילי של המישטרה.

בחקירה התברר כי מוטי סוויסה ועדנה הררי נורו תחילה מן המארב ואחר־כך נורו בעורפם, מטווח קצר, באקדח מקוטר 0.22. הרצח נעשה בנשק הנמצא גם בשימוש צה"ל. בסמוך למקום מציאת הגופות נמצאה מערה, שבה ארבו כנראה הרוצחים.

איומים בבית־לחם. יום אחר מציאת גופותיהם של מרדכי סוויסה ועדנה הררי בסבך שיחים מול עמק־רפאים שבפריפריה ירושלים, הגיע צוות העולם הזה לכפרים חוסן ובתיר, הסמוכים למקום. קרועות הביטחון חשדו כי לרוצחי השניים היה קשר עם תושבי הכפרים.

הדרך לחוסן ובתיר, שניהם בשטחים הכבושים, עוברת באיזור סבוך ומיוער. אפשר להגיע לכפרים בכביש חדש שנסלל כדי להקל על הגישה למערת־הנטיפים, המצויה בסמוך. הכביש מתפתל בתוך חורשות עבותות. למטה, בעמק, יש מערות רבות, אשר רק מי שמכיר את האיזור היטב, יכול להתמצא בהן. לא ברור כיצד העזו בני הזוג לצאת לטייל באיזור, שבו היו פיגועים קודמים. ללא כלי־נשק. אחת ההשערות שהועלתה היתה שהתוקפים התכוונו בעצם לרצוח משתתפים בצעדת ירושלים.

בשעה שצוות העולם הזה היה

(המשך בעמוד 10)

הנדון:

פרס עבר את הרוביקון: מדוע הוא עשה זאת?

חרב פיניות

את פסוק־השבוע השמיע אותו הומוריסט שנון, המצחיק עד מוות: אריאל שרון.

למחרת ההפצצה בתוניסיה אמר: יש להבהיר למלך חוסיין שאיננו יכולים לסבול את קיומן של מיפקדות־המחבלים כל־כך קרוב לשיטחנו:

בוודאי. ובדי להדגיש זאת, נשלחו מטוסי חיל־האוויר למרחק של 2400 קילומטרים, להפציץ את „מיפקדות המחבלים" שם.

■ ■ ■

אין מה להתפאר במיבצע הזה, שגרם להת־פרצות כוזאת של התלהבות מילחמתית.

ביתה של חי"ר, המסתערת על מוצב מבוצר של האויב, זקוקה למידה גדולה לאין־שיעור של גבורה ותעצומות־נפש מאשר מיבצע זה, שלא היה אלא בב־חינת טיול בשמיים.

גם ראש חיל־האוויר בעבר ובהווה, בנואם לפאר את המיבצע, לא מצאו בו אלא הישגים טכניים, כמו התידלוק באוויר והפיתרונות שנמצאו לבעיית ההפרשות הגופניות של ה־טייסים. דיברי האלוף עברי על נושא הנוזלים היו מאלפים, אך בוודאי לא ייכללו בשירת־הגבורה בתנ"ך חדש.

היער עצמו היה בלתי־מוגן. הטייסים ידעו מראש שאין שם הגנת נ"מ מכל סוג שהוא.

בדרך לשם היו השמיים מרופדים על־ידי יידים.

בוודאי. הפעולה תוכננה כראוי. היא הוכנה בקפדנות. זמן רב לפני הרצח בלארנקה. היא בוצעה בדייקנות הראויה־לציון.

אך התמונגות זו, כאילו היה כאן מעשה־גבורה עילאי. היא חסרת־יסוד, וגם מסוכנת. היא יוצרת תדמית כוזבת של סופרמנים הוליוודיים. נוסח מנחם גולן, המרדימה את צה"ל ויוצרת אשליות.

הפלת המטוס הלובי בסיני ב־1973 קדמה למחדלים הנוראים של מילחמת יום־הכיפורים. מיבצע־אנטבה קדם למילחמת־לי־טאני הכושלת של 1978. הפצצת הכור העיראקי ב־1981 קדמה למילחמת־הלבנון הרת־האסונות. שבה נחשפו ליקויים צבאיים מדהימים.

מיבצע־תונים הוא הקדמה למילחמה הבאה. ככל שיתפעלו ממנו פחות, כן ייטב.

■ ■ ■

מילחמת־הלבנון באה. כביכול. כתגובה על ההתנקשות בחייו של השגריר שלמה ארגוב. כיום יודע כל ילד שלא היה כמעט קשר בין שני האירועים. על המילחמה הוחלט זמן רב מראש, והאישור האמריקאי הושג לפני פרשת־ארגוב. אך שר־החוץ האמריקאי תבע שתקדם למילחמה „פרובוקציה ברורה", ותוקפי־ארגוב סיפקו „פרו־בוקציה" זו.

בעת קבלת ההחלטה על המילחמה, כאשר ראש השב"כ ביקש להסביר לבגין כי המתנקשים הם חברי אירגון הלוחם באש"ף ובערפאת, שיסע בגין את דבריו במילים: „אין צורך, כולם אש"ף".

מדוע? מפני שכבר הוחלט על המילחמה, ולא היה כדאי לדקדק בתירוץ.

הקשר בין הרצח הנתעב בלארנקה ובין ההת־נפלות האווירית בתוניסיה חוזר על פרשה זו. יש למיין מפליא.

פעולה כזאת אין מכינים תוך כמה שעות. היא מחייבת — כפי שהתפארו יוזמיה — תיכנון רב ומדוקדק. (האם שמונה מטוסים סוביטיים היו יכולים להגיע מתוניסיה לישראל, מבלי שהאמריקאים יגלו אותם?)

ברור שזוועת לארנקה סיפקה, לכל היותר, תירוץ נוח למיבצע גדול, מוכן־מראש, שגם מבחינת מימדיו לא יכול היה להיות פעולת־„גמול".

מי שיצא להתנקש בשלמה ארגוב רצה לדחוף את אריאל שרון למילחמה בלבנון. מי שיצא לבצע את הרצח בלארנקה סיפק לשימעון פרס את התירוץ למיבצע זה.

מעשה־לארנקה עצמו היה תמוה ביותר. לא היה בו שום הגיון — אף לא הגיון טרוריסטי.

אם נועד להביא להחלפת שבויים — מדוע נרצחו הישראלים בטרם משא־ומתן? מדוע לא קיבל על עצמו איש את האחריות, בעוד שעד כה נמצאו תמיד שניים־שלושה אירגונים שתבעו בגאווה את הבעלות על כל פיגוע, וזועתי ככל שיהיה.

ואילו ממשלת־ישראל הכריזה מן הרגע הראשון, עוד לפני שהיה ידוע דבר וחצי דבר. שהמעשה כוצע על־ידי „כוח 17". מישמר־ראשו האישי של יאסר ערפאת. הדבר גם נמסר בשיחת־טלפונית מיסתורית בירושלים לסוכנות־הידיעות הצרפתית, ושודר יחד עם ההודעה הראשונה של הבי־בי־סי על תפיסת־התאבכה בלארנקה בידי פלסטינים.

מזיר.

■ ■ ■

מה מילים של עד־ראייה:

הייתי בתוניסיה ארבע פעמים בש־נים האחרונות. בכל פעם שהיתי בה במה ימים.

לא הייתי מעולם במיתקן שהופצץ, אך ראיתי את אנשי־אש"ף בתונים, וגם את שומרי־ראשו של ראש אש"ף.

נוכחות אש"ף בתוניסיה מוצנעת מאוד. חיילי אש"ף אינם לובשים שם מדים. מישמר־הראש של ישיבה של ראשי אש"ף. היא בוטלה במיקרה. ברגע האחרון, כאשר המטוסים כבר היו באוויר.

שרון ניסה להרוג את ערפאת בבירות, ולא הצליח. חאפט' אל־אסד ניסה להרוג אותו בטריפולי, ולא הצ־ליח. פרס־רבין ניסו להרוג אותו בתו־נים, ולא הצליחו.

אילו הייתי יהודי דתי, הייתי אומר: תודה לאל. כי מנהיגותו של ערפאת היא הגורם היחידי המסוגל להעלות את העם הפלסטיני על דרך השלום. אם ייעלם ערפאת, ייגרף העם הפלסטיני כולו, תוך שנים מעטות, אל תוך המערבולת השחורה של הקנאות האיסלאמית, ועימו העולם הערבי כולו. אז תתחיל הספירה־לאחור אל ההשמדה הגרעינית הדדית במילחמת גוג־ומגוג — ישראל גוג ואחמד מגוג.

אחרי ערפאת — חומייני וכהנא. ואחריהם — המבול.

■ ■ ■

מעשה של „מילחמה בטרור" — כדיברי הגירסה הרשמית — ההפצצה בתוניסיה היא מעשה־איוולת.

המילחמה בין מדינת־ישראל והפלסטינים נמשכת זה 37 שנים, ורק טיפש יכול להעלות על דעתו כי הריסת כמה בניינים, והריגת כמה פקידים ולוחמים, תשנה בה דבר. אם הפגזה המאסיבית של „תשתית המחבלים" בבירות הנצורה, במשך 79 ימים ולילות, לא עזרה במאומה — האם פעולת־ראווה של כמה דקות בתוניסיה תעזור כהוא־זה?

אילו הייתי מאמין לרגע שאכן זאת היתה המטרה, הייתי מתייאש משיכלם הישר או העקום של פרס, רבין ושות'. למרבה מזלם, איני מאמין להם. לא זאת היתה המטרה.

■ ■ ■

קשר לארנקה־תונים היה מיקרי. הקשר חוסיין־ערפאת־תונים אינו מיקרי. הוא מהותי.

המלך חוסיין השמיע, על דעת ערפאת ובצירכתו, הצעת־שלום היסטורית, שעלתה אף על נאומו הדרמאתי של אנור אל־סאדאת. הוא הודיע על סיום מצב־הלוחמה והציע משא־ומתן ישיר בין ירדן ואש"ף ובין ישראל, תחת חסות בינלאומית, על בסיס ההחלטה 242, לשם השגת שלום בר־קיימא.

בישראל גרמה ההצעה לבהלה, מפני שתביא בהכרח להחזרת הגדה המערבית ורצועת־עזה לערבים, ולהקמת מדינה פלסטינית הקשורה בירדן. היא גם תביא לפירוק ממשלת־האחדות־הלאומית.

המטוסים נשלחו לתוניסיה כדי להשמיד יוזמה זו בדייקנות אלקטרונית. להרוג את ערפאת. שרק הוא ערפאת מורכב מצעירים חמושים. מאומנים היטב. בלבוש אזרחי. השמירה במדים היא בידי כוחות־הביטחון התוניסיים.

האתר שהופצץ אינו „מיפקדת מחבלים". זהו המרכז המדיני, הכלכלי, הצבאי והתרבותי של אש"ף — המישרדים המרכזיים של התנועה הלאומית הפלסטינית והנהגתה.

אילו פוצצו הבריטים את בניין הסוכנות היהודית בירושלים ב־1946, יכלו לטעון כי הושמדה „מיפקדת הטרוריסטים". שהרי הסוכנות שלטה באירגון־ההגנה. ששיתף אז פעולה עם אצ"ל ולח"י ב„תנועת־המרי העברית", ושביצע פיגועים חמורים בבריטים (ליל הגשרים שרונה ועוד).

אך אנחנו היינו בוודאי דוחים טענה זו בשקר גס, וקובעים כי הפיצ'ץ בא לשתק את הנהגת היישוב העברי ומוסדותיו הלאומיים.

■ ■ ■

אם כן, מה היתה המטרה האמיתית של פעו־לת־תונים?

אין ספק שהמטרה הראשונה היתה להרוג את יאסר ערפאת וחבריו.

יכול שימעון פרס לסבר את אוזנו של אדם תמים כמו דייוויד אוון, שר־החוץ הבריטי לש־עבר, ולשכנע אותו שלא היתה כל כוונה להרוג את ערפאת. הרי אין סברן־אוון כמו פרס. ויכול רבין להכחיש כוונה זו, תוך שמירה על פני־פוקר.

אך העובדות מדברות בשפה ברורה: באותו הבוקר ובאותו האתר היתה צריכה להתקיים ישיבה של ראשי אש"ף. היא בוטלה במיקרה. ברגע האחרון, כאשר המטוסים כבר היו באוויר.

שרון ניסה להרוג את ערפאת בבירות, ולא הצליח. חאפט' אל־אסד ניסה להרוג אותו בטריפולי, ולא הצ־ליח. פרס־רבין ניסו להרוג אותו בתו־נים, ולא הצליחו.

אילו הייתי יהודי דתי, הייתי אומר: תודה לאל. כי מנהיגותו של ערפאת היא הגורם היחידי המסוגל להעלות את העם הפלסטיני על דרך השלום. אם ייעלם ערפאת, ייגרף העם הפלסטיני כולו, תוך שנים מעטות. אל תוך המערבולת השחורה של הקנאות האיסלאמית. ועימו העולם הערבי כולו. אז תתחיל הספירה־לאחור אל ההשמדה הגרעינית הדדית במילחמת גוג־ומגוג — ישראל גוג ואחמד מגוג.

אחרי ערפאת — חומייני וכהנא. ואחריהם — המבול.

■ ■ ■

מעשה של „מילחמה בטרור" — כדיברי הגירסה הרשמית — ההפצצה בתוניסיה היא מעשה־איוולת.

המילחמה בין מדינת־ישראל והפלסטינים

פרס־רבין: הקוביה נפלה

יכול לכפק את הניבוי הדרוש לחיסיון. להביא את אש"ף להקצנה שתמנע את המשך הייזמה. לבודד את חוסיין ולחסלו בגורם מדיני.

זה ברור. זה מובן. זה שקוף. ואין לזה שום קשר עם לארנקה.

■ ■ ■

צרה היא שהמעשה היה שקוף מדי, וה־מחשבה שמאחוריו פרימיטיביות מדי.

המלך חוסיין איננו אריאל שרון. ערפאת איננו רפול. שניהם הבינו את הכוונה — ושניהם ענו בגירסה פוליטית של התגובה „נא באוזן".

המלך חוסיין לא עצר את יוזמתו. אלא להיפך — המשיך בה כבר למחרת היום במרץ מחודש. הפעולה באה לו ברגע הנכון. כדי להוכיח בעזרתה את דחיפות הצורך בפיתרון. ערפאת הודיע, באמצעות סגנו, שתמיכתו ביוזמת־חוסיין נשארת בעינה, וביתר שאת.

מבחינה זו — וזק היא קובעת: — היתה הפעולה כישלון מוחלט.

באנטבה שוחררו חטופים. בבגדאד הושמד כור גרעיני. בתונים לא הושג דבר וחצי דבר. זאת היתה כולה פעולת־סרק רעשנית.

■ ■ ■

השלכות החשובות היחידות היו רווקא כלפי פנים.

אל ישלה את עצמו איש: השביע עבר שימעון פרס את הרוביקון.

הקוביה נפלה. המערך הוכיח שאין הבדל ממ־שי בינו ובין הליכוד.

משמע: תהום רוטציה. ממשלת־האסון תמשיך למשול.

אדם שיטחי יכול לטעון: פרס הוכיח שהוא ספור־שמיר, ורבין הוכיח שהוא ספור־שרון. עכשיו יוכלו ללכת לבחירות ולהתחרות עם שמיר־שרון.

במציאות אין זה כך. פרס לא יוכל להתחרות לעולם עם שמיר על כתר הטירוף הלאומני, ורבין לא יוכל להתחרות עם שרון על כתר ההרפתקנות המלהיבה.

פרס מכשיר את הקרקע לשרון, שרון לרפול, רפול לבהנא. מסע־הקבורה החל.

■ ■ ■

יה נורא לראות השבוע את הדמוקרטיה הישראלית בשיפלה.

דרישה מדי פעם פעולה בזאת, כדי שכל הצעיפים יפלו, הצביעות והתת־חסדות ייעלמו לרגע, והכל יעמדו במע־רומיהם.

העיתונות הישראלית המהוללת, הבלתי־תלויה, פעלה שוב כמקהלה־מדברת. כאילו אי־ש אחד משך בכל החוטים של בובה רבת־ראשים. לא רק שלושת הצהרונים הלאומניים. המת־פרנסים מן השינאה והחיים על המתים, נרתמו למסע שיטיפת־המוח, אלא גם העיתונות המ־כובדת — החל בהארץ ה„מתון" וכלה בגרור סלם פוסט ה„נאור".

„השמאל הציוני" לקה בשיתוק. המחזה המביש של יוני 1982 חזר על עצמו למרות כל אשר קרה מאז. אז „לא השתתף" השמאל בהצ־בעה, תחת לקום ולהצביע נגד המילחמה. גם הפעם השמאל נמנע. יוסי שריד גילה שיש „הצדקה מוסרית מלאה" לפעולה, והימהם על „עיתוי" ו„שיטה". איש לא הבין מה אמרה מפ"ם. אבא אבן גימגם במאות מילים ארוכות.

רק עזר וייצמן, באומין־הלב של טיים, יצא בגלוי ובפה מלא נגד. תביא עליו הברכה.

■ ■ ■

מנצחים האמיתיים היו. כמובן. חוסיין וערפאת.

הפעולה הוכיחה באופן דרמאתי את המרכזיות של אש"ף בזירה המדינית. היא גם הוכיחה את חשיבותו כשותף חיוני למאמצי־השלום. מבחינה זו, זה היה מיבצע־בילעם על אתון מעופפת.

המלך חוסיין הוכיח שהוא נבון לאין־שיעור ממנהיגי־ישראל. הוא קצר הצלחה דיפלומטית כבירה, בשעה שיצחק שמיר עמד, ככל עליבותו, מול האולם הריק של האו"ם, שנטש כמעט על־ידי העולם כולו.

האמריקאים, שאישרו את הפעולה מראש, שעזרו לה בכל כוחם ושהתמוגגו מרוב התלהבות למחרת היום — נאלצו להפקיר את ישראל מול פני הזעזוע העולמי הכללי, במערב ובמיזרח.

חוסיין וערפאת הוריעו שימשיכו במהלך־השלום. זאת היתה ניקמתם.

מוות בשערי העיתון

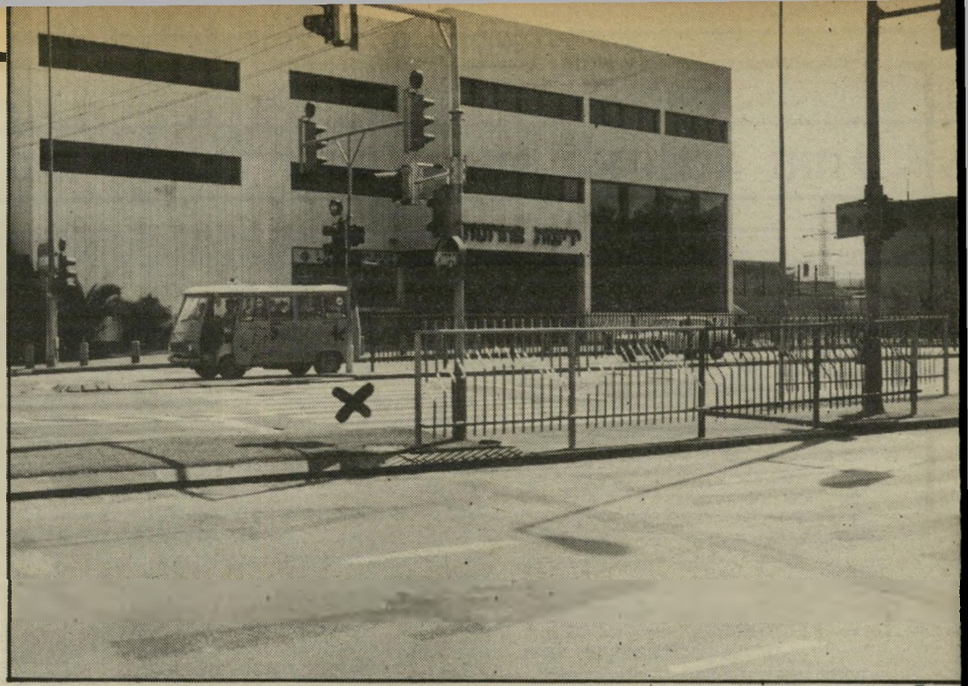

מעבר החציה בתצלום זה נראים שלוש כבישי מול בניין ידיעות אחרונות. נוח מוזס עבר את המסלול הקרוב למצלמה, המיועד לתנועה הפרטית דרומה. באמצע נמצא מסלול דו־סיטרי, המיועד רק לאוטובוסים. נוח מוזס נדרס במקום המסומן ב־x.

פולה מוזס עמדה זקופה, עיניה כמעט יבשות. אך באוזני ידידה לחשה: „כמה פעמים בחיים אפשר לעבור את זה?"

„היא אשה חזקה" אמר בשקט אחד הקרובים שעמד מאחוריה, „היא תחזיק מעמד. למען הילדים."

במרחק כמה צעדים, מאחורי הקיר, בחדר המחלקה הנוירולוגית של בית־החולים איכילוב בתל־אביב, נאבק נוח מוזס על חייו. היה זה קרב אבוד מראש. הכל ידעו זאת. גם אשתו, פולה.

בשביל פולה, היה זה כאילו קללה ישנה היכתה בה שוב. כל חייה עמדו בצל תאונות־דרכים. הם הרסו את אושרה. בכל פעם, כשהיה נדמה שהחלימה מן המכה הקודמת, ניחתה עליה מהלומה חדשה.

קללה על הכביש

בפעם הראשונה זה קרה לפני 27 שנים. הבן הבכור של פולה ונוח מוזס, גילעד („עדי"), נדרס ב־תאונת־דרכים.

היתה זאת מכה נוראה בשביל ההורים. גילעד היה הבן החביב, היורש המיועד. אומנם, היו עוד שני ילדים אחרים — ארנון („גוני") וג'ודי, אך המכה היתה אכזרית. פולה החליטה ללדת שוב, כדי לנסות ולהתגבר על האבידה. לפני 25 שנים, כשנוח מוזס כבר היה בן 48, נולדה להם הבת תמי.

אחרי משבר ארוך וקשה, היה נדמה שפולה מוזס התגברה על האסון שפקד אותה. ואז בא האסון הבא.

נוח מוזס נסע במכונית, בחברת בנו גוני, שהיה אז בן 14. בדרך בתוך שכונתם, ברגע של קלות־דעת, הניח האב לבן לנהוג. כשגוני נטל לידו את ההגה, דרס ילדה בת 5 למוות.

גם מעמדו הבכיר, כבעל הצהרון ידיעות אחרונות והעסקים הרבים הקשורים בו (כגון ניהול טוטו הכדור־רגל) לא הציל אותו. נוח נדון לשנת־מאסר בפועל, וריצה את עונשו בכלא מעשיהו.

הוא עמד במיבחן, והחברה התייחסה אליו בסלחנות. רק אבי הילדה המשיך

איש החברה נוח מוזס היה פופולארי וידוע כאדם רודף־שלום, שאינו כועס לעולם וממהר להתפייס עם מי שהצליח לריב עימו. התפייסויות כאלה נערכו, כרגיל, בלילות־השבת.

עם בן־גוריון פולה, אשתו של עורך־העיתון, השתתפה באירועים החברתיים החשובים שנערכו במדינה מאז הקמתה. רבים מגדולי־המדינה סעדו על שולחנה בשיכון־הוותיקים.

נערה בהגנה פולה עלתה לארץ כניצו־לת־שואה, ושירתה בהג־נה. בתמונה היא נראית ליד מיקלע כבד בזה. מוזס היה אז הכתב הצבאי של הצהרון, ואילו על פולה הוטל לארח את העיתונאים שבאו לסקר מיסדר צב־אי בנמל־יפו, שעה קלה אחרי כיבושו. כך הם הכירו.

עם הלואיסים פולה שטיפלה בכל נער־שליח ושכל עובד מצא בה אמא, ידעה גם למצוא שפה משותפת עם אנשי החברה. בתמונה היא נראית עם סמואל וסאלי לואיס.

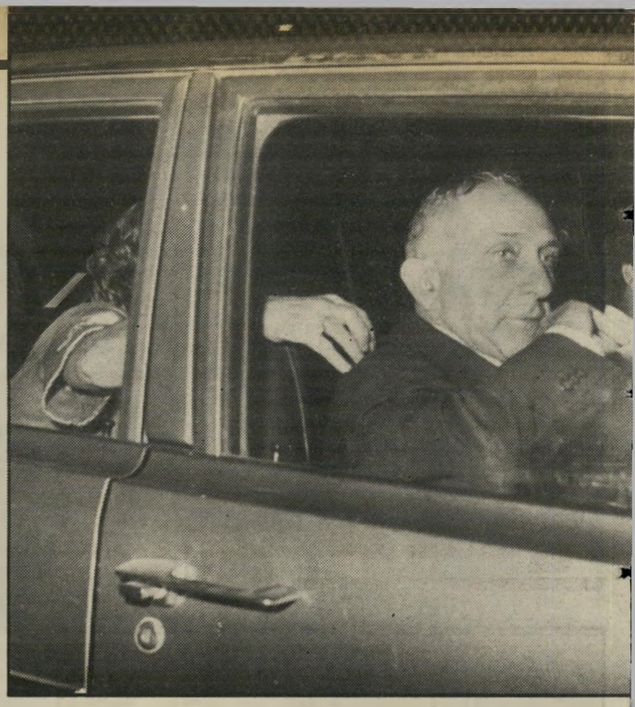

לרדוף אותו, והפציץ את מוסדות־המדינה בפניות, בטענה שנהגו במוזס לפנים משורת־הדין.

משבר זה עבר. אבל הוא השאיר רישום עמוק על מישפחת מוזס. שחיתה את שני הצדדים של הטרגדיה של תאונת־דרכים. ההרגשה הסתומה כי רובצת עליה קללה לא נטשה אותה מאז.

השבוע ניחתה על פולה מוזס מכה חדשה. האכזרית מכולן. ושוב קרה הדבר על הכביש.

אדם על הכביש

ב**יום הראשון**, ערב חג־הסוכות, שהתה מישפחת מוזס בקיסריה. בחופשת־החג. נוח החליט לנסוע לתל־אביב כדי להשגיח על עבודת העיתון. העיתון היה חיין, והוא לא יכול היה להתקיים יום בלעדיו.

חתנו עמירם ניר, בעל בתו ג'ודי, יועץ ראש־הממשלה למילחמה בטרור. התנדב להסיע אותו לתל־אביב. ניר רצה להביאו עד לשער בניין העיתון, אך זה היה כרוך בסיבוב גדול, ולנוח מוזס לא היתה סבלנות. הוא ביקש את ניר להוריד אותו מול בניין העיתון, בצד המערבי של הכביש. ניר המשיך לנסוע מבלי להסתכל אחורה. הוא לא יכול היה לדעת שתוך שניות תתרחש טרגדיה. השעה היתה 8 ועשר דקות בבוקר.

גם בתו תמי לא ידעה. היא היתה בבניין ידיעות אחרונות וירדה למטה, כדי ללוות אורח. היא ראתה בכביש התקהלות והבינה שמישהו נדרס. היא הגישה כוסמים לאדם מבוהל שנכנס למערכת בריצה כדי להזעיק אמבולנס.

בכל חלונות הבניין ראו העובדים שאדם מכוסה בדם שוכב ברחוב. אך שום צלם לא מיהר לצלם אותו. העיתון כבר הופיע. זה היה ערב־חג, ולא היה עניין חדשותי מיוחד בתאונה.

מקום זה בכביש הסואן, ליד הקיריה, מועד לפורענות. לפני חצי שנה נהרגה שם הנערה אלי־ענה פורר. בנסיבות דומות. לפני כן נהרג שם נהג אגד. הכביש מחולק לשלושה מסלולים נפרדים — המערבי רחוב. המיזרחי צפונה, ובאמצע מסלול המיועד לאוטובוסים בשני הכיוונים. לכל מסלול יש רמזור נפרד. שעל הולכי־הרגל להפעילו באמצעות כפתור. הכל חולפים שם במהירות.

נוח מוזס עבר בשלום את המסלול המערבי והגיע למסלול האמצעי. בהתקרבו לבנין העיתון. החיש את צעדיו. מתוך אי־סבלנות. הוא מיהר למקום־העבודה האהוב עליו. כמן הולכי־רגל רבים במקום זה. הוא הסתכל באופן אינסטינקטיבי לכיוון הנגדי. דרומה. מבלי לשים לב לעובדה שבמסלול הזה יש תנועה בשני הכיוונים. אוטובוס מס' 60. שבא מכיוון צפון, דרס אותו.

האמבולנס הגיע רק כעבור 15 דקות, והבהיל אותו לבית־החולים איכילוב. שם קיבל אותו הפרופסור לנוירוכירורגיה אלברט בר־טל — אותו הרופא שקיבל לפני 27 שנים את הבן גילעד אחרי תאונתו. אז עבד בר־טל (לשעבר בכמוהרם) בבית־החולים בילינסון.

מוחו של מוזס היה הרוס. ליבו עוד המשיך לפעום במשך 22 שעות, בעזרת המיכשור הרפואי. אך מהרגע הראשון היה ברור כי אין תיקווה לחייו.

המישפחה שמעה על האסון בטלפון, מפי הרופאים. כך נודע לתמי כי האיש שאותו ראתה מרחוק על הכביש היה אביה. כך נודע לעמירם ניר כי חותנו נדרס שניות מעטות אחרי שהורידו ממכוניתו. כך נודע לפולה כי בפעם השלישית נהרסו חייה על־ידי תאונת־דרכים.

לבן נוני נודע הדבר באיחור. הוא שהה בשוויץ. נעשו נסיונות נואשים למצוא אותו ולהזעיק אותו ארצה. הוא עלה למטוס בצירוף. אך כעבור זמן חזר המטוס לנמל־התעופה השווייצי בגלל תקלה. רק לקראת חצות יצא שוב, ונוני מוזס הגיע ארצה שעה קלה לפני שאביו נפח את נישמתו בישמית.

הראשון מבני־המישפחה שהגיע לבית־החולים היה זאביק, בן־אחיו. הוא התקשה לזהות את דודו.

אחריו באה פולה. „כשהגעתי לבית־החולים קיבל אותי בר־טל. שהפך לידיד־מישפחה אחרי התאונה של עדי. הוא אמר לי שנוח נפגע בדיוק כמו עדי. הוא אמר: קחי את החדר שלי. הדבר היחידי שהשתנה ב־27 השנים היה שהקפה היה הפעם יותר טוב. אז לא הייתי מסוגלת לשבת או לשכב. עמדתי על הרגליים במשך 28 יום. ועבדתי בבית־החולים עד שעדי נפטר. הפעם עמדתי 22 שעות."

הפיכה בעיתון

ב**יום היה** בנו של יהודה מוזס, בייסדו של ידיעות־אחרונות, גביר יהודי טיפוסי, עתיר נכסים וחוכמת־חיים.

מוזס הזקן בא ארצה מלודג', לשם הגיע אחרי מילחמת־העולם הראשונה מרוסיה. הוא עסק בפולין במיסחר־עצים ובמיפעלי־טכסטיל. והקים בארץ את בית־החרושת לודגיה לגרבים. שנקרא על שם העיר שממנה בא. הוא עסק גם בבנקאות, בפרדסים ובקרקעות, לפני שרכש את עיתון־הערב ידיעות־אחרונות.

המיבחן הגדול של יהודה מוזס בא ב־1948.

באותה שנה — שנת המילחמה — הונחתה על מוזס־האב ועל המישפחה כולה מהלומה מידי אדם. עורך ידיעות אחרונות, עזר־אל קרליבך, עיתונאי מזהיר ואישיות הפכפכה, רב עם מחס וערך לו הפיכה שנועדה להיות קטלנית. בבוקר בהיר אחד נטש את ידיעות אחרונות יחד עם כמעט כל חברי־המערכת, ויסד עיתון מתחרה — ידיעות מערב. ששינה אחר־כך את שמו למערב — אשר הופיע מייד. קרליבך ואנשיו היו בטוחים שזהו סופו של ידיעות אחרונות. מוזס הזקן, שלא היה עיתונאי אלא סוחר, נשאר לבדו.

הם טעו בהערכת האיש. מוזס הזעיק את בני המישפחה — וגם את נוח, שהיה חבר קיבוץ בית־השיטה —

(המשך בעמוד 37)

עם ג'ודי הבת, שנישאה לעמירם ניר, כתב צבאי לשעבר בטלוויזיה, והיועץ של ראש־הממשלה למילחמה בטרור. נוח עודד את ילדיו לעבוד בעיתון שבבעלותו. תמי, הבת, עובדת באגף ההפצה, הבן נוני עובד בדפוס ידיעות אחרונות ומפקח עליו. וג'ודי עובדת בעיתון כעיתונאית.

תמונה אחרונה של נוח ופולה מוזס ביחד צולמה בחתונת בנו של נשיא־המדינה, חיים הרצוג, שנערכה בווילה של הזוג, על חוף ימה של הרצליה. הזוג נראה מאושר.

חתונה במילחמה נוח ופולה חותכים את עוגת החתונה. במועדון ויצו ברחוב הירקון, והזוג גר בשדרות־רוטשילד פינת נחמני. שנערכה ב־1948.

(המשך מעמוד 6)

בכפרים, שהו המוחת'ארים בבית־לחם. שם ערכו השילטונות שיחה למנהיגי הכפרים והעיירות שבאיזור. בשיחה איימו הדוברים על המוח'תארים כי צה"ל יראה אותם כאחראים אישית לפיגועים נוספים באיזור.

מזה כשנה והצי. מאז רצח תושב בית־צוריף, שנחשד כי הוא משתף־פעולה, השילטונות חיפשו במרץ אחרי החוליה, אך העלו חרס בלבד.

תושבי הכפרים עצמם מיעטו לצאת מבתיהם. הק כמה ילדים קטנים הסתובבו ברחובות.

ג'יהאד בתיריש. הקורבנות ה־אחרונים של החוליה הובאו לקבורה ביום הראשון, בשעות הצהריים.

מרדכי סוויסה נקבר בבית־העלמין שבמושב תירוש. במקום נאספו מאות מתושבי המושבים שבאיזור ותלמידי־ישיבה, שלמדו עם המנוח בישיבת כפר־הרוא"ה.

בטקס ההלוויה ספר למנוח יוסף בורג, הוא קיצר בדבריו, כי בערב חג נהוג שאין מספידים. אחריו דיבר חברי הכנסת מן התחיה הרב ולדמן, שצעק בקול־בוכים כי לא ייתכן שצעירים לא יוכלו להסתובב ולטייל בארץ־ישראל באין מפריע.

בתום הנאומים זרם הקהל לבית־העלמין הקטן. גופתו של מוטי ניסאה בידי שישה משכניו למושב, כולם אנשי־עמל שזופים. הנשים נשארו מחוץ לבית־הקברות, כשהן מקוננות. אחותו של הנרצח התעלפה וקיבלה מים מידי חובש מגן־דויד אדום.

אחרי הקבורה הופיע במקום מאיר כהנא, בלוויית שניים מבריוניו. כהנא החל לנאום, בנסותו להתסיס את הרחות. אולם גורש מבית־הקברות בבוז על־ידי בני מישפחה נזעמים. טענו כי הוא מנסה לעשות הון ממותו של יקירם.

אלי בן־לולו, ממלא מקום ראש־מועצת בית־שמש, שהוא גיסו של הנרצח, פנה אל כהנא, ביקש ממנו לעזוב את המקום, כדי שלא להרגיז את המישפחה. אחרי שבני־מישפחה קיצרי־רוח התחילו לדחוף את כהנא באלימות, חילצו אותו חסידיו מן המקום בקושי.

אחרי ההלוויה הלכה מישפחתו של מוטי להתאבל בביתה הצנוע שבמושב. הבית הקטן המה שכנים, שניסו לעזור לאם השכולה ושניחמו את האב. מחלוף שהיה קרוב להתמוטטות.

עדנה הררי נקברה בחלקה הספרדית של בית־העלמין בהר־הזיתים בירושלים.

מדיניות

נשיאים ורוח

ביקור הנציג העליון של גרמניה החדשה בריך אצל רבים בבעיה מצפונית. מה הפיתרון?

בואו של פריהר (האציל) ריכארד פון־וייצזקר הוא שלב חדש ביחסים בין ישראל וגרמניה, וגם בין העם היהודי והעם הגרמני.

לא זה בלבד שהאורח הממלכתי הוא נשיא גרמניה המערבית (רישמית בגרמנית: „קהילית־הברית גרמניה") אלא שהוא גם אישיות חשובה ומיוחדת־במינה בפני עצמו.

כנשיא המדינה, מסמל ריכארד פון־וייצזקר את גרמניה הרשמית, והדבר יוצר אצל יהודים רבים בעיה מצפונית. האם יש הבדל בין קבלת פני גרמני כאדם, ובין קבלת פני הנציג הממלכתי העליון של גרמניה.

יש הסבורים כי בעוד שקבלת פני גרמנים אנטי־נאציים באורח אישי היא מיצווה. אין הדברים כך לגבי נציג רישמי בכיר. קל וחומר הנציג הרישמי הבכיר ביותר.

סברה כזאת אינה סבירה. אם יש „גרמניה אחרת", הרי יש לעודד אותה. אם מצויות בגרמניה מגמות שונות, ויש קיטוב בין כוחות מתקדמים וכוחות המביטים אחורה, אל העבר של הרייך השלישי — הרי יש לעודד את מי שמייצג את הכוחות החיוביים. ואין ספק כי נשיא המדינה הגרמנית מייצג את הכוחות הטובים.

ממש מתחת לחלון. ריכארד פון־וייצזקר קנה את עולמו ביום־השנה לתבוסת הרייך השלישי. כאשר נשא בפרלמנט הגרמני נאום חגיגי יפהפה, בעל הגות עמוקה, על הפרק הזה בהיסטוריה הגרמנית.

אין ספק כי היתה לאיש עצמו דחיפה רבה להגות בפרק זה ובהשלכותיו. השם פון־וייצזקר אינו חדש למי שבקי בתולדות הרייך השלישי. אביו של הנשיא, ארנסט פון־וייצזקר, היה שגריר הרייך במדינת־הוותיקאן, ותזכיריו על עמדת האפיפיור כלפי השמדת היהודים נשמרו במישרד־החוץ ונפלו בידי בעלות־הברית. וייצזקר הזהיר את ברלין מפני גירוש יהודי רומא, העלול להרגיז את האפיפיור, מכיוון שהדבר קורה „ממש מתחת לחלונו". יתכן כי השגריר התכוון לתרום תרומה למניעת ההשמדה. אך הוא נאלץ אחר־כך להודיע כי האפיפיור נרגע, וכי אין לצפות להתערבותו לטובת היהודים.

ריכארד פון־וייצזקר, בן למישפחה אצילה, הוכיח כי אינו רק אנטי־נאצי. אלא שגם העמיק לחשוב על נושא זה. משום כך היה כדאי שיבעתיים לשמוע מפיו דיברי־הגות על עליית הנאציזם בארץ־תרבות — בשעה שישראל עצמה מתחבטת בסכנה זו.

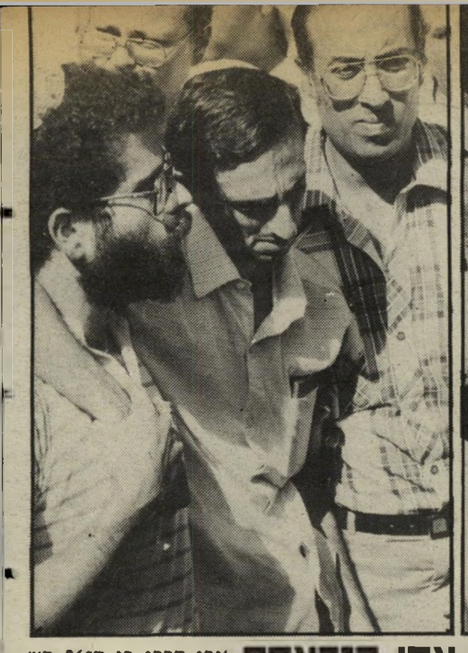

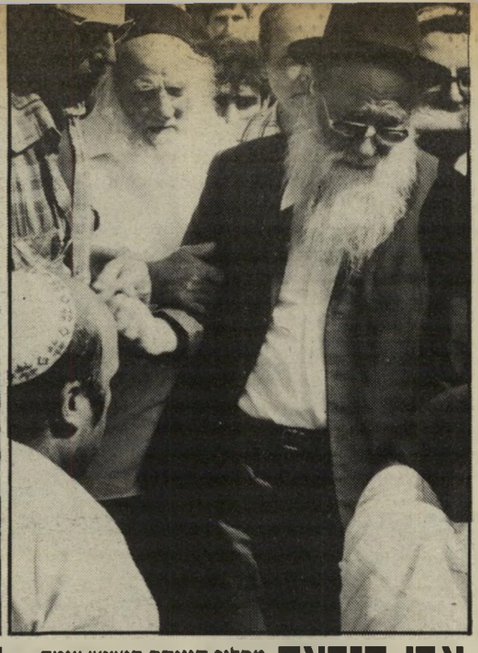

אבי הנרצח מחלוף סוויסה הישיש עומד שבור ליד קבר בנו. מחלוף לא הרבה לבכות, וכל הזמן התפלל לעילוי נישמת בנו.

אחי הנרצחת אבי הררי בן ה־26 חש ברע בעת הלווייית אחותו ונתמך בידי שני ידידים. הררי השתתף בחיפושים.

כהנא גורש מבית־הקברות במושב תירוש. אחרי שוותיקי המושב החלו דוחפים את הח"כ הגזען ודורשים ממנו לעזוב את המקום. שני צעירים מזוקנים וחובשי כיפות, שהיו בקהל, עזרו לכהנא להימלט מהמהומה. כהנא ניסה לנאום מחוץ לבית־הקברות, אולם סולק משם.

היסטוריה

התורכי היה בארץ

תליה על חנית, כבוד על תותח

עמודי הטלגרף הראשונים, שהופיעו בשנת 1865 במבואות הבירה, לא מצאו חן בעיני הערבי הירושלמי. הוא נטל את חניתו והטיל אותה לעבר אחד העמודים.

זה היה מעשה שמאוד לא נראה בעיני המושל התורכי. הוא החליט להגיב על גרימת הנזק לרכוש הממשלה־מני בנוסח עין־תחת־עין: הוא שפט את מטיל החנית ורן אותו לתליה על אחד מעמודי הטלגרף.

זה אחד האירועים שעליהם מדווח מרתין ג'ילברט האנגלי בסיפרו האחרון, ירושלים: לידתה מחדש של עיר. המקיף 60 שנות ירושלים, מ־1839, עת הגיע אליה הדיפלומט הזר המאומן הראשון, סגן־הקונסול הבריטי, ועד סוף המאה, עת ביקרו בירושלים תיאודור הרצל והקיסר הגרמני וילהלם גם יחד (1898).

לא לרפובליקה. ג'ילברט, כותב ביוגרפיות נודע (וינסטון צ'רצ'יל, חיים וייצמן) מתאר בירושלים את צמיחתה של העיר מ־15 אלף תושבים בסוף השליש הראשון של המאה הקודמת (6,000 יהודים, 5,000 מוסלמים, 3,000 נוצרים, חיל־מצב תורכי וכמה סוחרים ומיסיונרים אירופיים) עד ל־45 אלף בסוף המאה (28 אלף יהודים, 8,000 מוסלמים, 8,000 נוצרים).

בספר המאוייר, שיצא, בשבוע שעבר, לאור בארצות־הברית לא שכח ג'ילברט דבר: בית־המלון הראשון בירושלים (1843), הבנק הראשון (1848) וכמובן, הרכבת הראשונה (1892, ליפו).

וכראוי לספר הרואה אור בארצות־הברית, לא נמנע ג'ילברט מלנפח את האגו הפטריוטי של האמריקאים: מעשה בקונסול האמריקאי הראשון בירושלים (1857), שעמד על כך, כי מפקד חיל־המצב התורכי יכבד את יום־העצמאות האמריקאי (הארבעה ביולי) ב־21 מטחי־כבוד.

התורכי סירב. בנמקו את התנגדותו בכך, כי כיבודים כאלה שמורים לממלכות, לא לסתם רפובליקות.

זה לא עזר לו הרבה. האמריקאי עמד על שלו, עד שהתורכי נכנע ותותחיו כיבדו. בסופו של דבר, במטחיהם, את היום שבו נפרדו האמריקאים מן הכתר הבריטי, בשנת 1776.

שחי גופות הצעירים מוטלות במקום שבו נמצאו. לידם חוקר המעבדה לזיהוי פלילי, הלובש כפפות־גומי ומחפש עקבות בשטח. מימין, בין העצים: ערכה ניידת לזיהוי פלילי. בקירבת מקום נמצאה מערה, שכנראה שימשה לרוצחים כמקום למארב.

אביה, בתו ואת־יודעת־מי

לפני שלושה שבועות כתבתי כמה זיכרונות אישיים על היכרותי עם יעל דיין, כשהיתה בת 14. הדברים נאמרו לקראת הופעת סיפרה של יעל, אבי, בתו ואחרי פירסום הפרק הראשון בידיעות אחרונות.

כשכתבתי את הדברים, לא ידעתי כי יעל עצמה תיארה בספר את פרשת יחסיה איתי — והופתעתי מכמה וכמה פרטים, שלא היו ידועים לי עד כה.

הנה התיאור שבספר (מכיוון שהופיע בינתיים רק באנגלית, תירגמתי את הדברים בעצמי מן המקור האנגלי, והוספתי כמה הערות משלי בסוגריים):

בין העיתונאים הרבים שפגשתי בקפה (כסית) היה העורך של שבועון נפוץ מאוד. שעורר התנגדות רבה. התייחסו אל השבועון כאל עיתון־שערוריות צהוב, וכנראה היה כזה. זה לא צימצם את תפוצתו הרבה בין מי ש„לא היו נוגעים בו", כביכול.

האיש היה משעשע. מעניין ועדין. אם הקדיש לי תשומת־לב כדי להשיג ממני מידע על אבי, הוא הסתיר זאת היטב. הוא הזכיר אותו רק לעיתים רחוקות, ואנחנו דיברנו בעיקר על קאמי וסארטר, על המגמות הפוליטיות הכלליות וגם ריכלנו קצת.

נתתי לו לעיתים מידע. אך בצורה תמימה ודי חסרת־דעת. בימים ההם הייתי עסוקה מדי בעצמי, מכדי להתעניין במתרחש במטכ"ל. לא היתה לי גישה לניירות, ואני לא הביא חומר מסווג הביתה. לכל היותר היו לי ווטות על מקום הימצאו, או מובאות שנונות בעלות אופי של רכילות חברתית.

לאחר מכן נודע לי שהאיש הזה נחשב כ„טיפוס מסוכן", ושהייתי במעקב. לא ידעתי כי אבי היה אז מעורב בכמה נושאים רגישים ביותר.

(דיין היה בארצות־הברית והשתתף במישלחת ישראל באו"ם. לצד אבא אבן. מועצת־הביטחון טיפלה בטבח שבוצע אז בכפר קיביה בידי אריאל שרון ואנשיו. **העולם הזה** התקיף את הפעולה בחריפות.)

בינתיים פירסם העורך, שאיתו התיידדתי, סידרת־מאמרים. השילטונות התרגשו מאוד, ובשעה שאבי שהה בניו־יורק פרצה סערה.

כמה מעיקבותיה של דליפה ביטחונית הובילו את שרות־הביטחון אליי. ערכו חיפוש בחדרי, קראו את יומני האישי, עברו על מחברות בית־הספר שלי. ערכו לאמי חקירת שתי־וערב. והיא היתה בהלם.

היא לא היתה מסוגלת לדבר איתי פנים־אל־פנים, ועל־כן נשלחו לאבי מיברקים בהולים שביקשו אותו לחזור הביתה. לא היה לו חשק לעשות זאת, ומכיוון שכל העניין היה סודי ביותר הוא גם לא היה בטוח במה העניין. הוא כתב פעמיים ביום מיכתבים לאמי ולי, ואני טענתי שאני חפה־מפשע חלקית.

כן, היינו ידידים. כן, מדי פעם סיפרתי לו על מסיבה או אירוע חברתי. ולא. לא יותר. יתר על כן, לא היה לי עניין, ולא היתה לי ידיעה על הנושאים שעליהם נשאלתי (על־ידי שרות־הביטחון). „נשאלתי" בצורה עקיפה.

על ידיד של הוריי הוטלה המשימה הלא־נעימה לתחקר אותי. אחר־כך הועבר התפקיד לידי הרוד עזר (וייצמן). שאלותיו היו נאיביות ושקופות בצורה פאתטית. הוא ניסה להביא אותי להגיד דברים שלא היו ולא נבראו.

הייתי מרוצה. הייתי שונה. דרכתי על קרקע מסוכנת מבלי לדעת זאת, אולי ניצלו אותי אנשים פיקחים ממני. אבל לא כתבתי ולא מסרתי שום דבר מזיק או סודי.

אבי התפוצץ מרוב תיסכול וזעם. הוא כתב לאמי: „לא הבנתי דבר משיחת־הטלפון שלנו, למרות שהיתה זאת שיחה ארוכה שעלתה ב־50 דולר. אינני מבין מדוע עליי לקצר את שהותי בגלל בתנו בת ה־14 וחצי. ואיך להס־ביר זאת לאחרים. האם את, הורייך, עזר והוריי אינכם מסוג־לים להכניס לה קצת שכל ל־ראש?

יעל

„אם את חושבת שעליי לחזור מייד, אעשה זאת. אך זה ייצור שערוריה עוד יותר גדולה בש־בילי ובשבילה, וזה עלול להט־ביע עליה חותם לכל החיים. אני מסמיך כשאני חושב שעליי ללכת ל(אבא) אבן ולספר לו שעליי לקצר את שהותי, מפני שמשהו קרה בקשר לבתי.

„הברקתי ליעל וביקשתי ממנה להישמע לך ולאפשר לי לגמור מה שעליי לעשות כאן. ביקשתי ממנה לשים קץ לידידות שלה עם את־יודעת־מי, וניסחתי את זה כאילו היא עושה לי טובה..." וכו' וכו'.

מיכתב בכל יום. שיחות־טלפון ומיברקים, ולמרות זאת הוא לא קיצר את נסיעתו אף ביום אחד. הייתי אחוזת אימה לקראת בואו, והייתי אסירת־תודה על שלא ביטל אף אחת מ„חובותיו הלאו־מיות". למרות שלא הייתי מוראגת מד„שערוריה" עצמה, או מהי־בטיה הצ'יבורית, לא שמחתי לקראת עימות עימו.

אמי היתה חולה. מכיוון שלא היתה מסוגלת להתמודד עם המצב, לראות אותו נכוחה, להסתכל לו בפנים או אפילו להבין אותו, היא חלתה גופנית. זה היה מן הסתם שילוב של עצבים מעוערים ובכי רב מדי. היא עברה לכמה ימים לבית אחותה (ראומה וייצמן).

עכשיו העמיס עליי דודי (עזר וייצמן) אשמה נוספת. הוא הצביע עליה, מאחורי וילון, כשהיא שוכבת במיטה, עיניה נפוחות ופניה סמוקות: „תראי מה עשית לאמא שלך!"

הוא הסביר שכל עולמה של אמי חרב עליה, שהתנהגותי עירערה את היסודות האיתנים שהיא בנתה בקפדנות כה רבה למען עתיד מישפחתנו, שהיא היתה במצב של הלם וגם אבידה כל תיקווה לעתיד.

במקום להינמס מרוב בושה וכאב, הרגשתי בנקודה זו שאני מפתחת לעצמי שריון־מגן. שנאתי העמדת־פנים של הקרבה עצמית. לא יכולתי לסב"ל את הגישה המיסיונרית. לא הרגשתי בכל אשמה, ולא נפלתי אפילו בפח של רחמים על עצמי.

הבטחתי שלא להיפגש עוד עם האיש הנדון. אמרתי שאני מתחילה להרגיש כמו שעיר־לעזאזל. אולי מישהו היה אשם בהדלפת משהו למישהו, אבל זה לא הייתי אני. הם מבזבזים את זמנם ומפריעים לי בלימודים, ומשחקים במרגלים בכיוון הלא־נכון.

„נקתי מאבי הנערר את הכוח להשיב מילחמה שערה, וחיזקה אותי גם העובדה שהוא היה רחוק ועכשיו גם פחות מודאג. בלילות ארוכים ניתחתי את הפרשה וקיבלתי החלטות.

כאשר חזר אבי, היתה הסצינה קצרה, מכאיבה ומאלפת מכמה בחינות. מצאתי אותו בחדרי. על השולחן היה מונח יומני, והיה

ברור שהוא קרא בו זה עתה. הוא נישק אותי בחום. מכיוון שלא ראינו זה את זה במשך זמן רב, ואחרי זה הוא נתן לי סטירת־לחי כל־כך חזקה, שעפתי כמעט לצד השני של החדר. הוא זרק את היומן על הריצפה.

בכיתי מרוב כאב, ויכולתי רק למלמל: „למה? מה עשיתי?"

כשניסה לענות, לא היו בפיו תשובות ברורות, והצלחתי לחזור לאיתני ואף לנתק את עצמי במירמת־מה. „אני לא מדבר על קיביה, או לבון או רוח־המודיעין. (כאן התבלבלה יעל. העסק־ביש ופרשת־לבון אירעו רק כעבור חצי שנה.) את בת 14 וגימנזיסטית, ואת עוד לא די פיקחית או חכמה או מנוסה כדי לדעת מתי מנצלים אותך! אז אל תקחי סיכונים עד שתהיי מוכנה להם!"

הוא זעם על התקרית במחנה־הקיץ שרשמתי אותה ביומני — זה הדהים אותו, וגם קצת הכאיב לו. (במחנה בקיבוץ נטפלו כמה נערים אל יעל, והיא רשמה זאת ביומנה.)

„זה בדוי בחלקו," אמרתי, „ולמדתי את הלקח."

„או, כן? ואז הלכת לשכב עם גבר שיכול היה להיות אביך?"

השימוש במילים „שיכול היה להיות אביך," בפי אבי שלי, גרם לי לחייך. כשראה את החיוך, נתן לי עוד סטירת־לחי, והפעם יכולתי לגלות בעיניו צער.

„לא שכבתי איתו. אני בתולה, אם זה חשוב, ואני אפילו לא מעוניינת. אני לא יכולה להגיד את אותו הדבר על הרבה מהחברות שלי, וגם זה לא חשוב."

פחדתי לחייך, אבל הרגשתי בתוככי חיוך שטני, כשהוספתי: „אחד מקציני השיו־בית, שדיבר איתי בצורה אבהית מאוד, ושגרם לי לבכות, ניסה גם לנשק אותי בצורה שלא היתה בכלל אבהית. אז אני נזהרת עכשיו, אבא, ואני שולטת במצב. אבל הרבה אנשים מסביב אינם שולטים במצב, ואולי כדאי לך לטפל בהם קודם."

„אני אעשה את זה. אך כדאי לך להישמר!"

היה ברור כי השיחה נגמרה. הוא לא הרגיש בנוח. שנינו הוצאנו קיטור, והיינו ערים לסכנה של הפיכת העניין למלודראמה. הוא חיפש מוצא.

„בואי ותראי את השמלות שקניתי לך. אני מקווה שהמידה מתאימה."

„אתה לא רוצה לדבר עוד קצת?" בחנתי אותו.

„העניין סגור, עד כמה שזה נוגע ליי."

זה נשמע כמו „רות סוף", והייתי אסירת־תודה. עלינו במדרגות, ולפני שנכנסנו לדירה הוא נישק אותי שוב ואמר: „אני אוהב אותך מאוד, אך אל תנצלי את זה!"

השמלות היו יפות, וגם שאר המתנות. אמי הצליחה להירגע והעמידה פנים כאילו העניין נגמר גם לגביה. שום התנצלויות לא הוחלפו בשום זמן. למרות שכולנו טיפלנו בצורה רעה במצב שנוצר. לא קולקלה הקירבה שביני ובין אבי, ולא קטן המרחק שבין אמי לביני.

קיבלתי מושג על המחיר שהיה עליי לשלם עבור התהילה, הפירסום והעצמאות. „השיחה הגלויה" עם אבי סיפקה רק אותו. היו נושאים שהוא לא יכול היה להתעלם מהם, אך שהוא רצה לסגור אותם במגירה. והוא שיחרר את עצמו יותר מכפי שתמך בי.

גם הוא רצה להיות חופשי מאשמה ומדאגות של אבא. ואני הצעתי לו מוצא פשוט. שום אשמה, שום פסיכולוגיה, שום סימני־שאלה לגבי איך הגענו לפער כזה או לתהום כזאת. ובעיקר — שום הטפת־מוסר. שתי סטירות־לחי, חמישה מישפטים, יומן אישי שנגזר עליו להישרף ולהיפסק לנצח, וחזית חיצונית מחודשת של אושר ואחדות, שסיפקה לשנינו אליבי טוב.

שנינו רצינו, בדרגות שונות של לגיטימיות, שלא להיות עבדים לתכתיבים המגבילים של שיגרה מישפחתית.

כעבור חודש הגיע אבי לראש הפיראמידה הצבאית והתמנה כרמטכ"ל של צה"ל, ועברנו לבית החדש שלנו בצהלה.

עד כאן הקטעים מיספרה של יעל דיין.

התיאור נכון לגמרי. מלבד כמה פרטים מישניים פה ושם (לא הכרתי את יעל בכסית, אלא היא באה אליי למישרד, אחרי שפירסמנו בלום מיקרי שלה, שצולם בג'מבורי של הצופים).

כמה מילים על הצד האישי. במשך כמה חודשים שררה בינינו ידידות אמיתית. „יולה" היתה בת 14 וחצי, ואני הייתי קרוב ליום־הולדתי ה־30, אך זה לא הפריע, אלא להיפך. יעל הצטיינה בעירנות שיכלית בלתי־רגילה והיתה מפותחת הרבה מעבר לגילה. היה זה תענוג לשוחח עימה. היחסים היו אפלטוניים בהחלט.

ידידות זו לא באה מפני שהיא היתה בת מישפחת־דיין, אם כי עובדה זו בוודאי הוסיפה עוקץ מסויים לעניין. עד כמה שאני זוכר, דיברנו הרבה על ענייני השלום. מכיוון שדיין היה אז מלך־ניצים, יתכן שקיננה בי תיקווה כלשהי להשפיע עליו באמצעות בתו.

הרעיון כאילו קיימתי יחסים אלה כדי לשאוב מידע ביטחוני מילדה תמימה הוא מגוחך ממש. יעל בת ה־14 הייתה רחוקה מאוד מלהיות תמימה. אילו ניסיתי לנצל אותה, היתה מבחינה בכך מייד.

עד כמה שוכור לי, לא הרבינו לדבר על אביה. אומנם, במשך כל השנים ההן עקבתי אחרי האיש מקרוב. מפני שראיתי בו סכנה גדולה לעתיד המדינה. הוא עניין אותי גם מבחינת סיפרותית. אך ליעל לא היה מושג על מעשיו הפוליטיים של אביה. לעומת זאת היה לה מבט ביקורתי בוחן ומנתח, ודעתה על אישיות אביה עניינה אותי.

הדראמה הגדולה במישפחת דיין מסביב להדלפה הביטחונית, כביכול, לא היתה ידועה לי עד כה. אחרי שקראתי את הפרק, עילעלתי בגליונות העולם הזה מהתקופה ההיא, ולא יכולתי לגלות בשום פנים מה הרעיש והדהים כל־כך את שרותי־הביטחון. שאלתי השבוע את יעל, אך גם היא אינה זוכרת. גינינו את טבח קיביה — והיינו העיתון היחידי במדינה שעשה כן — אבל לא גילינו שום סודות ביטחוניים. העולם הזה עבר גם אז צנזורה קפדנית ביותר.

נראה לי כיום שכל העניין בושל על־ידי איסר הראל, הממונה על שרותי־הביטחון, במיסגרת מילחמת־החורמה שהוא ניהל, מטעם קבוצת נערי־החצר של בן־גוריון, נגדי ונגד העולם הזה. כפי שגילה הראל לאחר מכן, ראה בנו את „האוייב מס' 1 של המישטר", וכפי שגילה מנחם בגין, ניסה הראל לטפול עליי אשמת־שקר של ריגול לטובת ברית־המועצות ולכלוא אותי במעצר מינהלי. ־בגין, שהיה לו תמיד אמון מוחלט בנאמנותי למדינה, מנע זאת, וגם טרח להודיע לי על כך בסודי־סודות.

בעיקבות הביקורת החריפה שלנו על פעולת־קיביה, נערך בדצמבר 1953 נסיון של התנקשות בי. הנסיון לא הצליח, תודות לקבוצה של צנחנים, בהנהגת ירמי בוגרנוב ז"ל, שחשו לעזרתי.

דיין

אך שתי ידיי נשברו. האשמנו בהתנפלות את השיו־בית. סיפר־רה של יעל מאשר את הדבר ב־דיעבד.

פרט אחד חסר בתיאורה. היחסים ביננו אומנם הופסקו — אך לפני כן נפגשנו עוד פעם אחת בחשאי. זה היה בביתו של אורי סלע, ובתיווכו של גנדי (רחבעם זאבי), שאשתו היא דורי־נית של סלע. נקטנו באמצעים כדי לשמור על סודיות הפגישה, שבה סיפרה לי יעל מה התרחש. היא באה להזהיר אותי.

הפרשה כולה מחווירה לנו עד כמה התקדמה המדינה מאז הימים ההם — מבחינת המישטר, טיב שרותי־הביטחון וחופש־העיתונות. איני מאמין שזה יכול היה לקרות כיום.

ועוד הערה. אחרי פירסום רשימתי לפני שלושה שבועות, טילפנה אליי רות דיין והתלוננה על שכתבתי מה שכתבתי אחרי קריאת פרק אחד. רות אמרה שאחרי שאקרא את הספר כולו ארגיש צורך להתנצל על כך שאמרתי שזהו ספר־קיטש, הכתוב למען נערי בר־מיצווה באמריקה.

בינתיים קראתי עוד שני פרקים, ואני כבר מתנצל. זהו ספר יותר אמיץ מכפי שסברתי, אחרי קריאת הפרק הראשון. את דעתי השלמה אביע אחרי שאגמור לקרוא את הספר כולו.

ההחלטה לשגר את חיל־האוויר להפצצת מרכז אש"ף בתוניסיה היתה מבוססת על פירכה. אורי אבנרי מנסה בסידרה זו לפזר את הערפל שבו מתקבלות ההחלטות, ולהשיב על השאלות המנסרות בחלל

הבעיה הקשה ביותר היא בעיית הטימטום הפוליטי.

בין אנשים אינטליגנטיים יכול להיות – וגם צריך להיות – ויכוח על פיתרון בעיות המדינה. אבל הוויכוח הזה צריך להתבסס על עובדות מוסכמות, ועל ראייה מפוכחת של המציאות.

המציאות היא אחת. אפשר להציע פיתרונות שונים לבעיותיה. כאשר רוצים להגיע ממציאות א למציאות ב – אפשר להתווכח על טיבה של המציאות הרצויה. אני יכול לרצות במציאות מסויימת, ופלוני יכול לרצות במציאות אחרת. על כך צריך להתנהל ויכוח. אך לא על מהות המציאות הקיימת.

כאשר מתכחשים למציאות הקיימת, ורואים במקומה מציאות דמיונית – הרי נוטשים את דרך השפיות. הוויכוח חדל מלהיות רציונאלי. הוא עולה על דרך האיוולת.

יש תרופות אנטי־ביוטיות למילחמה בכל מיני מחלות. הלוואי והיו קיימות תרופות אנטי־אידיוטיות למילחמה בטימטום הפוליטי.

הטימטום הורג. ראינו מלחמות שנבעו מטימטום (למשל: מילחמת־העולם הראשונה), שקטלו יותר בני־אדם מאשר המגיפה השחורה של ימי־הביניים, יותר מהסרטן וממחלות־לב בימינו. הטימטום המדהים של מילחמת־הלבנון, שהכנסת הצביעה בעדה כמעט פה אחד, הרג 654 ישראלים ורבבות לבנונים, פלסטינים ואחרים.

ההיסטוריונים יקבעו, קרוב לוודאי, כי בשנים 1986/1985 היתה קיימת הזדמנות מצויינת להשגת השלום בין ישראל והעולם הערבי. אך כאשר יפשפשו במיסמכים ימצאו כי בישראל לא התנהל על כך שום ויכוח רציונאלי – לא בממשלה, לא בכנסת ובוועדותיה, לא ברחוב, לא בעיתונות. לא היה אלא בליל של סיסמות־תעמולה, טענות־כזב, מישאלות חסודות ותישפוכת של רגשות. בקיצור: אידיוטיזם.

בסידרה זו ייעשה נסיון לייצר כמה גלולות אנטי־אידיוטיות. כלומר: להפעיל את ההגיון השפוי לגבי הסוגיות של תהליך־השלום.

איני בא להטיף כאן לדיעות מסויימות, שאני עצמי דוגל בהן. מישהו אחר יכול להסיק מאותן העובדות מסקנות הפוכות. אך קודם כל יש לראות את המציאות כהווייתה.

אביא להלן כמה מסיסמות־ההבל המתהלכות כעת בישראל, בחוגי־השילטון ובכלי־התיקשורת, ואנסה להעמיד אותן במיבחן של הגיון פשוט.

אנטי־אידיוטיקה

● „אין לנו עסק עם הפלסטינים. אנחנו צריכים להסתדר עם ירדן ועם מדינות־ערב"

יש לנו עסק עם הפלסטינים, מפני שהם קיימים: יותר מארבעה וחצי מיליוני בני־אדם, המאמינים בלהט שהם עם פלסטיני. יותר משני מיליון מהם חיים תחת שילטון ישראלי, ו־700 אלף מאלה הם אזרחי־ישראל.

אם אין תוכנית להעלות ארבעה וחצי מיליוני בני־אדם אלה בארגנטינה של אושויין חדשה בנגב (ויש הדוגלים גם בכך), הרי כל תוכנית צריכה לכלול פיתרון לבעיה זו, שלא יסכן את קיום ישראל.

גירוש הפלסטינים האלה, נוסח מאיר כהנא (ובסתר־לב גם התחיה וחלק מהליכוד) לא היה פותר את הבעיה, אלא רק משנה את מהותה. ארבעה וחצי מיליון שונאי־ישראל מעבר לגבולות המדינה היו מונעים כל יציבות במרחב, ומילא גם מנעים כל שלום עם ישראל.

אחרי מילחמת־העצמאות, השתררה האשליה כי השם „פלסטין" נמחק מהמפה, וכי העם הפלסטיני חדל מלהתקיים. יתכן שדויד בן־גוריון האמין בכך. הוא בוודאי האמין כי הבעיה תיעלם מעצמה, במשך דור אחד או שניים.

מאז עברו שני דורות, ונעשו נסיונות בלא־ספור לחסל את העם הפלסטיני. לשכור את רצונו הלאומי. להביא אותו לייאוש ולהפקרת שאיפתו לקיום לאומי.

החל בפעולות־ה„גמול" של ראשית שנות ה־50 וכלה בהפצצת מרכז אש"ף בתוניס — נכשלו כל הנסיונות האלה, מפני שהיו מבוססים על פירכה: שניתן להביא באמצעים צבאיים לחיסול רצונו הלאומי של עם. פירכה זו מקורה בבורות, בהתנשאות יבזילוזל באויב — תכונות מסוכנות בכל מילחמה.

כיום נוערת הבעיה יותר מאשר אי־פעם. די להביט בגליון כלשהו של עיתון ישראלי כדי להיווכח כי מדי יום מוקדש יותר מחצי השטח למאבק הישראלי־פלסטיני ולספיחיו: פיגועים הדדיים, מעשי הרג והרס, התוצאות הכלכליות, עליית הגיזענות בארץ, הלוחמה הפוליטית ברחבי העולם, ועוד ועוד. לגבי בעיה ש„נעלמה" לפני 36 שנים, זהו מצב תמוה.

לא יכול להיות ויכוח רציני בין אנשים אינטליגנטיים על עצם קיומה של הבעיה הפלסטינית והצורך למצוא לה פיתרון. יכול להיות רק ויכוח על טיב הפיתרון.

● „לא ננהל משא־ומתן עם (אש"ף, הפלסטינים וכו'...) לא ננהל משא־ומתן במיסגרת (ועידה בינלאומית, תיווך אמריקאי וכו')..."

דיבורים מסוג זה, השולטים כיום במדיניות הישראלית, הם שיא חוסר־ההגיון אם מתייחסים אליהם ברצינות ולא כאל טכסיסים למניעת כל משא־ומתן בכלל.

בחיים המדיניים, יש ערך מסויים לפרטים טכניים, כגון צורת המשא־ומתן. אך זהו ערך פעוט.

העיקר אינו איך מנהלים משא־ומתן ודרך מי, אלא לשם מה מנהלים משא־ומתן. כלומר: חשוב הפיתרון שאליו רוצים לחתור, ולא הפרטים הטכניים. על הפרטים הטכניים כדאי לתת את הדעת רק אחרי שברור אל איזה יעד חותרים.

● „אין טעם שנריב בינינו על תנאי השלום, כאשר אין עם מי לדבר"

זה נוח. אבל זאת שטות.

כאשר נדע אנחנו על מה אנחנו מוכנים לדבר, יימצא מי שידבר עימנו.

לפני ישראל עומדת בעיקרו של דבר שאלה פשוטה לגמרי, בעלת מימדים היסטוריים. זה היה ברור כבר ב־1967, וזה לא השתנה עד היום.

וזאת השאלה:

האם אנחנו מעדיפים את השלום על פני החזקת השטחים הכבושים, או שאנחנו מעדיפים את החזקת השטחים הכבושים על השלום.

את השאלה הזאת, שאחדים מאיתנו הציגו אותה כבר למחרת מילחמת ששת־הימים, מציגים עתה בפה מלא המלך חוסיין ויאסר ערפאת: שלום תמורת שטחים. כל השלום תמורת כל השטחים שנכבשו על־ידינו ב־1967.

השאלה אינה כרגע: האם הערבים באמת מוכנים לזה?

את התשובה על כך לא נדע אלא אם כן נציע להם את ההצעה ברצינות. ואת ההצעה איננו יכולים להציע להם ברצינות, אלא אם כן החלטנו אנחנו אם אנחנו מוכנים לכך.

ההחלטה היא שלנו, הציבור הישראלי: האם רובנו הגדול מוכן להחזיר את השטחים הכבושים האלה תמורת שלום רישמי ומלא, או לא?

אם התשובה היא „לא" — כי אז נגמר הוויכוח, ואין כל טעם להמשיך בדיון. השאלה היחידה הנשארת לוויכוח היא איך נגן על מדינת־ישראל (בארץ־ישראל השלמה) במילחמות הבלתי־נמנעות, ובהן, במוקדם או במאוחר, מילחמה גרעינית, שבה יפעילו שני הצדדים נשק־השמדה טוטאלי.

אם התשובה היא „כן" — הרי אז יתחיל הוויכוח על השאלות הבאות, כגון: למי להחזיר את השטחים הכבושים, באילו תנאים, איך לפתור את בעיות־הביטחון הכרוכות בפיתרון זה, בעיית ירושלים, בעיית־הפליטים, בעיית הסימון הסופי של הגבול ועוד ועוד.

ורק אחרי כל אלה — כשאנחנו יודעים מה אנחנו רוצים — מתעוררות שאלות כגון עם מי לנהל את המשא־ומתן, בחסות מי, והיכן.

● „אין עם מי לדבר, מפני ששום גורם ערבי ופלסטיני אינו משלים בעצם עם קיומה של מדינת־ישראל"

זה פשוט אינו נכון.

לא היה צורך בנאומו ההיסטורי של המלך חוסיין

פברואר 1948: אנשי־פלמ"ח במילחמה מול הפלסטינים אחרי החלטת החלוקה

באו"ם, שבו הביע נכונות למשא־ומתן ישיר עם ישראל על בסיס ההחלטות 242 ו־338, כדי להפריך טענה זו.

לפני שמונה שנים נקט מנהיג המדינה הערבית הגדולה ביותר ביוזמה, שהסתיימה בכריתת הסכם־שלום רישמי עם ישראל. שלום זה החזיק מעמד בכל התהפוכות מאז.

(השלום הזה התקרר, מפני שמיליוני מצרים משוכנעים בכנות כי ישראל רימתה אותם והפרה את ההסכם שבו הוחלט להעניק „אוטונומיה מלאה" לתושבי השטחים הכבושים ולהגשים את „הזכויות הלגיטימיות של העם הפלסטיני". ההתכתשות על המשמעות המדוייקת של סעיפי ההסכם לא תועיל. ממשלת־ישראל בוודאי לא תסכים להעביר את העניין לבית־המישפט הבינלאומי בהאג או לבוררות בינלאומית, כדי שיפסקו מה נדיוק נאמר בהסכם.)

אין כל קושי לשלוף מאות מיסמכים — החל בהחלטותיהן של ועידות־הפיסגה הערביות, מ־1978 והלאה, ועד לראיונות האחרונים עם יאסר ערפאת — כדי להוכיח כי רוב העולם הערבי ורוב העם הפלסטיני מוכנים לשלום עם ישראל. השאלה היא: איזה שלום, ובאילו תנאים.

המיסמכים הכתובים נתמכים על־ידי עדויותיהם של מאות אנשים בעולם ובישראל, שנפגשו עם ערבים בכלל ועם פלסטינים בפרט, המדווחים כולם על עייפות הערבים מן המאבק ההיסטורי ונכונותם לשלום בתנאים הנראים להם סבירים.

החוק החדש, הבא לאסור מיפגשים עם אנשי־אש"ף נועד בעיקר כדי למנוע את הבאת העובדה הזאת לידיעת הציבור הישראלי. לולא כן, היה מיותר לגמרי.

יכולים לטעון כי כל אלה — ההצהרות, המיסמכים, הדיווחים — אינם אלא כזב, מסך־עשן עבה, שמאחוריו נותרה אי־הנכונות הבסיסית של העולם הערבי להשלים לצמיתות עם קיומה של מדינת־ישראל.

יש רק דרך אחת ויחידה לאשר או להפריך טענה זו: להעמיד אותה במיבחן המעשי, על־ידי פתיחת משא־ומתן עם הערבים ו/או הפלסטינים.

● „איך אפשר לשאת ולתת עם מחבלים"

אחד המיכשולים החמורים ביותר, העומדים לפני כל מחשבה הגיונית על הסיכסוך הישראלי־פלסטיני, הוא השימוש (משני הצדדים) במילים טעונות־רגשות.

הישוב העברי לא הבין את המתרחש בשנים 1936־1939 מפני שדיבר על „כנופיות", ואת המתרחש בראשית 1948 מפני שדיבר על „פורעים". מאז מילחמת ששת־הימים התרגלה המדינה לדבר על „מחבלים". כאשר המדובר לא רק במבצעי־פיגועים, אלא בכל התנועה הלאומית הפלסטינית, על מנהיגיה ומוסדותיה.

בכך הצליחה המדינה לערפל לעצמה את החושים ולמנוע מעצמה כל אפשרות לנתח את הבעיות באופן הגיוני.

הסיכסוך המתמשך בן מאה השנים הוא בין מדינת־ישראל (ולפני־כן: הישוב העברי) ובין התנועה הלאומית הפלסטינית, בגילגוליה השונים. זוהי מילחמה, שבה משתמשים שני הצדדים בכל שלב באמצעים העומדים לרשותם. הצד הישראלי מפעיל כיום את חיל־האוויר, הטנקים והתותחים, ואילו הצד הפלסטיני מנסה לבצע פיגועים („טרור", בלשון המקובלת בישראל.)

לצורך הדיון ההגיוני, מוטב להשתמש במילים ניטראליות, שאינן טעונות מתח של רגשות.

אם רוצה ישראל לנהל משא־ומתן עם הפלסטינים, אין טעם לנהל אותו אלא עם המוסד, אשר הפלסטינים עצמם, ברובם העצום, רואים בו את מנהיגותם המוסמכת. הדבקת שמות־תואר למוסד זה אינה עוזרת לגיבוש הנכונות.

● „לא ננהל משא־ומתן עם אש"ף, מפני שאש"ף הוא אידרגון־טרור"

אין הגדרה אוביקטיבית למושג „טרור". אם נניח ש„טרור" הוא כל שיטת־לחימה הפוגעת באנשים „חפים־מפשע", כגון נשים וילדים, כי אז יש לא־מעט פעולות שלנו העלולות להיכלל בקטגוריה זו. כגון הפגזת שכונות ביירות המערבית והפצצת מחנות־פליטים, או פעולות מסויימות בשטחים הכבושים.

אמנות־יוצרת המעודכנות מגינות גם על אירגוני־לוחמים בלתי־סדירים, שאינם לובשים מדים והעוסקים במילחמת־גרילה.

הצדפות ניהלו משא־ומתן עם אירגון־השיחרור האלג'רי (פל"ן), והאמריקאים עם הוויית־קונג — שני אירגונים שהפעילו גרילה בממדים גדולים ובשיטות אכזריות הרבה יותר מאשר אש"ף.

אין מדינה יכולה לבחור לעצמה את האוייב שלה ואת שיטותיו. אם היא רוצה לנהל משא־ומתן לסיום המילחמה, עליה לנהל משא־ומתן עם האוייב הלוחם בה — אחרת עצם רעיון המשא־ומתן הופך לאבסורד.

הצורך לנהל משא־ומתן עם אש"ף אינו קשור בטיבו של אש"ף או בטיב שיטותיו. הצורך הזה נובע מן העובדה שאש"ף הוא הגוף החולש בפועל על הבוח הלוחם בנו, ושהוא הגוף המסוגל, על כן, לעשות עימנו הסכם לסיום המילחמה.

אוקטובר 1985: יאסר ערפאת ליד מישרדו ההרוס בתוניסיה

ישראל הכירה במימד זה של אש"ף כאשר יצאה למילחמת־הלבנון במטרה „להרוס את תשתית המחבלים" — קרי: לחסל את אש"ף, על מוסדותיו המדיניים והצבאיים. לפני כן הכירה בו כאשר עשתה הסכם עם אש"ף להפסקת־אש בגבול הצפוני, באמצעות פיליפ חביב. הסכם זה, כידוע, החזיק מעמד במשך 11 חודשים.

בקיצור: משא־ומתן על שלום מנהלים לשם סיום מילחמה, ועל כן צריכים לנהל אותו עם מי שמנהל את המילחמה בנו.

אחרת — אין כל טעם למשא־ומתן. מה הטעם בהשגת הסדר עם מי שאינו צד במילחמה. כך שההסדר עימו לא יביא לסיום המילחמה?

משום כך, העובדה שפלוני מפעיל נגדנו פעולות אלימות אינה פוסלת אותו למשא־ומתן, אלא להיפך. משא־ומתן אינו מתן פרס או גילוי אהבה. לאחרונה גילה שבתי טבת כי דויד בן־גוריון רצה בשנות ה־30' להיפגש עם המופתי, חאג' אמין אל־חוסייני השנוא, מתוך נימוק זה.

הוא הדין לגבי זהות הנושאים־ונותנים. כל צד לוחם צריך לקבוע מי מייצג אותו. אין זה עניין פורמאלי. אלא מעשי מאוד. את המשא־ומתן צריכים לנהל עם מי שהצד השני מקבל את מרותו, כך שהסכמתו להפסקת המילחמה אכן תתקבל על־ידי הצד השני ותביא לסיום המילחמה.

אחרת. לשם מה כל העניין?

● „אש"ף מדבר על שלום. אבל כוונותיו האמיתיות מתגלות במעשי־הטרור שהוא מבצע..."

זה מצלצל יפה באוזני המונים נבערים, אך אין זה רציני.

קודם כל: ישראל לא הציעה לאש"ף הפסקת־אש או שביתת־נשק. שביתת־נשק כזאת בין ישראל ואש"ף אכן הושגה על־ידי השליח האמריקאי ב־1981 לגבי הגבול הלבנוני. והוא החזיק מעמד במשך 11 חודש. הוא לא הופר על־ידי אש"ף (שהיתה לו סיבה טובה להקפיד על קיומו המדוקדק) אלא על־ידי ממשלת־ישראל, כאשר פלשה ללבנון ב־6 ביוני 1982 (וליתר דיוק: יומיים לפני כן, כאשר הפציצה את ביירות המערבית, כביכול בתגובה על ההתנקשות בחיי השגריר ארגוב. אף שידעה היטב כי לאש"ף לא היה כל קשר למעשה.)

היה זה נוח מאוד אילו היה אש"ף מונע פיגועים כמו הרצח במרינה של לארנקה, בעוד שצה"ל היה ממשיך באין מפריע בפעולותיו, כגון לכידת ראשי אש"ף בלבנון וירי כמעט ללא־אבחנה בגדה המערבית ו„אצבע קלה על ההדק". אבל קשה להאמין כי ניתן להשיג הסכם על מילחמה חד־סיטרית כזאת.

אין לדעת אם אש"ף היה מסכים כיום לשביתת־נשק הדדית. הדבר לא נבדק, מפני שממשלת־ישראל אינה רוצה בו. סביר להניח שאש"ף יסכים להפסקת אש לקראת משא־ומתן, בתנאי שיכלול את כל פעולות המילחמה — ובכללן ההתנחלות והפקעת האדמות.

הפסקת־אש אינה תנאי למשא־ומתן. יש דוגמות רבות בהיס־טוריה שבהן קדמה הפסקת־אש למשא־ומתן, ויש גם הרבה דוגמות הפוכות. ביחוד כאשר המשא־ומתן אינו מתנהל בין שתי מדינות, אלא בין מדינה מצד אחד ובין תנועת־שיחרור מצד שני.

● „אין פלסטינים מתונים. כולם דוגלים בטרור"

למרבה הצער, אין קשר בין שני הדברים.

אין קשר הגיוני בין מתינות ובין הנכונות לבצע פיגועים.

למשל: יכול פלסטיני להיות מתון מאוד בנכונותו להכיר בישראל ולהגיע עימה לשלום של דו־קיום בשתי מדינות — ובאותה השעה להאמין שרק באמצעות פיגועים אכזריים ביותר ניתן לשכנע את ישראל להסכים לכך.

וגם להיפך: יכול ישראלי להאמין כי בסופו של דבר נצטרך להסתדר עם אש"ף, אך להאמין כי כדאי להנחית בינתיים על אש"ף מהלומות רצחניות, כדי לשפר את עמדתה של ישראל במשא־ומתן.

יש להניח כי ההחלטות של ערפאת וחבריו על חומרת הפיגועים בישראל נובעות מהערכותיהם לגבי נכונות ישראל לשלום עם אש"ף. ככל שיאמינו כי ישראל רחוקה מנכונות זו, כן תגבר הדיעה שיש להלום בה בכל האמצעים. ולהיפך: ככל שיתקבל הרושם כי ישראל עומדת להסכים למשא־ומתן, כן יקטן הפיתוי לבצע פיגועים.

יש רק דרך אחת להעמיד את הדבר במיבחן: להציע לאש"ף הפסקת־אש בלילית בשלב לקראת משא־ומתן עימו, ולהניח לאירגון לקבל החלטה לכאן או לכאן.

● „על המישלחת הירדנית־פלסטינית לנהל איתנו משא־ומתן ישיר בלי תנאים מוקדמים"

זה מצלצל יפה. וזה הבל גמור.

לממשלת־ישראל יש ויש תנאים מוקדמים לניהול המשא־ומתן. העיקרי שבהם: שבמישלחת הירדנית־פלסטינית לא יש־תתף אדם השייך לאש"ף או המזדהה עימו.

יהיה טיבו של תנאי זה כאשר יהיה (ועוד נדבר על כך) — אין ספק שזהו תנאי מוקדם. תנאי בלי־כך מפריע, עד כי הוא עלול להחניק באיבה כל אפשרות של משא־ומתן.

לליכוד יש תנאים מוקדמים נוספים. למשל: שהמשא־ומתן צריך להתנהל על־בסיס ההסכמים של קמפ־דייוויד, שכל הגורמים הערביים (ובעיקר ירדן והפלסטינים) דחו אותם מכל וכל.

משמע: אילו היו הירדנים והפלסטינים דורשים מאיתנו להיכנס למשא־ומתן בלי תנאים מוקדמים, היינו אנחנו מסרבים בתוקף.

ממשלת־ישראל דורשת שהערבים ייכנסו למשא־ומתן בלי תנאים מוקדמים מצידם אחרי שיבינו לתנאים המוקדמים שלנו.

ולגופו של עניין: מאז בריאת העולם ועד ימינו לא היה עוד משא־ומתן בלי תנאים מוקדמים. כל משא־ומתן מתנהל במיסגרת של נתונים מינימליים, המקובלים על כל הצדדים — שהרי אחרת אין אף טעם להתחיל בו. לעיתים מוכנים תנאים אלה מאליהם, ואין צורך להגדירם, ולעיתים יש לנסחם בטרם משא־ומתן.

המשא־ומתן החשוב ביותר בתולדות ישראל — המשא־ומתן לשלום עם מצריים — התנהל כולו על בסיס של תנאים מוקדמים. ועוד איך!

עוד לפני שאנוור אל־סאדאת בא לירושלים, נפגש אישי־אמונו עם משה דיין, שהיה אישי־אמונו של ראש ממשלת־ישראל, מנחם בגין. בפגישה סודית זו, שנערכה במארוקו, מסרה ישראל למצריים שהיא מוכנה להחזיר את כל חצי־האי סיני, עד המילי־מטר האחרון, תמורת שלום מלא. כלומר: התוצאה הסופית של המשא־ומתן נקבעה בהסכם חשאי עוד לפני שהתחיל!

ניתן לומר שבכל משא־ומתן ידוע מראש, פחות או יותר, שיש הסכמה לגבי היעד הסופי, והמשא־ומתן הממשי מתנהל רק על הפרטים (היכולים, כמובן, להיות חשובים מאוד בשלעצמם).

(המשך הסידרה בשבוע הבא)

דב איתן, שופט לשעבר, מספר מדוע חתם על עצומה נגד מילחמת־הלבנון בעודו מכהן כשופט מחוזי, על נדודי השינה של שופט הקובע גורלות, על בדידותם החברתית של השופטים, על הרגשת־השליחות בגיל צעיר

„רציתי להיות שופט, כי חשבתי שזה המיקצוע שבו אפשר למצוא את האמת וגם לעזור לבני־אדם"

„אחרי כמה שנים הבנתי שאפשר אולי לעזור לבני־אדם, אבל אי־אפשר למצוא את האמת ואת הצדק"

„יש הרבה נדודי־שינה. אתה קובע גורלות של אנשים, מבלי להיות משוכנע שאתה נמצא על קרקע בטוחה"

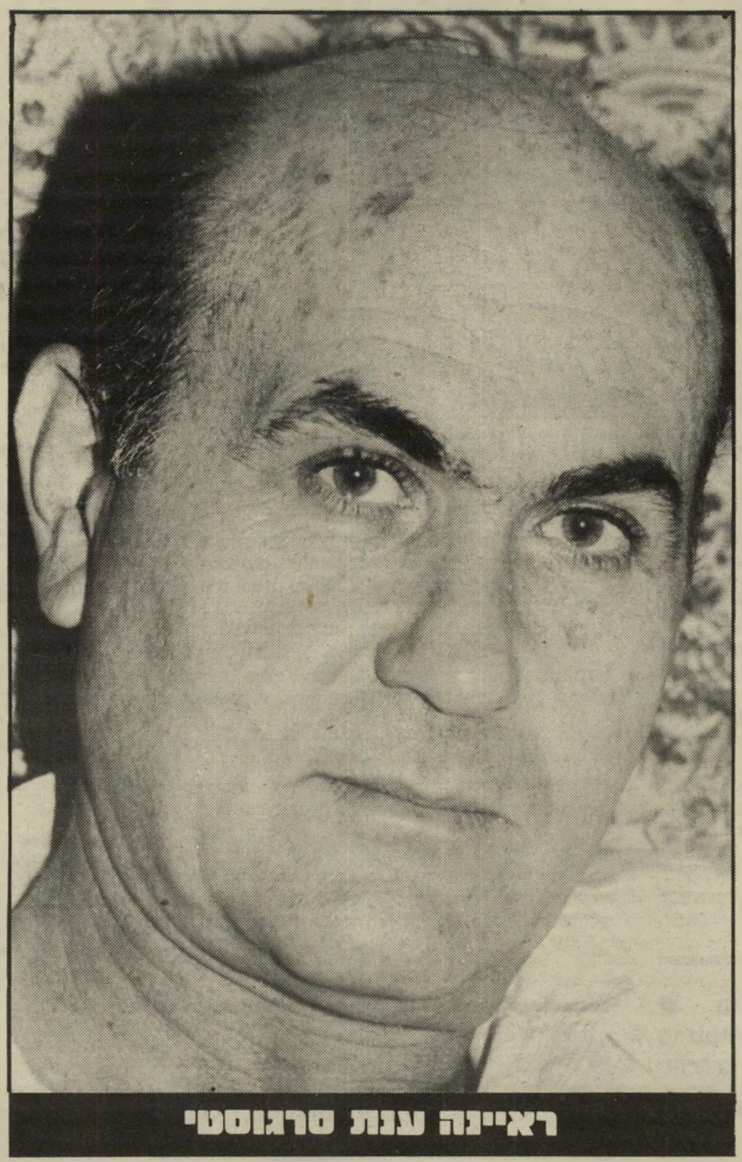

ראיינה ענת סרגוסטי

„כשופט אתה צריך להילחם כל הזמן שבעל המכולת לא יחן לך הנחה על צינצנת לבן שאתה קונה"

„התפטרתי מבית־הדין הצבאי כשהרמטכ"ל נתן חנינות לפינטו וללדרמן. חשבתי שזה גובל בשערוריה"

„כשופט אתה משתדל להימנע מלהביע את הדעות הפוליטיות שלך. אתה חייב להיות זהיר בבחירת החברים שלך"

„השופט נשה קהה יותר לסבל האנשים!"

כאשר חתם דב איתן, סגן־אלוף במי־לואים ושופט בית־המישפט המחוזי בירו־שלים, על העצומה שכותרתה „יש גבול – הפעם לא נוכל עוד!" לא ידע שהיא תוביל אותו אל מחוץ לכס־המישפט. דב איתן חתם על העצומה בעת הפגנת ה־400 אלף המפורסמת בכיכר מלכי־ישראל בתל־אביב. היתה זאת ההפגנה, שקראה להקים לאלתר ועדת־חקירה ממלכתית, בעיקבות הטבח במחנות צברה ושאתילא.

גם היום, שנתיים אחרי הסערה שליוותה את דרכו החוצה, לא מתחרט איתן על צעדו יוצא־הדופן. הוא מבקש לעיין שוב במיסמך שעליו חתם, ומסביר שהיום יש לדברים קונסנזוס, שהיום כמעט כל אחד היה חותם על דברים אלה.

„אנו, קצינים וחיילים במילואים," נאמר במיסמך שהיה מופנה לראש־הממשלה ולשר־הביטחון, „פונים אליכם שלא לשלוח אותנו ללבנון – כי לא נוכל עוד... נשבענו להגן על שלומה וביטחונה של מדינת־ישראל ואנו נאמנים לשבועה זו. על כן אנו פונים אליכם לאפשר לנו למלא את שרות־המילואים בתחומי מדינת־ישראל ולא על אדמת לבנון. אתם מנסים לכפות 'סדר חדש' על חורבותיה של לבנון, עבור הפ־לאנגות... במקום שלום לגליל, הבאתם מילחמה שסופה אינו נראה."

דבר חתימתו של שופט בית־המישפט המחוזי על העצומה הפוליטית פורסם תיש־עה חודשים אחר־כך ועורר סערה ציבורית. משה ניסים, שר־המישפטים, מיהר להגיב, מבלי שבדק את העובדות לאשורן.

זמן קצר אחר־כך פרש דב איתן לגימ־לאות. הוא מסביר שעשה זאת כי ממילא חטא עוד קודם לכן בהירהורי־פרישה, ואולי חיפש הזדמנות נאותה לעשות את הצעד החוצה.

לא היתה זו הפעם הראשונה בקריירה השיפוטית של איתן שהוא עושה צעד דראסטי ולא מקובל. כמה שנים קודם לכן, אחרי שרפאל איתן, הרמטכ"ל, המתיק את עונשם של פושע המילחמה דניאל פינטו ושל רוצח־הערבי ישראל לדרמן, נקט בפ־עולה שקטה, שלא הובאה לידיעת הציבור הרחב, אך היכתה גלים בחוגים מיקצועיים מצומצמים. איתן ביקש העברה מתפקידו כאב בית־דין צבאי וכשופט צבאי במי־לואים, לשרות־מילואים רגיל. הוא נימק את בקשתו בחנינה המוזרה, שהוכיחה, לדבריו, חוסר־שיוויון מוחלט בפני החוק, ואת זאת לא יכול היה לקבל. שילטונות הצבא לא העבירו אותו מתפקידו, אך הוא לא נקרא עוד לשבת על כס המישפט הצבאי.

איתן (50) למד בגימנסיה גאולה בתל־אביב. כשסיים את לימודיו נרשם לפקולטה

למישפטים באוניברסיטת ירושלים. באותו מחזור למד גם משה ניסים, שר־המישפטים. באמצע הלימודים, שאותם עשה איתן בעתודה האקדמית, החליט לעבור לשרות סדיר והתגייס לצה"ל. הוא שירת בחטיבת גיבעתי ובפיקוד הצפון.

כשהתחילה העיר אשדוד להיבנות, עברו לשם מרים ודב איתן. היא לימדה בבית־ספר, הוא פתח פרקטיקה פרטית. בגיל 32, גיל צעיר מאוד, מונה איתן כשופט־שלום ונשלח לאילת. משם עבר לירושלים, היה סגן מנהל בתי־המישפט בארץ, כיהן בדרגת שופט־שלום ראשי בירושלים וברמלה וב־1978 התמנה כשופט בבית־המישפט המחוזי בבירה.

איתן היה שופט פופולארי ויוצא־דופן, ועורכי־דין אהבו לנהל אצלו מישפטים. הוא היה מקורי ומפתיע. היה ידוע ששעות־העבודה שלו אינן מוגבלות, ואם נדרש, היה מאריך את ישיבות בית־המישפט גם לשעות הערב המאוחרות, כדי לסיים את הדיון. הוא גם לא היה נמנע מלהעיר הערות עוקצניות לכל עבר, במיקרים שזה היה דרוש.

זמן קצר לפני שפרש מתפקידו הובא לפניו נאשם, שגידף פקיד־גביה של רשות־השידור ואיים עליו. הפקיד היה במיקרה ערבי, והנאשם קילל אותו על רקע זה וכינה אותו במילים: „ערבי מלוכלך". כאשר דרש התובע להטיל על הנאשם עונש־מאסר, הסתפק השופט בקנס ובמיאסר על־תנאי וציין בפסק־הדין: „איך אפשר לחרתיע את הציבור מלקלל ערבים כאשר ראשי המדינה קוראים לערבים ג'וקים? הוא התכוון לדבריו של רפאל איתן.

איתן פרש מכס־המישפט לפני שנתיים והוא אינו מצטער. הוא מדבר על הדברים באיפוק רב. מרים איתן, אשתו, מורה במיקצוע, שהיא משוררת אשר הוציאה לאור שני ספרים והמנהלת את בית ש"י עגנון בירושלים, קצת יותר נסערת ממנו: „אצלנו אין כבוד לבן־אדם שמתפטר. אם אדם מתפטר, אז חושבים שיש לו מצפון לא נקי. שופטים דואגים לכיסא שלהם, כמו כולם פה, במדינה. כל אחד דואג לכיסא, למשכורת ולתנאים." מרים אמרה את הדב־רים באמצע הראיון, כשבעלה סיפר שריג־שותיהם של השופטים מתקהים עם הזמן וחלקם נשארים בכיסאם משום שאין להם ברירה.

חוג מכריו, גם בתקופת היותו שופט, היה מורכב בעיקר מאנשים מן התחום הסיפ־רותי, חבריה של אשתו.

לזוג שתי בנות, כרמל (26), הולמדת קול־נוע בארצות־הברית, ורקפת (21), נבלנית הולמדת צילום בארצות־הברית. מרים ודב איתן גרים בדירה צנועה בירושלים.

לפני זמן קצר, אחרי מותו של מיכאל אלבין בעת חקירה במישטרה, כתב איתן מאמר קטן ובו הסביר את הסתייגותו משיטת המעצר עד תום ההליכים. מעניין היה לשמוע דעתו של שופט לשעבר, שפרש מתפקידו אחרי שערוריה ציבורית.

■ ■ ■

● למה חתמת על העצומה?

כי חשבתי שמה שכתוב בה זאת האמת וזה מה שצריך להיות. נדמה לי שהיום זה כמעט קונסנזוס של חלק גדול מהעם.

● אתה חתמת על זה ביום ההפגנה של ה־400 אלף. כשחתמת, ידעת שת־היה בזאת מהומה סביב החתימה שלך?

בוודאי שלא.

● לא חשבת, לא חששת?

לא. אני אסביר גם למה. ראשית, אם תזכרי.

„לא שאפתי להיות שופט בבית־המישפט העליון, כי שם אין מגע ישיר עם העדים ועם הקהל"

בזמן ההוא התנועה יש־גבול לא היתה ידועה. ואף אני לא ידעתי שיש גבול איננה סיסמה גרידא. מאותה עצומה גם לא עלה שהמדובר בסרבנות לשרת בלבנון. העצומה, על פניה, נראתה תמימה.

● אבל לחתום על עצומה כזאת זו הזדהות פוליטית?

נכון. זו הזדהות פוליטית שנעשתה מצידי לא כשופט. אם את רואה, גם לפי הטכסט, היא נחתמה כאיש־מילואים.

● שופט יכול להיות לא־שופט?

אני חושב שבמדינה שבה שופט יכול לשרת גם במילואים, אז הוא לא רק שופט. גם חברי־כנסת לא תמיד מצביעים לפי הקו של מיפלגתם. לכל אדם באשר הוא אדם ולא מכונה, יש זכות לפעול לפי מצפונו.

● אבל שופטים במילואים משרתים כשופטים?

אני, באותה תקופה, כבר לא שירתי בבית־הדין הצבאי. יכול להיות שלוא הייתי אז עדיין משרת במילואים כשופט צבאי, הייתי שוקל פעם נוספת אם לחתום.

● זאת אומרת, שבאשר באת לחתום על העצומה לא היו לך היסוסים הקשו־רים בכך שאתה שופט?

לא היו לי היסוסים של ממש. כי ראיתי את זה כדבר מובן מאליו, כשעומדת סוגיה כל־כך חשובה — ואני ראיתי אותה אז כסוגיה מאוד חשובה — יכול להיות שצריך לדעת לבחור בין שני דברים. אני לא יודע אם באותו זמן עלה בדעתי, או לא עלה בדעתי. שזה עלול להיגרר.

● יש שופטים אחרים שהשתתפו בהפגנה הזאת?

אני לא זוכר שראיתי שופטים. אבל אני זוכר שראיתי גם עובדי־מדינה מסוגים שונים. וביניהם גם פרקליטים רבים מפרקליטות־המחוז.

● אבל, בכל זאת, שופטים זה דבר אחר?

אני לא יודע למה זה דבר אחר.

● כי שופטים הם מורמים מעם וצ־ריכים להיות נקיים מכל דעה פוליטית וכל השתייכות מיפלגתית.

אני לא רואה שהם נקיים מכל הבעת דעה פוליטית, גם אם זה לא נעשה בצורה של הבעת־דיעה במפורש. שופטים רחיים יושבים בבית־המישפט בצורה שברור לכל אחד שהם דתיים וכל אחד יודע את זה. אין איסור על שופטים להיות חברים במיפלגות פוליטיות.

דב ומרים איתן השבוע

„כששופט בא למקום, הוא מרגיש שהוא מפריע לאנשים"

דב ומרים איתן בחתונתם

„כשאנשים מתחילים להתלחש סביבך, זה לא נעים"

● ואתה חושב שאז הוא יכול להיות שופט הוגן וניטראלי?

אין לי ספק בזה. האם מישהו יעלה על דעתו שלשופטים אין דיעות פוליטיות?

● לא, אבל זה לא אמור להתבטא בפיסקי־הדין שלהם.

בוודאי שלא.

■ ■ ■

● נתקלת פעם במישפט שהיה לך קונפליקט עם הדעות הפוליטיות שלך?

קשה לי לזכור אם הדיעות הפוליטיות שלי גרמו לי לקונפליקט, כי בסופו של דבר אתה קובע את פסק־הדין על סמך הראיות שאתה שומע משני הצדדים. אני לא זוכר שהדיעות הפוליטיות שלי גרמו לי לקונפליקט. אגב, אני מתפלא שאת מתייחסת כל־כך לדיעות הפו־ליטיות, כאילו שזה ברור לך מה הדיעות הפולי־טיות שלי.

● ברור לי שאתה לא בצד הימני של המפה הפוליטית.

אני חבר מיפלגת־העבודה, אחרי שעזבתי את בית־המישפט. ולמעשה הדיעות שלי תמיד היו

„אני חבר מיפלגת־העבודה מאז שעזבתי את השיפוט. הדיעות שלי היו תמיד מרכזיות, פרט למילחמת־הלבנון"

מרכזיות, מלבד הנושא של מילחמת־לבנון. מעניין שהיציאה מלבנון ומה שקדם לה והמסקנות של וערת־החקירה, למעשה אישרו בדיעבד את העמדות שלי לגבי המילחמה.

● אתה מצטער בדיעבד שחתמת על העצומה הזאת? היה איזה שלב שבו הצטערת?

לא היה שום שלב שהצטערתי. אני לא יודע אם כבר אמרתי את זה אי־פעם, אני הגעתי למסקנה כבר שנים אחדות לפני שפרשתי לגימלאות, שהאופי שלי לא בדיוק מתאים לש־בת כשופט. אני הייתי 17 שנים שופט, ואני חושב שכבר חמש שנים לפני שפרשתי הגעתי למסקנה שאני לא מסוגל להמשיך בניתוק הזה, בבדידות הזאת של להיות שופט, בצורך לשמור על איפוק מירבי, לא להביע את הדיעות שלך.

זה מאוד הפריע לי בשנים האחרונות לפני שפרשתי, והעניין של הפרישה עמד אצלי על הפרק בשנים האחרונות.

● אבל לא חתמת על העצומה בגלל שיקולי פרישה?

לא, לא. אבל אני התחלתי להיות שופט בגיל מאוד צעיר, בגיל 32.

● רצית להיות שופט?

רציתי מאוד להיות שופט.

● למה?

אני לא יודע. אולי מתוך זה שאני מחפש צדק, והאמנתי אז, כשהייתי בן 32, ואולי עוד קודם, כשגמרתי את הלימודים, שזה המיקצוע שבו אתה יכול לעשות צדק ולמצוא את האמת וגם לעזור לבני־אדם. אז בנקודה של לעזור לבני־אדם זה נכון שאתה יכול. אבל בנושא של למצוא את הצדק הצרוף ואת האמת הצרופה — אחרי כמה שנים אתה רואה שבשום שיטת מישפט זה לא תמיד אפשרי. אתה מגיע לצדק ולאמת כפי שהם מתבררים במישפט. על־פי הפרוצדורה המישפטית.

בציבור יש איזו דיעה מוטעית כאילו שופט יכול לעשות מה שהוא רוצה בתחום המישפט שבו הוא עוסק. זה כל־כך לא נכון. אתה כבול במיסגרת של חוקים, שהם לפעמים קשים. בשנים האחרונות, ב־10 השנים האחרונות, חלו שינויים רציניים בחקיקה אצלנו. בנושאים של דיני־ראיות, בקשר לעדויות, שמכניסים את בתי־המישפט בעצם למיטת־סדום במישורים מסויי־מים. למשל, העניין הזה שהיום אפשר לקבוע גורלו של אדם על־פי הודעה שניתנה במישטרה. שזה שינוי מהותי בכל תפיסת־העולם. תפיסת־העולם המשפטית שלנו היתה שבית־המישפט מכריע על־פי מה שהוא שומע בבית־המישפט.

ישנה כמובן עוד מיגבלה אחת, שהיא טיבעית אבל קשה, וזה התקדימים של בית־המישפט העליון. ובנושא הזה, ואני מדבר על מישפטים

איתן (משמאל) בסגן במילחמת ששת הימים

„כשחתמתי על עצומת „יש גבול", זו היתה זעקת־מחאה"

(המשך מעמוד 15)

פליליים. היתה בשנים האחרונות החמרה בולטת בתקרימים של בית־המישפט העליון. בעיקר בנושא של המעצרים עד תום־ההליכים. כמובן, מתוך אמונה כנה של מי שהחליט, שזה חלק מהמילחמה בפשע, שכך אפשר להילחם בפשע. אני לא מאמין שיש השפעה משמעותית להחמרות האלה על המילחמה בפשע, וזה מאוד הכביד עליי.

אחר־כך היו עוד נקודות אחדות שמאוד הכבידו עליי בשנים האחרונות, מלבד אלה שכבר אמרתי — הבדידות, הצורך באיפוק לא רגיל. יש העניין של הקושי להאמין תמיד לעדים מטעם התביעה הכללית.

● **חלה הידרדרות בעניין הזה?**

אני חושב שבמידה מסויימת חלה הידרדרות

„לא היו לי היסוסים לגבי החתימה על העצומה. כשיש סוגיה כל־כך חשובה, יכול להיות שצריך לבחור בין שני דברים"

בשנים האחרונות, אם כי אני לא רוצה בשום אופן להגיד שזה חל על כל השוטרים, חס וחלילה. זה לא חל על כל אנשי המישטרה המופיעים בעדים. אבל הידרדרות מסויימת בעניין הזה, והגעתי למצב כשבא לפניי שוטר ומעיד על דוכן־העדים, או אני לא יכול להיות בטוח שזאת האמת וכל האמת.

● **ופעם זה היה כך?**

פעם זה היה ככה. כן. זה הכל שאלה של כמות. וזה יהיה שטות להגיד שפעם כל השוטרים העידו אמת והיום כל השוטרים לא מעידים אמת. אבל המצב היה הרבה יותר חד וברור, וככלל יכולת להאמין.

● **זה גורם לנדודי־שינה?**

בוודאי שזה גורם לנדודי־שינה. אתה קובע גורלות של אנשים, מבלי להיות משוכנע שאתה נמצא על קרקע בטוחה. אתה לא יכול לדעת.

● **זה מוריד מתחושת השליחות?**

בוודאי. כי אתה, כשאתה בא צעיר ורענן ותם, אתה מאמין שהשליחות ניתנת לביצוע ללא רבב, ואחר־כך אתה רואה שזה לא בדיוק כך, שזה קשה, שזה לא ניתן לביצוע בחלק מן המיקרים.

■ ■ ■

● **אתה זוכר את המישפט הראשון שגרם לך לחשוב כך?**

אני לא יכול לזכור. שמעתי כל־כך הרבה מישפטים, שקשה לי לזכור. אבל מה שהוסיף לזה, זה כמובן אותם מישפטים שבהם ישבתי ודנתי באלימות של שוטרים. זה הוסיף לנדודי־השינה. היו בפניי די הרבה מיקרים של אלימות של שוטרים, היה אפילו מיקרה אחד שדנתי שוטר לשתי שנות־מאסר בפועל על אלימות מחרידה נגד עד — היא היתה מחרידה עד כדי כך, שבבית־המישפט העליון אישרו, לאחר מכן, את גזר־הדין של שתי שנות־מאסר על אותו איש־מישטרה.

● **זאת אומרת, ששופטים הנשארים היום על כס־המישפט, סף הרגישות שלהם יותר גבוה או שחושיהם יותר קהים?**

זה לא נכון. יכול להיות שיש אנשים יותר רגישים ויש פחות רגישים. יש חלק מהשופטים שנשארים כי אין להם ברירה. לא נותנים לשופטים שנשארים כי אין להם ברירה. לא נותנים לשופטים איזה שהם חשדות פליליים נגדך, בבית־המישפט, או שאתה סתם שופט לא טוב, או כל מיני דברים אחרים. זה נותן לך הרגשה שאתה פורש בגלל דברים שאתה חושב שהם נכונים.

● **אתה לא חושב שהמערכת המישטרתית הססידה?**

זו שאלה שאת לא יכולה לשאול אותי. זאת שאלה שבאה לסחוט ממני דברים שאני לא אגיד על עצמי.

■ ■ ■

● **אתה רוצה לדבר על הבדידות של השופטים?**

כן, אני רוצה להוסיף עוד כמה מילים. שהבדידות של השופטים מתבטאת לא רק בבית־המישפט. הבדידות של השופטים מתבטאת, לדוגמה, בזה שגם בחברה פרטית, כשאתה יושב עם חברים שלך, לפעמים אפילו בקרב מישפחה, אתה משתדל להימנע מלהביע את הדיעות שלהם יותר גבוה או שחושיהם יותר קהים?

זה לא נכון. יכול להיות שיש אנשים יותר רגישים ויש פחות רגישים. יש חלק מהשופטים שנשארים כי אין להם ברירה. לא נותנים לשופטים איזה שהם חשדות פליליים נגדך, בבית־המישפט, או שאתה סתם שופט לא טוב, או כל מיני דברים אחרים. זה נותן לך הרגשה שאתה פורש בגלל דברים שאתה חושב שהם נכונים.

● **אתה לא חושב שהמערכת המישטרתית הססידה?**

זו שאלה שאת לא יכולה לשאול אותי. זאת שאלה שבאה לסחוט ממני דברים שאני לא אגיד על עצמי.

■ ■ ■

● **אתה רוצה לדבר על הבדידות של השופטים?**

כן, אני רוצה להוסיף עוד כמה מילים. שהבדידות של השופטים מתבטאת לא רק בבית־המישפט. הבדידות של השופטים מתבטאת, לדוגמה, בזה שגם בחברה פרטית, כשאתה יושב עם חברים שלך, לפעמים אפילו בקרב מישפחה, אתה משתדל להימנע מלהביע את הדיעות שלהם יותר גבוה או שחושיהם יותר קהים?

זה לא נכון. יכול להיות שיש אנשים יותר רגישים ויש פחות רגישים. יש חלק מהשופטים שנשארים כי אין להם ברירה. לא נותנים לשופטים איזה שהם חשדות פליליים נגדך, בבית־המישפט, או שאתה סתם שופט לא טוב, או כל מיני דברים אחרים. זה נותן לך הרגשה שאתה פורש בגלל דברים שאתה חושב שהם נכונים.

● **אתה לא חושב שהמערכת המישטרתית הססידה?**

זו שאלה שאת לא יכולה לשאול אותי. זאת שאלה שבאה לסחוט ממני דברים שאני לא אגיד על עצמי.

■ ■ ■

● **אתה רוצה לדבר על הבדידות של השופטים?**

כן, אני רוצה להוסיף עוד כמה מילים. שהבדידות של השופטים מתבטאת לא רק בבית־המישפט. הבדידות של השופטים מתבטאת, לדוגמה, בזה שגם בחברה פרטית, כשאתה יושב עם חברים שלך, לפעמים אפילו בקרב מישפחה, אתה משתדל להימנע מלהביע את הדיעות שלהם. אתה מרגיש שאתה פוגע בחופשיות שלהם. כשאתה

הנשיא אפרים קציר מברך את איתן ביום מינויו כשופט מחוזי
אתה פועל לפעמים בניגוד למצפונך. כי אין לך ברירה?

הפוליטיות שלך. בבעיות יום־יומיות, שבאופן טיבעי מדברים עליהם, אתה משתדל לשמור על איפוק קר. הבדידות הזאת מתבטאת גם בכך שאתה חייב להיות זהיר בבחירת הידידים שלך והחברים שלך. הבדידות הזאת מתבטאת בזה, שאתה לא יכול ללכת לכל מקום שאתה רוצה ללכת. היא מתבטאת בזה, שאם אתה יוצא לרחוב בקיץ בסנדלים ובמיכנסיים קצרים, אז כל העיר מדברת על זה, גם כשזה בירושלים. למרות שזו, כביכול, עיר גדולה, שלא לדבר על שופטים בעיר קטנה.

● **זאת אומרת, שכל רגע ורגע בחייך אתה מודע לזה שאתה שופט?**

אתה מודע בהכרח לזה שאתה שומר על איזה פאסון כלפי הציבור, וזה דבר קשה.

● **החברים שלך היו בעיקר שופטים?**

לא, דווקא לא.

● **אין קשרים חברתיים בין השופטים אחרי שעות־העבודה?**

יש מעט קשרים חברתיים בין שופטים. אני אדם לא כל־כך חברתי, ורוב הקשרים החברתיים שלי הם במישור לגמרי אחר, במישור של אישי־תי, שזה המישור הסיפרותי. בעיקר שסופרים, משוררים ואמנים לא יושבים כמו תולעים בתוך התפוח, אלא יש להם ראייה הרבה יותר כוללת, והם עוסקים בכל הבעיות של האדם ולא סגורים בתוך מיסגרת מצומצמת.

● **הרגשת שאנשים מתייחסים אליך אחרת משום שאתה שופט?**

כן.

● **למשל, נותנים לך יותר כבוד?**

נזהרים, מדברים איתך בזהירות, לא מבצעים עבירות לידך. יש אנשים שחושבים, שאם הם יראו את השופט מטייל ברחוב ביום שבת אחרי־הצהריים, והוא יראה מישהו לא עוצר בתמרור עצור, אז הוא ירוץ למישטרה וילשין עליהם. ככה אנשים חושבים.

אני נזכר בדבר מצחיק שהיה לי פעם אחת: עמדתי בבוקר בדרך לעבודה, בפינת הרחוב, וחיכיתי לרכב שהיה צריך לבוא ולקחת אותי לעבודה. זה היה צומת מאוד סואן, שאין בו רמזור, ואני עמדתי ליד תמרור עצור. הייתי לבוש בחליפה שחורה ובעניבה שחורה והייתי מוכר באיזור. משום־מה ראיתי שבכיוון של התמרור שלידו עמדתי, התנועה לא זזה. בקושי כל פעם נכנס, אז מתלחשים ומפסיקים לדבר על מה שדיברו קודם.

● **קרה גם שהתייחסו אליך לא טוב, קיללו?**

לא, בזה לא נתקלתי.

● **המצב השפיע גם על המישפחה? זה דרש מהם התנהגות מסויימת?**

בוודאי.

● **הילדות לא הביאו חברים הביתה, החברים פחדו?**

פחדו זו מילה מוגזמת, אבל זה הגביל אותם, באופן טיבעי הילדים נכנסים לתוך האווירה הזאת ומתנהגים בהתאם. אבל לפעמים מפריע כשהיו רוצים, למשל, לבחור אותי לוועד־ההורים, לא ידעתי אם זה בגלל האישיות, או בגלל זה שאני שופט.

● **ולמרות כל זאת, המשכת לאהוב את העבודה?**

בתקופה האחרונה כבר לא, בגלל האילוצים

„אנשים נזהרים איתך, לא מבצעים עבירות לידך, חושבים שאם תראה שהם לא עצרו בתמרור ‚עצור', אתה תרוץ להלשין למישטרה"

איזו מכונית אחת בורחת לה החוצה לתוך הכביש הראשי. לא העליתי על דעתי מה קורה. עמדתי שם אולי 10 דקות וחיכיתי, עד שפיתאום הגיעה איזו מכונית מישטרה, והשוטר שנהג ברכב הוציא את הראש מהחלון ואמר לי בחיוך ממזרי: „ארני השופט, דחילק, תזוז מכאן, כי כל זמן שאתה עומד פה, אנשים פוחדים לעבור עבירות והתנועה לא זזה בגללך, אז תזוז מפה, תעבור לפינה השניה, שלא יראו אותך!"

● **איפה השופטים מבלים?**

השופטים מבלים, כנראה, בבית. אני לא רואה אותם בהרבה מקומות.

● **היו מקומות שרצית ללכת אליהם ולא הלכת כי היית שופט?**

אני חושב שכן. מועדוני־לילה למשל. לפעמים אתה פשוט לא הולך למקומות מסויימים. אתה לא הולך, למשל, לבתי־קפה, שכאשר הלכת אליהם בפעם הראשונה, ראית שם גם עבריינים. ואני לא רוצה לנקוב בשמות של מקומות כאלה, אתה גם נכנס למצב לא נוח. אתה בא למקום ואתה מרגיש שאתה מפריע לאנשים הנמצאים במקום. הם משנים את ההתנהגות שלהם. אתה מרגיש שאתה פוגע בחופשיות שלהם. כשאתה

שופט איתן (מימין) ביום האחרון של כהונתו*
מיקרי־האלימות של שוטרים בחקירות הוסיפו לנדודי־השינה שלו.

את מתכוונת לאווירת עליהום של כלי־התיקשורת?

● **גם של המערכת הפוליטית.**

אווירת העליהום היתה, נדמה לי, בעיקר של שר־המישפטים. היתה, כמובן, אווירת עליהום מצד אדון הרצל רוזנבלום מידיעות־אחרונות. אם זה אומר משהו. הוא כתב דברים קשים, יכול להיות שהיו עוד דברים. זה לא הפריע לי, כי הייתי משוכנע בצידקתי, לפחות בדברים שאמרתי.

● **אתה חושב שאילו רצית להישאר בבית־המישפט, יכולת להישאר?**

אני חושב שכן, כי לפי נסיון העבר ידוע שבמיקרים הקודמים שקרו לא הגישו אותם אפילו לבית־הדין המישמעתי, או שקראו לשופט ואמרו לו שזה לא יפה, וזה לא הפריע לאותו שופט להגיע לבית־המישפט העליון. כך שאני לא מאמין שזה היה מגיע לבית־הדין המישמעתי, וגם אם זה היה מגיע — זה בוודאי לא היה מסתיים בתוצאה של פיטורים.

● **כלומר, אתה הקדמת רפואה למכה ואמרת שאתה ממילא עוזב?**

כן. זאת היתה הגישה שלי מן הרגע הראשון. זה היה ברור לי שאני רוצה לפרוש, וזאת היתה ההזדמנות כדי לממש את הדבר הזה לאור כל המהומה.

---

* *עם הנשיא התורן אלעזר הלוי והשופט מאיר ווילינסקי, ששניהם פרשו באותו היום לגימלאות.*

אתה שומע את אותם הסיפורים, בסופו של דבר. אחרי הרבה שנים, בכל בוקר אותו הסיפור. כי גם מישפטים זה דבר שחוזר על עצמו, למרות שיש מאחוריו זה בן־אדם, וכל אחד הוא אחר. אבל השלב האישי, שבו אתה עוסק באישיות של האדם העומד לפניך, זה רק חלק מיזערי של התהליך השיפוטי. והתהליך, בסופו של דבר, חוזר על עצמו בצורה זאת או אחרת. ואני חושב

(המשך בעמוד 28)

במה להשקיע?

קונים בלבד

אחרי החגים ואחרי שהקשישים הציפו את הבנקים, מתברר שוב מה מידת האמון של הישראלים במערכת הבנקאית ובהצהרות הצמרת הכל־כלית. 70 אחוז מהקשישים בעלי מניות בנקאיות שבהסדר, העדיפו לפדות אותן עתה ולא להתפתות לתוכניות התחליף, האטרקטיביות־לכאורה, של האוצר, שהציעו להשאיר את הכסף במערכת הבנקאית.

הקשישים הבינו בחוש הבריא מה שמבין היום כל אחד. למרות המא־זנים החציי־שנתיים הריווחיים של הבנקים, והאשליה שמטפחת הממשלה בעניין הצלחה מובהקת של תוכנית החרום הכלכלית — עדיף שהכסף, בשקלים או בדולארים, יהיה ביד, ולא בשום מקום אחר.

למרות שהחגים כבר מאחורינו, עתה הוא הזמן לקניות מכל סוג שהוא: ניכסי דלא־ניידי, מוצרי צריכה בני־קיימא ומוצרי־מותרות מייבוא.

חברו לכך כמה סיבות: הריביות הקרדיטוריות שהבנק נותן הן נמוכות. תוכנית הפת"ם לא כדאית. שומר נפשו ירחק מהבורסה. בתקופה שבה הדולר קפוא למעשה וקצב עליית המדד נמוך, אין טוב מלשים יד על מיגרש, או בית או כל מכשיר חשמלי תוצרת־חוץ. חודש אוקטובר הוא ללא ספק חודש מציאות.

למי שיש בכל זאת עשרה מיליון שקל ויותר פנויים, כדאי לו לעבור עם הבנק בריביות ג'אמבו. אבל לאיזה שכיר יש סכום מיותר כזה אחרי השחיקה הגדולה?

"מופע פארק" בדרום־אפריקה

ההפסדים המצטברים של מופע פארק לא מרתיעים את המפיק והאמרגן **יהודה טלית** לצאת בפרוייקטים חדשים, דומים. אבל הפעם, לשם שינוי, לא בארץ.

הפרוייקט הבא של טלית הוא ברדום־אפרי־קה. ליתר דיוק, במדינת־הבובות, בופוצואנה. טלית הגיע לשם בעזרת חבר ותיק שלו, **שבתאי קלמנוביץ'** — הנציג המיסחרי של מדינת הבובות בארץ, ובעל עסקים נוספים, חובקי־עולם.

השניים שותפים בפרוייקט דומה למופע פארק, אלא שברוגמה הדרום־אפריקאית מדובר באיצטדיון ובו מקומות־ישיבה, ולא במישטח ישר, כולו דשא, כמו בפארק הירקון בתל־אביב. לא ברור עדיין מי יופיע שם, מה יהיה צבע עורו ומי יממן את האירועים.

איש־עסקים קלמנוביץ
מה צבע עורם –

מייד אחרי הופעתו של **שלום חנוך** בפארק, ביום הרביעי האחרון, דווח שהשותפים בפרו־ייקט־הראווה של הקיץ יתכנסו לטכס עצה איך לממן את ההפסדים. בניגוד לפירסומים הרי־מיים, יש גורסים שההפסד הוא יותר מ־200 אלף דולר, למרות שדמי־החכירה שהם שילמו לחברת פארק הירקון היו זעומים — 5500 דולר להופעה של ישראלי ו־7500 דולר להופעת זרים.

איך נולד ההפסד?

סיבתו במיבנה המורכב של המופעים ההמו־ניים שנערכו השנה בתל־אביב ובמקומות שונים בארץ. חברו לעיסקה, לצד טלית, אנשי אירגו־נית, בראשות **זאב** ("שמז") **הלפרין**, והמפיק **גדי אורון**.

בפועל, הפסדיו של טלית קטנים מאלה של אירגונית, ומייד יוברר מדוע.

ההופעה האחרונה של שלום חנוך היתה שיא גם מבחינת גודל הקהל. נמכרו כ־25 אלף כרטיסים, חלקם במחירים מוזלים, בגלל מיבצ־עים שונים — כמו מיבצע שלוש שקיות ריקות של כיף כף. שהעניקו לבעליהם הנחה של 6000 שקל לכרטיס, שמחירו היה 15 אלף שקל.

חנוך היה שותף בחצי מהרווח ברוטו. אפשר לחשב כמה הוא הרוויח.

גם הופעת הדייר סטרייטס היתה שותפות, חצי חצי, בין הלהקה האנגלית והישראלים.

על־פי שמועות, חברי הלהקה חשו אחרי המופע שנמסר להם דיווח לא מדוייק על כמות הכרטיסים שנמכרה.

הפקה זולה שהכניסה כסף טוב היתה שתי הופעותיו של **לנרד כהן**. הוא הופיע לפני אמפי מלא בקיסריה, והוא גם מילא את בריכת השולטן בירושלים. לתל־אביב חששו להכניס אותו, אולי בצדק.

הפלופ הגדול היה מופע פארק של **גל** בהופעת נוכרי היה לטלית שותף אחר, **אברהם** . ("פשנל") **דשא**. טלית חשש ממכי־רות נמוכות, ופשה הוכנס לשותפות, שאמורה היתה להכניס לו רווח קטן אחרי מכירה של כ־20 אלף כרטיסים.

הפתעה גדולה היתה הופעת הזמרת **ג'ין ארמטרידינג**. 15 אלף כרטיסים נמכרו.

ואם נשוב לחנוך, הרי שהופעתו לוותה בפירסומים שונים על הסיבות לאי־צילומו של האירוע בטלוויזיה הישראלית.

האמת היא, שטלית סירב לשלם לטלוויזיה את הוצאות הלינה של צוות הצילום וההפקה בתל־אביב — 4000 דולר — ובנוסף לכך הוא דרש פירסום מוקדם בטלוויזיה להופעות — דרישה שהטלוויזיה לא היתה יכולה להיענות לה, כי המדובר היה בפירסומת סמויה. הוצאות הטלוויזיה, כמו ניידת־שידור, משכורות, אש"ל וחומרי גלם — הוערכו ב־20 אלף דולר.

לבסוף שכר טלית את שירותיו של **אורי גולדשטיין**, שצילם סירטון בן 20 דקות. הוא יוקרן, קרוב לוודאי, בהופעה נוספת של חנוך, שתהיה ב־24 באוקטובר בהיכל התרבות.

אמרגן טלית
– של האמנים?

קוסטה הבראזילית. רק שלושת אלפי כרטיסים נמכרו.

גם הציפיות המוגזמות שהיו לפני הופעתו של **בוי ג'ורג'** התברדו. אבל טלית הבין מהר מאוד לאן נושבת הרוח. נמכרו רק עשרת אלפי כרטיסים, ואז הוא מכר את חלקו בפרוייקט לשלושה אחרים: קלמנוביץ, אורון ועובד מישרדו **דובי קליד**. ביחד החזיקו השלושה ב־35 אחוז מפרוייקט־ההפסד של טלית, שלא הצליח למלא את ציפיותיהם למכירה מוגברת של כרטיסים.

הרשימה השחורה

השבוע תפרסם חברת דן אנד ברדסטריט רשימה מעודכנת של חברות ועסקים בקשיים. זוהי רשימה חודשית, הכוללת הפעם מידע על החודשיים האחרונים.

המספר הכולל של החברות והעסקים הב־עייתיים הוא 1178. זוהי עליה של 22 אחוז, לעומת הדוח הקודם, מאוגוסט. אבל בחשבון כולל, מאז אפריל השנה, זהו קצב עליה נמוך ביותר. רק לשם השוואה — ביוני עלה מיספרן של החברות בקשיים ב־60 אחוז.

לא במיקרה מכונה רשימת החברות בקשיים "הרשימה השחורה". בארץ יש, בהערכה גסה, כ־100 אלף חברות ועסקים לסוגיהם השונים, מחברות בע"מ ועד לשותפויות. כלומר, המצויות בקשיים הן יותר מאחוז, וזה הרבה מאוד.

מהי חברה בקשיים?

כלכלני דן אנד ברדסטריט מונים ארבעה מאפיינים לחברה כזו. כדי שחברה תהיה ברשימה היא אינה חייבת להיות בעלת כל המאפיינים, אם כי בפועל סימן אחד גורר אחריו בהכרח את כל האחרים.

ארבעת המאפיינים הם: חברות שקשיי־נזילות שלהן משפיעים על מוסר התשלומים שלהן; חברות המתקשות לעמוד בהתחייבויות להספקת סחורה; חברות שפעילותן הצטמצמה באופן דראסטי; חברות שמונה להן כונס־נכסים.

1178 — מה זה אומר?

זה אומר ש־40 אלף עובדים נמצאים במקו־מות־עבודה שעתידם מפוקפק. ביום ידוע על לפחות 15 אלף עובדים המועמדים לפיטורין מיידיים.

הענף המוביל ברשימה השחורה הוא הבניה, ואחריו מיסחר ושירותים.

כלכלני החברה מנסים להבהיר את התמונה השחורה, כשהם מבקשים לשים לב לכך שהעליה היא עתה יותר צנועה. אבל הסך־הכל הוא מפחיד.

אומנם, שמות החברות והעסקים הם סודיים ביותר, אבל כל מי שמתעסק בכלכלה ועסקים, ויש לו חושים בריאים, יגלה מהר מאוד מי כלול ברשימה הזו.

חזיזים

יצחק חזיזה מכור נמצא במצוקה. למי שלא יודע במי מדובר — לפני שיזוכר במה המדובר — הנה רקע קצרצר. בעבר הוא היה מזכיר מועצת פועלי־עכו. אחר־כך, במהלך מפתיע, הוא הוצנח לתפקיד חשוב ומיקצועי בכור — מנהל אגף כוח־אדם. היום והמבצע היה **נפתלי בלומנטל**, היום יושב־ראש מועצת־המנהלים של כור, ויריב קשה ומסוכן למנכ"ל הקונצרן, **ישעיהו גביש**. הרקע הנוסף להצנחה: היה זה מינוי עדתי מובהק.

כשבאים לסכם את תרומתו של חזיזה, חבר הנהלת הקונצרן הגדול, התוצאה שואפת לאפס.

חזיזה, עסקן־פועלים שאינו מיומן בניהול מערכת כוח־אדם השולטת ב־35 אלף עובדים, מצא אפיק שונה לעיסוקו, ובמשך שעות־היום הוא מנופף ברגל ששמו "התוכנית החברתית".

מי שמציץ בה בעיון, מגלה שאין בה כל חדש.

חזיזה מדבר על שיתוף עובדים ברווחים — אקט המבוצע בקונצרן מזה 12 שנה.

הוא מדבר על הנהלות משותפות — תהליך שלדעתו לא הושלם בכ־100 מיפעלי הקונצרן, בעוד שלכור יש הנהלות כאלחה ב־24 מיפעלים.

חזיז המדבר על סמינריונים רעיוניים שלמעשה הוקמו על־ידי עובד כור אחר, **טיבי קידר** המנוח, שסולק בצורה גסה מתפקידו על־ידי נפתלי בלומנטל.

בקיצור, תוכנית גדולה שהיא מאוד קטנה.

"הצלחות" כאלה קשה להצניח גם בכור. וחזיזה מרגיש שהאדמה קצת רועדת תחת רגליו. כך הוא מצא את עצמו מסביר את צרותיו — עד לעייפה — באוזניו של מוכ"ל ההסתדרות, **ישראל קיסר**, ובין כסה לעשור אמר מישהו, ספק־בצחוק ספק־ברצינות, שהיעד הבא של חזיזה הוא הכנסת כנציג־עובדים.

וזה עוד לא הכל. כדי להוכיח את הצלחת אגף כוח־האדם הפיק חזיזה סרט, בעזרת הדוברת. שהיתה בעבר עובדת טלוויזיה. הסירטון נועד לפאר את התוכנית החברתית שלו. אבל מי שצפו בו דיווחו שהוא סאכריני ונמנע מלטפל בבעיות האמיתיות של עובדי כור. אחת מהן: חזיזה.

בן־ציון ציטרין

עם מי את הולכת לתיאטרון בחורף.
קבקבי נוחות של מגון, קלים, אורטופדים ואופנתיים. צריך יותר מזה?

פרקו&דן
Magon
מגון - לנשים שעומדות על שלהן
שיווק: לבנדה 42, ת"א. 03-374961.

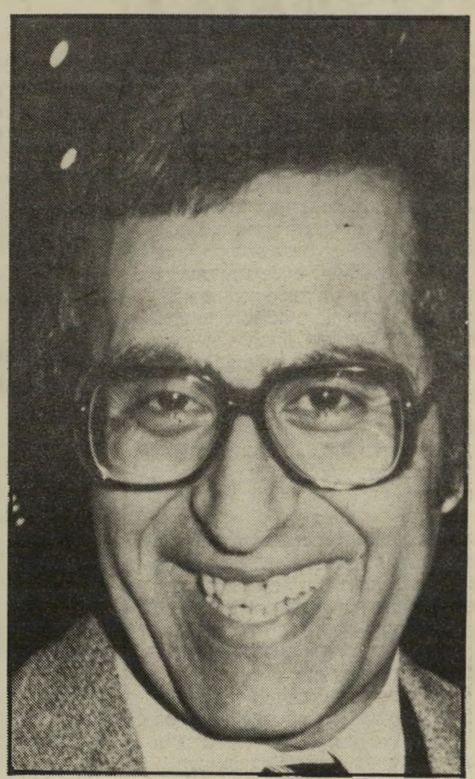

משה שחל:

„אני מבקר בקולנוע בערך פעם בשנה!"

אז אחרי שאזל מלאי הבדיחות על חיפה – עירם של הפועלים הישנים בלילות, כי הבקרים, מה לעשות, מוקדשים בחיפה האדומה לעבודה – מסתבר, אט־אט, כי חיפה היא גם מוקד לעליה לרגל של אנשי אמנות ותרבות מכל קצווי הארץ.

כך זה, לפחות, בחג־הסוכות, עת מתרחשים שם, מזה כמה שנים, שני אירועים חשובים ביותר בתחום זה – פסטיבל־הסרטים בחיפה עצמה ופסטיבל־התיאטרון בעכו השכנה.

בימי הפסטיבלים, נראית חיפה וסביבתה הקרובה כקרניבל ססגוני, וגם תושביה, הידועים בסבר־פניהם החמור ואורח־חייהם השמרני, משילים את קליפותיהם ויוצאים לרחובות, לקחת חלק בחגיגה.

שוחחתי על כך עם אחד התושבים המפורסמים בחיפה, השר השאפתן משה שחל.

● איך אתה, אישית, משתלב בחגיגה השנתית?

בתור בעל מישפחה טוב, שלחתי את בתי החיילת ואת אשתי לחזות בסרט, במיסגרת פסטיבל־הסרטים. כרגע הן עזבו את הבית. מכיוון שהיו ברשותי רק שני כרטיסים, נאלצתי לוותר לטובת הבת שחזרה לחופשה מהצבא ולהישאר בבית.

● זה העניין היחיד לך בהתרחשות התרבותית בקירבתך, או שמא תקח גם חלק נמרץ יותר ותיגש לראות הופעה?

אני חושב שאלך לבקר בעכו. במיסגרת ביקור שערכתי שם לפני כשבועיים, ראיתי את התוכניות לפסטיבל והסתקרנתי. פרט לכך, יש לי גם עניין מיוחד בפסטיבל. טיפלתי באטלייה של אמן שמט ליפול, ובוודאי היה מתמוטט בחורף הקרב ובא. ארצה, ודאי, לחזות במו־עיניי בתוצאה של התערבותי.

● משיחותיי עם שרים וחברי־כנסת מתקבל הרושם העגום שרבים מכם דוחרים קדימה, לעבר הפיסגה, מבלי ליטול פסק־זמן, לקרוא ספר, לראות סרט או הצגה.

לבושתי, גם אצלי זה כך. המצב גרוע מאוד מהבחינה הזאת. הזמן היחידי שבו יוצא לי לבקר בסרט, למשל, זה בחופש־הגדול, כאשר אני הולך עם הילדים — ילדים?! הם כבר גדולים! — לחזות בסרט. זה יוצא בערך פעם בשנה... מעין מסורת.

● מהו הסרט האחרון שראית?

אני לא זוכר בדיוק את שמו. סרט של איאן פלמינג, אותו אני גם אוהב לקרוא. שוב, כשיש לי פנאי...

לפעמים אני מתכנן ללכת לחזות בסרט, יחד עם בני הלומד בירושלים. אבל או שהוא לומד, או שאני עובד.

אכן, המצב שלי בתחום הזה גרוע.

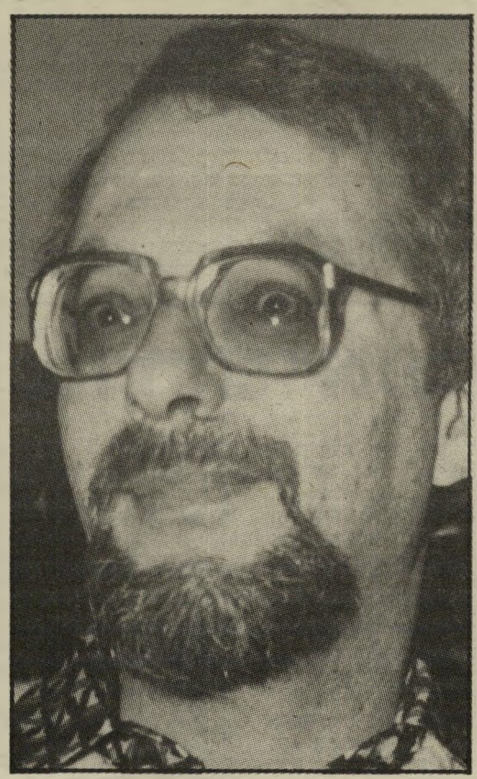

יריב בן־אליעזר:

„בן־גוריון יישאר גם אחרי שהמרידורים יעלמו!"

„איני יודע אם לדויד בן־גוריון היה חוש־הומור, אולם מעולם לא ראיתיו מחייך!" בהכרזה בוטה זאת יצא השבוע השר הנצחי יוסף בורג, בעת כינוס שנערך בבית־התפוצות, לציון 99 שנים להולדתו של המנהיג האגדתי.

נכדו של בן־גוריון, יריב בן־אליעזר, דוקטור לתיק־שורת־המונים, לא גילה הומור כששמע על כך.

● האם הוזמנת לציון יום־הולדתו של סבך?

לא. לעומת זאת, הוזמנו, על־ידי המארגנים — המרכז ללימודים יהודיים וגורמים נוספים — יוסף נדבה, דן מרידור, הפרופסור יהושע ליבוביץ ואנשים אחרים שהיו, כנראה, קרובים יותר לתורתו.

● אני שומעת טונים של מרירות בתשובתך. האם מדובר בעלבון אישי או בטענה עקרונית?

יש פגם ביושרם האינטלקטואלי של המארגנים, שהזמינו אנשים אלה להרצות בדיון שכותרתו: „בן־גוריון — מנהיגות במיבחן ההיסטוריה".

מילא, אילו היה מדובר בסתם כינוס חגיגי, לציון יום־הולדתו ה־99. אבל לקיים כינוס המתיימר להיות מדעי, בהשתתפות פסבדו־מדענים, בעלי אידיאות אנטי־בן־גוריוניות ותיזות מעוותות ומגוחכות? הרי זה גרוטסקה!

● מדבריך משתמע, כאילו נעשה הדבר בזדון?

לדעתי, היה כאן נסיון לפגוע בסבא שלי. בפירוש!

אני רק יכול להתנחם בכך, שכל המרידורים, הנרבות, הליבוביצ'ים ודומיהם ייעלמו חיש־קל מההיסטוריה, בעוד שבן־גוריון יישאר ענק.

איני חושב שתגובתי מוגזמת. איני מסוגל לגלות חוש־הומור, כאשר מופיעים אנשים, ששינאתם היא קרדום לחפור בו, בכינוס מכובד.

● ובכל זאת, בעניין הצהרתו של בורג: לסבך היה חוש־הומור?

אם הכוונה לבדחנות מסוגה של סיבה־למסיבה – אז לא היה לו חוש הומור. אולם, אם הכוונה לדרך ראייה של החיים, אז אני סבור שלסבי היה חוש־הומור נדיר!

אהוד שמיר:

„אי־אפשר לחיות בצילו של פסטיבל־הכוכבים!"

עוד לא שככו גלי־הפלופ הגדול ביותר של השנה בבידור – פסטיבל־הכוכבים – ובקושי דעכו הפירסומים אודות המיבצע הכושל והנזקים שגרם לשוק הישראלי ולמוניטין שלו, וכבר מגיעה הפקה חדשה תוצרת־חוץ, מבטיחה ויומרנית. נשמע מתגרה בגורל?

שאלות אלה ואחרות הפניתי לאיש העומד מאחרי המיבצע, אהוד שמיר. הוא מביא בימים אלה הפקה עתירת כוכבים ותהילה, הישר מבימות לונדון: „עד היכן יגיע מזלך?"

● זה לא יומרני במקצת להביא הפקה יקרה שבזאת ארצה, כה סמוך לפלופ הגדול?

איני סבור כך. ההצגה שאני מביא לארץ זכתה בשבחים של הביקורת באנגליה, הידועה בחומרתה ובקריטריונים הגבוהים שלה. אני מאמין שמוצר טוב הוא טוב. כישלונות קודמים לא יכולים לשנות זאת.

● פסטיבל־הכוכבים פגם באמינות שהיתה למפיקים ולאמרגנים בארץ. מדוע שהקהל יאמין להבטחותיך?

כן, אבל שם היה מדובר על הפקה שתוצאותיה לא היו מוכרות או ידועות. כאן מדובר בהצגה שרצה, בהצלחה ניכרת, מעל בימות הווסט־אנד באנגליה, וכשאני מוכר את המוצר — יש לזכור, שמדובר במוצר שחזו בו המוני אנשים ונהנו ממנו.

● כמה עולה כרטיס ליחיד להצגה?

18 אלף שקלים.

● האין זה מיכשול נוסף שיכול להרתיע אותך? הרי מדובר במחזמר לכל המישפחה. ביקור של מישפחה שלמה במופע עלול להסתכם בהוצאה נכבדה ביותר.

ההצגה דוברת, כמובן, אנגלית, כך שקהל־היעד שלה הוא ספציפי — תיירים, עולים חדשים וישנים, חובבי תיאטרון אנגלי. אני גם מאמין שחובבי־הבימה לא יירתעו מההוצאה.

פרט לכך, אי־אפשר לחיות בצילו של פסטיבל־הכוכבים ולהרים ידיים. חייבים להמשיך ולנסות.

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם א

מיכאל לסקר:

„אני לא חושב שבורגיבה יתן לפגוע ביהודים!"

אחרי הפצצת מישרדי אש"ף בתוניסיה התעניינתי אצל כמה ממכרי יוצאי־תוניסיה, אם יש להם מישפחה שם, ואם הם דואגים להם. כולם, בלי יוצא מהכלל, אמרו שלא נשאר להם אף קרוב או מכר אחד בתוניסיה. פניתי אל הד"ר מיכאל לסקר מאוניברסיטת תל־אביב, שהוא חוקר ומרצה על היהודים בארצות־האיסלאם, וביקשתי שיספר קצת על הקהילה היהודית, אם יש כזאת, בתוניס.

תחילה עליי לתקן אותך, כמו את השאר. תוניס היא עיר־הבירה של הארץ ששמה תוניסיה. ועכשיו לשאלתך: בתוניסיה חיים כיום כ־2,500 יהודים, חלקם בעיר הבירה וחלקם בדרום הארץ, במיוחד באי ג'רבה.

● כמה מנתה הקהילה היהודית בתוניסיה לפני העליה הגדולה ארצה?

כ־95 אלף איש. חצי מהם עלו ארצה במשך השנים, והחצי השני עבר לצרפת. אלה שנשארו שם עד היום, הם ברובם הגדול קשישים העוסקים בצורפות ובתיירות.

● מתי עלו יהודי תוניסיה ארצה?

למעשה, כל השנים. זה התחיל לפני קום המדינה, בעידוד המוסד לעליה ב', אחר־כך היתה עליה דלילה בין השנים 50'־53' ויותר מאוחר בין 55' ל־57' התחזק זרם העולים.להבדיל ממדינות אחרות בצפון־אפריקה, השילטון בתוניסיה היה מאוד ליבראלי ואיפשר ליהודים לצאת בלי בעיות.

● האם התנכלו ליהודים, אחרי מבצע סיני, למשל, או אחרי מילחמת ששת־הימים?

לא. אחרי מיבצע סיני, כשנאצר התחיל לגרש את היהודים ממצריים ולהלאים את רכושם, פנה אליו הנשיא בורגיבה ודרש ממנו לתת ליהודים התוניסיים הגרים במצריים לצאת משם בשלום. אחרי מילחמת ששת־הימים היו נסיונות של אנשים מסויימים לפגוע ביהודים. האנשים האלה נעצרו ונשפטו לשנות־מאסר ארוכות מאוד.

● אתה חושב שגם הפעם הנשיא בורגיבה יגן על היהודים, אם תושבים ירצו להתנקם בהם אחרי ההסצצה של חיל־האוויר?

קשה לומר בביטחון. הנשיא בורגיבה נחלש קצת לאחרונה, ואולי גם שינה מעט את דיעותיו. אני חושב שהוא לא ייצא מעורו למען היהודים. אבל אני גם לא חושב שהוא יתן לפגוע בהם ממש. בסופו של דבר, הקהילה הזאת כל־כך קטנה וקשישה, שהיא לא מהווה שום סכנה.

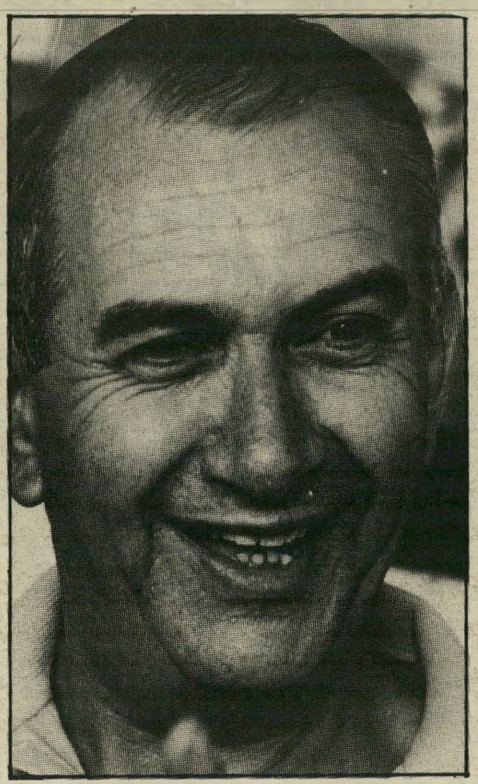

מאיר ניצן:

„בחורי־ישיבה לא משרתים בצבא בגלל בן־גוריון!"

בתצלום שהתפרסם באחד הצהרונים נראה ראש עיריית ראשון־לציון, מאיר ניצן, כשהוא מחבק את מאיר אגסי ודויד ארנפלד, שהוציאו את גופתה של תרזה אנגלוביץ מהקבר. ועתה השתחררו מבית־הסוהר אחרי ריצוי עונשם. נדהמתי לגמרי וביקשתי ממאיר ניצן שיסביר את פשר העניין.

הצלחת להרגיז אותי.

● גם אתה אותי.

בואי ואספר־לך מה קרה.

בראשון נערכה חגיגת בית־השואבה. על הבימה עמד אחד משני החברה האלה ודיבר. אני הגעתי בסוף דבריו, והצלחתי רק לשמוע שהוא אומר שלא צריך לתת לשמאלנים לשלוט בעם. עליתי מייד אחריו לבימה ואמרתי שאני מברך כל יהודי שגמר לרצות את עונשו ויצא לחופשי, אבל יחד עם זאת אני לא מבין מדוע הוא לא למד שאסור לבנות חומות בתוך העם.

הזכרתי לקהל, ולנואם עצמו, שבחורי־ישיבה יושבים ולומדים במקום לשרת בצבא בגלל בן־גוריון, ולא בגלל בגין. הזכרתי להם שאת הכשרות למטבחי־הפועלים הכניס ברל כצנלסון ולא ז'בוטינסקי. אמרתי לנואם ולקהל שאני שמאלני ואני גאה בזה.

● אז איפה החיבוק שהונצח בתמונה?

כשירדתי מהבימה, התחילו הריקודים. אני הייתי מרוגז, אבל אנשים משכו אותי למעגל ורקדתי כמה דקות. פיתאום השניים האלה נדבקו אליי; ואז מייד הבזיקה המצלמה. הבנתי שהצלם שלח אותם אליי רק כדי שתהיה לו תמונה מעניינת.

עזבתי את המעגל והריקודים והלכתי משם, אבל הצלם כבר הספיק לצלם את מה שצילם וגם לספר למי שסיפר, שבירכתי אותם בחמימות, שזו שטות יוצאת מהכלל.

● כלומר, התצלום מבויים?

בהחלט. מחר בבוקר אותו צלם היה צריך לבוא אליי ולצלם אותי. ביטלתי את העניין איתו.

סלים נצאר:

„מה רע ששתי חתיכות מסתובבות מול העיניים?"

בהרבה מיסעדות ערביות בארץ יש אוכל מצויין. בהרבה מיסעדות ערביות יש שרות אדיב ומהיר. אבל רק במיסעדה ערבית אחת עובדות צעירות יהודיות בחולצות חשופות ובמיכנסי־ג'ינס הדוקים.

זאת היא מיסעדת אחמד את סלים, בכביש־החוף, ליד הרצליה. כשראיתי בפעם הראשונה את המלצרית היהו־דיה, הופתעתי ופניתי לבעל־המיסעדה, סלים נצאר, כדי לברר איתו מה קרה.

לא קרה כלום. היו לי קצת בעיות עם המלצרים הערבים והחלטתי לנסות איך זה מלצריות יהודיות.

● המלצרים הערבים ידועים כחרוצים ואדיבים מאוד. איזה בעיות היו לך?

הפועלים הערבים עובדים מצויין כשהם נמצאים במקום. אבל ברגע שאתה נותן להם חופש של יום אחד, הם שוכחים לחזור.

● לבן לקחת יהודיות?

נעמי, המלצרית שלי, פשוט באה למיסעדה עם הוריה לאכול. אמא שלה סיפרה לי שנעמי היא סטודנטית ומחפשת עבודה צדדית. הצעתי לה להתחיל לעבוד אצלי, והיא הסכימה.

השידוך כל־כך הצליח, שנעמי הביאה לפני חודש לעבודה גם את אחותה, רותי.

● איך הגיבו הפועלים הערבים הקבועים שלך?

הם מאוד מבסוטים. מה רע להם ששתי חתיכות עדינות מסתובבות להם כל הזמן מול העיניים?

● יש הטוענים שיהודים לא יודעים לשרת היטב?

זה פשוט כי לא מלמדים אותם. ביום הראשון לקחתי את נעמי ורותי לשיחה, והסברתי להן מה הם שני החוקים הכי־חשובים בעבודה. החוק הראשון הוא שהלקוח צודק, אפילו אם הוא לא צודק, והחוק השני הוא שאני הבוס ואני נותן את ההוראות.

כל האווירה במיסעדה היא לתת את השרות הכי־עדין והכי־מנומס, ואפילו העקשניות האלה נדבקו.

● מדוע לא לקחת צעירות ערביות לעבודה?

אני צריך־בחורות שעובדות, לא כאלה שצריך לשמור עליהן שאיזה גבר לא יחייך אליהן. חוץ מזה, אף אבא ערבי לא יתן לבת שלו לעבור מהכפר לתל־אביב.

בנקאות לעסקים

שרות ממוחשב

מערכת שיא

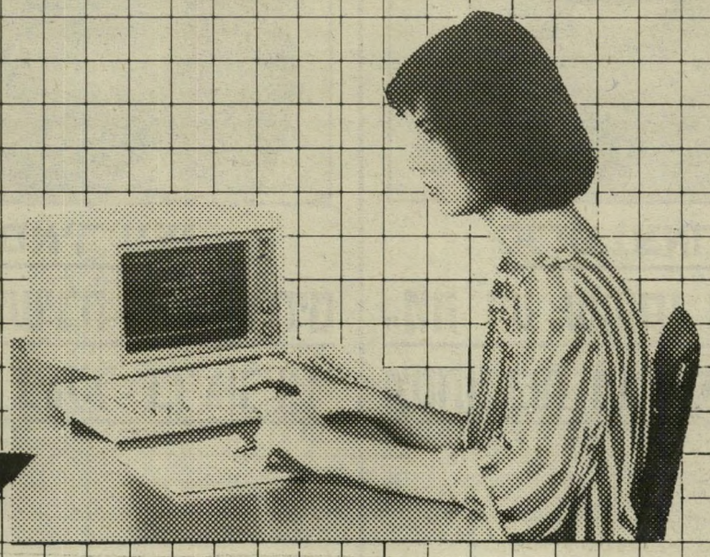

כל הסופים בכל הסניפים - מקוונים (ON-LINE)

המערכת הממוחשבת של בנק המזרחי מקוונת בזמן אמיתי ממש, ללא פיגורים. אתה נותן הוראה בסניף המזרחי בקרית־שמונה למשל, או בכל סניף אחר, ומייד מופיע העדכון בחשבונך בכל מסופי "שיא" בארץ, וכאלה יש רבים! מערכת "שיא" מחוברת ל־1,000 מסופים, הפרוסים ב־101 סניפים ומחלקות בכל רחבי הארץ, אלה כוללים את מכשירי הבנק האוטומטיים — "שיאון", מסופי "שיא־כל" לשרות עצמי, מסופי אשנב־כל, דרגי ניהול ופקידי השקעות, תקשורת "סוויפט" וטלקס בקווים בינלאומיים.

מערכת "שיא" מאפשרת לבנק המזרחי לתת לך שירות בנקאי יעיל ומהיר ומידע עדכני על הנעשה בשוקי הכספים בארץ ובעולם.

בנק המזרחי היה הראשון בארץ שהכניס מערכת מסוג זה לשימוש.

פיתוח המערכת מעמיד את בנק המזרחי בשורה הראשונה של טכנולוגית תקשורת הנתונים המקובלת כיום בבנקאות העולמית.

שיא של טכנולוגיה בבנקאות

בנק המזרחי המאוחד

יוליסס מצא את מקומו

פעם זו היתה הבונבוניירה המפורסמת של אפרים קישון. אותה קופסת סוכריות שגברת גולדמן קיבלה מהשכנה שלה ליום־הנישואין, ושהועברה מייד מהגברת גולדמן לגברת כהן ליום־הולדתה. גברת כהן לא אוהבת סוכריות והיא מביאה את הבונבוניירה לבת של הגברת מיזרחי, שמעבירה אותה בהדרמנות חגיגית למישפחת לוי, ביום חנוכת־הבית שלהם. וכך הלאה וכך הלאה, עד שנרקבו הסוכריות, וגברת אחת, שהיתה היד ה־32 של הבונבוניירה, נאלצה לזרוק אותה ולקנות בונבוניירה חדשה ומוכנה לסיבוב חדש.

אבל הזמנים השתנו. אף בן־אדם עם סטייל לא מרשה לעצמו להביא היום בונבוניירה כמתנה. היום מביאים מינימום ספר. הולכים לחנות ושואלים איזה ספר הולך היום טוב בשוק והוא גם לא יקר. ככה יוצאים מהחנות כשמחתת לבית־השחי מונח לו עותק חגיגי ותרבותי של יוליסס מאת ג'יימס ג'ויס, בתרגום עברי. גם אני קיבלתי את יוליסס. התלהבתי מאוד וניסיתי לקרוא אותו, אבל בשום אופן לא הלך לי. בהתחלה המצאתי לעצמי כל מיני תרוצים של עייפות, חוסר־ריכוז, אי־שקט מצד הילדים וכו'. אבל בסוף החלטתי להפסיק לשקר לעצמי לפחות, ונתתי את הספר לחברה. החברה אפילו לא עשתה נסיונות גדולים במיוחד. תוך יומיים היא העבירה את הספר לזוג חברים שלה, שריפרפו בו קלות ונתנו אותו במתנה לברי־מיצווה של ילד אחד, שלא סוכל ספרים כאלה. הילד נתן אותו להורים שלו, שהעבירו את הספר לחברה שלהם, שתוך זמן קצר מאוד הביאה אותו במתנה למי אם לא לי. איך אני יודעת שזה אותו הספר? יש לי סימנים על הכריכה.

כשנודע לי על נדודי יוליסס המיסכן, החלטתי להשאירו אצלי בבית. אבל מאחר ואני מסרבת בתוקף להחזיק בסיפריה שלי ספרים שאני לא מסוגלת לקרוא, הועבר הספר המכובד לריצפה, ושם הוא נח לו בשלום על מישכבו כמחזיק רלת שכל הזמן נוטה להיסגר.

סיפרתי את סיפור־המעשה לידידי אוהד זמורה, שהוא המו"ל של יוליסס. והוא אמר לי שיותר טוב יוליסס על הריצפה מלא יוליסס בכלל. אז אני מסוררת, ברוך השם.

אופנה

רק בגלל זה שיש לי חברות מכל סוג ומין, אני אוספת השכלה מדי יום ביומו. חברה אחת, שהיא מאותן התופרות בעצמן את בגדיהן, קנתה ירחון־

אופנה גרמני בשם נויה־מודה (אופנה חדשה), שאגב, מכיל 90 גזרות של בגדים לסתיו ולחורף.

מדיפדוף קל בירחון נודע לי שציבעי העונה הבאה הם כחול ולבן (בטח מתחנפים אלינו). כן נודע לי שהשנה הכל פרוץ ופתוח, ואפשר יהיה לצרף צירופים שונים ומשונים של בגדים חדשים וישנים, עם עניבות שיצאו מהאופנה, ומיכנסיים חסרי־טעם עם חולצות־ערב ונעלי־צנחנים. בקיצור, הכל הולך. במיוחד מצאה חן בעיניי אופנת הילדות הקטנות. שהשנה לא צריך להוציא כסף כדי לקנות להן שימלות־מלמלה וחולצות־תחרה. פשוט מלבישים על הילדה את הסוודר הישן של אמא שלה וכולם שמחים.

החברה שלי, שראתה כמה אני מתעניינת באופנה פיתאום, ביקשה ממני לכתוב שזו חוברת־האופנה הטובה ביותר לעבודה עצמית, וכל ההוראות כתובות גם בעברית. 4.600 שקל.

הנה אני כתבתי ואתן תלכו עכשיו לגזור ולתפור. כל אחד מה שהוא יודע.

מדיצינה על הקרח

בן־אדם חסר־מזל אני. כשאלוהים חילק את־המכאובים למיניהם, איכשהו נשכחתי. אולי במיקרה ישבתי בשקט ולא ראו אותי, אולי כל אחד מהיהודים ביקש לעצמו כל־כך הרבה, שבסוף לא נשאר כלום בשבילי. אולי סתם לא מצאתי חן בעיני מחלק המחלות. לא צרבת, לא

כאבי־בטן, לא התכווציות־שרירים, לא אלרגיות, לא מיגרנות. פשוט כלום.

אז נכון שאפשר לעבור את כל הימים בלי מחלות וכאבים ומיחושים, אבל בערבים, כש־נפגשים עם החברות והחברים, אין לי מה להגיד. כמה בן־אדם יכול לשבת בשקט ולא להגיד מילה, לא להשתתף בשימחה, לא לעשות אוי, לא לעוץ עצה רפואית, לא להגיד שמות של תרופות?

שנים ישבתי ושתקתי, פשוט מתוך בורות בנושא, עד שיום אחד, בסוף ספטמבר 1975, קיבלתי צרבת. איזו שימחה! איזו גאווה! מייד טילפנתי לכל החברים והחברות להודיע להם שזה קרה, ולבקש מהם עצות ושמות של תרופות. לפני שגמרתי את שיחת־הטלפון השלישית נגמרה לי הצרבת. אבל אני לא סיפרתי לאף אחד. אני רציתי להיות כמו כולם. מאז, בכל שיחה רפואית, אני סוחבת לכיוון הצרבת. כאן יש לי מילה. כאן אני יודעת על מה מדובר. איך מטפ־לים. כמה שקדים אוכלים ומתי שותים חלב.

עכשיו שמתי לב פיתאום שעברו כמעט עשר שנים מהצרבת הבודדת שלי. וטעמה החמוץ בגרוני הולך ומיטשטש בזיכרוני. אני חיה בפחד שמא אחזור לשתיקותיי הארוכות.

כל זה היה פתיח, בשביל למלא את העמוד. מה שחשוב הוא שבשיחת־הכאבים האחרונה בין חברותיי התגלתה תרופת־פלא חדשה למיגרנה:

ברגע שהיא תוקפת. המיגרנה. קמים ומכינים כוס קפה חזק וקר. לתוך הקפה הקר סוחטים חצי לימון וגם מוסיפים קרח. שיהיה קר ממש. שותים את הדבר החמוץ הזה צ'ק־צ'ק ובעוד הפה קר. לוקחים שתי קוביות קרח. אחת בכל יד, ומשפשפים בעוזרתן את הרקות. יד ימין, והקרח בתוכה, עושה עיסוי לרקה ימין ויד שמאל. האוחזת בקוביה אחרת. עושה עיסוי לרקה שמאל. החברות אמרו שזה יותר טוב מכל האופטלגינים וה... לא זוכרת את השמות של התרופות.

אולי איזה בעלת מיגרנה תנסה את תרופת־הפלא ותכתוב לי איך זה הצליח, כי אם אני אחכה למיגרנה שלי, בטח אמות בלי לדעת אם החברות צדקו או לא.

בן־אדם קבוע

כל שבוע אני בשוק־הכרמל. בילוי אמיתי. העגבניות הכי־טובות בעולם, המלפפונים הכי־דקים, ענבים שאין להם מתחרים. לא בשוקי אירופה ולא בשוקי אמריקה. צנון נהדר, קישואים משגעים, שמיר ופטרוזיליה וסלרי — וביניהם בעלי־הבאסטות, שתמיד יש להם מילה טובה או מילה רעה או מילה מצחיקה — והמוני אנשים. חלקם דוחפים, חלקם צועקים וחלקם, כמוני, סתם נהנים.

במשך השנים התחלפו המון בעלי־באסטות. אופנת־הבגדים מתחלפת כל שנה, פעם חולצות עם מייקל ג'קסון. פעם עם סטיב אוסטין ועכשיו חולצות עם וואן־אריק. בדוכני הספרים — כל שבוע ספר חדש: בדוכני הפירות — פירות חדשים, מנגו ואנונה וקיווי ואפרסמונים משני סוגים. מדוכני־הקאסטות בוקעות כל שנה מנגינות אחרות, ופעם אני רבה עם מוכר־התותים, כי נדמה לי שהוא מרמה, ופעם אני מפסיקה לקנות אצל מוכר הזיתים, כי אצל השני יש סחורה יותר טובה, ומוכר הדגים הזקן מת ואני לא אוהבת את החדש. כאילו הכל אותו דבר. אבל למעשה הכל משתנה כל הזמן.

חוץ משלמה הורנשטיין, שעומד לו בחנות הקטנה שלו באמצע השוק כבר 40 שנה ומוכר גזוז. נכון שגם המשקאות הקלים השתנו, ובאמת, יש לשלמה הורנשטיין גם קינלי ושוופס וקולה וסיידר. אבל הוא כל הזמן מוכר גזוז. את שני מיכלי התמצית בשביל הגזוז הוא קנה עוד כשהבריטים היו בארץ, ומאז הוא עומד בין שניהם ושואל רק „פטל או לימון?" מוסיף סודה ואומר שהכל בסדר, ברוך השם.

צריך בן־אדם לבחור לו משהו מאוד קבוע בחיים שלו. אני בחרתי את שלמה הורנשטיין, שלא רוצה להתקדם עם הזמן. טוב לו ככה.

ילדים חוצרת הארץ

בערב, ליד הטלוויזיה. קצת לפני שהם הולכים לישון, כשהם רחוצים ומשופשפי־שיניים ויפים מעייפות, אחרי יום שלם של עבודה ששני־שליש מתוכה היא בגללם. אחרי עשרות סיכסוכים קטנים ושתי מריבות רציניות. אני מסתכלת על בני הבכור בן ה־10, אוספת בתוכי את כל הרכות האפשרית. סולחת לו על כל החוצפות במשך היום, מסתכלת עליו, נהנית ואומרת לו, ממש מתוך הלב: „אני נורא אוהבת אותך!"

הוא מעיף עליי מבט חצי מבוגר וחצי ציני, מחייך ואומר: „מה בדיוק את רוצה שאני אעשה עם האינפורמציה הזאת?"

לך, תגדל ילדים.

פינת הקמצן

זה במיוחד עבור אלה שכאשר הם זורקים לובל שקית ישנה או בקבוק ריק, מייד יש להם לחץ באיזור הלב.

יש מישהי במישפחה שלי שיש לה אוסף נדיר בגודלו של שקיות ניילון, כוסות ריקות של לבן ובקבוקים ריקים, כי היא בטוחה לגמרי שיום יבוא והיא תזדקק להם. אם גם לכם יש אוספים דומים וגם אתם מחכים ליום שתצטרכו אותם, הנה היום הזה הגיע.

קחו ארבעה בקבוקים של דטרגנטים שונים, קחו פקקים עגולים של עוד כמה בקבוקים ריקים ובעזרת חוט פשוט וגם חתיכת חוט־ברזל (שיחזיק את הגלגלים) עשו רכבת יפהפיה לילדים שלכם, של קרוביכם ושל שכניכם.

הילדים יהיו מבסוטים ואתם תרגישו שעשיתם מעשה חשוב בעניין המיחזור. בהצלחה.

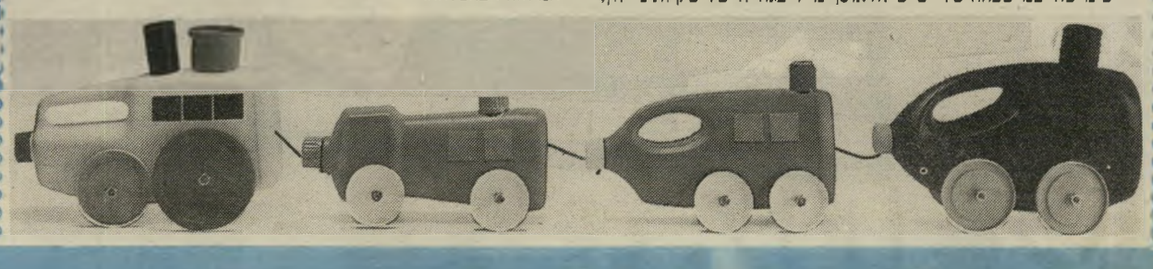

תכנית המנויים של מפעל הפיס

הכרטיס הכחול למי שיכול.

מגיע לך כרטיס כבוד

אם אתה איש עסוק, שקוע בעבודתך, מרבה בנסיעות, יוצא למילואים או פשוט אוהב נוחיות – תכנית המנויים של מפעל הפיס נולדה בשבילך. עם הצטרפותך, תקבל את הכרטיס הכחול – כרטיס הכבוד של מפעל הפיס. כרטיס המנוי הכחול בעל המספר הקבוע, משחק בשבילך מדי יום חמישי בהגרלת רב־פרס־מצטבר על כל מרכיביה. אינך צריך לפקוד את נקודות המכירה ולו גם פעם אחת. עכשיו, עם הנהגת פרס כדור המזל ברב־פרס־מצטבר, תוכל להכניס הרבה יותר מיליונים לכיס. שים לב: הגרלת כדור המזל (הפרס המצטבר) נערכת בנוסף להגרלת הפרס הראשון. אם כדור המזל עולה בגורל, הפרס המצטבר בסך 80 מיליון שקל,נוסף לפרס הראשון. אם כדור המזל לא עלה בגורל, אתה זוכה בפרס הראשון כרגיל והפרס המצטבר עובר לשבוע הבא. כך הוא יכול לתפוח ולתפוח כפי שמדגימה הטבלה הבאה:

הפרס בשבוע הראשון 120 מיליון שקל + 80 מיליון שקל צבירה = 200 מיליון
הפרס בשבוע השני 120 מיליון שקל + 160 מיליון שקל צבירה = 280 מיליון
הפרס בשבוע השלישי 120 מיליון שקל + 240 מיליון שקל צבירה־= 360 מיליון
הפרס בשבוע הרביעי 120 מיליון שקל + 320 מיליון שקל צבירה = 440 מיליון
שמת לב? בשבוע הרביעי אתה מכניס – 440 מיליונים לכיס...

אתה קובע את חוקי המשחק

מי שראוי לכרטיס הכחול, ראוי לשחק בתנאים מיוחדים. בתכנית המנויים אתה קובע את תנאי המשחק: אתה קובע את צורת ההצטרפות, את דרך התשלום וקבלת ההודעות ואת משך התקופה. מפעל הפיס עושה הכל כדי להנעים את השתתפותך ולהקל עליך בכל שלב ושלב.

איך היית רוצה להצטרף לתכנית המנויים?

רק תבחר והכרטיס הכחול יישלח לביתך. ע"י הבנק? מלא את טופס ההצטרפות בסניף שלך, מסור אותו לפקיד במקום ואתה מנוי. תוכל להצטרף גם באחת מתחנות ההרשמה או באחת מנקודות המכירה. אין לך זמן? הרם את שפופרת הטלפון וחייג את אחד המספרים האלה:

ת"א: 03־282790; 03־204603.
ובמשך 24 ש' ביממה: (פייג'קול – טלכיס)
ת"א: 03־291251; 03־296829; 03־291949.
י־ם: 02־233171;
חיפה: 04־88791
מסור את מספר כרטיס האשראי שלך ואתה מנוי. אין לך כרטיס אשראי?
חייג לשרותפון: ת"א 03־383838 או למשרדי "מזל קבוע":
חיפה: 04־913613
ב"ש: 057־31669
י־ם: 02־234086
אגב, מדוע לא תמלא את התלוש המצורף, צרף שיק אישי ומאות המיליונים בדרך אליך.

סליחה אדוני, כיצד נוח לך לשלם?

באמצעות כרטיס אשראי? ע"י הוראת קבע? במזומן? בשיק אישי? כל דרך מכובדת. אם אתה בעל כרטיס ויזה, ישראכרט או דיינרס, תוכל להחזר באפשרות הראשונה. חשבונך יחוייב אחת לחודש והודעות הזיכוי תישלחנה לביתך, מיד עם הזכיה.
בחרת בהוראת קבע? החיוב יהיה חודשי באמצעות סניף הבנק שלך. מזומן יקבלו ממך, הן בבנק, הן בתחנות ההרשמה והן בנקודות המכירה. וכמובן, קיימת האפשרות לצרף שיק אישי לתלוש המצורף כאן.
"UP TO YOU SIR"

המנוי לזמן מוגבל או בלתי מוגבל. גבירתי?

ההמלצה שלנו? בלתי מוגבל. הסטטיסטיקה מוכיחה שההתמדה משתלמת. זאת ועוד: תמיד תוכלי לבטל את המנוי ע"י הודעה מוקדמת. על כל פנים, לבחירתך גם תקופות מנוי של כ־3 ו־6 חודשים (13 ו־26 הגרלות). מפעל הפיס לא יכעס...
"UP TO YOU MRS."

שאלת ארבע מאות וארבעים מיליוני השקלים

זכית בפרס הענק, לאן לשלוח את הכסף? (סמן בטופס ההצטרפות את הדרך שבחרת).
נוכל לזכות את חשבונך ישירות בבנק;
נוכל לשלוח לך שיק הביתה או לכל כתובת שתבחר.
כך לגבי כל זכיה בתכנית המנויים, שבה הסיכוי לזכות בפרס כלשהו, הוא עצום – כמעט 1:3.

הצטרף ל־200 אלף האנשים, שיכולים.
עכשיו אתה יודע שגם אתה יכול.

יחידת הפרסום

לכבוד
"מזל קבוע" ת"א, ת.ד. 23219 מיקוד 61230
ברצוני להצטרף לתכנית המנויים לתקופה של:
☐ 13 הגרלות. מצורף שיק אישי על סך – 19,500 שקל לפקדת מפעל הפיס.
☐ 26 הגרלות. מצורף שיק אישי על סך – 37,150 שקל לפקדת מפעל הפיס.
☐ לתקופה בלתי מוגבלת. נא חייבו את חשבוני באמצעות כרטיס ויזה/ ישראכרט/ דיינרס
(מחק את המיותר) מס'
שמי
כתובתי
מספר ת.ז.
טלפון
בנק
כתובת הסניף
חשבון מס'
סניף
נא שלחו לי את הכרטיס הכחול. גם אני יכול.

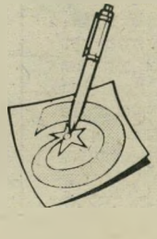

הכרטיס הכחול למי שיכול.

אנשים

טוביה סער חייב טובה לאורי פורת ושמו של שר־הביטחון האמריקאי אינו עוזר לפרקליט ישראלי

■ זר־פרחים בהול נשלח ל־שר־הביטחון **יצחק רבין**, למ־חרת ההתקפה על תוניס. הזר נשלח מאת **רפי נלסון**, כאות הוקרה, על הפסקת השיחות בין הצוותים הישראליים והמצריים על טאבה. לא ידוע אם גם **אלי ספיר**ו. בעל המלון שבאיזור־המריבה, שלח זר־פרחים, או כל תשורה אחרת.

■ **אמנון נחמיאס**, חבר הפרלמנט של ריישון ובעל המיס־עדה שבה הוא מתכנס, חיכה בשורה טובה, או רעה לפי השקפה: הם חוזרים: חברי הפר־למנט של ריישון חוזרים לגלי־האתר. בגלי צה"ל שם התפרסמו לראשונה והפכו לנכס לאומי. האחראי לכך הוא קציץ־חינוך־ראשי הטרי, **נחמיה דגן**. לדגן קשרים טובים עם נבחרי ריישון — **יגאל בכר**, אמנון נחמיאס, **דוק מאירוביץ** וחבריהם.

■ מזמן לא היתה חברת־הכנ־סת **נאווה ארד** פופולארית כשם שהיתה בדיון המתמשך עד שנגמר. הקואליציה שוב ניצלה, ושר־האוצר **יצחק מו־דעי** הפליג, למחרת, לחו"ל.

■ מזל טוב **להדס יעקובי** היפהפיה, שמלאו לה, בשבוע שעבר, שלוש שנים. אביה, **גד**, שר־הכלכלה. התפנה מעיסוקיו המיניסטריאליים, כדי לקחתה לגן. ביום חגה. תיקרובת מהעו־גות שחולקו לילדי־הגן טרח וה־ביא יעקובי גם לעובדי לישכתו.

■ אחרי יום־ההולדת, נסעו יעקובי ורעייתו, **נלה**, לאנגליה. ואבן הם אויבים מושבעים, מהי־מים שבהם כיהן רבין כשגריר בארצות־הברית ולא דיווח לשר־החוץ אבן. כשנבחר רבין כראש־הממשלה, ויתר על שרותיו הטו־בים של אבן בממשלתו.

■ ראש־עיריית פילדלפיה **ויילסון גוד** היה אורחו של **שלמה** („צ'יץ') **להט**, ראש־עיריית תל־אביב, במלון תל־אביבי מפואר. השבוע. בעת הקוקטייל שנערך לכבודו הפך את כוס־היין שלו על כנה, בהפ־גנתיות. כל אימת שניגשו המל־צרים למלאה. הסיבה הסתברה בהמשך הערב ל**ראול יעקובי**, מנהל־המלון, שחש לבדוק אם הכל כשורה: ראש־העיריה האו־רח מתנזר משתיה.

■ מהו הפעמון המיסתורי, המוצב בפילדלפיה? כך תהו הנוכחים בקוקטייל. עת קלטו חלקים מהשיחה הממושכת בין צ'יץ' לאורחו. צ'יץ' הזכיר את עובדת־ביקורו בעבר בפילדל־פיה ונשאל מייד, על־ידי אורחו: „ביקרת לפני שהוצב הפעמון, או אחריו?" השאלה שנשאלה בכור־בדראש, הותירה את המצותתים למיניהם בסקרנות, שלא באה על סיפוקה. מעטים ידעו שהפע־מון הוצב לפני 200 שנים.

■ אחד העדים לשיחה זאת הגיב בפליאה: „ואני בכלל חשב־תי שהפעמון בפילדלפיה הוא העתק של הפעמון הירושלמי, המוצב בגן־הפעמון!"

■ מי שעבר מהפך דראסטי, בעת פגרת־הקיץ של הכנסת, הוא הח"כ הליברלי **אלי קולס**. קולס הופיע לקראת תומה של הפגרה שזוף־שרוף, כתוצאה מ־חופשה מהנה שבילה בספרד והעיקר — הח"כ העגלגל השיל שמונה קילוגרמים ממישקלו. לא ברור אם גם זה קרה בספרד.

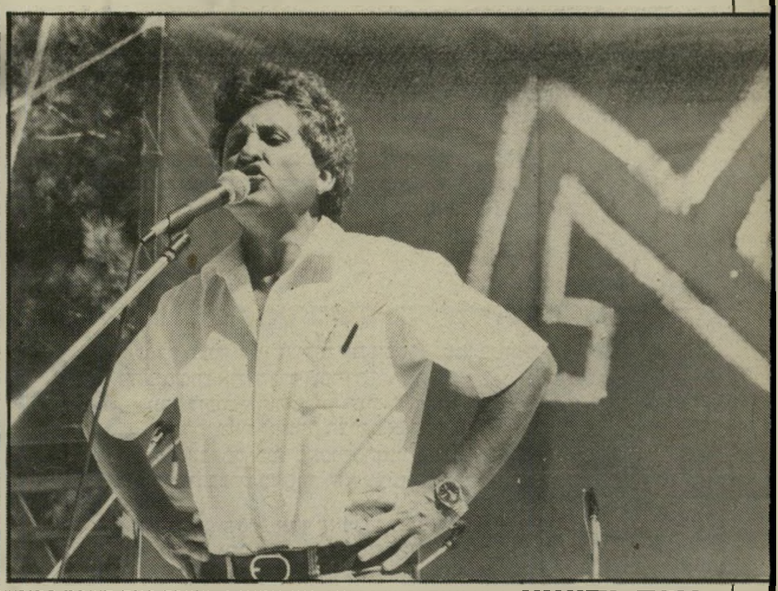

א"ב יהושע נשא נאום נרגש בכינוס נגד גיזענות, שנערך ביום השבת בחורשה ליד כפר־קרע שבוואדי ערערה. יהושע ביקש ממתנגדי הגיזענות להאמין בכוחם ולא להתייאש מן הגל העכור. בצד עמד מארגן ההפגינג, דב ירמיה (בתצלום למטה, משמאל) תושב נהריה. המקדיש את כל זמנו למילחמה בנאצים הכה־ניסטים. המארחים. ערביי כפר־קרע, רקדו עם האורחים ריקודים מיזרחיים והישקו אותם קפה שחור ומר מתוך קנקני־נחושת ענקיים שהוצבו על גחלים. בין האמנים שהופיעו היתה גם הזמרת דיאנה פאדול שהלהיבה את הקהל בשירים ערביים ובנגינה על עוד. ליד השלט, עליו כתוב בערבית: „נא לשמור על הניקיון", קיבוצניקית יפה שהאזינה למוסיקה.

השבוע עם **יפה** אשתו. לבואו של **אבי**. בנם, מטיולו השני לחו"ל. נחמיאס הסתובב במתי־חות, והמיסעדה לא תיפקדה באותו יום גורלי, שנמשך ונמשך עד אין קץ. לבסוף, בשעת לילה מאוחרת, הגיע נחמיאס התשוש עם „הילד". אשתו כבר הספיקה לשתף את כל הסועדים במתח, שעבר עליה באותו יום. הסיבה לעיכוב, שחל בחזרתו של הבן האובד הביתה, לא היתה נוצעה, חס־וושלום, באסון־טבע או בתק־לה אנושית, אלא בהצהרה תמי־מה שנתן נחמיאס הצעיר בנמל־התעופה בלונדון. הוא הצהיר שיש ברשותו נשק חם — תרסי־סי־גאז נגד תוקפים למיניהם. התרסיסים המשווקים חופשית לחיילות צה"ל. מסווגים משום־מה כנשק קטלני ביותר. מיש־טרת־הנמלים הבריטית דיווחה חיש־קל למישטרת נמל־התעו־פה בישראל. לכן משנחת הצעיר הראשוני בנמל־התעופה בן־גור־יון, חיכתה לו המישטרה ועצרה אותו, אחר־כבוד.

עד־אין־סוף בוועדת־הכספים ב־שבוע שעבר. ארד נעימת־הסבר יצאה תדירות את חדר־הדיונים וחזרה אליו, כשכל גיחה שלה מהחדר גררה הסתערות רבתי עליה מצד העיתונאים הרבים, שחיכו עד בוש בפתח חדר־הוועדה. ארד נאלצה להתמודד שוב ושוב עם השאלה החוזרת: „נו, מתי זה כבר ייגמר?" ומי־לותיה הספורות, הבעותיה ותוור־פניה שימשו את מקור־האני־פורמציה העיקרי של העיתו־נאים.

■ מדוע בכלל התמשכה ישי־בתה המרתונית של ועדת־הכספים? מילת־הקסם היא „הי־חודיים". כלומר: הכספים המופ־רשים לישיבות הדתיות למיניהן. יושב־ראש הוועדה **אברהם שפירא** חש כי הדיונים מסתב־כים והולכים, משמע שהקוא־ליציה מתחילה לרעוד וניתן להפיק מכך רווחים קלים. כגון הגדלת הכספים המוקצבים לי־שיבות. שפירא לחץ, **משה שחל** נלחץ, הדיון נמתח ונמרח, זאת אינה נסיעה מטעם המדינה, אלא מטעם המיפלגה, ומכאן שזכתה בפחות תשומת־לב.

■ במסיבה לכבוד **אבא אבן** נפגשו שני אנשים שדרכיהם נפרדו, לאו־דווקא בנעימות: מנ־כ"ל רשות־השידור, **אורי פו־רת**, ומנהל־הטלוויזיה הקודם **טוביה סער**. „אתה חייב לי תודה." הודיע פורת לסער. „מה?" נדהם סער, „מדוע אני חייב לך תודה?" „אתה חייב לי תודה," לא איחר ההסבר להגיע, „על שלא נתתי לך להמשיך לכהן כמנהל־הטלוויזיה! ראה מה קורה שם. כיום!"

■ במסיבה לכבוד אבן נכחו, אומנם, ראש־הממשלה, **שימ־עון פרס**, השר **גד יעקובי** וכמובן גיסו של אבן, נשיא המדינה **חיים הרצוג**, אולם לא נכח באולם שר־הביטחון **יצחק רבין**. אולם הוא הפגין נוכחות בולטת במסיבת ברי־מיצווה ש־התקיימה באולם סמוך, באותו ערב, ממש באותו בית־מלון. רבין

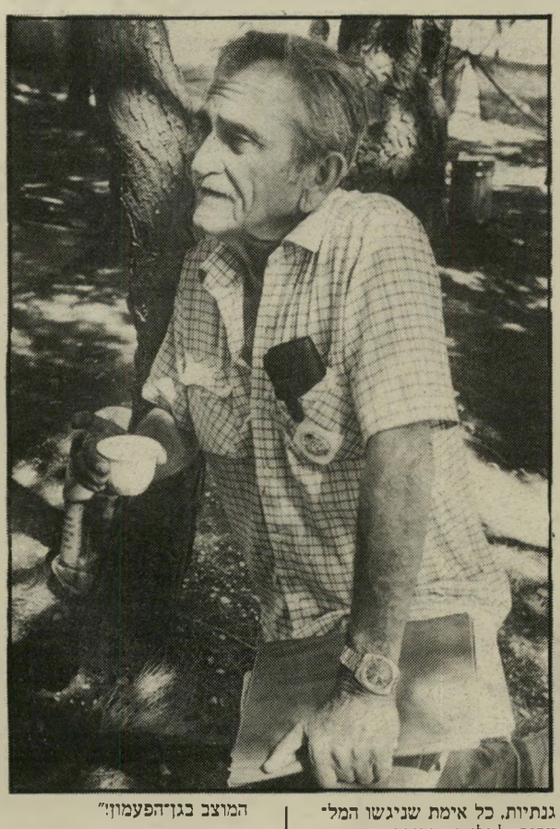

צדק ליברלי

● **הדחות בליברלים על ימין ועל שמאל. אולם הדחה אחת מתבצעת לה בשקט. עד הרגע הזה.**

המדובר בחבר־הכנסת הנחבא־אל־הכלים אריאל ויינשטיין. הוא מכהן בקדנציה השניה שלו בכנסת. ונחשב כאחד מעמודי־התווך של ועדת־הכספים שלה, וגם כמנכ"ל „עמיגור".

מישרה זאת ניתנה לו בשעתו כמתנה מהמיפלגה, כדרך שמחולקים שאר הכיבודים הפוליטיים. בעת טוענים חברים במיפלגה שיש בשני תפקידיו של ויינשטיין משום „כפל־תפקידים" שלא יסולח, כל עוד ישנם אנשים במיפלגה שנותרו ללא כלום. כגון מנחם סבידור או יהודה פרח, שנשרו מהכנסת. במשך כהונה אחת בכנסת. טוענים כמה מהחברים הטובים, „מילא – העלמנו עין". גם לא היה כל ביטחון שוויינשטיין ייבחר שנית לכנסת. אולם כעת. משנבחר פעם שניה לכנסת, צריך לחלק את המישרות שבצידן מכונית צמודה פלוס נהג, ששירת את פנחס ספיר, חשבון־הוצאות, מזכירות ושאר הטבות בצורה צודקת יותר.

ויינשטיין אינו משתייך למחנהו של אריה דורצין, יושב־ראש הסוכנות היהודית. אשר לה שייכת חברת „עמיגור". הוא משתייך למחנה היריב – מחנהו של השר משה נסים.

שטרית לשילטון

רות שיטרית, הרצל לימשיץ ויובי אליאס
עוד נבואה

● **רות שטרית, רעייתו החיננית של חבר־הכנסת מאיר שטרית, חייכה בשבוע שעבר באשר למישמע נבואתו של האסטרולוג הרצל לימשיץ. הוא ניבא לה כי בבחירות הבאות יזכה הליכוד בכלל בניצחון סוחף, ואילו שטרית בפרט יהיה אחד מכוכביו הבולטים. עדה לנבואתו של לימשיץ, שלא כולן התגשמו במציאות, היתה יובי אליאס, צעירה שהיא מפקדת המישמר־האזרחי של יבנה, מקום מגוריהם של הזוג שטרית.**

■ מדוע נדם לאחרונה קולו של „האיש החזק בטלוויזיה", **רפיק חלבי**? להיכן נעלמו הכוכבים הרוערשות והבוטות בעיתונים, מבית־היוצר שלו? הסיבה לשקט הזמני הזה אינה נעוצה, חס־וחלילה, בהתקפלות מצד חלבי. מדובר בהפוגה זמנית ביותר, שכן אביו של חלבי חולה, והבן שהה זמן רב במחיצתו. לכן הפקיר את זירת־הקרב.

■ השחקנית **ענת עצמון** נראית לאחרונה בתדירות גבוהה בבית־מלון מפואר בירושלים. הסיבה אינה נעוצה בכך שהעלמה צעירה מעדיפה להתגורר בבתי־מלון, או שעברה זמנית לבירה. עצמון מככבת, בימים אלה, בסרט ישראלי המוסרט, בחלקו, בבית־המלון ומכאן נוכחותה בתחומו.

■ בקבוצת הפועל תל־אביב המצב הכלכלי, כנראה, קשה. לפני שבועיים ארגנו ערב־התרמה לכבוד הכדורגלנים. ואילו בשבוע שעבר אירגן **בוקי**, מעריצה השרוף של הקבוצה, מסיבת־הפתעה לכבוד **אריה בזרנו**. השוער הוותיק עבר, אחרי קריירה מפוארת במדי הפועל תל־אביב, למדי הפועל ירושלים. מסיבת־ההפתעה מומנה על־ידי השחקנים עצמם.

■ העורך־דין הערבי **מועין דבאח** שצף השבוע על חוסר־צרק משווע שנגרם לו, בגלל היותו ערבי. דבאח התבקש למלא טפסים ארוכים ומפורטים, שכללו את כל תולדות חייו, ושאלות כגון: האם אתה מעשן סמים? ועוד. משנתבקש לתת שמות של ממליצים, נתן העורך־דין, בין היתר, את שמו של **קספר ויינברגר**, שר־הביטחון האמריקאי. הנמנה עם מכריו. דבאח רצה להרשים, אך נתקל באי־אמון מוחלט, עד שכמעט נחשד באי־שפיות. לבסוף סודר עניינו, בעזרת עוזרו של שר־המישפטים **משה נישים**.

■ שתי רוגמניות הצמרת, **יפה כפיר וסימונה גוזמן**, היו הרוגמניות היחידות שלא לבשו ריפוד של כריות על כרסן, בעת תצוגת־אופנה של בגדי־הריון, בשבוע שעבר. השתיים לא נזקקו לכך, מכיוון ששתיהן נמצאות בחודש השלישי להריונן, וזה כבר ניכר על גזרתן הדקיקה.

■ השרים **אריק נחמקין, חיים בר־לב ואברהם שריר**, וכן סגן־שר החקלאות **אברהם ביק־עוז** וראש־עיריית ראשון־לציון **מאיר ניצן**, היו רק חלק מהכבודה שבאה, ברוב עם, לחזות בסוסיאדה שהתקיימה בראשון־לציון. נוכחותו של בר־לב גרמה גם לנוכחות־שיא של קצינים בכירים במישטרה. לא ברור אם זה נבע מאהבת־סוסים לשמה, או מאהבת־הסוסים המפורסמת של הבוס, בר־לב.

■ גימיק המישפחתיות הפך לפופולארי בקולנוע הישראלי לאחרונה. השבוע עולה לאקרנים הסרט רומן בהמשכים, על־פי ספר בשם זה, פרי־עטו של **יצחק בן־נר**. בסרט מככבת מישפחת **טופול — חיים, גליה** רעייתו **וענת** בתם. השלושה מגלמים גם בסרט תפקידים של אב, אם ובת. באותו הזמן ממש מצטלמים גם **ענת** ואביה **שמואל עצמון** בסרט מלודרמאתי חדש, בבימויו של **דני וולמן**. השניים משחקים גם בסרט, כמו בחיים, תפקידים של אב ובתו. הבת מנסה, במהלך העלילה, להתאבד.

■ מעולם לא חש המשורר **עימנואל עמירם** כל־כך פופולארי ואטרקטיבי, כפי שחש בליל החמישי. באותו לילה הוקלטה תכנית־טלוויזיה שהר־פרטואר שלה כלל משיריו. עמירם ישב בין הקהל והיווה, מטבע הדברים, מטרה מבוקשת למצלמת־הטלוויזיה שהופנתה לעבר הקהל. אט־אט חש עמירם בצעירות העוברות מכסא אל כסא ומתקרבות לעברו. אחת מהן, שהיתה מיועדת לתפקיד של קריינית־רצף בטלוויזיה, הפגינה יוזמה, ונעה היסטרית לקצב הפיזמונים, בקירבתו של המשורר, בתיקווה שעין המצלמה תשוזף גם אותה.

■ מה עושה בימים אלה **עדנה סאר**? פאר, שפרשה מגלי צה"ל, חזרה לרשות־השידור. גם שם אין היא שוקטת של שמריה. היא מסתובבת במיסדרונות הרשות ומצליחה להרגיז את העוברים, שעל צווארם מונחת חרב־הפיטורין, בדבר הבטחות שונות ומשונות שהובטחו לה. בהנהלת הרשות אין יודעים על מה מדובר. מלבד דיבורים סביב הופעה חד־פעמית בדברים בגו. שגם היא ירדה מהפרק, לא הובטח לפאר מאומה.

■ השבוע יחל, בשעה טובה ומוצלחת, הקורס לקריינית־רצף. לא בטלוויזיה הכללית, כי אם בטלוויזיה במעגל סגור, שתופעל בקרוב בקניון ברמת־גן. את הקורס ידריך מנהל־הטלוויזיה לשעבר **טוביה סער**. הוא בחר ב־15 צעירות, מכל הגוונים והסוגים, למטרה זאת. מאפרת מהטלוויזיה המתחרה תדריך את הנשים, כיצד להתאפר. ואילו הבימאי **אורי שי־דורסקי** ידריכן כיצד להופיע לפני מצלמות.

פסוקי השבוע

● **הד"ר הרצל רוזן־בלום** על ההפצצה בתוניסיה: „הדם הערבי, הנגוע ורותח גם בלי כל סיבה, תהיה לו עכשיו הזדמנות להתפרץ..."

● **השר לשעבר מרדכי ציפורי**: „אילו הייתי שר־הביטחון, לא היינו יוצאים למילחמה הזאת בלבנון."

● **הנ"ל**: „אילו כל מי שהבטיח להצביע בשבילי, היה מקיים את הבטחתו, הייתי מס' 3 ברשימה לכנסת!"

● **עקיבא בר**, אשף הבורסה, שברח מהארץ: „שלא תעזו לכתוב שאני עומד לחזור: מישהו עוד עלול לעשות לי משהו רע."

● **עליזה טור־מלכא**, אלמנתו של המשורר אורי צבי גרינברג: „רוב ממשלות־ישראל עשו מאמצים מתוכננים לגמד את שירתו הגדולה של אורי צבי."

● **רבקה מאיר**, רעיית הבעלים של כל־בו שלום: „למה שאנשים יפרגנו לי? אני ציירת, עשירה ויפה?"

● **הנ"ל**, על השמועות בר־בר הרומן שמנהל בעלה עם מזכירתו, אורה בהרב: „באמת, אנשים מדברים ככה? מעניין?"

דסנה ברק

ברי סימון

רקדנית־הבטן החיפאית הפופולארית שהפכה לכוכבת בתל־אביב, חנכה את שימלתה החדשה בעת פתיחתו של מועדון חדש בתל־אביב. ברי סימון רכשה את השימלה האדומה בעת ביקורה במצריים. מחיר המלבוש המיזרחי המפואר המכסה־טפח־ומגלה־טפחיים הוא 2000 דולר!

בילויים של ביל"ויים

נלסון בחתונת טופול
נס ציונה!

● **בוקר אחד צילצל הטלפון בביתו של אחד ממישפחת־נחמיאס הידועה בראשון־לציון. מעבר לקו נשמע קולו של השדרן הפופולארי אלכם אנסקי. הוא צילצל ממרחקים – אילת. משימתו הבהולה היתה לברר היכן נערכה חתונתם של ענת, בתו של חיים טופול, ויורם ברזילי – האם בראשון־לציון או בנס־ציונה?**

מדוע הטרידה השאלה כל־כך את אנסקי, בבוקרו של יום? מכיוון שהוא נבחר לשמש כבורר בהתערבות רבתי בין הצייר אורי לימשיץ ובין רפי נלסון. השניים התערבו ביניהם, בכובד־ראש, בשאלה הקיומית הזאת. נלסון טען שהחתונה נערכה בנס־ציונה, ואילו לימשיץ התעקש על עיר הביל"ויים. העובדה, שלא היתה ידועה, כנראה, ללימשיץ, היא שנלסון נכח בעצמו במסיבה, ועל־כן המידע שבידיו עדיף במיקרה הספציפי הזה. נלסון הפר את הכלל הבריטי: „ג'נטלמן אינו מתערב על דבר שהוא בטוח בו." הוא זכה בהתערבות, שהיתה על בקבוק־ויסקי כעת, מתערבים ביניהם כמה מחבריהם הטובים מתי יזכה נלסון לממש את זכייתו מכיסו של לימשיץ. ההערכות נעות ונדות, עד להתערבות הבאה.

שושנה ארבלי־אלמוזלינו

סגנית שר הבריאות, הפכה בעל־כורחה לכוכבת הראשית של פתיחתה של מעדניה חדשה בבית־לסין, בהיעדרו של הכוכב המתוכנן, מז"ל ההסתדרות ישראל קיסר. אלמוזלינו סירבה להתכבד באוכל שהוצע לה בשפע – לא ברור אם מטעמי גיזרה או בגלל היעדרו של אוכל מיזרחי במקום. לעומת זאת היתה פעילה מאוד ועברה מעסקן לעסקן, בנפרד מבעלה, נתן, שהגיע עימה, והמחישה כיצד אין מבזבזים זמן.

אשה לבד

היה לה הכל: יופי, פירסום, קריירה זוהרת בתיאטרון ובטלוויזיה, בעל ושני ילדים. עכשיו היא אשה בודדה מאוד, החיה בצינעה ומחפשת עבודה

ב עבר, כך נראה, היה לה כל מה שאשה יכולה לאחל לעצמה: בעל נאה, עורך־דין מצליח, שני בנים יפים ומוצלחים, דירה גדולה ומטופחת ליד רחוב דיזנגוף, קריירה פורחת ב־תיאטרון וג'וב זוהר בטלוויזיה. תיקווה מור היתה אחת מקרייניות־הרצף ה־ראשונות, במדיום שהיווה אז, בשנים הראשונות לקיומו, אטרקציה. תיקווה, יפהפיה ירוקת־עיניים וארוכת־שיער, בעלת הופעה אצילית וחיוך מקסים, הפכה לכוכבת אמיתית.

„לא יצרתי מהומות בכבישים," היא מספרת על השנים ההן. „אבל זיהו אותי כמעט בכל מקום, וזו היתה הר־גשה מאוד טובה. בחנויות היו מקבלים אותי כמו בת־משפחה, בחום. ובסוף היו עושים לי הנחה. אנשים ברחוב היו מחמיאים לי, אומרים שהבגד ההוא מאוד התאים לי, ולפעמים מעירים הערות. כמו ‚אולי תשני את התיס־רוקת.' בעלי היה חוזר כל יום הביתה עם סיפורים חדשים, והילדים שמעו כל הזמן מהחברים שלהם ‚ראינו את אמא שלך בטלוויזיה'."

תיקווה היתה הילדה הכי־יפה כי־גן, אחר־כך בכיתה, ויותר מאוחר השחקנית הכי־יפה בתיאטרון והקר־יינית הכי־יפה בטלוויזיה.

בניגוד ליפות אחרות. היא אף פעם לא עשתה עניין מהיופי שלה. עניין של אופי. היא לא מכריזה על היותה „הכי־יפה". אבל נאלצת להודות כאש־מה.

„לצערי, הייתי," היא אומרת. „זה לצערי, כי קשה מאוד להתפטר מזה כשנים מאוחרות יותר. זה מין פינוק, להיחשב ליפה ביותר, וכל פינוק הוא דבר די מיותר, כי בחיים צריך אחר־כך להוכיח את עצמך בשטחים אחרים. יש התמודדויות, מיפגשים עם אנשים שתכונותיהם עולות על שלך.

„לאשה יפה, אני חושבת, קשה יותר להתגבר על ההרגשה ש‚אני כבר לא במקום הראשון'. לעומת זאת, אומרים שאדם יפה הוא יפה תמיד, יחסית לגילו, אם כי אני מקבלת צמרמורת כאשר אני שומעת הערה כמו ‚רואים עליה שהיא היתה פעם יפה'," אומרת תיקווה.

„אודרי הפברן שלנו!"

כ שהיא מביטה במראה, היא זוכרת את עצמה בת 18, „רואה את כל ההבדלים, ולא משלה את עצמי. קמטים, אומנם, כמעט אין לי, אבל העיניים... פעם הן היו גדולות כל־כך. פקוחות ועירניות.

„זה מזכיר לי שבתפקיד הראשון שלי בקולנוע, בסרט אלדוראדו. מנחם גולן הדביק לי כינוי ‚אודרי הפברן שלנו'. בגלל העיניים הענקיות שלי. כיום אני זקוקה לאיפור, כדי להשיג את אותו האפקט. את הגיל שלי, אני חושבת, רואים בעיקר בעיניים.

„היום חשוב לי יותר להיות יפה בפנימיות שלי. אומנם, אני מקפידה על הופעה חיצונית, כי אני יודעת שהיחס ממש משתנה כשאת מאופרת ומטו־פחת, אבל יש לי נטיה להסתובב בלי איפור, לבושה בבגדים צנועים. תמיד העדפתי הופעה צנועה. אף פעם לא הייתי מה שקוראים ‚נערת־זוהר'. ב־הצגות־בכורה של סרטים והצגות לקח־תי בחשבון שיהיו מצלמות, והופעתי בלבוש ובתיסרוקת מתאימים. אולי נוצר רושם של זוהר. אבל מעולם לא הייתי ‚זוהרת'. זה היה רק רושם חיצוני."

כיום, גם אצל אחרים, חשובות לה יותר התכונות הפנימיות. „פעם אהבתי מאוד נוי, חיצוניות נאה. אבל כיום אני טורחת לנסות להכיר קודם כל מה יש בקנקן."

יש לה שני בנים — שי, בן 17 וחצי, זרון, בן 12. לפני שלוש שנים היא התגרשה מבעלה, שאול בן־חיים. היחסים ביניהם כיום, כהגדרתה, „קורקטיים בלבד": הוא נשוי בשנית ואב לבת. אשתו עקרת־בית. בעבר היתה לתיקווה הרגשה שעובדת היותה אשת־קריירה החניפה לו, שהוא אהב להיות בעלה של שחקנית. אבל, היא אומרת, לאור בחירתו השניה בחיים אולי היו בזה דברים שלא אהב.

שודד־ים בעל צלקת

ד יא עדיין גרה באותה הדירה הגדולה ברחוב גורדון בתל־אביב. בבית־דירות מטופח, קומה רביעית. עם מעלית.

הרבה ספרים בסיפריה בסלון, תקליטים רבים על מדף־עץ ארוך, סמוך לריצפה. קירות עירומים. פרט לשתי תמונות ענקיות. ריצפה חשופה, פרט לשני שטיחים קטנים, ישנים. אין פרחים. אין עציצים. אין כל מיני קישוטים קטנים שאשה, בדרך־כלל, ממלאה בהם את דירתה.

פרחים ועציצים היא רווקא אוהבת, אבל הילדים מגדלים חתולה. האוהבת לאכול פרחים ולהרוס צמחים. או מישהו צריך לוותר.

הפרנסה — נושא קשה, כאוב. „שלושתנו מקבלים רמי־מזונות," היא אומרת. „כשהתגרשנו, עבר עליי זמן קשה. לא יכולתי לעבוד. חבל ‚שאני עדיין תלויה בו מבחינה כלכלית. הייתי רוצה לשנות את זה, אבל לשם כך אני צריכה ללמוד מיקצוע יציב.

„יש לי בעיה: כל הדברים שאני אוהבת, כמו סיפרות, פסיכולוגיה, אינם תכליתיים. עברתי לחיים מחושבים. צנועים. אני מצטמצמת. מוותרת על מותרות. כמו נסיעות לחו"ל, ופינוקים. כמו בגדים חדשים ומוניות. אבל אני לא מתלוננת. החיים בדרך־כלל אפ־שריים, ואני לא זקוקה לרחמים. צריך רק להשתדל לגמור את החודש בלי אובר־דראפט. אבל זה לא תמיד הולך."

בחודשים האחרונים היא עובדת בתיאטרון־בובות המשלב בהצגות בו־בות עם שחקנים. בפיטר פן למשל. היא משחקת את שורד־הים. כשצלקת

תיקווה בת ה־3 עם אמה
„אמא בכתה בקטעים העצובים!"

„כל הגברים השתגעו אחריה!"

שי דנון, לשעבר שחקן וכיום בעל־גלריה, מספר: „הופעתי עם תיקווה בעל עכברים ואנשים. כולנו, כל הגברים בהצגה, השתגענו אחריה. היא היתה יפה, מה זה יפה... היא היתה גם חתיכה, עם גוף שפשוט נבנה לפי הזמנה... אני זוכר שקינאנו בחבר שלה, העורך־דין, היינו אומרים תמיד — המנוול הזה, מה הוא עושה לה, ואיך, ולמה אנחנו מיסכנים ודפוקים, יוצאים עם כל מיני פריחות, והוא...

„החיים היו קשים, המשכורת היתה משכורת־רעב, אבל כש־תיקווה היתה עולה לבימה, היינו שוכחים מכל הצרות. היה לה תפקיד מאוד סקסי, היא היתה צריכה לפתוח את מיקי כפיר, והוא השתגע יותר מכולנו... היה בה משהו אריסטוקראטי, היתה קצת מרוחקת, וזה משך אותנו עוד יותר. כל השחקניות האחרות התפוצצו מקינאה. לא ייתכן אחרת."

4 פנים לתיקווה: בגיל 22, 25, 30 ועתה
יופי הוא עניין של אופי ואת הגיל רואים בעיניים

מצויירת על פניה ומיטפחת כרוכה על הצוואר, ואת הבובה ונדי. השכר — ממש מגוחך, פרוטות, אבל היא עושה את זה בעיקר כדי להכניס את עצמה מחדש למיסגרת של עבודה.

באחרונה קראה מודעה בעיתון, שמחפשים קריניות לטלוויזיה במעגל סגור בקניון רמת־גן. היא פנתה, נפגשה עם מנהל הפרוייקט, טוביה סער („היינו קולגים בטלוויזיה בירושלים"), ומקווה להשתלב שם בעבודה קבועה. „אני די בונה על זה," היא אומרת.

תיקווה לא אהבה את שמה במשך שנים. כיום, היא אומרת, היא מתייחסת אחרת אל שמה, מקבלת אותו. בני־מישפחתה קראו לה תיקי. שם־המישפחה המקורי היה פרלמוטר. ההורים שינו לפאר. את השם מור בחר מנחם גולן, בזמן הסרטת אלדוראדו. מכיוון שבן־חיים לא צילצל טוב, לדעתו.

„מתחתנים או נפרדים!"

ד יא נולדה בחיפה, חיתה בעיר זו עד גיל 18, ואומרת שעד היום היא חיפאית בנשמתה. נאמנה לעיר הזו.

הוריה הם ילידי פולין. יש לה אח אחד, מאיר, צעיר ממנה בחמש שנים, שאליו היא מאוד קשורה. הוא חי בארצות־הברית ועוסק בהפצת תרופות מחומרים טיבעיים.

תיקווה רצתה להיות שחקנית מאז שהיא זוכרת את עצמה. אהבה מאוד את שירלי טמפל. „אמי נהגה לקחת אותי לקולנוע," היא מספרת. „היא היתה אשה רגישה, לקחה ללב מה שהתרחש על הבד והיתה בוכה בקטעים העצובים. הרגשתי שאם אמא מסוגלת לבכות, לסרט יש עוצמה ולשחקנים יש כוח־השפעה, היכולת לעורר רגשות. זה עניין אותי."

בגן ובבית־הספר תמיד השתתפה בהצגות, וגם היתה חברה בחוג לדראמה. אמה ניסתה להוציא לה את המישחק מהראש, והשפיעה עליה ללמוד הוראה. תיקווה נרשמה לסמינר למורות, אבל די מהר ראתה שזה לא הייעוד שלה. היא החזיקה מעמד שלושה חודשים, ועברה ללמוד תיאטרון וסיפרות באוניברסיטת תל־אביב. היו לה קיטעי־מישחק מרגשים באוניברסיטה, תוך כדי הלימודים, וניבאו לה עתיד כשחקנית. כבר בשנה הראשונה נקראה לשחק בתפקיד הנשי הראשי בהצגה על עכברים ואנשים, שאותה ביים פיטר פריי, שהיה אז ראש החוג לתיאטרון.

הצגות נוספות שבהן השתתפה: מילחמה ושלום בהבימה (בתפקיד נטשה), אותלו (דזדמונה), מי מפחד מוויירג'יניה וולף, צוואתו של כלב. קומדיה של טעויות, בילי בדאי. הסרטים שבהם השתתפה: מישפחת שימחון, מויישה ונטיילטור, טוביה ושבע בנותיו. באחרונה, אחרי הפסקה ארוכה, הופיעה בתפקיד לא־גדול בהרימו עוגן. מסידרת אסקימו לימון. בראיון עם הבימאי נשאלה אם היא יכולה להיות קלאפטע. היא אמרה ש„זה מאוד לא אני," אבל הצליחה להיות קלאפטע, אם כי בצורה מאוד פקח.

על היכרותה וחייה עם שאול בן־חיים, שהיה החבר הרציני הראשון שלה, היא מספרת: „היכרנו במסיבה בחיפה, כשהייתי בת 18. אני לא זוכרת שהיה בינינו קליק מיידי. אולי רק מצידו. אצלי זה התפתח לאט. הוא היה סטודנט בירושלים. והיינו נפגשים בחיפה בסופי־שבוע. התחלנו להתכתב. אז עוד לא היה מקובל לדבר שעות בטלפון. שיחה בין־עירונית נחשבה למשהו חריג. אהבתי לכתוב." עד היום היא כותבת מיכתבים ארוכים לאחיה.

הקשר נוצר לאט־לאט. „כעבור שנה וחצי פיתאום תפסתי יוזמה ואמרתי לו שאם אנחנו לא מתחתנים, עדיף שניפרד. רציתי שתהיה לי הרגשת־ביטחון, רציתי פינה משלי.

„גרתי אז בבית־החלוצות עם כמה בחורות בחדר. חצי יום עבדתי כפקידה בהנהלת־חשבונות. שיעמום אמיתי. הייתי מאוד שמרנית, בגלל החינוך החסידי שספגתי, לכן כאשר הזמינו אותי למסיבות, לבילויים, לא רציתי לצאת. נשארתי בחדר, למדתי וקראתי. חברה טובה, שגרה איתי, ראתה שאני סובלת, והיא יעצה לי להגיד לשאול, או שמתחתנים או שנפרדים'. היא אמרה ‚מאה אחוז שהוא יתחתן איתך'. היא צדקה. שאול, שהיה מבוגר ממני בשנתיים, החליט שמתחתנים. אני מאמינה שאז הוא אהב אותי.

„או עוד לא ידענו בדיוק לאבחן תכונות אחד של השני. רק כעבור שנים התברר שיש בינינו הבדלים בגישה לחיים, אמות־מידה שונות, אם כי היו לנו גם תקופות טובות, בעיקר כאשר הילדים היו קטנים. הגירושין היו סופו של תהליך, והיתה לי הכנה נפשית לקראתם, פחות או יותר.

„בשנים האחרונות לא היה שום דבר משותף בינינו, פרט לילדים. שקלנו אפשרות של גירושין עוד קודם, אבל העדפתי לחכות עד שהילדים יגדלו. זו הרגשה של כישלון, של חבל, של הלוואי שיכולנו להמשיך. יש עצב שליווה אותי הרבה זמן. אבל אדם מתגבר, ממשיך לחיות, מסתגל."

תיקווה מתנחמת במחשבה שיום יבוא והיא תמצא מישהו שיתאים לה יותר. „אין לי דמות של אביר־על. הסוס־הלבן, עברתי כבר את הגיל הזה. חשובים לי טוב־לב, נאמנות, גישה לחיי־מישפחה, אהבת־ילדים, מסירות, גישה עמוקה לנושא השורשים של העם. אלה הדברים החשובים לי. השאר גמיש."

„להיות קרובה לעצמות!"

ש לא כמו אצל שחקנים וזמרים בדרך־כלל, האוהבים לקשט את קירות הבית בצילומים מוגדלים וממוסגרים שלהם על הבימה, אין אצל תיקווה אף צילום אחד. גם אלבומי־תמונות אין לה. היו לה תמונות מעטות, מתוך הצגות וסרטים, בתיפזורת. היא נתנה אותם במשך השנים לעיתונאים שבאו לראיין אותה. אף אחת מן התמונות לא חזרה אליה. אולי היא תיגש לתיאטרון, היא אומרת, ותבקש כמה תמונות.

את בניה שיכנעה שלא כדאי להם להיות שחקנים. „החדרתי לראשם שבמיקצוע הזה יש תקופות של חוסר־עבודה," היא מספרת. „דיברתי על ליבם, אפילו כשעוד היו קטנים, שכדאי להם לבחור במיקצועות אחרים. עברתי על הנושא הזה בצורה יסודית, והם קיבלו את זה, ושוקלים ללכת בעיקבות אבא, למרות שאני חושבת ששניהם מוכשרים כשחקנים."

היא מגדירה את עצמה כ„אמא יהודיה אופיינית". היא מסורה מאוד. מקדישה להם את מרבית זמנה. הם קשורים אליה, מספרים לה הרבה על מה שקורה להם.

על מישחק, כמיקצוע: „יש במיקצוע הזה יסוד ארעי, אין בו יציבות. זה מיקצוע אכזרי — שחקנים מפורסמים, בארץ ובעולם, נעלמים לכמה שנים, כי אין עבודה. מצד שני — זה אושר, כי המיקצוע הוא התחביב, ויש בו הרבה סיפוק, כאשר מגיעים להישגים, כאשר תופסים את הקהל ברגעים מרגשים, וההזדהות מורגשת באוויר.

„גם היחסים החברתיים אינם יציבים, ולי זה תמיד הפריע. כשמופיעים יחד בהצגה, זה מקרב, אבל אחרי שה־הצגה יורדת, הקשר נפסק פיתאום, אפילו כאשר ממשיכים לעבוד באותו תיאטרון."

תיקווה עזבה את התיאטרון לפני שמונה שנים. „חשבתי שאם אפסיק לעבוד, זה יתרום לחיים המישפחתיים, יתקן אותם," היא אומרת. „כיום, במבט לאחור, אני חושבת שטעיתי. העבודה בטלוויזיה, פעמיים בשבוע, חייבה את שאול להישאר בבית עם הילדים. חשבתי שזה עול על כתפיו, ורציתי להקל עליו. הוא לא דרש זאת בצורה ישירה, אבל זו היתה הרגשתי. חבל, כי המיקצוע היה חשוב לי. העבודה נתנה לי ביטחון וסיפוק, ואני חושבת שגם תרמה לחיי־המישפחה, כי היתה בבית הערכה אליי."

בעבר היתה צימחונית, אבל כיום היא שוב אוכלת בשר, אם כי מעט. לא מעשנת. לא שותה אלכוהול וקפה. משתדלת להימנע מממתקים ולשמור על דיאטה. פעם היה מיספר בגדיה 38, ועכשיו 40. היא לא אוהבת את זה, מרגישה כבדה, לא קלת־תנועה כמו שהיתה רגילה להיות. בינתיים היא שוחה בים כל בוקר, ויודעת שברגע ש„תתפוס אופי", היא תוכל לרדת במישקל. היא לא אוהבת שומן מיותר, ומזדהה עם המישפט המפורסם של ג'יין פונדה: „אני אוהבת להיות קרובה לעצמות שלי."

„לא לבזבז את הזמן!"

ב זמן האחרון החלה תיקווה להתעניין בלימודי היהדות. קרי־אה בתנ"ך נותנת לה המון שלווה. היא הולכת בקביעות להרצאות של רבנים, שאותן מארגנת נירה עדי, שחקנית־לשעבר שהפכה לבעלת־תשובה. ל־דיברי תיקווה, היא קורנת אושר פנימי. אבל לפטפט איתה סתם כך, כמו פעם, אי־אפשר.

„אני מעריכה את ערכי היהדות," אומרת תיקווה. „אני חושבת שלא היה מזיק לאוכלוסיה החילונית בארץ לאמץ את המוסר של שומרי־תורה, ולקיים חלק מהמיצוות. כמו גמילות־חסדים ואהבת־הזולת. אני בעד היהדות הרפורמית, שעושה פשרות עם החיים המודרניים. אם בית־כנסת בחו"ל נמצא במקום מרוחק, מוטב שיגיעו אליו בשבת במכונית, מאשר שלא יגיעו בכלל. אני מאמינה שלשמור תורה ומיצוות אפשר גם באופן אישי, ולא כמו שמקובל."

תיקווה מור היא אשה לבד. שעוד לא התרגלה לגמרי לעובדה זאת. „אני אוהבת לקרוא כשיש עוד מישהו בבית," היא אומרת. „כשהבית ריק, אני לא הכי־מאושרת עם השקט הזה. אני מקווה שיבוא יום ואדע לנצל את השקט הזה לצורכי לימוד ועיון, ולא אבוזבז את הזמן. הלבד הזה היה קשה בהתחלה, אבל זה עובר עם הזמן. לא הייתי רוצה להיות לבד לעת זיקנה. אני מקווה שילדיי ישארו קרובים אליי."

תיקווה עם בנה הבוגר, שי
„לא כדאי להם להיות שחקנים!"

(המשך מעמוד 16)

שזה מתחיל להימאס. אולי יש אנשים שזה לא נמאס להם. זה תלוי במיבנה הנפשי של כל אדם.

● זאת אומרת שבהתחלה היתה לך תחושת שליחות, שגוועה עם השנים?

בהתחלה היתה לי תחושת שליחות. היה לי יותר עניין. אחרי שנים, דברים נעשים יותר קהים. היתה לי גם הרגשה שבמשך הזמן אתה נעשה יותר קהה לסבל של האנשים. בגלל עצם מעבר הזמן, ואני חושב שאנשים צריכים להחליף קריירות, אני חושב שזה רצוי, ולא להיות תקועים כל החיים באותו הדבר.

● לא היתה לך שאיפה להיות שופט בבית־המישפט העליון?

זה מעולם לא היה לי, כי הבנתי שזה לא בשבילי.

● למה?

כי אני לא מסוגל לעסוק במאטריה שעיקרה הוא בדיקת המעשים שעשו שופטים אחרים בערכאות יותר נמוכות. שעיקרה הוא ניירת, שבה אין לך את המגע הישיר עם העדים, עם הקהל.

● כמו שאתה מתאר את השופט האידיאלי, זה אדם די יבש, מרוחק מהחברה, קר, חסר־רגשות כמעט, או שריג־שותו מאוד קהים?

זה לא מדוייק, כי ישנם הרבה אנשים חמים שמצליחים בבית־המישפט לשלוט על הרגשות שלהם ולהעמיד מחיצה.

● זה אפשרי?

כנראה. עובדה שיש אנשים שעושים את זה.

■ ■ ■

● אומרים שכתבות ביעיתונים לא משפיעות על שופטים. זה באמת לא משפיע? שופט יכול לקרוא כתבה בעיתון על מישפט שלו ו־להתעלם לחלוטין ממה שכתוב שם?

ההשפעה היא לא ישירה ו־ספציפית. לדוגמה: אם יגידו בעיתון שהעונש שצריך להטיל על נאשם מסויים הוא לא חמש שנות־מאסר אלא שמונה שנות־מאסר. בוודאי שזה לא דבר שיכול להשפיע. אבל מה שכן משפיע זו האווירה הכוללת. והאווירה הכוללת גם צריכה להשפיע.

● למה?

כי ההשקפה שלי היא שאסור שבתי־המישפט יהיו מנותקים מהחברה ומהציבור. לדוגמה: השופטים צריכים לדעת שיש מגיפה של מיקרי־אונס. השופטים צריכים לדעת מה קורה בעם, ברחוב. השופטים חייבים לדעת שיש עצורים שמתאבדים בחקירות.

כי הרי כסופו של דבר לבית־המישפט יש תפקיד חברתי. והתפקיד החברתי יכול להתמלא אך ורק אם בית־המישפט ער לרחשי־הציבור. א־סור גם שיהיה פער יותר מדי גדול בין ההחלטות של בתי־המישפט ובין מה שהציבור חושב. כי בסופו של דבר בתי־המישפט צריכים לבטא את רוח־העם, אם כי לא במשמעות המדוקדקת והמיידית של הביטוי.

● השאלה אם רוח־העם באה לידי ביטוי בעיתונות.

אני חושב שבמידה רבה כן.

● כשאתה היית רואה בעיתון ידיעה או מאמר ה־מתייחס למישפט שלך, באופן טיבעי היית יותר מתעניין בזה, או שלא היית מסתכל?

דבר ראשון הייתי סוגר את העיתון ולא הייתי קורא את זה. אף אחד לא יאמין לי אולי. אבל ככה זה. ולמשל, כשקרה פעם שראיתי כתבה בטלוויזיה על איזו תפיסה של חשודים בנמל־התעופה בלוד, הראו תמונה שה־שוטרים עומדים כמו בתמונת־מחזור, והרכוש הגנוב היה מונח לפני הרגליים שלהם והיתה שם הצגה שלמה. ולמחרת בבוקר, כשהביאו לפניי את החשודים וביקשו לעצור אותם, אני פסלתי את עצמי, אני אמרתי שאני לא מוכן.

● למה?

כי נאמרו דברים באותה כתבה שכאילו כבר הרשיעו את החשודים, וניתנו גם פרטים מסויימים לגבי העובדות. ואני האמנתי שהשופט, כשהוא דן בעניין, צריך לדון על פי העובדות שהוא יודע על סמך מה שמובא לפניו בבית־המישפט, ולא על סמך מה שהוא קרא בעיתון או על סמך מה שהוא ראה בטלוויזיה — כי העובדות בעיתון ובטלוויזיה לא עוברות את הסינון של ראיות כשרות. שם מביאים כל מיני דברים שאולי הם לא אמת, וכמובן שמביאים רק חלק קטן מהעובדות ולעיתים אתה, באופן תת־הכרתי אולי, לא מסוגל להבחין בין מה שראית ושמעת בבית־המישפט, לבין ההשפעה המיידית שהיית נתון לה מגורמים חיצוניים.

● אמרת אז שאתה פוסל את עצמך בגלל הכתבה בטל־ויזיה?

בפירוש אמרתי שאני פוסל את עצמי.

● זה נדיר?

כן.

● זו הפעם היחידה שעשית את זה?

אני חושב. אני גם אמרתי אז באותה הזדמנות לאנשי־המישטרה שבאו לשם, שאם הם ימשיכו בשיטה הזאת של הצגה לפני שמביאים את החשודים לבית־המישפט, אז בכל פעם שהם יעשו את ההצגה הזאת, הם יצ־טרכו לחפש שופט שלא רואה טלוויזיה, או שופט אחר שלא איכפת לו.

● קרה פעם שפסלת את עצמך מסיבות מצפוניות?

לא, אני לא זוכר. אילו הייתי פוסל את עצמי, זה היה בדרך־כלל בגלל היכרות קודמת עם צד במישפט, או

„חלק מהשופטים נשארים במקומם מחוסר ברירה. לא נותנים להם לפרוש לפני גיל 60, ואז זה מאוחר מדי לפתוח קריירה שניה"

כשידעתי מתוך כתב־האישום ש־מופיעים בתיק עדים שאני מכיר אותם היטב ויהיה לי קשה להיות אוב־יקטיבי. תמיד חששתי שכאשר אצטרך לעסוק באנשים שאני מכיר אותם, אני אנסה להיות יותר צדיק מהאפיפיור ולהחמיר איתם, באופן תת־הכרתי, יותר מאשר עם אדם שאני לא מכיר אותו. מתוך חשש תת־הכרתי שמא אני נוטה לטובתו ואז אני עלול, למעשה, לגרום לו נזק — וזה לא רצוי. הסכנה בזה היא יותר גדולה מאשר הסכנה שאתה תקל עם אדם שאתה לא מכיר אותו.

והדבר הזה הוא לא רק במישור הפלילי, אלא גם במישור האזרחי. יש בזה הקלה גדולה כשאתה דן באנשים שאתה לא מכיר אותם. אתה בדרך־כלל משתחרר מהצורך בזהירות הזאת עם עצמך.

■ ■ ■

● יש איזה הווי מיוחד של שופטים בבית־מישפט?

כן. יש הווי מיוחד, שמדברים על זה שכבר שלוש שנים לא סיידו את אולמות בתי־המישפט ושבתי־השימוש של בית־המישפט הם במצב שזה חרפה למדינה, ומדברים, וחוזרים ומדברים. על זה שערים לא מופיעים לבית־המישפט וששום דבר לא עוזר, ולמה בנו ארמונות לבנק־ישראל ומישרדים ממשלתיים ובתי־המישפט שוכנים ב־חורבות.

● אבל זו אולי האפשרות היחידה שלך לדבר על פו־ליטיקה?

בין שופטים לא מדברים על פוליטיקה, ואני לא יודע מה הדיעות הפוליטיות של רוב השופטים.

● יש ישיבות בוקר של שופטים?

לא. לפעמים מתכנסים כמה שופטים בהפסקה ושותים ביחד תה ב־אחת הלשכות. יש ישיבות פעם בשבוע ביום מסויים, מדברים על נושאים של העבודה. אלה החיים החברתיים.

● יש מריבות בין שופטים?

מעט מאוד. זה כל־כך נדיר. גם בגלל אופיים ואישיותם של השופטים וגם משום שאין הרבה נקודות־מגע בין שופט לשופט בענייני־העבודה, וכש־יושבים בהרכב של שלושה, המח־לוקות הן בעניינים מיקצועיים ולא על רקע אישי.

● היית מקבל יחס מיוחד בפגישות יומיומיות במכולת?

כן, אתה צריך להילחם ברבר הזה כל הזמן. יש לך צורך להילחם, בעיקר בערים קטנות, להסתכל בשבע עיניים, כדי שבעל חנות־המכולת לא יתן כוס לבן בהנחה של אגורה או חצי אגורה, עד שעברנו לקנות בסופרמרקט, כי זו בעיה.

זה קיים גם במוסך. היה לי פעם מיקרה בעיר־שדה שישבתי בה, ש־עשיתי תיקון דחוף למכונית ונתתי לו צ'ק וראיתי, במשך שבוע או שבועיים, שהצ'ק לא מגיע לפירעון, שהוא לא הציג אותו לבנק. נתתי הוראה למזכיר הראשי של בית־המישפט שיתקשר ויודיע לו, שאם הצ'ק לא יגיע לבנק בתוך יומיים, אני אמסור תלונה למישטרה.

■ ■ ■

● אהבת יותר להיות שופט צבאי?

ראשית כל להיות שופט צבאי היה דבר יוצא־דופן, ללכת יום או יומיים בחודש לאווירה אחרת, לסביבה אחרת, לבגדים אחרים, לסוג אחר של מישפטים, ולכן זה היה יוצא־דופן.

● עד שיצרת מהומה וגם משם התפטרת?

אני לא יצרתי שום מהומה, אני פשוט ביקשתי לעבור ליחידת מי־לואים שמחוץ לבתי־הדין הצבאיים. כשהרמטכ"ל נתן חנינות במיקרים שאני חשבתי שזה גובל בשערוריה, שזה מבטא חוסר־שיוויון ופגיעה בשילטון־החוק. האלמנט המרכזי של שילטון־החוק מוצא את ביטוי ב־שיוויון, החוק קיים כדי ליצור שיוויון בין בני־אדם, כדי לבטא את השיוויון בין בני־אדם, וכשאתה רואה שאנשים שנמצאו אשמים ברצח מקבלים חנינה אחרי תקופה קצרצרה שהם ישבו במאסר, רק משום שהם יהודים ולא ערבים, אז אתה אומר איפה השיוויון בפני החוק. ואז אני לא רציתי לקחת חלק במערכת כזאת.

● זה יצר מהומה?

לא. לא היתה שום סערה. אני פשוט הודעתי שאני מבקש לעבור ליחידת מילואים רגילה ושאני לא רוצה לשרת כשופט צבאי.

● הסברת למה?

לא הסברתי, צירפתי לבקשת ההעברה מאמר של נתן דונביץ, שהתפרסם בהארץ לאחר החנינות של פינטו ולדרמן. כתבתי בקשת־העברה וצירפתי את המאמר וכתבתי שסיבת הבקשה היא מה שכתוב במאמר של דונביץ.

● וקיבלו את זה?

לא קיבלו את זה, היתה להם בעיה. הפסיקו לקרוא לי למילואים והודיעו לי שבגלל הסדרים שקיימים בין מישרד־הביטחון ובין מערכת בתי־המישפט, אני חייב להיות מוצב בבתי־הדין הצבאיים. אבל יפסיקו לקרוא לי למילואים. כי לא יכלו להציב אותי ביחידה אחרת. ושום מאמצים שלי שרוע הגזירה הזה יישבר ושאני כן אוכל לעבור ליחידת־מילואים אחרת, לא עזרו לי.

● זה יצר קושי בחייך הי־אזרחיים?

לא. אני רק יודע שכמה מה־(המשך בעמוד 32)

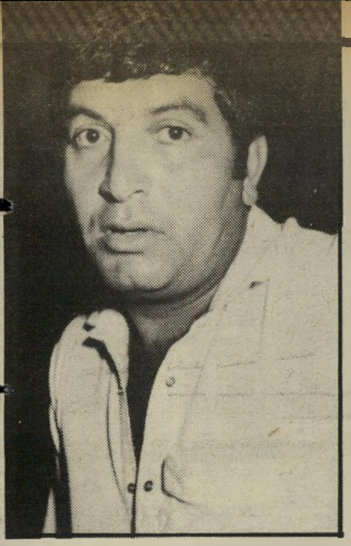

היא קראה לאהובה „ערבי מלוכלך", והוא דקר אותה

„את יצאת איתו במשך שנ־תיים וחצי, קיימתם יחסי־מין, אז מה פיתאום התהפך הכל והוא היום ‚ערבי מלוכלך', ואת הולכת לרב כהנא?" שאלה השופטת שרה סירוטה את הערה שרה מזל רנג'ובר.

עדותה של שרה היפה העלתה שאלות רבות בליבם של האנשים ששמעו את עדותה בבית־המישפט. שרה האדמונית, בת 23, מתגוררת בחולון. שם הכירה את ג'ריס חורי, ערבי נוצרי מרמלה. שרה סיפרה כי חצי שנה יצאו מבלי שידעה על מוצאו, וכאשר נודע לה שהוא ערבי החליטה לנתק את הקשרים ביניהם.

להלן סיפורה:

היכרתי אותו כאשר הייתי בת 18 וחצי. הלכנו יחד עד גיל 21, ואחר־כך הפסקנו.

זו לא היתה חברות הדוקה. היו לנו בעיות, יותר מאשר לכל זוג רגיל. לא יצאנו רצוף. תמיד ניסיתי להינתק ממנו, והוא היה לוחץ עליי. למרות שהייתי במצב כספי קשה, ניסיתי שלא להתפתות. הוא ניסה לפתות אותי בכסף ובמתנות. אני לא עבדתי, כי הוא לא נתן לי לעבוד.

במשך השנה הראשונה שהיינו יחד החלפתי המון מקומות־עבודה, כי הוא היה בא ומפריע לי. אני התחלתי לע־בוד כספרית בגיל צעיר מאוד.

זה לא היה קשר כספי. למרות כאשר עשיתי חוב במכולת או אצל הירקן, והייתי באה לשלם, היו אומרים לי „אין חוב: בעלך שילם!" אמרתי שאני לא נשואה, אז היו מתארים לי אותו, והבנתי שזה ג'ריס. הוא המשיך לשלם את חובותיי גם בתקופה השניה.

זה לא נכון שהוא קנה לי וידיאו. את הוידיאו קניתי מכספים של תוכ־נית־חיסכון מכסף שלי, שהשתחרר בבנק. החזקתי את הוידיאו רק חודשיים או שלושה, ומכרתי אותו. הוא עלה בערך 700 דולר. חייתי ממש בחובות, אבל לא מכספו. אחרי שהוא דקר אותי, הוא אמר לי שאני גנבתי ממנו שעון, ושהוא נתן לי 4000 דולר. הוא ביקש שאחזיר לו.

כאשר רציתי לנתק איתו את הק־שר, הוא ביקש את כספו בחזרה. הוא טען שאני חייבת לו 4000 דולר. אילו היו לי 4000 דולר, כבר מזמן לא הייתי בארץ.

עוד לפני שדקר אותי הוא התלונן במישטרה שגנבתי ממנו. תמיד היה מודיע לי לפני שהיה מתלונן. הוא אמר שיתלונן שאני מטרידה אותו בטלפון.

זה יכול היה להיות סיפור של רומיאו ויוליה, אבל זה סיפור של „ראשומון"

שהוא לא־יהודי, המשכתי לשמור על קשר. לאחר מה שהתברר לי, שהוא ערבי, ניסיתי להינתק די מהר, אבל זה לקח עוד שנתיים וחצי.

כשרציתי לצאת עם חבר יהודי, ולחשוב על החיים ברצינות, הוא היה בא ומפריע לי. יצאתי איתו בערך פעם בשבוע או פעם בשבוע וחצי, אבל הוא היה בא ומחכה ליד ביתי כמעט בכל יום.

„ניסיתי בדרך החוקית!"

ב התחלה, כשיצאנו, קיבלתי ממנו כסף. אחר־כך נודע לי שהוא נוצרי, והמישפחה לחצה שניפרד. אבל הוא היה מתקיף ומאיים ולוחץ, כדי שאצא איתו. הוא היה אורב לי בכל מקום. לאן שהלכתי — הייתי רואה אותו מופיע!

אפשר לומר שהיו שלוש תקופות בהיכרות שלנו: חצי השנה הראשונה, שבה טרם ידעתי שהוא נוצרי, ואז הכל היה בסדר; שנתיים וחצי שהמשכתי לצאת איתו תחת לחץ, ורציתי להינתק ממנו, כי ידעתי כבר שהוא ערבי; והתקופה שאחרי זה, כאשר הפסקתי ללכת איתו והוא תקף אותי.

בתקופה הראשונה הוא היה בא, מציע מתנות וכסף, מביא ירקות והייתי מקבלת ממנו. הוא התייחס אליי כאל אשתו, והיה מציג אותי כך.

כשהייתי יושבת עם חברים, הוא היה מגיע ומודיע שהוא נמצא בסביבה. הוא עשה זאת כדי שאף אחד לא ינסה להתקרב אליי ולא לרקוד איתי.

„הוא הבטיח להתגייר!"

ב שלב זה של עדותה הפסיקה אותה השופטת סירוטה, ושאלה כיצד יכלה לעשות זאת לאדם שאיתו היתה יותר משנתיים. „זה נכון ש־קיימתי איתו יחסי־מין, אבל הוא הב־טיח להתגייר ולא קיים: וגם הפריע לי שהוא קנאי!" אמרה שרה לשופטת.

המשיבה שרה: ביולי שעבר ירדתי מהבית שלי עם ידיד, ופיתאום ראיתי את ג'ריס. הוא ראה שאני רוצה להיכנס למכונית, והוא משך אותי ביד לחדר־המדרגות של הבית, ושם דקר אותי כמה דקירות באולר ואמר שירצח

ג'רים ושרה: אהבה וכהנא

שרה וג'רים אחרי הדקירות
סוף האהבה?

אותי ואת הבחור, אם אמשיך ללכת איתו.

צעקתי לחבר היהודי שלי שיקח אותי לבית־חולים, כי נפצעתי. כל הדרך אמרתי לחבר היהודי שיוריד אותי בבית־החולים ויסתלק, כי לא רציתי שהוא יסתבך.

היתה לי סיבה לכך. רק יום לפני זה נודע לי שהוא נשוי. החבר הביא אותי לבית־החולים וולפסון (בחולון), ואני שכבתי שם שלושה־ארבעה ימים, תפרו לי ארבעה תפרים.

ראיתי את ג'רים גם אחרי הדקירה. האישום לחבלה חמורה, וג'רים הודה באשמה זו.

„שמתי עליך עין!"

ב הספקה שוחח ג'רים עם העולם־הזה ומסר את גירסתו.

סיפר ג'רים:

היכרתי את שרה כאשר ניהלתי את הבר במועדון־לילה בחולון. היא היתה מבקרת במקום, ויום אחד ניגשה אליי ואמרה לי „שמתי עליך עין!" היא ביקשה קוקה קולה ואמרה שאין לה כרגע כסף, והיא תשלם אחר־כך. היא התחילה להסתובב ליד הבר ואמרה לי שהיא תעזור לי. היתה נותנת לאנשים משקאות ומחלקת את הכוסות.

עוד באותו הערב הלכנו יחד לאכול בשכונת־התיקווה, והיא שאלה אותי מאיזו עדה אני. כמו שאני מדבר עברית, איך אפשר לטעות? הרי זה ברור שאני ערבי! אבל היא אמרה שלא איכפת לה, כי אני חתיך, והמשכנו ללכת.

יצאנו במשך חודש ולא נגעתי בה. רק אחרי חודש היה לנו מגע. אחרי שנה היא היתה בהריון בחודש חמישי. היא באה אליי ולקחה ממני כסף כדי לעשות הפלה. אחר־כך היא הלכה ללישכת־הסעד, עשתה להם רעש, וקיבלה גם מהם כסף. אני יודע, כי כי למרות שהיה נגדו צו־איסור להיכנס לחולון, הוא היה בא ואומר שהוא מצטער, שהוא רוצה לעזור לי ושהוא בחור טוב.

עד כאן סיפורה של שרה.

ג'רים לא העיד בבית־המישפט. סניגורו, עורך־הדין נסיב שאקר, עשה בשמו עיסקת־טיעון עם התובעת פני־נה גיא, מייד אחרי עדותה של הנערה. השופטים, ששמעו את העדות, הזמינו את הצדדים ללישכתם, והציעו להם להתפשר.

היה ברור כי האישום של נסיון לרצח, שבו נאשם ג'רים, הוא חמור מדי בנסיבות התתונות. אישום כזה נושא עונש של 20 שנות־מאסר, ואם כי הדקירות היו באיזור החזה, היה ברור גם מעדותה של שרה כי ג'רים לא התכוון לרצוח אותה. אחרי משא ומתן החליטו הצדדים לשנות את כתב־

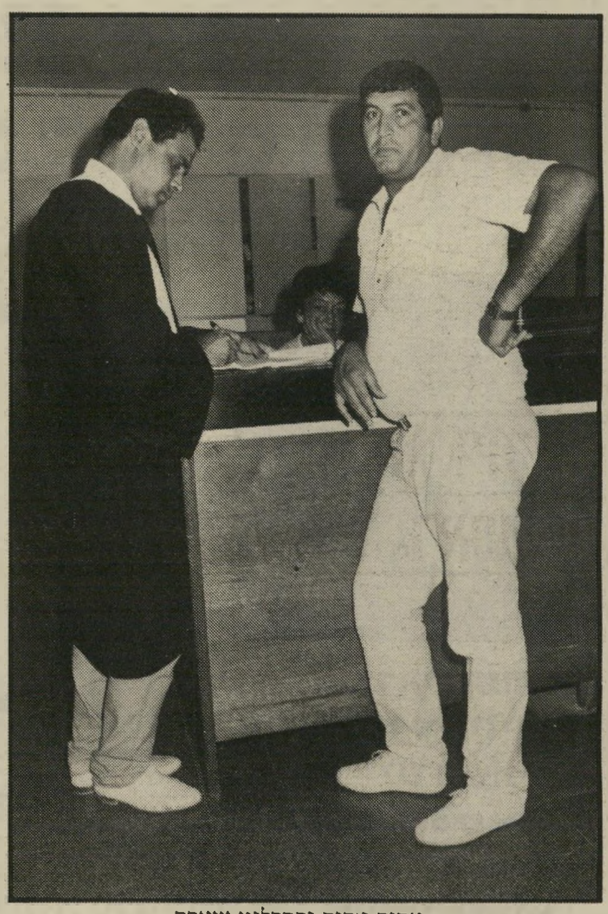

אסיר ג'רים וזרקליט שאקר
עידנא דריתחא

הלכתי לבית־החולים לקבל קבלה על הכסף, והם אמרו לי שהסעד שילם.

היא אמרה שהיא רוצה להתנצר, אבל הוריי התנגדו שאתחתן איתה. גם אחיה היכה אותה על שהיא הולכת איתי, והיא אמרה למישפחה שלה שהיא תברח ותתחתן אתי אם יציקו לה.

אין לה אבא ויש להם הרבה חובות. הכל אני שילמתי, חשמל, מים ומכולת. חייתי אצלם כמעט שנה, וקניתי להם וידיאו. הייתי אצלה יום כן, יום לא. אבל הכי הרבה היינו הולכים לבתי־מלון.

רציתי לגמור איתה. רציתי להת־ארס עם בחורה משלנו. אבל אני שמתי עליה כבר איזה 200 אלף דולר. כל פעם היתה באה ומבקשת שאתן לה 500 או אלף דולר. עשיתי להם בבית את כל החרסינה, את המיטבח והאמ־בטיה. פתחתי לה עסק על שמה. כדי שאבי לא יידע שזה מהכסף שלי, רשמתי הכל על שמה. אמרתי לה: „מותק, בואי נעשה חשבון!" שלחה לי מיכתב־איומים. כתבה שיש לה גב, היא רוצה כסף ולא יעזור לי כלום. היא ביקשה כסף ואמרה שאם לא אתן לה, היא תתלונן במישטרה.

„תחפשי לך גבר!"

ב וריי יודעים שאני בקשר איתה, היא מטרידה אותי בטלפון כמעט כל יום. אני לא נוסע לחולון מאז שיש לי איסור להיכנס לשם, אבל היא באה לרמלה ומחכה לי ליד הבית, וגם מטלפנת וקובעת איתי ליד צומת חולון. אנחנו בקשר עד עכשיו. גם ביום שישי הלכנו ביחד לאכול במיסעדה סינית, והיינו בבית־מלון. יש לי גם תמונה שלנו ביחד, שצולמה לפני חודש. כעת היא מוציאה רשיון־נהיגה, והיא רוצה שאקנה לה אוטו.

באותו־זמן שהיה עניין הדקירה, באתי אליה כדי לעשות חשבון כספי. היא הזמינה אותי כדי להחזיר לי שעון־זהב עם יהלומים שגנבה ממני, ושעולה 5000 דולר. כאשר הגעתי, היו שם כמה בחורים, והם התנפלו עליי והיכו אותי. לאחד מהם נפל אולר, ואני תפסתי אותו והתחלתי להתגונן. היא היתה בין התוקפים אותי, וכך היא נפצעה.

יש לי דירה של 250 מטר ברמלה, שאבי בנה בשבילי. כשהיא ראתה את זה, היא רצתה להתחתן איתי, בתנאי שאני אעביר את הדירה על שמה. אבל הוריי מתנגדים. בכל פעם שרציתי להתארס עם מישהי, היא היתה באה ומשכנעת אותי שהיא תעשה לי ולבחורה צרות, ושלא כדאי לי. אחר־כך היא הלכה לאנשים של כהנא, והיו לי איומים בטלפון וגם להוריי.

להוריי הכל נמאס, והם רוצים שאסע לחוץ־לארץ כדי להיפטר מכל העניין הזה.

עד היום אני אומר לה: „שרה מותק, אני ערבי, בשביל מה? תחפשי לך גבר!" והיא היתה אומרת „אני מתה עליך!" זה מפני שהייתי נותן לה כסף, ולוקח אותה למיסעדה סינית.

היום אני עובד במשאית. היא רוצה שנתחתן, אבל היא רוצה שאני אתגייר. הרבה פעמים ביקשה שאלך איתה לרב. קניתי לה הכל, גם זהב. אבל היא מכרה אותו.

עד כאן סיפורו של ג'רים.

„האהבה בוערת?"

ג'רים ושרה נראו כזוג נאה מ־אוד גם בבית־המישפט. שרה היא צעירה דקת־גו ותמירה, בעלת שיער ארוך צבוע לבלונד־דבש, וג'רים הוא בעל־גוף, חייכן ולבוש בבגדים לבנים הדורים.

„האהבה בוערת?" שאל השופט יעקב מלץ את הנאשם, כאשר שמע את כל העדויות.

הסניגור העלה על דוכן־העדים כמה עדי־הגנה. קציני־מישטרה מרמ־לה סיפרו בדלתיים סגורות כי ג'רים איננו אדם אלים, וכי הוא משתף פעולה עם המישטרה ואפילו עזר בהסגרת קרוב־מישפחה שלו, שסרח. התברר כי נגד שרה הוגש כתב־אישום בבית־מישפט השלום ברמלה על הטרדות טלפוניות לג'רים, ועל קללות ואיומים שאנשים שונים, מטעמה, איימו על ג'רים ומישפחתו.

בגליון ההרשעות הקודמות שלה היו כמה מעשים של משיכת צ'קים ללא כיסוי ועבירות־רכוש. הסניגור גם ביקש להציג לבית־המישפט מיכתב שהתקבל בביתו של ג'רים והחתום: „שרית". המתלוננת נחקרה ואמרה כי

(המשך בעמוד 38)

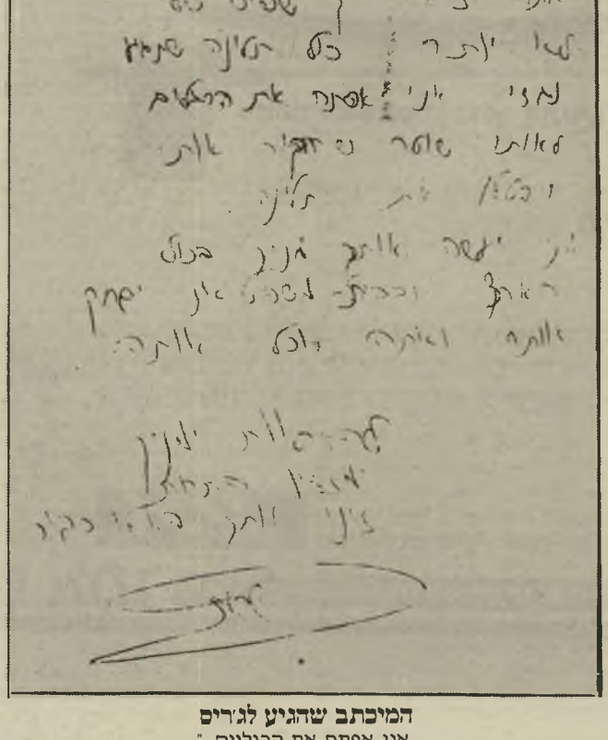

המיכתב שהגיע לג'רים
„אני אפתח את הרגליים..."

אילנה אלון

קנה עכשיו שלם אחר כך בשקם ובחנויות החשמל המובחרות

טלויזיה מץ ״20, ״22, ״27.
עד 5 תשלומים שקליים שווים קבועים וסופיים

• מועד האספקה: בגמר התשלומים.

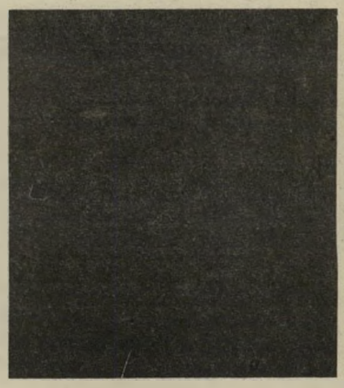

חינם:
שולחן הגשה לתה לכל הרוכשים טלויזיה ״מץ״ בתשלומים

כדאי שתדע:
ברוב דגמי טלויזיות ״מץ״ יש תשתית למעגל טלטקסט אבל רק ״מץ״ יכולה להתאים תשתית טלטקסט לכל טלויזיה שהיא, אפילו שאין לה תשתית.

ניתן להשיג בחנויות החשמל המובחרות בארץ
או בבית מץ באמצעות כרטיסי ויזה, ישראכרט
ודיינרס עד 12 תשלומים שקליים צמודי דולר.

מץ טלויזיות ומכשירי חשמל (ישראל) בע״מ | Rolo (ישראל) בע״מ יצרני TV

מבט אל עולם אחר להשיג בחנויות החשמל המובחרות ● לפרטים נוספים בית מץ, מודיעין 19 ב׳ ב, טל 03-799114

מרים בנימיני

מזל החודש:

מאזניים

ההתאמה של בני מזל מאזניים לששת המזלות הראשונים

מאזניים עם מאזניים

זה נכון שהוא מוכר כמזל שקט, הרמוני ונעים הליכות, המתקשה להחליט כל החלטה שהיא. אבל אל לנו לשכוח שהמזל הקוטבי לו הוא טלה, כך שלא פעם מוצאים דווקא אצל בני מזל מאזניים תכונות של תוקפנות ומילחמתיות, שבעצם אופייניות כל־כך לטלה. התוקפנות מודגשת יותר אצל ילידי ה־23 בספטמבר עד ה־11 באוקטובר. לעיתים קרובות הם נמשכים לחיי צבא ומפתחים קריירה צבאית, כשהם מוצאים סיפוק במיסגרת הנוקשה והמחייבת, עם כל הכרוך בכך. חיי־הנישואין של שני בני מאזניים דומים לעיתים לשדה־קרב, כשאחד מנסה לגבור על השני ונתקל בחומת־עקשנות בלתי־עבירה.

התנאי העיקרי להצלחת חיי־נישואין בין שניים אלה היא משיכה מינית חזקה. זו יכולה אפילו למנוע סיכסוכים וחיכוכים קשים ועקרוניים. מכיוון שכוכב ונוס הוא השולט במזל מאזניים, זה רק טיבעי שהמין יתפוס מקום עיקרי, אם האהבה אינה מחזיקה מעמד. אם בכל זאת לא יחזיקו מעמד ויחליטו להיפרד, זה יקרה רק אחרי שנים רבות וארוכות, שבהן חיי־המין הגיעו לשפל המדרגה.

מאזניים עם עקרב

זה קשר מעניין ויכול להיות אפילו טוב, אם העקרב יהיה סבלני וותרן, שכן העקרב זריז והמאזניים איטי. דברים שוליים עלולים להכניס מתח, כעס ומרירות. העקרב יאבד את סבלנותו. עד שהיא תתלבש, תתאפר וכו' – או העקרבית תתעצבן עד שהמאזניים יתגלח, יסתרק ויתן רק עוד הצצה אחת במראה. העקרב הוא רכושני, וזה עלול להקשות על חיי־הנישואין. הרכושנות מביאה את הקינאה, ולמרבה הצער שתי התכונות מודגשות ביותר אצל שני המזלות האלה. זה מלחיץ, מעצבן ומכניס מתח מיותר.

התשוקות המיניות כל־כך חשובות לשניהם, שהם יסכימו לעצום את העיניים ולהתעלם מרוב החסרונות, אם חיי־המין יספקו אותם. אם משהו יגרום לקשר להתפרק – זו הקינאה וחוסר־האמון, שיבואו לביטוי בעניינים טפלים וחסרי־חשיבות. איש מביניהם לא יסכים לתת דוח לאן הוא הולך או להצדיק ולהסביר את מעשיו. החשדנות וחוסר־האמון יכולים להוביל לבסוף לגירושין.

מאזניים עם קשת

לשניהם אישיות אופטימית ובעלת שימ־חת־חיים, הרוח החיה בכל מסיבה, בלעדי־הם אי־אפשר. בחייהם הפרטיים הם שומ־רים על הומור ועל אווירה קלילה. הנישואין מבוססים על ידידות ועל משיכה מינית, על הזוג הזה אפשר לומר שהם מסתדרים האחד עם השני.

מה שיכול להרוס את הקשר ביניהם זה מחסור בכסף או בעיות קטנות יומיומיות, שאין להן פיתרון. שניהם אוהבים ילדים, אבל לא כל־כך יודעים איך לטפל בהם, ביחוד בגלל הצורך להקריב את זמנם הפרטי למענם. אם יש ילדים מנישואין קודמים, זה עלול להרוס את המיסגרת. זוהי מעמסה כבדה מדי – אפשר להתגבר על כך בעזרת שיחות גלויות וישירות וחלוקת תפקידים מוגדרים לכל אחד במישפחה.

מאזניים עם גדי

פער גילים זוהי תופעה שכיחה מאוד כשמדובר במזל גדי. כוכב סטורן, שליט המזל, קשור בגיל המבוגר, והוא זה האחראי על כך שלמזל גדי חזות צעירה בגיל גבוה. לעיתים קרובות אפשר למצוא גדי צעיר עם מאזניים מבוגר, או להפך. גם אם הגיל הכרונולוגי יהיה זהה, עדיין יהיה המאזניים טיפוס אחראי, רציני ובעל התנהגות בוגרת יותר.

לבני מזל גדי תביעת עין חדה בכל מה שקשור ליופי, בני מזל מאזניים הם היפים בגלגל המזלות, מה שמהווה מקור משיכה חזק ביותר. הבעיות מתחילות כשהגדי מתייחס לבין זוגו כאילו היה רכושו הפרטי. אם יפסיקו את הקשר, זה יהיה בגלל תיסכול ורצון להשתחרר מהמיסגרת, המח־ייבת מדי את בן מזל מאזניים.

מאזניים עם דלי

אחד הקשרים המוצלחים ביותר יכול להיווצר בין שני אלה, ביחוד אם הדלי מבוגר יותר מהמאזניים. הדלי אוהב להיות השומר והמגן של הזוגלת, ולמאזניים חשוב שמישהו יחשוב עליו, ידאג לו, יהיה נדיב אליו, יגונן עליו ויעריך עליו אהבה, חום וידידות.

הבעיה היא שהדלי שוכח לפעמים שה־מאזניים חייב להימצא במרכז תשומת־הלב, ואסור להתייחס אליו כאל דבר מובן מאליו. הוא צריך הוכחה מתמדת לכך שהוא אהוב ומבוקש. אם משהו יכול לפרק את המיסגרת זהו חוסר־תיקשורת ביניהם. יותר מכל דבר התיקשורת היא הציר

המשיכה המינית חכריע את גורלו של כל קשר, ומיסגרת מחייבת מדי יכולה להרוס אותו

המרכזי שעליו בנוי הקשר. אם ייפרדו, הם יעשו זאת בצורה חברית ויחלקו את הרכוש בצורה הוגנת ויפה.

מאזניים עם דגים

זהו קשר מאד ריגשי ורגשני, שהמשיכה המינית בו חזקה ביותר. שני מזלות אלה רגישים מאוד, וקל לפגוע בהם ולהעליב אותם. זה תמיד יותר גרוע להיפגע ממישהו אהוב מאשר מאדם זר. ושניים אלה כמעט מתמחים בגרימת כאב איש לרעהו.

הדחפים המיניים והתשוקות החזקות עוזרים להרגיע את הכאב. אם זו אמת או אשליה, זה בכלל לא משנה להם. אם המין מפסיק להיות חשוב, הקשר עלול להתפרק, ואז מגיעה הפרידה הבלתי־נמנעת. הגירו־שים מהווים את הפגיעה האחרונה בתהליך מאוד אמוציונאלי ודרמאתי.

ב־9 וב־10 בחודש לא יהיה קל להיכנס לתנאי עבודה שיגרתיים ומשעממים. אתם חשים יותר מדי סו־ערים וחסרי־מנוחה. ל־פחות אפשר להתנחם בכך שאפילו במקום העבודה צפויות הפ־תעות נעימות. אלה מביניכם שעדיין מחפ־שים בני־זוג, ימצאו את עצמם מוקפים במו־עמדים מכל המינים והסוגים. צריך רק לב־חור ולהחליט מה רוצים. קשרים לטווח ארוך יותר עשויים להתחיל ב־13 בחודש.

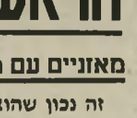

טלה
21 במרס – 20 באפריל

* * *

את התקופה הנוכחית כדאי לנצל כדי לסיים עבודות שנידחו זמן רב. וכן למצוא זמן כדי להתחיל בפרוייקט חדש. כל מה שאתם מבצעים היום יניב פי־רות בעוד כחצי שנה עד שנה. תוכלו להיעזר בזה כאשר מצבכם הכלכלי יהיה מעט יותר לחוץ. וזה עומד להגיע בעוד כחודש וחצי. הבריאות דורשת יותר השגחה ותשומת־לב. כל תופעה חריגה דורשת התייחסות, בתחום הרומנטי זהיי תקופה טובה שבה מתקשרים אליכם.

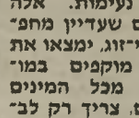

שור
21 באפריל – 20 במאי

* * *

ה־9 וה־10 מועדים לטעויות, פליטות־פה וחוסר־הבנה ביניכם לבין הסביבה הקרובה. שימו לב למה שאתם אומרים, או בעיקר כותבים. מאוחר יותר זה עלול לשמש כהוכחה נגדכם. מכשירים חש־מליים עלולים להת־קלקל, בעיקר מכונת־הכביסה, תנור חשמלי או המקרר. בקרוב תוכ־לו לחשוב על רכישה חדשה, בתנאים כס־פיים מתקבלים על הדעת. ב־11 וב־12 בחודש תהיה מתיחות גדולה בבית.

תאומים
21 במאי – 20 ביוני

בתקופה זו כדאי לתכנן מעבר לדירה אחרת ומכירת הדירה שבה אתם גרים. דווקא כעת יהיו הזדמנויות טובות לשפר את איכות־ה־חיים. הסיבה העיקרית לכך שעד היום עוד לא ביצעתם זאת – היתה מחסור בכספים. בקרוב תוכלו להסתדר ביתר קלות. קרובי־משפחה יציעו את עזרתם – אל תסרבו להם. מאוחר יותר הם עלולים לתת־חרט. היכרויות חדשות מגוונות את השבוע. ב־11 וב־12 בחודש – אל תישארו בבית.

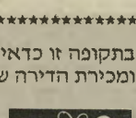

סרטן
21 ביוני – 20 ביולי

* * *

ה־9 וה־10 בחודש יהיו די מוזרים. מצד אחד תרגישו שהמרץ מתחיל לחזור. בתחום העבודה או הלימודים אתם מתמלאים בכו־חות מחודשים. ה־יוצרים שביניכם יוציאו מתחת ידם יצירות מקוריות, טובות ו־מעניינות, ואלה יקדמו אתכם. אם לא תסתירו אותם בפינה חשוכה. בתחום הכספי צפויה הפתעה: סכום כסף יגיע מהיכנשהו ויאפשר לכם לבצע דברים שלא יכולתם להרשות לעצמכם בשנה שעברה.

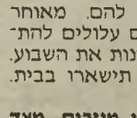

אריה
21 ביולי – 21 באוגוסט

* * *

ה־9 וה־10 אינם נוחים. אתם עלולים שלא להרגיש טוב. כדאי שתמצאו לעצמכם זמן למנוחה. ה־11 וה־12 הרבה יותר נעימים. אם חשבתם לבצע איזושהי עיסקה של קניה או מכירה, הימים הקרו־בים יאפשרו לכם להצ־ליח בצורה ממש מד־הימה. אל תחששו מ־לקחת על עצמכם כמה סיכונים – זה יוכיח את עצמו כמוצלח ביותר. בתחום העבודה משהו עומד להשתנות, חשוב שתוכיחו את עצמכם. זה חשוב לעתידכם.

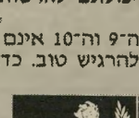

בתולה
22 באוגוסט – 22 בספטמבר

החיים לא יהיו מאוד קלים. שום דבר לא יבוא מעצמו בתקופה הזאת. אם אתם חושבים על תוכנית חדשה, דאגו לכך שהיא תבוצע ללא כל דיחוי. היוזמה וההיגיון הבריא יובילו אתכם בדרך נכונה. ב־11 בחודש – אתם עשויים לקבל הודעה משמחת ומפ־תיעה מארץ אחרת. כל מאמץ שאתם משקיעים בתקופה זו הוא כדאי. יהיו תוצאות טובות. אבל לא בלי מאמץ ועבודה קשה מאוד. ידידים יציעו עזרה.

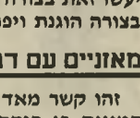

גדי
21 בדצמבר – 19 בינואר

* * *

ה־9 וה־10 בחודש לא יהיו ימים רגילים. משהו יקרה, ביחוד אם אתם מעוניינים לפתוח בפרשה רומנ־טית מושכת ויוצאת־דופן. היזהרו לא לפגוע בזה שבו אתם מעונ־יינים. יש לכם נטיה להעיר הערות פוגעות מתוך מבוכה ואיבוד־ביטחון, חבל שתפסידו את ההזדמנויות ה־טובות. ה־11 וה־12 עלולים להיות קשים, בעיקר בגלל בעיה בריאותית, קרוב לוודאי שכאב הגב שוב יזכיר לכם שהוא קיים.

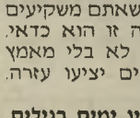

דלי
20 בינואר – 18 בפברואר

* * *

מצב־הרוח אינו מן המשובחים. אתם חשים את עצמכם כבדים. חנוקים ולחוצים. זה לא הזמן להתחיל בפרו־ייקטים חדשים. הימנעו מלסכן את כספכם או כספם של אחרים. אתם יכולים להכניס את עצמכם לצרות שמהן יהיה קשה להיחלץ. ה־11 וה־12 בחודש נעי־מים יותר – בעיקר כשמדובר על התחום הרומנטי. מישהו יזדג לשפר את מצב־הרוח. אבל כבר ב־13 וב־14 – שוב תמצאו את עצמכם באיזו בעיה.

דגים
19 בפברואר – 20 במרס

בתקופה זו תצטרכו להיות זהירים מאוד בכל מה שקשור לענייניים כספיים. מצב־הרוח הכללי נוטה להיות אופטימי, מה שלא מאפשר לכם לר־אות את המציאות כפי שהיא. זה לא הזמן לחתום על עסקות ש־בהן עליכם להתחייב לטווח ארוך, וכמו כן אל תוציאו כספים – אם ההוצאה אינה הכרחית. חשוב שתבדקו פעם נוספת למי אתם חייבים כספים ודאגו לכך שיהיה לכם די הצורך כדי לשלם להם.

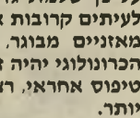

מאזניים
23 בספטמבר – 22 באוקטובר

* * *

ה־9 וה־11 לא יהיו נוחים במקום שבו אתם עובדים. שימו לב לאנשים המתחרים איתכם על תפקיד בולט, מעניין וסמכותי יותר. הדי־בורים שלוחשים מאחרי גבכם עלולים לגרום לכם נזק. עדיף שתב־הירו לסביבה שאתם ערים לכל מה שקורה סביבכם. ה־11 וה־12 בחודש יהיו נעימים, בג־לל חברה נעימה שבה תימצאו. ה־13 עד ה־16 נראים לחוצים וקשים, בעיקר בגלל בעיות בריאות. יתכן שיהיה עליכם לגשת לרופא.

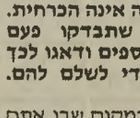

עקרב
22 באוקטובר – 21 בנובמבר

* * *

קשרים עם אנשים בארץ אחרת עלולים לאכזב, בעיקר ב־9 או ב־10 בחודש. אולם זו לא סיבה לוותר על תוכנית שתוכננה ב־משותף, תצטרכו להיי־לחם על רצונותיכם, אבל בסופו של עניין, ידכם תהיה על ה־עליונה. הורים מבוגרים עלולים לגזול זמן יקר. ויבואו בבקשות ותבי־עות, גם כאן כדאי שתציבו בפניהם גבו־לות. ה־13 וה־14 בחודש יהיו נעימים, ידידים יזמינו אתכם לאירועים משמחים.

קשת
23 בנובמבר – 20 בדצמבר

(המשך מעמוד 28)

שופטים הצבאיים. מאנשי־הקבע ש־ישבו בבתי־הדין הצבאיים, אמרו לי שהלוואי והם היו יכולים לעשות את אותו הדבר. כי היתה אז סערה בין השופטים הצבאיים על החנינות האלה, אבל הם המשיכו בדרכם, אף אחד מהם לא התפטר ואף אחד מהם לא עזב.

■ ■ ■

● כתבת לפני כמה זמן מאמר קטן נגד המעצרים עד תום־ההליכים. אתה חושב ש־חלה החמרה בעניין הזה?

כן, חלה החמרה בשנים האחרונות, מתוך איזו אמונה, מוטעית, לדעתי, כאילו זה יפתור את ההחמרה בפשיעה. אני לא חושב שיש החמרה בעבירות אלימות ככלל. אין ספק שיש החמרה בעבירות של סמים, ובזה אף פעם לא התנגדתי למעצרים עד תום־ההליכים. אני גם חושב שלא מביאים מספיק בחשבון את המצב של בתי־הסוהר ובתי־המעצר. כששוקלים אם כן לעצור או לא לעצור, גם לא כשגוזרים את העונש. נדמה לי שברוב המיקרים לא מביאים מספיק בחשבון את הגורם הזה.

● שופטים מודעים למצב? הם מבקרים בבתי־סוהר? אתה ביקרת אי־פעם בבית־סוהר כ־עת היותך שופט?

אני ביקרתי הרבה בבתי־סוהר ובבתי־מעצר. יש חלק מהשופטים ש־מבקרים ויש כאלה שלא מבקרים. זה מתקשר עם מה שאמרתי קודם, שבמשך השנים נוצרת באופן טיבעי קהות אצל חלק מהאנשים. אני בטוח ששופטים צריכים לבקר הרבה בבתי־סוהר ובבתי־מעצר.

● יש טענה נגד שופטים, שהם פותחים את הפה נגד הדברים האלה רק כשהם עוזבים את בית־המישפט, בעוד שכשהם יושבים על כס־המישפט, הם לא עושים שום דבר בעניין.

ככלל זה נכון. למה? ראשית בגלל המעמד של השופטים, הם לא רוצים להיות מעורבים. לא מתוך רוע־לב. הם חושבים שזה לא תפקידם.

● אבל יש להם כוח ביד להחליט אם אדם יילך למעצר עד תום־ההליכים או לא. למה הם אומרים את הדברים רק בדיעבד, למה הם לא פועלים כשיש להם הכוח?

ראשית, כי יש מיסגרת. שופט יודע שאם הוא יהיה יוצא־דופן, אז בבית־המישפט לעירעורים יקבלו עירעורים על ההחלטות שלו ואין טעם בזה, אתה רק מאריך את הסבל. אתה, למשל, נותן החלטה יוצאת־דופן לשחרר אדם בערבות, כשאתה יודע שבית־המישפט העליון במיקרה כזה מורה שצריך לעצור עד תום־ההליכים. מה גרמת לאדם? גרמת שיוגש ערר לבית־ה־מישפט העליון והוא יצטרך לשלם לעורך־הדין גם עבור ההופעה בבית־המישפט העליון.

● זה שיקול שעולה?

אתה מביא את זה בחשבון. דבר נוסף: ככל שיש יותר החלטות יוצאות־דופן בנושא הזה של מעצרים עד תום־ההליכים — וכשאני אומר החלטות יוצאות־דופן, אני מתכוון להחלטות לקולא — מי שעושה את זה גורם, בעצם, בחשבון כולל, להחמרה עוד יותר גדולה של ההלכות.

● למה?

כי ככל שמיספר ההחלטות יוצאות־הדופן גדל, כך מיספר העירעורים גדל ואז אתה מביא את בית־המישפט העליון ליותר תקדימים שהכיוון שלהם הוא בדרך כלל — להחמרה.

● אז איפה שיקול־הדעת של השופט?

לבוא ולהגיד שאין לשופטים שי־קול־דעת — זה לא נכון. המישחק קיים, אבל הוא בשוליים. ולא במיקרים היומיומיים, כשהעובדות הן פחות או יותר ברורות. במקום שההלכות של בית־המישפט העליון הן ברורות, שם אתה יכול לעשות מעט מאוד. לדוגמה, בתיקים של אישום בסחר בסמים מסוכנים, אתה לא יכול לשחרר בערבות, פרט למיקרים מאוד יוצאי־דופן, משום שאתה יודע שחבל על הזמן וחבל על הכסף של הנאשם, כי זה יגיע לעירעור ושם ההחלטה תיפול. באופן כללי אני סבור שנושא זה היה צריך להיות מוסדר בחקיקה יותר מפורטת.

● אתה פועל בניגוד לי־מצפונך?

אתה פועל לפעמים בניגוד לי־מצפונך.

● איך אתה הולך עם זה הביתה?

אתה הולך עם זה הביתה, כי אין לך ברירה. בדיוק כמו פקיד במישרד־הפנים שעוסק ברישום של נישואין בתעודות־זהות. ובאים אליו ומגישים לו לרישום נישואין שלפי הנחיות שר־הפנים אסור לרשום אותם. אז הוא מסרב לרשום. אז יש לך פקיד שהוא בעל השקפת־עולם שונה. אבל הוא עושה את מה שההנחיות מחייבות. כל אדם שנמצא בתוך מערכת הירארכית ומערכת של הוראות ותקנות וחוקים, חייב להחליט אם הוא רוצה להישאר בתוך המערכת. אם הוא מסוגל להי־שאר בתוכה. כמה קצינים היו במיל־חמת־לבנון שעשו את מה שאלי גבע עשה? היה אחד. אני משוכנע שהיה יותר מאחד שרצה לעשות את מה שגבע עשה, אבל הם לא עשו. אולי זה המזל של המערכות ההיראר־כיות.

● אבל שופט הוא בן־אדם, לא מכונה.

זה הצד האישי של הדבר. יש אנשים שלא יכולים לחיות עם זה, ואלה מעטים. כנראה, ואז הם מגיעים למצב שבו הם הולכים הביתה.

● היית מעדיף אילו בן יכולת לחיות עם זה?

לא. בוודאי שלא. לא הייתי מאושר. ואולי אני יוצא־דופן. אני לא יודע.

■ ■ ■

● איך מרגיש שופט כשהוא יושב על המדוכה איזה פסק־דין לתת, כשברור לו שלא חשוב מה יהיה פסק־הדין, ממילא תינתן חנינה לנאשם?

הוא מרגיש כטוחן מים. כדאי להד־גיש שהמצב הוא שונה לחלוטין על חנינה שניתנה בדרך הרגילה. אם ניתנת חנינה בדרך הרגילה, ללא לחצים במהלך המישפט, שופט איננו צריך לכעוס כלל.

● אי־אפשר להתעלם מזה שתקדימים של בית־המישפט העליון שינו פה דברים?

כמה נושאים שינו? איזה דברים? בית־המישפט רק מפרש את החוק. גם בית־המישפט העליון כבול לחוקי־המדינה. משתדלים לשמור על המל־צות לשנות חוק למיקרים מאוד מיוח־דים, כי אחרת המלצות כאלה יאבדו את המישקל שלהם. אני, באופן אישי, מאמין שהמלצות כאלה של בית־ה־מישפט, הן לא דמוקרטיות. השופטים במדינת־ישראל ובמדינות דמוקרטיות אחרות לא נבחרים באופן דמוקרטי. אני מאמין גדול בהפרדת־הרשויות. הרשות המחוקקת זו הכנסת, והיא, לכאורה, הביטוי של רצון העם ובה יושבים 120 איש שנבחרו על־ידי העם כדי לחוקק את חוקי־המדינה. השופ־טים לא נבחרו על־ידי ועדת־המינויים לשופטים כדי לחוקק חוקים, ואיזה הצדקה יש שאותם שלושה או חמישה שופטים שדנים במיקרה ספציפי הם שימליצו על שינוי החקיקה?

● שיקול מיקצועי?

זה לא שיקול מיקצועי, שאלת החי־קיקה בנושאים החשובים היא לא שא־לה מיקצועית. מדובר על עניינים של תפיסת־עולם, וזה מתפקידה של המע־רכת המחוקקת. איזה זכות יש לבית־המישפט לקבוע נורמות חברתיות־פוליטיות? הרי זה עניין מיקרי בהחלט בידי איזה הרכב, או בידי איזה שופט, נופל התיק. אז לאן נגיע אם כל שופט יתחיל להמליץ המלצות בנושאי חקי־קה בסיסית על יסוד ההשקפות החבר־תיות או הפוליטיות שלו?

תשבצון השולם הזה 2510

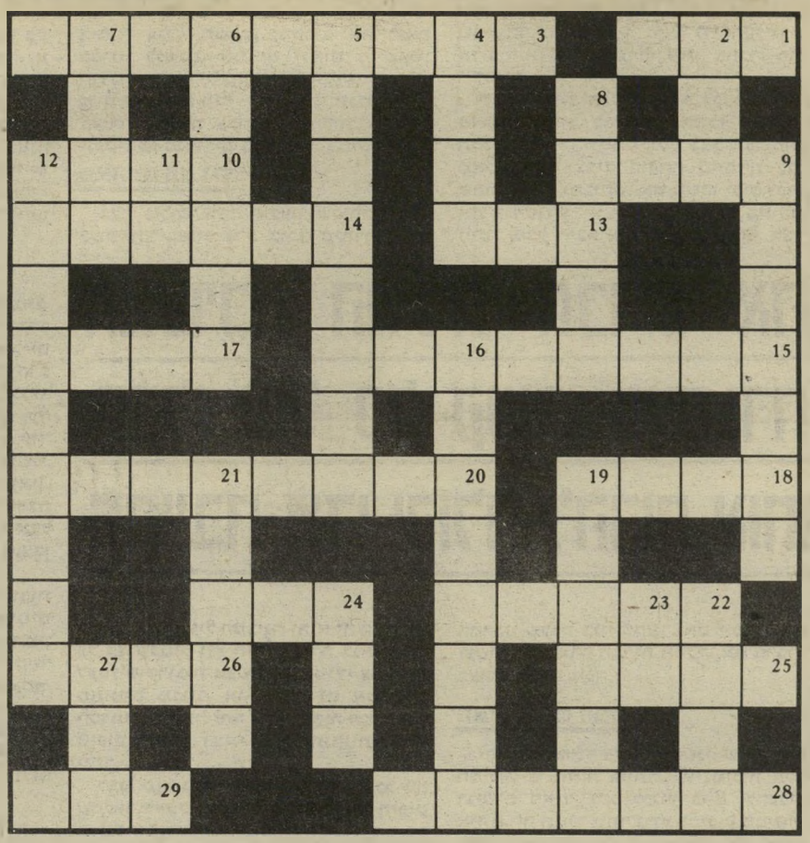

מאוזן:

1. מן העצים ומן השמיים (3)
3. סיסמה הבאה להגן על הצרכן (3, 6)
9. בישיבה, תלמיד; במצריים, מישנה־למלך (4)
10. היא לא מצאה חן בעיניו, „.... לה ספר כריתות" (4)
13. אש"ף בשער (3)
14. נדמה לו שיש לו (6)
15. זאת חווה זאת, בעת העתיקה (8)
17. מה שהסרט הוציא לרק־דנים (4)
18. על הדנובה (4)
20. משפיעה על תהליכי החקיקה (4, 4)
22. הבת — בתוף ובמציל־תיים: הכלה — אולי דרוזית (5)
24. מערבי בלבד נותר (3)
25. לעזאזל, כמה שערות (4)
26. תקום, יא נביא (4)
28. עוד מעט, לצה"ל ולמיש־טרה (3, 4)
29. פוחלץ וכפול בעת שהיא מתעברת (3).

מאונך:

2. מאוד לא צר ביריחו (3)
4. אפילו על חמור טרם בא (4)
5. לא סימפאתי בשתי מילים (4, 4)
6. הפירסום שם תנאי לחור־קיות (6)
7. נתן בלשון ארכאית (4)
8. מסמיך איש לרעהו (5)
9. הציע לחכמים להיזהר בדבריהם (7)
11. מלא נוצות ודשא (2)
12. ברית בחלום (3, 6)
16. עור אחד שצר על ירוש־לים (8)
19. מצב־רוח, אבל לא סטאטי (3, 3)
21. במקום דבר לילדים. הארץ שלנו ומישמר לילדים (5)
22. זה מה שאחד יעשה בפני שופט (4)
23. אצל צ'רצ'יל ואצל יהודי דואב (2)
24. לנבות. לתימנים ולמה־ר"ל (3)
27. בין עובר לתינוק (3).

פתרון תשבצופן 2509

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 6-5-790114 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

תן טרמפ לחייל

שידור

צל"ש
שחקנים בהיסטוריה

● לעורך מבט שני, **חיים יבין**, ולבימאי־הסרט **יהודה קווה**, על תוכנית מצויינת על הצגת־התיאטרון קסטנר. שילוב השחקנים בהתרחשות היסטורית אמיתית, הרת־גורל, היה נסיון מעניין, שהצליח. הופעתו של הפרקליט שמואל תמיר בתוכנית עוררה רחמים. לא זה בלבד שתמיר לא הצליח להסתיר את סימני מחלתו — רעד מתמיד בזרועו הימנית — אלא שנאלץ לקרוא את דבריו מן הכתב, וחזר בהם ללא כל שינוי על עמדותיו מלפני 30 שנה, כאילו לא קרה מאז דבר וחצי־דבר שיש בו כדי להעמיק את הבנת התקופה. חבל שעורכי התוכנית לא מצאו אפשרות לציין כי כמעט כל התצלומים ההיסטוריים בסרט היו של העולם הזה, ובניהם ציור־שער של צייר־המערכת דאז, שמואל בק.

מאחורי המירקע
קלטת המריבה

הסיפור החם ביותר השבוע בבניין הטלוויזיה נוגע לקאסטה (קלטת), שבה צולמו שחקני מכבי־חיפה בעת מישחק כדורגל.

על־פי הסיפור, ביקש **דויד אדמון**, חבר הוועד־המנהל של רשות־השידור קטע מצולם ממישחק כדורגל של הקבוצה החיפאית, משום שעל חולצות שחקניה מתפרסם שמו של בעל־החסות של הקבוצה, וולוו. נותן־החסות הוא לקוח של מישרד־הפירסום של אדמון, וחבר הוועד־המנהל ביקש לשלוח לבעלי־החברה בחו"ל קטע מצולם, כדי להראות להם לאן הולך כספם.

מחיר העתקת קלטת הוא 200 דולר. על־פי השמועה שהופצה, קיבל אדמון את הקלטת בחינם ממי שהיה מנהל־הטלוויזיה הזמני במשך שישה חודשים, **יוסף בראל**.

אדמון שוהה עתה בחו"ל. בראל מכחיש בתוקף את הסיפור: „עד ליום שעזבתי את הטל־ויזיה העברית, אדמון לא ביקש קסטה, ולכן לא קיבל."

בראל מספר שכאשר היה בתפקיד כמנהל זמני בעברית, הוא רצה להשליט סדר בתחום מתן העתקי־קסטות למעוניינים, למטרות שונות, אך לא הספיק לפתור את הבעיה.

לא רוצים בטסלר!

בניין־הטלוויזיה מוצף באחרונה בפניות של צופים, המביעים מורת־רוח מהתוכנית יש שאלות. המשודרת בערבי־שבת, אחרי מהדורת־החדשות הקצרה.

את התוכנית מפיק ומגיש איש־טלוויזיה ותיק, **שימעון טסלר**, והביקורת אינה מכוונת אישית נגדו, אלא נגד העתוי ונגד התוכן המשעמם.

למעשה, תוכננה יש שאלות כ„פקק", עד לחידושו של השבוע יומן אירועים בערבי־שבת — שידור שאיש אינו יודע מתי הוא יחודש. למרות זאת, לא מן הנמנע שהתוכנית תוצא מלוח־השידורים בערבי־שבת, ואולי בכלל גם אם המחיר הוא שיבוץ תוכניות־בידור זולות במקומה.

המאבק על תשדירי־השרות

גורמים שונים, המפרסמים באמצעות תשדי־רי־השירות של הטלוויזיה־הכללית, זכו באחרונה בהצעה כלכלית שספק אם אפשר לסרב לה. אנשי מחלקת־הפירסום של הטלוויזיה הלימודית מטלפנים למפרסמים ומציעים להם את שידורם של שלושה תשדירים בלימודית, במחיר תשדיר אחד בכללית.

מכיוון שמדובר במחירים מגוחכים, ההצעה היא אטרקטיבית. תשדיר של 30 שניות עולה 1800 דולר. הלימודית מציעה שידור תשדיר ב־600 דולר.

מעניין מה יעשו עתה אנשי מחלקת־הפירסום של הכללית, כדי לעצור את הסחף בענף. המביא הרבה כסף לרשות.

סוף הרומן

שדר גזית

שדר רוטמן

עזב או התבקש לעזוב

בחודשי־הקיץ חילק איש־הרדיו **גבי גזית** את תוכנית־הרדיו היומית שלו, יש עניין. עם חבר נוסף מרדיו תל־אביב, **עמיקם רוטמן**, שהגיש לסירוגין את התוכנית, לצד גזית.

עבר הקיץ, ורוטמן אינו מגיש עוד את יש עניין. גזית ביקש ממנו שיותיר את התוכנית בידיו בלבד. בלשון לא דיפלומטית: רוטמן התבקש לעזוב, בניגוד לרצונו.

הסיבה? ייתכן שהיא פועל־יוצא מהצלחתו של רוטמן בהגשת התוכנית. יש לו קול רדיו־פוני טוב, והוא הצטייר כקריין אינטליגנטי, היודע להציג את השאלות הנכונות למרואיי־נים הנכונים.

רוטמן מובטל עתה מאונס.

החוש השישי

החוש השישי אמר לשני כתבי־הרדיו הצפוניים, שמשהו בלתי־רגיל התרחש בשעות־הבוקר של היום השלישי האח־רון.

מנחם הורביץ, העובד, בין השאר, עבור גלי־צה"ל, בילה את חג־הסוכות בבית הוריו ברמת־גן. למחרת החג התכוון הכתב חובש־הכיפה מקריית־שמונה לעלות צפונה, כדי להתלוות לביקור של שר־הביטחון **יצחק רבין** במושב הצפוני מרגליות. הוא התעכב בטבריה כדי לאסוף את עמיתו מקול ישראל, **חיים הכט**, ואז נודע לו שרבין ביטל את ביקורו בפיקוד־צפון.

השניים מיהרו לטלפן ללישכתו של רבין בתל־אביב, כדי לוודא. סופית. אם רבין יבוא למרגליות. התשובה היתה שלילית. שלא כמקובל. ניתן הסבר לכ־תבים. נאמר להם שרבין חולה. התשובה לא נשמעה לשניים. לפני שהספיקו לברר, הם שמעו כבר את דיווחי התחנות הזרות על ההפצצה בתוניסיה.

אגב, בן־עירו של הורביץ, **פרוספר עזרן**, ראש־העיריה של קריית שמונה, היה הישראלי הראשון שידע על האירו־עים הרחוקים, מלבד שרי הקבינט הביט־חוני שהצביעו בעד ביצוע הפעולה. אך עזרן לא יכול היה לשתף במידע את הורביץ או עיתונאי אחר. הוא ישב באותה עת בלישכתו של **שימעון פרס** בירושלים, בדיון על ענייני העיר הצפו־נית. ובמהלך השיחה היה עד־שמיעה לדיווחים שנמסרו לפרס בטלפון על הצלחת המיבצע.

שניים למוקד

עוזריו של שימעון פרס היו מתוחים מאוד בדקות שלפני תחילת שידור מוקד עם ראש־הממשלה. הם זכרו את השידור האחרון, שבו התנהל דו־שיח חריף ביותר בין פרס ומנחה מוקד **ניסים משעל**.

הפעם עבר השידור בהצלחה, מבחינת פרס. הדיון לא עלה לטונים גבוהים, אולי משום שפרס חשף במהלך השידור עובדות חדשות, שקיצרו את האפשרות של המראיינים לשאול אותו שא־לות מביכות.

רק שניים ראיינו את פרס: מישעל ו**יעקב אחימאיר**. בלישכתו של ראש־הממשלה אין אליה תוקלט התוכנית, בנוכחות קהל, והיא נזכרה שבמקום אסור לקיים מופעים. היא מיהרה להוציא צו־מניעה נגד קיום המופע המצולם. הבעלים של הבית האדום. אלי גיל, התחיל לפעול, ולפני שבועיים הביא מהמישטרה אישור חד־פעמי המתיר לקיים את המופע המצולם אצלו. אך היועץ המישפטי של רשות־השידור ביקש גם את הסכמת השופט לצילומים. גיל לא הצליח להשיג את ההסכמה עד לצהרי יום הצילומים, היום הרביעי.

מכיוון שצילום מופע דורש הכנות־בשטח של כמה שעות, הוחלט שלא להסתכן ולא להמתין לאישור השופט, ולהעביר את הצילום לתיאטרון ירושלים.

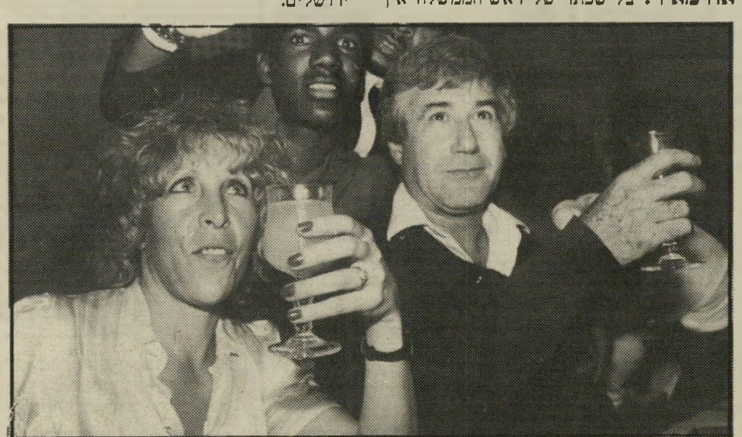

מגיש מנור (עם אשתו)
עבר כתובת

מקום לשלושה. אחימאיר היה שם, ולא **יורם רונן**, כי הכתב המדיני יצא לחו"ל, ואחימאיר מחליף אותו.

מנור הועבר דירה

הודעות מוקדמות בישרו לצופי־הטלוויזיה על הקלטת תוכנית זמר עברי חדשה, זימרת הארץ. בבית האדום במוצא. המנחה אינו אלא **אהוד מנור**, שיצא מעד פוס ונכנס מייד לתוכנית־זמר זו.

התוכנית הוקלטה לבסוף בפואייה של תיאט־רון ירושלים. הסיבה נעוצה דווקא בפירסומת המוקדמת בטלוויזיה, לשם קידום מכירות כרטיסים למופע.

שכנה של הבית האדום הבינה שבסמוך

מאחורי המיקרופון
עוד מועמד

אישי־הרדיו הוותיק **יואל רפל** שב לא מכבר משליחות ציבורית בארצות־הברית, אם כי מוק־דם מהמתוכנן.

בין התפקידים שמחפשים עבורו — מנהל מחלקת־הסברה של הרדיו, במקום **אסתר בר־זל**.

אבל השמועה אומרת שרפל נושא את עיניו לתפקיד אחר — מנהל מחלקת־החדשות של הרדיו בתל־אביב, המאוייש עתה. סיכוייו קלו־שים ביותר.

בן־ציון ציטרין

ממגדל שלום לדיזנגוף סנטר בלי כאבי וגלים.

קבקבי נוחות של מגון, קלים, אורטופדים ואופנתיים. צריך יותר מזה?

מגון - לנשים שעומדות על שלהן

שיווק. לבנדה 42, ת"א. 03-374961

קולות קולות קולות

כוח דלתא – צרות ובעיות

מפיק־הסרט **מנחם גולן** אינו רווה נחת מהלך הצילומים של כוח דל־תא, הסרט הבינלאומי המצולם בימים אלה בישראל.

חברת־התעופה טי־דבליו־איי תב־עה את המפיק לדין על השימוש באו־תיות־הפירסום שלה. גולן שכר מטוס לצורך צילומי הסרט, ועליו הטביע את הלוגו של החברה ללא אישורה.

לפי חברת־התעופה, השימוש שעו־שה גולן באותיות פוגע בדימוי החיובי שלה בעיני מיליוני הנוסעים בעולם.

שלי וינטרס
עשן בעיניים

ועוד צרות בסרט הזה: **שלי וינטרס**, השחקנית ההוליוודית בת ה־60, סירבה להמשיך בצילומים. לטע־נתה בימאי־הסרט נושף לעברה עשן־סיגריות בכוונה. אחרי שכל ניסיו־נות־השיכנוע לא הועילו, צילצל אחד מעוזרי־הבימאי אל בתה מנשואיה לשחקן האיטלקי **ויטוריו גסמן**, והיא שיכנעה את השחקנית הכועסת לשוב לעבודה.

ועדיין בכוח דלתא: השחקן הא־מריקאי המפורסם **צ'אק נוריס**, ש־קנה את פירסומו בסרטי קראטה ומיל־חמה, שיותר משיש בהם עלילה יש בהם דם, הרג, הרס וקרבות אלימים, דואג לספר לעיתונאים המלווים את הפקת סרטיו שהוא, ולא אחר, מבצע את כל הפעלולים המסוכנים בעצמו. אך מסתבר שבסרט משתמש נוריס בכפיל. המבצע עבורו את כל אותם פעלולים. הכפיל הובא במיוחד מהוליווד, והוא דומה דימיון מפתיע לשחקן. אותו כפיל גורם בעיות רבות בשעת הצילומים, מכיוון שהוא נמוך בכ־20 סנטימטר מהכוכב המפורסם. בכל פעם שצריכים לצלם אותו, מכינים אנשי־ההסרטה בימה קטנה, שעליה הוא עומד.

התיקווה הישראלית בפאריס חייה לבד בצד ב'

חיים כהן התחיל את הקריירה שלו במשולש המועדונים בתל־אביב, במופע פאנקיסטי־ארוטי, שביים בעצ־מו, בשם רוקי הורור שאו, שהתבסס על הסרט בעל אותו השם. אחר־כך הוא הופיע בלהקת־הליווי של **יזהר כהן** בארווזיון.

האמרגן **שלמה צח**, שפתח מישרד־אמרגנות בפאריס, שמע את

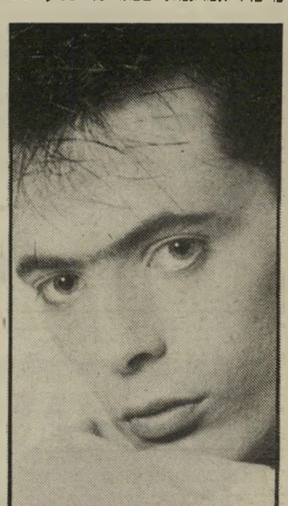

חיים כהן
למיצעדי הפיזמונים בצרפת

הצעיר והחליט להפוך אותו לכוכב בינלאומי. הוא הפיק לזמר שיר בשם ג'יפסי ליידי ולקח את סירטי ההקלטה לפאריס.

השבוע צילצל צח אל מישרדי־ההפקה בתל־אביב, וביקש שיקליט מייד שיר שני. מסתבר שחברת־תקליטים גדולה החליטה להוציא לזמר ה־צעיר תקליטון, והיה חסר שיר לצד ב'. **מיץ' הילר והנרי בראטר** ישבו וחיברו שיר שנקרא חיות לבד. כעבור יומיים הוקלט השיר באולפנים בתל־אביב ונשלח לצרפת. צח מהמר שחיים כהן, שייקרא באירופה בשם **קריס לויק**, יהיה הצלחה גדולה במיצעדי־הפיזמונים.

שני השירים שהוקלטו הם במיקצב „היי אנרג'י".

אורית אשכנזי
קריירה כן – תחונה לא!

שבועת צופים

אורית אשכנזי (18) שייכת לדור הצעיר של הזמרניות בארץ. **יעקב פרין** (20) שייך לדור הצעיר של הכדורגלנים המצליחים בארץ (במכבי תל־אביב). השניים מכירים זה את זה עוד מבית־הספר היסודי שבו למדו. אורית הקטנה אהבה, וחיכתה ליעקב הגדול, שגם היה המדריך שלה בצופים. שנתיים ימים הוא נתן לה לחכות, עד לטיול השנתי של הצופים, ושם, באוטובוס מלא בצופים ובצופות, הוא הציע לה סוף־סוף להיות האשה שאיתו.

מאז כבר עברו ארבע שנים ארוכות, שבהן, הם אומרים, ידעו רק רבש.

בינתיים אין הם מתכוונים להתחתן, כי לשניהם יש תוכניות להצליח בחיים, וקודם כל בנפרד. אורית רוצה ללמוד כלכלה ומינהל־עסקים, ויעקב רוצה להצליח ככדורגלן מיקצועי בליגה הלאומית.

את שניהם אי־אפשר למצוא במסיבות יום־שישי או במועדונים האופנתיים. השניים טוענים כי הם יושבי־בית, וכי הם אוהבים לחזות בטלוויזיה ביחד, לקרוא עיתונים, ועוד דברים שעושים רק שניים ביחד.

חופשה ברומא

משה מורד, השדרן הפופולארי, חזר מסיבוב־עסקים באירופה, שם שהה בשליחות חברת־התקליטים סי־בי־אס.

את שליחותו סיים משה מורד בחופשה ברומא.

כשנכנס לאחת החנויות ההדורות ברומא, פגש במוכרת שנראתה לו מוכרת.

הסתבר שזוהי **נינט אסור**, מי שהיתה נערת ישראל ואחת מדוג־מניות־הצמרת של ישראל, שהלכה אחרי צו־ליבה לרומא הרחוקה.

מי שכבש את ליבה הוא **בני לחמי**, שמישפחתו מוכרת בארץ כמישפחת־קבלנים אמידה, והוא עצמו בעל בוטיק ברומא.

לפני שבועיים הגיעו השניים לישראל וערכו חתונה מפוארת במלון בתל־אביב.

תקליטים חדשים

● **בחזרה לסאן־רמו**

דורון מזר, הזמר שתפרסם בביצוע עברי לשיר איטלקי אני חוזר הביתה, מקליט אריך נגן חדש. את המילים כותבים **שימרית אור**, **חמוטל בן־זאב** ו**אבי כהן**. את המוסיקה מחברים **יאיר קלינגר**, **דורון מזר** ו**ננסי ברנדס**. ההפקה עלתה 10 אלף דולר. את העיבודים עשה ננסי ברנדס. השבוע נגמרות ההקלטות, והתקליט יהיה מוכן להפצה בעוד כחודש. הסיגנון המוסיקלי של התקליט יהיה סיגנונו של מזר: מתקתק ורומנטי.

● **אישי ורומנטי**

גם **ששי קשת** חוזר להקליט. אחרי הרבה שנות־שתיקה מנסה קשת את מזלו שנית. הפעם הוא עושה תקליט אישי מאוד, רומנטי, לא למיצעדי הפיזמונים ולא לילדים. „משהו לאנשים בני גילי," אומר קשת. את החומר כתבו חברים טובים של קשת: **שלמה ארצי**, **חנן יובל**, **אסתר שמיר**, **אריק רודיך**, **יובל דור** ו**נחום היימן**.

קשת יפיק בעצמו את התקליט. בהשקעה של 15 אלף דולר.

נולדו בארצות־הברית

אמנון ברנזון
מכישלון לכישלון

מניו־יורק בסערה היה שמה של הצגת־בידור חדשה, שהפיק **אמנון ברנזון**. גם הפעם, כמו בפעמים הקודמות, הביא ברנזון צוות־שחקנים ובימאי מניו־יורק. גם הפעם, כמו בפעמים הקודמות, ניסה לקרוץ לברודווי, וכמו בפעמים הקודמות הוא גם הצליח לגרום להרבה סערות.

ברנזון, שבשש השנים האחרונות ניסה להצליח בשלושה מחזמרים בהפ־קה בינלאומית, נכשל גם הפעם. הצ־רות התחילו כשהבימאי, שהובא במיוחד מניו־יורק, קם ועזב את החזרות באמצע. לאחר מכן נעלמו שני שחקנים/רקדנים ומצאו את דרכם לניו־יורק. כדי להשלים את המלאכה הוזמן מישראל הבימאי **צדוק צרפ־תי**, שעבר במשך שבועיים בהפקה.

מייד כשנודע ששני הזמרים־רקדנים נמצאים כבר בניו־יורק, הוזמנו שני מחליפים כדי למלא את מקומם. תוך שבועיים הוקם המחזמר על רגליו. אבל גם הפעם הקהל לא הגיע והמבקרים קטלו.

השבוע נודע שהמחזמר מניו־יורק בסערה יורד בסערה מהבימות, והצוות שהובא ארצה כדי לצאת לסיור־הופעות בישראל ואחר־כך בברודווי נשאר מובטל.

אמנון ברנזון נעלם, ואי־אפשר היה להשיג ממנו תגובה. בדירתו השכורה נאמר כי הוא עזב את הדירה. אצל אשתו־בנפרד אין הוא נמצא. מישהו לחש שהוא נמצא אצל אחותו **חומה ברנזון** במושב גן־יאשיהו, אבל גם משם נעלמו עקבותיו.

יוריני, מויש חן, רחלי חיים וישולה חן
מסיבת הפתעה

גם ספר, גם ידיד

מויש חן, ספר מקבוצת הצמרת. מטפל בשיערן של כל היפות והמפור־סמות בארץ. בין לקוחותיו הנאמנים אפשר למצוא את **אילנה אביטל**, **ירדנה ארזי**, **אסתר שמיר**, **יזהר כהן** ו**כרמית גיא**.

השבוע הוא החליט לחגוג עם הטו־בים שבחבריו. הוא הזמין למיסעדה את **שולה חן**, **רחלי חיים** ו**יוריני** הקוסם לארוחת־ערב מיזרחית.

באמצע הארוחה נכנסה **חני**, אחותו, ובידה עוגת־ענק כהפתעה.

מטבע עובר למדחן

ב לוד גילו בודקים ביטחוניים, שבוע אחר ששגרירות ישראל בברן השווייצית נאלצה לפרוש מהמישטרה המקומית מאות מטבעות של שקל ישן אחד, בהם השתמשו תיירים מישראל להפעלת מדחני החניה בשוויץ, כי השקל הישן הוא מטבע עובר לסוחר גם במדחנים הקנדיים: הבודקים מצאו בחפציו של תייר קנדי יוצא שקית שהכילה 500 מטבעות של שקל ישן אחד. בהם הוא התכוון להשתמש במדחני ארץ מולדתו, הקולטים גם הם מטבע בגודל שקל ישן אחד.

• • •

שפן של כלב

ב תל־אביב ביקשה אגודת צער בעלי־חיים להודות לעיריה על מתן הנחה ברמי־הרישוי לכלבות מעוקרות, בהסבירה כי כלבה לא־מעוקרת עלולה להגדיל, תוך 18 חודש, את אוכלוסיית הכלבים ב־2728 חיות כל אחת. בהנחה שהיא תלד ככל הניתן וכי כל ולדותיה יישארו בחיים ויילדו גם הם.

• • •

לשימוש, לא לבית־שימוש

ב רחובות ביקשו פועלי הנקיון העירוניים כי ראש העיריה יפנה לאמהות בעיר, יבקש מהן לא להטיל את החיתולים לשימוש חד־פעמי, אחר השימוש בהם. לאסלות בתי־השימוש בדירותיהן, מכיוון שמערכת הביוב איננה עומדת בסתימות הרבות ה־נגרמות כתוצאה מכך.

• • •

צבע, לוא היה לי...

ב תל־אביב קבע מבקר סיפרותי אחד כי הצבע הלבן היה הצבע השולט בשירי המשוררת רחל, זכה בתגובתו המיידית של מבקר אחר, שעשה את החשבון המדוייק והודיע כי בשירי רחל מופיע הצבע האדום, על כל גווניו, 20 פעמים: הצבע התכול — 16 פעמים; הצבע השחור — 11 פעמים והצבע הלבן — עשר פעמים בלבד.

• • •

לרגל המצב

ב אילת נראתה רגלו הנפוחה מדי של נוסע באוטובוס חשודה ל־שוטר שנסע באותו אוטובוס והוא ביקש מהנוסע להתלוות אליו לתחנת־המישטרה, בה נתגלה, אחר שהנוסע הפשיל את מיכנסיו, כי סביב רגלו כרוך הנוסע, שהוא עובד בבית־מלון מקומי, שלוש מגבות־ענק, אותן נטל ממקום־עבודתו.

• • •

בהר־גריזים אין משחקים

ב תל־אביב קיבל בית־הדין ה־עליון של איגוד־הכדורסל את טיעוניה של אגודת־הספורט השומ־רונית מחולון, אליצור־חי, כי יש לשנות את המועדים לשלושה מן ה־משחקים בעונה הקרובה. מכיוון שאלה נקבעו לימים שבהם חלים חגים לפי לוח־השנה השומרוני, ותקנון האיגוד, הקובע כי יש לדחות מועדי משחקים החלים בחגי ישראל, לא הקפיד לפרט כי הכוונה ללוח־השנה היהודי בלבד.

עשינו חיים בגימנסיה

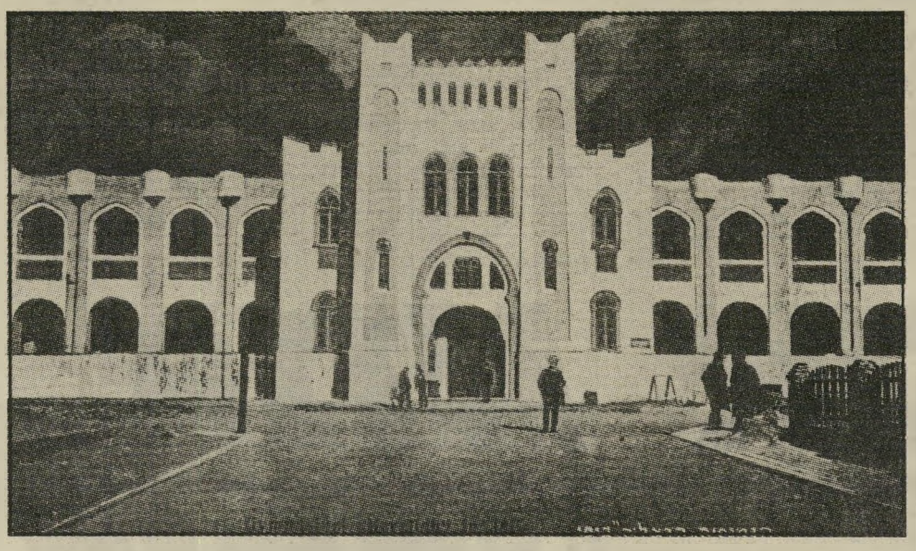

עליס בליטנטל, בת מחזור מ"ו (מימין), וכיום ציירת ומבקרת (משמאל), נזכרת

„כ שהיינו נבנסים לכיתה בתחילת השיעור, היינו נש־ארים עומדים עד שהמורה — שאליו פנינו תמיד רק בגוף שלישי — יצווה עלינו לשבת. אבל זה לא מנע מאיתנו לשגע את המורים כאשר נחה עלינו הרוח ולסתום להם. למשל, את חור־המנעול של חדר־הכיתה בקליפות גרעינים."

את הזיכרונות האלה מעלה עליס בליטנטל, ציירת ומבקרת־אמנות, בו־גרת מחזור מ"ו (1958) של הגימנסיה ציון. כיום מרצה בחוג לתיאטרון באוניברסיטת תל־אביב. בביתו גם נערכו מסיבות־הכיתה היפות. וגם בביתה של דניאלה מינצר, בת בעלי מלון פארק, שנישאה בגיל 16 לרצף צייר ועזבה את הגימנסיה.

הציונים עניינו אותנו הרבה פחות מהמסיבות. רצינו לעשות חיים. ואכן, חיים עשינו. כשלא התחשק לנו לקיים שיעור גיאוגרפיה, סתמנו בקליפות־גרעינים את פתח־המנעול — והמורה לגיאוגרפיה — ד"ר ישראל סמוטריץ', אקי היה גם שותפי לסניגוריה בעת אחד ממישפטי ההיסטוריה שערכנו בגימנסיה. הקטגור היה דן יואל (כיום עורך־דין, כמובן). במישפט שערכנו לדבורה הנביאה, הצלחנו לזכותה מרצח סיסרא, בכסנו את טיעון־ההגנה על הפסוק „בין רגליה כרע, נפל" שפירושו היה, בעינינו לפחות, ניסיון לאונס.

„בזויים ונקלים". למרות הרוח הליברלית ששררה בגימנסיה, היו מורים שהירשו לעצמם להעיף סטירות לתלמידים (בדרך כלל זה קרה בטיולים). וגם היו מעיפים תלמידים מהמוסד. כאשר הוחשדו, למשל, בגנ־בת יומן־הכיתה.

אחת מדרכי־התגובה שלנו היתה מרידות. יום אחד, במיסדר־הבוקר המ־סורתי, הופיעו כל תלמידי השמיניות בפיז'מות. מנהל הגימנסיה, ד"ר בן־יהודה (אביה של נתיכה) לא הגיב, וחיכה להזדמנות. כשאטמנו בפעם אחרת, את חלונות הכיתה על־ידי הגפת התריסים והמורה נכנסה ונפלה על ערימת התיקים בחושך — העמיד נאבק כחצי שעה לפתוח את המנעול, עד שהחליט לעבור עם כל הילדים לכיתה חלופית — צילצל הפעמון.

את סמוטריץ' אהבנו, אך את המורה למתמטיקה — שנאנו. על כל שאלה „למה?" היתה עונה „ככה, כי זה אכס־יומה:" לבסוף קראנו לה אכסיומה. פעם הביא אקי שביט לכיתה מכשיר־הקלטה, שהיה נדיר באותם ימים, והקליט את אכסיומה בחלק מהשי־עור. כאשר השמיע את ההקלטה המו־רה החווירה, השיעור הופסק והמהומה רבתה.

העברית הרצליה. החוגגת השבוע, בפארק הירקון בתל־אביב, את השנה ה־80 ליסודה.

מספרת עליס:

המחלקה הרביעית (מקבילה לכיתה ח') שאליה נכנסתי, היתה כיתה מגובשת. בין הילדים היו רינה יצחקוב, לימים מלכת־היופי 1960, יגאל דימנט (כיום מנהל חברות אייזנברג) אריה („אקי") שביט, איש־עסקים, אורי נורדנברג, רופא־ילדים. היחיד שהיה מגיע ממרחק, מרמת־גן, היה דויד שריר, בנו של בעל חברת־הביטוח אותנו בן־יהודה בגשם. בחצר, בתוך שלולית־מים ענקית ונאם לנו את אחד מנאומיו הזכורים, שבו כינה אותנו. בין היתר. בזויים ונקלים:

לאחד המורים (גם כן למתמטיקה) קראו צדק. כששאלו אותו היכן הצדק במתן ציון גרוע, היה עונה המורה הגוץ: „אם יש צדק בעולם — הוא קטן כמוני?" אבל הוא היה טוב לב. כשה־עיפו תלמידה לחודש ימים, מכיוון שאמרה לשמש „אידיוט" הוא התעלם מהוראת ההנהלה, ונתן לה להשתתף בשיעורים.

אולם המורה הכי־הכי שלנו היתה מילכה אורינובסקי — לכל הדיעות המורה לסיפרות הטובה ביותר בארץ. אהבנו אותה יותר מכל, וידענו להוקיר את מאמציה למעננו. כאשר חלתה ואיבדה את קולה לתקופה ממושכת, הזמינה אותנו אל ביתה, כדי לבחון אותנו ולתת לנו ציוני שליש. את השאלות כתבה על פתק, בחנה אותנו אחד־אחד בעל־פה. כשכל היתר מחכים בינתיים על המדרגות.

היא ידעה את נפשנו, הוליכה אותנו בקצה אפנו ועשתה בנו כרצונה. ספגנו כל מילה שלה בחרדת־קודש. ולמדנו לאהוב כל פסוק של ביאליק, כל שורה של שניאור, וכל מאמר של אחד־העם. ומה היתה שיטתה? מתוך חמישה שיעורי סיפרות בשבוע, היתה מלמדת ארבעה, ואילו השיעור החמישי היה מוקדש (אם היינו ילדים טובים) לסיפורי רומנים רומנטיים.

כשהיתה אורינובסקי מגיעה לקטע ה„אקשן" בסיפור — היתה אומרת „ו... קוצ'ינו, מוצ'ינו" ואנחנו התמוגגנו. אז פלא, שכשקיבלנו שבועיים להת־כונן לכל בחינות־הבגרות, התכוננו אך ורק לסיפרות? ופלא, שבבחינה בסיפ־רות בעל־פה קיבלה מחצית הכיתה 8 ו־9?

„ירון היפה". גם את סגן־המנהל אז, הד"ר כרמי פרידה, אהבנו. בשיעורי הכימיה. שהרביץ בנו, שוחחנו יותר על האופרה חליל־הקסם. שהועלתה או־תה עת בגימנסיה, מאשר על נוסחות כימיה. אהבתו של פרידה לאופרה נבעה מכך, שאשתו, בתיה, מילאה את התפקיד הראשי בחליל־הקסם בגיר־סה הקודמת שהועלתה בגימנסיה, כמה שנים קודם לכן, כאשר היתה עדיין תלמידה.

עד כאן זיכרונותיה של עליס.

מאז אותם ימים החליף פרידה את שמו לד"ר יוגב, וכיום הוא מנהל את הגימנסיה. על 1850 תלמידיה, בבניינה החדש בצפון תל־אביב. בקירבת כיכר־המדינה, שאליו עברה אחרי שנטשה את הבניין דמוי מצודת ימי־הביניים, בעל החלונות המקושתות, שעמד עש־רות בשנים בקרן הרחובות אחד־העם והרצל כסמל מיסחרי כמעט של תל־אביב, על חולותיה הוקם בשנת 1906.

עליס, שגמרה את הגימנסיה בגיל יותר צעיר מן המקובל (17) נישאה למהנדס, ילדה לו שני בנים, שהת־עקשו ללמוד בתיכון חדש דווקא, אך את חמש שנותיה בין כותלי הגימנסיה, שעל חורבותיה הוקם מיגדל־שלום ואת בני מחזורה („ירון לונדון היה הילד היפה במחזור:") טרם שכחה.

„הערצנו את המורה לספרות, שנאנו את , סתמנו את חור־המנעול בקליפות־גרעינים והופענו למיסדר בפיז'מות!"

בנה של הנוכלת הוותיקה, אהובה גזית, שנדונה השבוע לארבע שנות־מאסר, מספר על חייו בצל העבירות של אמו

נאשמת גזית בבית־המישפט
„אני כועס עליה לא על מה שעשתה לי – אלא על מה שעשתה לעצמה!"

רוא ישב באולם חסר־מנוחה. עיניו החומות והרכות, כמעט שקופות, עקבו בחרדה אחרי כל עי־תונאי, הרושם את הדברים, וחזרו מייד לספסל־הנאשמים, שם ישבה אמו אהובה גזית.

לפני מתן גזר־הדין, כאשר הוכרזה הפסקה קלה, ניגש אליי ואמר: „אני רואה שאת עיתונאית, אני מבקש ממך לא להזכיר את שמי, ולא את מקום עבודתי." עיניו היו עצובות ומתחננות. הבטחתי לו.

בנה הבכור של אהובה גזית הוא כיום בן 30. גבר חייכן, שהגיע למעמד מכובד במיקצועו. „אני מוכן לספר לך מה שאת רוצה," אמר לי, „אני דוגמה קלאסית של אבות אכלו בוסר ושיני בנים תיקהינה."

הוא היה ילד בן 10 כאשר נפטר אביו, סגן־אלוף גרשון מרדכי גזית. המוות היה מיסתורי, וטראומתי למישפחה. האב היה אז נספח צבאי של מעודן, אינטליגנטית ואשת־שיחה נעימה. היא קנתה לה מכרים וידידים בקלות רבה, ורכשה את אמונם של האנשים במהירות, וללא סייג.

חמש שנים אחרי מות בעלה הפתיעה אהובה את כל החברה התל־אביבית, כאשר נעצרה בחשד של עבירות מירמה והונאה שונות, ומשיכת צ'קים ללא כיסוי. הציבור עקב בעניין רב אחרי המישפט הסנסציוני.

גבר, ממכריה של אשת־החברה, סי־פר למישטרה כי אהובה, שהיתה ידי־דת־מישפחה קרובה, סיפרה לו שכל כספה נמצא בלירות שטרלינג באי־גליה, והיא מתקשה להעבירו לישראל. היא ביקשה הלוואה לתקופה קצרה, והבטיחה להחזיר את הכסף בתוספת ריבית גבוהה. צ'ק דחוי, על סכום ההלוואה והריבית, מסרה אהובה לאיש מייד עם קבלת ההלוואה.

אולם שמועות שגנבו לאזניו של המלווה גרמו לו לחשוש לגורל כספו. הוא בדק את חשבון־הבנק שעליו נמשך צ'ק־הביטחון שקיבל, והתברר לו כי זהו חשבון ישן, סגור, שאין בו אגורה. אחרי שמשכה אותו זמן־מה בלך־ושוב, התלונן האיש במישטרה. הוא לא היה היחיד. היו אחרים שהילוו כספים, או ביצעו עבודות ולא קיבלו את כספם.

למרות שהיה זה מישפטה הראשון, והיא היתה אלמנה מטופלת בחמישה ילדים קטנים, גזר עליה בית־המישפט ארבעה חודשי־מאסר בפועל, ועוד חצי שנה על תנאי.

„הייתי עוד בבית־הספר העממי כשהכל התפוצץ," סיפר הבן, „הפיר־סומים בעיתונות היו נוראים, וגרמו לי כאב איום. הפעם זה כלום לעומת הפירסומים שהיו אז! סבלתי סבל לא־יתואר.

„מגיל 10, מאז שאבי מת, לא היו ביני ובין אמי יחסים של אם ובן. היינו יותר כמו שותפים. אני הייתי האדם הקרוב לה ביותר, שאיתו יכלה לדבר. קראתי בעיתונים את הסיפורים הנו־ראים על אמי ואגרתי זעם ותיסכול. גם העולם הזה כתב אז כתבה נוראה על אמא. מאז לא קראתי את העולם הזה."

שאלתי את הבן אם גם היום הוא רואה את הדברים באותו אור, והוא אמר: „אני יודע שהעיתונות רק דיוו־חה, ושבעצם אני צריך לכעוס על אמא שעשתה אז את כל הדברים הללו, אבל הייתי ממש ילד, והעיתונאים שכות־בים את הדברים הללו לא יכולים לתאר לעצמם כמה סבל הם גורמים לאנשים המעורבים בפרשיות."

אהובה יצאה מהר מבית־הסוהר. המאסר הראשון היה קצר למדי. היא התחילה שוב לתפקד כאם, אבל עוד באותה השנה נעצרה שוב. הפעם היו נגדה מיספר רב של עבירות מירמה ונוכלות. אנשים רבים טענו כי מעלה בכספם ומסרה צ'קים ללא כיסוי. הפעם, מכיוון שלא היתה זו העבירה הראשונה שלה, נשלחה לשלוש שנות־מאסר בפועל. היה זה בזמנו עונש המאסר הארוך ביותר לאשה שהורשעה בעבירות הצווארון הלבן.

הפעם נמסרו הילדים לסבתא, שהי־תה כבר אז אשה קשישה, אך שנטלה עליה את עול גידול הילדים עד שבתה תשתחרר ממאסר, ותוכל להמשיך לתפקד כאמם. הילדה הקטנה היתה אז בכיתה 5, היא הפסיקה את לימודיה בכיתת־הספר העממי בעיר, ונשלחה לקיבוץ. שבע שנים שהתה שם, עד שסיימה את בית־הספר התיכון. יתר הילדים הלכו איש־איש לדרכו. „אם תראי את כולנו בחדר, לא תאמיני שאנחנו אחים. כל אחד כל־כך שונה, וכל אחד הלך לו לדרכו!" סיפר בנה.

גזית בנעוריה
אשת־תפנוקים

ישראל בהולנד, ובנובמבר 1964 נמ־צאה גופתו בתוך מכוניתו בתעלה עמוקה באמסטרדאם.

המוות לא פוענח מעולם. הגירסות החלו בהתאבדות ונמשכו דרך פעולה של גורמים עויינים, לנהיגה בלתי־זהירה בערפל. האם, אהובה, אשה בת 35, יפה ומפונקת, נשארה אלמנה מטופלת בחמישה ילדים קטנים.

„סבל איום!"

אחרי מות בעלה חזרה אהובה לישראל עם חמשת ילדיה, שהגדול בהם היה אז בן 10, והקטנה בת שנה. הוריה, אנשים אמידים ומכובדים בחברה התל־אביבית, תמכו בה בכל. הם נתנו לה כסף להמשיך בחיי־התפנוקים, שאליהם התרגלה, ועזרו לה לטפל בילדים. היא המשיכה להתלבש יפה ולצאת למסיבות שנער־כו בתל־אביב. לעיתים קרובות נסעה גם לחו"ל, שם היו לה מכרים רבים, שנהגו להזמינה למסיבות בבירות אירופה.

אהובה היתה אשה בעלת טעם

„אמא אהובה בוסר!"

מחלה מחמירה

בינואר 1985 החליטה אהובה לעזוב את המלון שבו התגוררה, וחיפשה דירה מתאימה בתל־אביב. היא מצאה דירה השייכת למיכאלה („מי־קי") פבזנר, בתו של עורך־דין.

אהובה, כדרכה, עשתה רושם עצום על משכירת־הדירה הצעירה. היא סיפרה לה נפלאות על עצמה, וגילתה הבנה וידע רב באמנות ובמיסחר באמנות. מיקי פבזנר התרשמה ממנה עמוקות. היא סיפרה לה כי למישפחתה יש אוסף גדול של תמונות יקרות, ואהובה הציעה לבוא להעריך אותן.

אהובה שיכנעה את בעלת־הבית שלה לתת לה כמה תמונות לשם הערכה של מומחה. את התמונות מכרה מייד לאנשים פרטיים. אחת התמונות נמכרה למשורר נתן זך, ואת יתרן מס־רה למכירה פומבית בגלריה גורדון. חשדה של בעלת־הבית התעורר כאשר ראתה כי מן הדירה השכורה נעלמים חפצים וחלקי־ריהוט. אהובה אומנם אמרה לה כי מסרה את החפצים לשי־פוץ, אך בירור העלה שהיא מכרה אר־תם. מיקי התלוננה במישטרה, ואהובה נעצרה שוב.

הפרקליטה עירית אברמוב הגישה נגדה כתב־אישום, שהכיל את כל העבירות שבוצעו על־ידה בישראל בשנים האחרונות. חמישה חודשים ישבה אהובה במעצר, עד שהגיע סני־גורה, עורך־הדין מנחם רובינשטיין, לעיסקת־טיעון עם הפרקליטות.

בקו ניו־יורק תל־אביב

אחרי ששוחררה מבית־הסוהר, החלה אהובה לחלק את חייה בין ניו־יורק לתל־אביב. מפעם לפעם הס־תבכה בצרות בישראל, ואז נסעה מייד לארצות־הברית, שם התגוררה בדירה מפוארת ברחוב 64 בניו־יורק.

כאשר חזרה לישראל ב־1982 הציגה את עצמה בשם חדש, אלינור, וטענה כי היא אשת־עסקים בינלאו־מית הסוחרת בעתיקות וחפצי־ערך. היא שוב היתה לבושה היטב, התגוררה בדירת־פאר במלון אריאל ועשתה את הרושם הרגיל. לאדם, שהכירה דרך מכרים בירושלים, הציעה להשקיע כסף בפרוייקט מסויים, והבטיחה כי תוך זמן קצר ישא הכסף עשרה אחוזים רווח. האיש האמין לה ונתן לה סכום שהיה שווה אז 25 אלף דולר. לא עבר זמן רב עד שהתברר למלווה כי הולך שולל, וכי לעולם לא יראה את הכסף או את הריבית.

בסוף 1984 חזרה אהובה שוב לישראל. הפעם התגוררה במלון פאלאס בדירת־פאר. היא טענה כי יש לה בניו־יורק גלריה לאמנות, והציעה לסוחרים ולאספנים למכור את חפצי־הערך שלהם במחירים גבוהים מאוד בניו־יורק. אנשים מסרו לה חפצי־ערך ותמונות בסכום העולה על 150 אלף דולר. היא הבטיחה לקחת את החפצים הללו לניו־יורק ולמכור אותם בגלריה שלה. לאמיתו של דבר מכרה מייד את כל הרכוש בגלריות שונות בתל־אביב, במחירים נמוכים לאין ערוך משווייס, ונטלה את הכסף לעצמה.

האלה שלה זה עניין של בעיה נפשית," אמר לי בנה, „למרות שאף אחד עוד לא עמד על זה. היא אומנם נשלחה בעבר להסתכלות, ולא נמצא בה מאומה. אך אני, המכיר אותה טוב, יודע שזו מחלה המחמירה עם הזמן."

בעיקבות עיסקת־הטיעון, הודתה אהובה באשמות המיוחסות לה בכתב־האישום, והפרקליטות הסכימה כי העונש שייגזר עליה לא יעלה על שלוש וחצי שנים. אולם גם הפרקלי־טות וגם הסניגור ידעו היטב כי בית־המישפט איננו כבול לעיסקת־טיעון, והוא יכול להחמיר או להקל ברצונו.

כאשר טען לעונש, סיפר הסניגור, רובינשטיין, את פרשת־חייה של הנא־שמת. הוא גילה לבית־המישפט כי ההסתבכויות האחרונות היו על רקע רומנטי. לדבריו, הכירה אהובה לפני כמה שנים גבר הצעיר ממנה בשנים רבות. ועברה לחיות איתו. הסניגור טען כי את כל כספה ביזבזה אהובה על המאהב הצעיר. הוא הזכיר את חמשת ילדיה ואת אמה הקשישה, שהיא כיום בת 83, וביקש את רחמי בית־המישפט.

„זה נכון שהיה לה לאחרונה רומן עם גבר צעיר ממנה," אישר בנה. „הוא היה ישראלי, ירושלמי. אבל הוא לא היה בן 35, כמו שאמר הסניגור, אלא בן 45. היכרנו אותו, וכמובן שלא בעסנו. להיפך, חשבנו שהוא מפרנס אותה, כי הוא איש־עסקים. הם גרו יחד במשך שנתיים ואנחנו שמחנו," סיפר בנה.

כמו עונש־מוות

באשר הגיע תורה של אהובה לומר את המילה האחרונה בבית־המישפט, היא לא הביעה כל חרטה. להיפך, היא אמרה כי הסתבכה הפעם מכיוון שהיתה ישרה מדי, וסיפרה על ספסל־הנאשמים עשתה אהובה רושם מעורר־רחמים. שוב לא היתה זו האשה היפה והמטופחת. שיערה האפיר לגמרי, גופה התעבה ופניה היו קמוטים וחיוורים. מדי פעם הגישה אל אפה משאף קטן, כדי להקל על מצוקת הנשימה. בעוד שנה תהיה אהובה בת 60, גיל מתקדם אפילו לנוכלת.

„אני חושב שכל ההסתבכויות

לאנשים על עברה. „הם ניצלו את זה וסחטו ממני כספים. כל אחד רצה לנצל אותי ואת מצבי. כולם קיבלו כספים רבים ממני, והטעות היחידה היא שלא רשמתי כל רישומים על כך."

היא אמרה לשופטת, שושנה ברמן, כי הודתה באשמה רק מכיוון שהיא זקנה וחלשה. „אילו הייתי צעירה יותר, והיה לי כסף, הייתי נאבקת והייתי יוצאת זכאית. אמרו שהתחזיתי כאשת־העולם. אבל זה לא נכון. אני באמת אשת־העולם. אני גרה בניו־יורק רוב הזמן. יש לי עסקים, ובאתי ארצה בגלל סיבות מישפחתיות שאיני רוצה להיי־כנס להן, כי זה יראה כמו טרגדיה יוונית. אין לי אפילו כוח לספר את כל הסיפור. אילו הייתי מקבלת חנינה, הייתי עוזבת את הארץ ונוסעת לבת־הזקונים שלי, שהשבוע ימלאו לה 21 שנים." בפעם הראשונה נמלא קולה

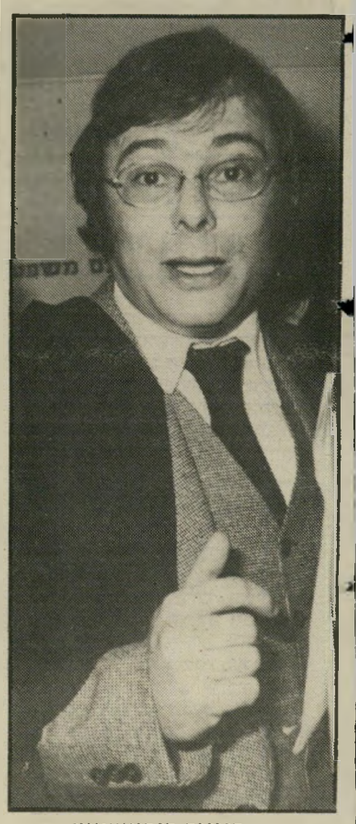

סניגור רבינשטיין
בית־המישפט איננו כבול

של הנאשמת כאב ודמעות. „היא השתחררה מהצבא ועומדת להתחתן עם בחור בלונדון. הייתי מייד נוסעת אליה לשם." אמרה.

הבן: „על הפרשה הנוכחית אני יודע קצת יותר מאשר על הפרשיות הקודמות. ונדמה לי שלאמא יש כמה טענות צודקות כאן. אנשים ניצלו אותה. אין לה כסף, ואפילו את שכר־טירחת עורך־הדין שילמה סבתא שלנו הזקנה.

„אני לא מאמין שהיא תסיים את תקופת־מאסרה. אני לא רוצה לאמר אם תקבל חנינה או משהו אחר. אבל אני בטוח שהיא תצא. כי אחרת זה יכול להיות עונש־מוות בשבילה. היא חולה מאוד באסטמה.

„גבון שהיא מקבלת טיפול בנווה־תירצה. לה אין כל טענות לבית־הסוהר. אבל לנו יש טענות. ראינו את כל השקר והסחבת הקשורים במיש־פט."

שאלתי אותו מה יחסו לאמו. והוא ענה: „מה זאת אומרת? היא אמא שלי. ותמיד תהיה אמי! אם אני כועס עליה? בטח שאני כועס. כועס מאוד! אבל לא על מה שהיא עשתה לי או לאחי. אלא על מה שעשתה לעצמה!"

השופטת קראה להיכנס לאולם לשמוע את גזר־הדין. „גזית היא פגע־רע שיש להגן על החברה הישראלית מפניו." הצהירה השופטת, ולא כיברה את עיסקת־הטיעון. היא דנה את הנא־שמת לארבע שנות מאסר, כדי להר־אות את סליחתה מהעבירות והאישיות של אהובה גזית.

אילנה אלון

חמרורים

חוקר מילחמת־העולם

נכנס ◆ לתפקידו, כיו"ר ההת־אחדות לכדורגל", חודש אחר יום־הולדתו ה־42, **שאול סווירי**, מזכיר מועצת פועלי רמת־גן, יליד בגראד ובנו של סוחר־בדים אמיד, שהיה בארץ לצבע. סווירי, שתחביבו העיקרי, מל־כר הכדורגל, הוא עיסוקו בתולדותיה של מילחמת־העולם הראשונה (עליה יש לו בביתו ספריה רבת־כרכים), החל את דרכו כשליח במשרד עורכי־דין, שרת בחיל־הים, למד מינהל־עסקים, היה איש הביטוח הלאומי ובשנים האחרונות עסקן הפועל וגזבר מרכזו.

●●●

בן הקונסול

נחוג ◆ בירושלים, יום־הולדתו ה־70 של **גידעון האוזנר** יו"ר יד ושם. ומי שהיה, כנציג הלוברלים העצמאיים, שר־בלי־תיק בממשלת יצחק רבין ועשר שנים קודם לכן, בתפקידו כיועץ המישפטי לממשלה, התובע במישפטו של אדולף אייכמן. האוזנר, שסיים לימודי פילוסופיה באוניברסיטה, לפני שפנה למישפטים, הוא בנו של רב יוצא פולין רב־פעלים, שהיה בצעירותו אחד ממזכיריו של תיאודור הרצל, בבגרותו — ציר בבית הנבחרים הפולני (הסיים) ובשנות ה־30 הקונסול הכללי של פולין בתל־אביב — מעמד אותו ניצל להרחבת הסחר בין שתי הארצות, כמו יצוא טבק מן הגליל לפולין.

●●●

אלמנת הנשיא

נחוג ◆ יום־הולדתה ה־85 של **שירלי וייסגל**, אלמנתו של מאיר וולף וייסגל, אמרגן, מפיק ועורך. שהיה הרוח החיה מאחורי הקמת מכון וייצמן ברחובות, ובמשך שנותיו האח־רונות גם נשיאו. וייסגל, יליד פולין שהיגר בגיל צעיר לארצות־הברית, עשה שם חיל גם בעיסקי־שעשועים וגם בעסקנות ציבורית. כמזכ"ל הסתד־רות ציוני אמריקה וכמקורבו של חיים וייצמן, לימים נשיא המדינה הראשון. אחד מעיסוקיו יוצאי־הדופן הרבים של וייסגל: הוצאה לאור באנגלית של שירי חיים נחמן ביאליק.

●●●

בן המשורר

נרצח ◆ בעת טיול בסיני, על־ידי שוטר מצרי שלקה בהתקפת־טירוף, בגיל 44, **חמן שלח**, שופט־שלום ירושלמי, יחד עם אשתו, שניים משלושת ילדיו ושלושה מטיילים אחרים. שלח היה בנו של המשורר המנוח יונתן (חופה שחורה) רטוש, ששמו הרשמי היה אוריאל שלח ואשר נתן לבו את שמו הפרטי הכנעני. שלח, שעשה את עבודת המאסטר שלו באוניברסיטה, בנושא הידועה בציבור, גם הספיק להיות מרצה באוניברסיטה. לפני שעלה, ב־1979, לכס המישפט.

●●●

סופו של ענק

נפטר ◆ בהוליווד, ממחלת האיידס בגיל 59, **רוק הדסון**, שחקן הקולנוע שגם ניסיון־הדריפוי הנואש שלו, לפני כמה שבועות בפאריס, לא הועיל לו. הדסון גבה־הקומה (2 מטר) גדל בשם רוי שרר פיצג'ראלד, היה טכנאי־מטוסים ונהג־משאית, לפני שפתח בקריירה קולנועית בת 63 סרטים (רובם מערבונים, חלקם כשבת זוגו היא דוריס דיי, קומדיות כמיש־חקי הפיגמה ואחרים. שהמפורסם בהם הוא הענק.)

*"במקומו של חיים הברפלד, העסוק מדי בתפקידו כיו"ר המח־לקה לאיגוד המקצועי בהסתדרות ולמגינת־ליבו של יורם אוברקוביץ, יו"ר ועד עובדי **חברת החשמל**, שהתחרה על התפקיד ולקה בליבו. משלא זכה במינוי.*

מוות בשערי העיתון

(המשך מעמוד 9)

וכמה ידידים. הוא נאחז בעיתון בציפורניו, וזה המשיך להופיע, מוכה ועלוב, בצל ההצלחה הגדולה של מעריב, שהפך במהרה „העיתון הנפוץ ביותר במדינה".

סיפור חייו של נוח מוזס הוא סיפור שיקומו של ידיעות אחרונות. הכוח־הרכבות הארצישראלי, שהיה כפוף למישטרת־המנדאט. לאחר מכן פנה לידיעות אחרונות. והתמנה על־ידי אביו ככתב צבאי.

לנוח מוזס לא היו אויבים. הוא היה — כשמו — נוח לבריות. פשרן מטיבעו, שהזיז שמיים וארץ כדי להתפייס עם אנשים שרבו עימו. פולה לא מכבר לקה בהתקף־לב, ורישומו ניכר בו. אך הוא חזר לאיתנו. וכ־שבועות האחרונים אי־אפשר היה להכיר באותות המחלה. הוא נראה צעיר מ־72 שנותיו.

כאשר הלכו השבוע ההמונים אחרי ארונו, גברו הניחושים על דרכו של ידיעות אחרונות מעתה והלאה.

אופנה ויופי פולה מוזס בתצוגת־אופנה עם הדוגמנית בתיה דיסנצ'יק, אשתו של עידו, שהתמנה לפני חודשיים כעורך הראשי של העיתון המתחרה, מעריב. **משמאל: נוח מוזס מוביל את אחת המועמדות בתחרות מלכת־היופי, שנערכת על־ידי** לאשה. **שגם הוא בבעלותו.**

המניע היה הזעם התהומי על המעשה של אנשי מעריב. והרצון הבלתי־נלאה לנקום את ניקמתו. השינאה בין שני העיתונים הפכה לאגדה בעיתונות הישראלית. בעזרת קרוב־מישפחה שבא מצרפת, דוב יודקובסקי. המוח שמאחורי המיבצע, חזר ידיעות אח־רונות לאיתנו, עלה אט־אט. הדביר את מעריב ועבר על פניו. והפך לעיתון הנפוץ ביותר.

נוח מוזס לא היה עיתונאי מבריק. אבל היה לו שכל ישר. והוא התמצא היטב בעניינים עיסקיים. הממלאים תפקיד חשוב באימפריה של ידיעות אחרונות ומישפחת מוזס. הצוות נוח מוזס ודוב יודקובסקי, שקיבל לידיו את האחריות אחרי מות יהודה מוזס, תיפקד היטב ונחל הצלחה עצומה.

עזרה לו בכך. הוא נשאר אדם צנוע, גם כאשר העיתון, שבו שלט כיו"ר ההנ־הלה. הפך שוב לעיתון רב־העוצמה ביותר במדינה, וגדולי המימסד התחנ־פו אליו.

יורשו העיקרי הוא הבן נוני — בן דודו של עידו דיסנצ'יק, העורך החדש של מעריב. שהוא בנו של אחד האנשים שנטשו את סבו של נוני, יהודה מוזס, לפני 37 שנים.

אדם נוח

בשואיו של נוח מוזס נערכו באותה השנה שבה אירע משבר־מעריב.

פולה היפה, ניצולת שואה, הוכיחה את עצמה כאשה חזקה עוד בחו"ל. במשך שמונה חודשים טיפלה, יחד עם שלושה צעירים שניצלו גם הם, ב־800 ילדים יהודיים ליד העיר האיטלקית בארי. „טיפלנו ב־800 שלדים." היא סיכמה תקופה זו בחייה.

בבואה ארצה התגייסה לגדודי הלוחמים והשתתפה בקרב על יפו. בשוך הקרב נערך מיפקד של הכוחות הכובשים בנמל־יפו. פולה טיפלה בעיתונאים. נוח מוזס בא לסקר את האירוע, והתרשם מן „החיילת היהודיה בנמל הערבי." הוא התאהב בה, והתחתן עימה כעבור כמה שבועות. הנישואין ביניהם היו מאז קצוץ בים המשברים. שעברו על המישפחה.

נוח למד בגימנסיה הרצליה, וכמו רבים מהתלמידים הצטרף לצופים והגיע לקיבוץ. הגרעין שלו עבר בעין־חרוד, ומשם לקיבוץ גשר.

נוח, שנולד ב־1912, הספיק ללמוד אגרונומיה בנאנסי שבצרפת, והתמחה בתוצרת־חלב ובפרי־הדר. הוא שירת בצבא הבריטי, ומשם עבר למישמר־

בשבוע שעבר במסיבה שנערכה במלון דן לכבוד הוצאת המהדורה העברית של סיפרו של אבא **אבן, צולמו דוב יודקובסקי (מימין), העורך־בפועל של** ידיעות אחרונות **עם פרס, נוח מוזס וגד יעקובי. זהו התצלום האחרון של מוזס לפני מותו.**

„יש לי חלום — אני רוצה לחפוס הומו ולזיין אותו עם ויבראטור בתחת!"

אמרה המשוררת למונדי, האומר: „יונה בדם שלי, היא זורמת בתחוכי!"

יונה וולך: זכר או נקבה?

„מ ופרעת... בהמה מיוחמת... הייתי שמה אותה בפינה:" אמרה סגנית שר־החינוך במשלת הליכוד.

יונה וולך: אני אניח תפילין / אתפלל / הנח אתה גם את התפילין עבורי... / שחק אותם בי... / העבר אותם על הדגדגן שלי / כדי שאגמור מהר.

„זה לא היה עיקר השירה שלה, אלה היו שוליים אכסטרווגנטיים," הסביר הד"ר גבריאל מוקד. עורך כתב־העת עכשיו.

גבריאל מוקד: מבין השירים שפירסמו אז יאיר הורביץ, יונה וולך ומאיר ויזלטיר, הייתי צריך לבחור

גבריאל מוקד: „ביום שהיכרנו, היא השחלטה על" כליל!"

לפירסום את הטובים ביותר. אצל יונה לא היה צריך לבחור. כל שיר הדהים אותי ביופיו.

יונה היתה בת 19 כשהביאה אליי שירים לעכשיו. היא היתה דמות חדשה. תקיפה ומקורית. ייצגה בצורה מושלמת את דור ילדי־הפרחים: שירים קצרים, אלימים, אימאז'ים יפהפיים, ציבעוניות של תמונת עולם פסיכאדלי, גיבורים יפים על רקע קרוע.

בשירת שנות ה־60 בלטו מנחם בן, מרדכי גלדמן, יאיר הורוביץ, יונה וולך, מאיר ויזלטיר, אהרון שבתאי — מבין השישה היתה יונה המשורר הכי־חשוב.

דויד אבידן: יונה וולך היתה במיטבה דווקא משוררת, ולא משורר — כפי שהיא רצתה וקיוותה להיות. היא כתבה, לדעתי, רפרטואר שירי שניתן להגדרה פסיכו־גינקולוגית. קיצונית וחושפנית. הקונפליקט הזה בין הנשי וגברי, שהיה בה, נבע לאורדווקא מסיבות שיריות. יתכן שהיה אלמנט של שיחרור האשה, ויתכן שהיתה לכך השפעה גם לאישיות הדו־מינית ה־מוצהרת שלה, שהתבטאה בין השאר בשימוש הנרחב בשיריה בגוף ראשון ובגוף שני יחיד, ולא יחידה.

מוקד: יונה השתמשה בלשון זכר. יונה הייתה המייצגת של שני הקטבים. היא רצתה להבין את כל נקודות הראות בארוטיקה. (דובה גריזלית גידלה אותי / חלב כוכבים היה מזוני העיקרי / הדבר הראשון שראיתי / בימי חיי כוונתי שאני ז ו כ ר / היה אני איך אוכל לשכוח.) שיר חשוב. שיר שחותך אל הדבר העיקרי, אל תעלומת האני. מתקרב לדמיון מדעי או לאגדה. היא מביעה את זה בצורה מיתולוגית.

אבידן: יונה וולך היתה משוררת חשובה, אבל משורר — רק מעניין. כמשורר מעמדה היה פחות ממעמדה כמשוררת, כי כמשוררת היא תרמה תרומה בפריצה הרפרטוארית שלה.

ההבדלה שלי בין משורר למשוררת אינה נובעת משוביניזם גברי, אלא מהעובדה שמשוררות בכל הדורות כתבו רפרטואר נשי מובהק, עם חריגות קלות פה ושם. ויונה וולך אינה יוצאת־דופן מבחינה זאת. היא נברלת רק בכך שהיתה לה שאיפה פוליטית־סיפרותית להיחשב כמשורר, משום שרגשות ה־חשיבות הסופיות נגזרות עדיין לפי הזכר, ולא על פי הנקבה. כלומר: עדיף עדיין לפיסיקאית חשובה להיות מוצ־גת כפיסיקאי חשוב.

אין הדברים הללו באים למעט בערך הנשים, חלילה, אבל עדיין המוח הגברי, או האלמנט הגברי במוח, עדיף בהישגיו האינטלקטואליים — לפי הנסיון עד כה — על אפשרויות המוח הנשי.

מה שבלם את יונה וולך היו ה־אינטלקט המוגבל שלה והשכלתה המועטת, לרבות חוסר שליטתה בשפה זרה כלשהי. המקדם החוק שלה היה „יצריותה ומשיכתה אל ה„שיגעון". ומאלה הצליחה להפוך דיווחים על חוויות נשיות, בעלות עוצמה גדולה יותר ממשוררות שקדמו לה, או בנות זמנה.

מוקד: היא לא היתה אינטלקטו־אלית מיקצוענית, אבל היו לה אינטו־איציות אינטלקטואליות חזקות והבנה עמוקה. היא לא הסתגרה בעולם אסתטי של משוררים. היה לה עניין ער בפסיכולוגיה, בפיסיקה, במצבים חבר־תיים, היתה לה נטיה לשיחות אבסו־לוטיות, כאילו אפשר לשנות את החיים במין דיון טוטאלי.

ידידתה, האמנית עזסרה צימבליסטה: הסקרנות שלה היתה מדהימה. היא חוותה את הכל על עצמה והיתה מוכנה להתנסות בכל דבר, פיסי או רוחני. ואפילו אם הדברים היו כרוכים בסבל נורא, בסמים, בחוויות מיניות — ובלבד להגיע אל האמת הנכונה. מתוך זה כתבה.

יוסף מונדי: יונה אומנם מתה. אבל יש להניח שלא תהפוך לאנדרטה יבשה של מישרד־החינוך, אלא בדומה לז'אן ז'נה היא תישאר תמיד המשוררת של המעונים ושל הצמאים.

על יונה שמעולם לא היתה ילדה־טובה־ירושלים, אספר את המעשה הבא: לילה אחד כשהלכנו, יונה ואני, מחובקים ברחובות תל־אביב, אמרה לי: „מונדי, יש לי חלום." אמרתי: „יונה'לה, מה החלום שלך?" והיא אמרה: „אני רוצה לתפוס הומו ולזיין אותו עם ויבר־טור בתחת!"

מוקד: ביום שהכרנו, כשהביאה לי את השירים הראשונים שלה, היא השתלטה עליי כליל. הפגישה נמשכה 80 שעות, שבחלקן היו דיאלוג בלתי־פוסק. חיים רצופים איתה היו חוויה די

דויד אבידן: „היא רצתה להיות משורר, ולא משוררת!"

מתישה. כי נסחפתי לטריפ על־פי כל־לילה. היא היתה האקדוחנית והכוהנת של שירה היפית. וגם התקרבה לארכי־טיפ של מדונה היפית. עם זאת, היתה מאוד ישראלית, יכלה לחיות בכפר־אונו ולהיות יותר אקזוטית מכל יבוא מחו"ל.

צימבליסטה: מצד אחד היתה רכה וטובה כמו מלאך, ומצד שני קשה וקפריסית. האם זה בלתי־נמנע, שמשו־ררת כל־כך גדולה תהיה כל־כך מסו־בכת ומנוכרת לסביבתה? דווקא אחרי שגמרנו להכין את התערוכה, והעיתו־נות התחילה לחגוג, היו לנו ויכוחים בבחירת החומר.

היו לנו מריבות. ליונה היו מערכות־יחסים נפלאות, קצרות או ארוכות, עם משוררים ואנשים, שפעמים הרבה נגמרו בניתוק מוחלט. היא היתה מדברת איתי על זה. „איך יתכן שאנשים שכל־כך אהבתי, והיו כל־כך קרובים אליי, הלכו לי לאיבוד? איך זה נגמר?"

אבידן: המריבות שניהלה עם משוררים־גברים באו להדגיש את שאיפתה להיחשב כטובה בין שווים, ולא כעריפה בין שוות.

מוקד: היא היתה אכסצנטרית. היתה לה אישיות חזקה מאוד. אבל גם לא קלה. היא היתה נתונה בתוך רצף חזק ש ל ה. פעם כתבה עליי שיר. שגם הקרישה לי אותו: במיטבח הנפש היו מכינים כרה (כירה) לשניים מדו־מים טבחייך מגרויים חזקים כ־גרוייך. באמצעות תמונה חזקה, באופן שהלשון והחוויה רותחים ונוצרים במקום קסום, שהוא „מיטבח הנפש."

יונה היתה מתיכה חוויות, כקוסמת במעבדה של כימאי.

מונדי: למרות שהיתה אגוצנ־טרית, היא לא היתה סנובית. ברורה היתה לי האמת שלה וגם הפוזה.

אני מכיר אותה מגיל 17. הייתי בשבילה רבע אבא. נורא אהבתי אותה. השתעשתי איתה. היא משלנו, כמו אבידן, כמו נתן זך. היא אדם שרצתה להיות אמן, עד הרגש האחרון של הלב שלה. לא היתה לה אפשרות אחרת. היא בן־אדם בינלאומי. היא לא היתה בחוץ־לארץ, היא היתה חוץ־לארץ. ואגב,

משוררת וולך
"אישיות דו־מינית מוצהרת!"

מעולם לא נסעה לחו"ל. לא עזבה את קריית־אונו. וביתה, שברחוב וולך, הנקרא על־שם אביה — גיבור מיל־חמת־העצמאות — לא עבר עליה. היא לא שיחקה את זה. אף פעם!

מזרך: בשנות ה־70 חוללה מעין מהפכה שניה בשירתה. היא התחילה לכתוב פואמות הגותיות. מאוד מופ־שטות. וכאן יש לה קירבה לאבידן. בלשון ובתורת־הלשון. היא הושפעה ממנו בכמה תחומים, וחבל שלא פיתחה דיאלוג ממשי עם אבידן.

היא רואה את המשורר כבורק עליון של מילים, משמעות ומושגים. היתה לה יכולת עצומה להמחיש את ההבנות בטקסטים שלה. לא רק יופי ומצב־רוח, אלא גם שאיפה לפתח צורות ותכנים חדשים. כל זמן שדמות כמו יונה מצויה בחיים, יש מעיין של אפשרויות גדולות של חוויה. אותי תמיד עניין מה יונה תגיד על מצבים ועליי.

צימבליסטה: זה היה נפלא לה־יות איתה. יום אחד ישבנו אצלי בחדר ושמענו מרחוק ילד בוכה, והיא אמרה: "הנה, גירשו עוד מישהו מגן־הערן."

היא מאוד רצתה את קירבתי. ב־תקופה שעבדנו על התערוכה המשו־תפת — שאגב, נראתה לי חוצפה, בגלל ההרגשה שימיה ספורים. הקשר התהדק עד כדי כך, שבאחד מימי הצילום של סרט הטלוויזיה, כשהיתה צריכה לקרוא שיר וסביבה היה כל הצוות, היא עמדה על כך שאשב מולה, כדי לקרוא לי את השיר. היא קראה והסתכלה בעיניי, וכשגמרה לקרוא, חייכה אליי. ניגשתי ונשקתי לה. ואת זה הצלם הנציח.

התיידדתי עם יונה, כשבאה לביתי כדי להתראיין לעיתון מסויים. ובפגי־שה הזאת אהבתי אותה, וזה כנראה היה הדדי. עם פתיחת התערוכה כתבה יונה "הידידות עם עפרה היתה... סיפור ידי־דות ואהבה והשראה ועפתי גבוה".

מונדי: היא בדם שלי. היא חלק ממני. חלק מהווייתי. היא זורמת בתו־כי.

צימבליסטה: לא ידעתי בהת־חלה על דבר מחלתה. אבל מאוחר יותר, כשעברה את הטיפול הכימי, עם כל תופעות הלוואי שהיו קשורות לזה, רזתה מאוד. שיערה הנפלא נשר — היא לא הסכימה לרגע לדבר על מחלה שהלכה וכילתה אותה.

אבל השעות הללו לקראת התע־רוכה, של להיות ביחד, לראות אותה קמה, בקושי רב, מתאפרת, ובאה אליי לסטודיו, היו כאילו כל העולם עוד לפניה.

מזרך: לא ראיתי אדם שנלחם במחלה באופן אמיץ כל־כך, למרות שידעה שכל רגע הוא חסר, מירוץ נגד הקץ. היא הופיעה בצורה דינמית ואסתטית מאוד. המראה החיצוני שלה תמיד עורר תשומת־לב. היא היתה דומה לחלוטין מבחינה חזותית לקר־סמת של המאגיה הלבנה בסאטיריקון של פליני. המחזירה און מיני וכוחות־נפש חיוניים לאחד הגיבורים.

מרים גלזר־תעסה: היא היתה חלק מתוך גל מסויים. מין אופנה של שירים כאלה... של הגל העכור.

יונה וולך: הוי מרגריטה / תראי / מה עשה / ממני / העולם.

יונה וולך: "מה עשה ממני העולם!"

משוררים דליה רביקוביץ ומאיר ויזלטיר בהלוויה
"האקדוחנית והכוהנת של שירה היפית"

משוררים יצחק לאור ומרדכי אבי־שאול בהלוויה
"איך יתכן שאנשים שכל־כך אהבתי הלכו לי לאיבוד?"

החבר הערבי

יונה וולך חיתה במשך שנים עם המשורר הערבי־ישראלי אנטון שמאס, ה־כותב שירה בעברית, מתרגם דיברי־סיפרות מעברית לער־בית ולהיפך.

"היום, כאשר המאבק ב־גיזענות הוא בעל חשיבות מכריעה, אין לטשטש עובדה ביוגרפית חשובה זאת," אומר המבקר מיכאל מנר.

ג'ריס ושרה

(המשך מעמוד 29)

אין זו חתימתה. אז ביקש הסניגור להראות לה את עדותה במישטרה החתומה בריזוק באותה צורה. במפתיע הכחישה המתלוננת גם. את חתימתה על עדותה במישטרה.

המיכתב, שלא התקבל כראיה בבית־המישפט, הוא מעניין ומאלף. וזה תוכנו:

"לג'ריס המאנייק,

"אני רוצה להבין ממך כמה דברים וזה הכל. אם אתה חושב שאני יעזוב אותך בשקט, אתה טועה. כמו שהי־שגתי עד היום כל דבר שרציתי. אז כך:

"א. אני יציק לך כל הזמן בטל־פונים, לא יפסיקו לצלצל אליך וזה יהיה לך קשה לדעת מי התקשר.

"ב. אם אתה רוצה את השעון שלך, תבטל את התלונה ותביא לי את הביטול של כל העניין, ואחר־כך תקבל אותו בחזרה. אם אתה רוצה שאני אבטל את התלונה נגדך תביא לי 2000 דולר, ואני אבטל את התלונה.

"אילן נשבע שיזיק לך כל הזמן והוא יחתוך לך את הפנים או ידקור אותך. והחשבון שלכם לא ייגמר כך. בקשר למישטרה, אתה יודע שיש לי גב, בשביל זה עצרו אותך בגלל שטויות. אני יודע שהפעם אתה תיכנס כמה שנים טובות. אתה יודע שאם אתה תהיה עם בחורה אני יזיק לה ולך ביחד. אתה תהיה רק שפוט שלי, לא יותר: כל תלונה שתגיע נגדי אני אפתח את הרגליים לאותו שוטר שיחקור, ויבטלו את התלונה.

"אני יעשה אותך מאנייק בכל הארץ, ובבית־המישפט אני ישחק או־תה ואתה תאכל אותה:

"להתראות, יא מאנייק, ומזדיין בתחת, זיינו אותך באבי־כביר.

"שרית."

עליות ומורדות

חרי שמיעת כל הראיות, הח־ליטו השבוע השופטים יעקב מלץ, יוסף גולדברג ושרה סירוטה לדון את ג'ריס לשלוש שנות־מאסר. מתוכן שנתיים בפועל ואחת על־תנאי. וכך כתבו השופטים בגזר־הדין:

"הנאשם הורשע על פי הודאתו. הוא התרועע עם המתלוננת שנים מיספר, והציג אותה כאשתו. גם כשהו־דיעה שאין לה עניין בקשרים עימו, לחץ עליה להמשיך לצאת איתו. אין מחלוקת כי המשיכו לצאת יחד עד לפני חודש, על פי עדותו של אחד השוטרים.

"הוא לא הסכים כי תצא עם גברים אחרים. ביום המיקרה ראה אותה נכנ־סת למכוניתו של גבר ומשך אותה אליו. כאשר הירפה ממנה היא רצה להוציע את המישטרה. הוא השיגה בחדר־המדרגות ודקר אותה בצלעו־תיה.

"התברר כי היו עליות ומורדות ביחסיהם, בגלל קישרי־אהבה ועניינים כספיים, למרות שהמתלוננת המעיטה בחשיבות הקשר הכספי. לשניהם הרשעות קודמות, ושלה אינן קלות כלל. בכל זאת, כמובן, שאין לו לעשות דין לעצמו. כנגד הנאשם תלוי ועומד עונש של מאסר על־תנאי מתיק קודם של תקיפת המתלוננת.

"הסניגור טען כי המיקרה נגרם בעידנא דריתחא, וביקש להסתפק בהפעלת המאסר על־תנאי של שישה חדשים.

"בחנו את רקע הדברים בחומרה, כי למרות החרטה שהביע, ספק אם גמר הנאשם אומר לנתק את הקשרים איתה, אם בשל אהבתו אליה, ואם בגלל עניינים כספיים..."

הנאשם נתקף בהלם כאשר שמע את חומרת גזר־הדין. המילים נעתקו מפיו והוא קילל את הצדק הישראלי. בעיניה של המתלוננת היה קשה להבחין אם היא שמחה או עצובה על שגרמה למאסרו הממושך של מאהבה.

ממש ילד

מתי הוא יתבגר, **יוסלה בוכמן** הזה? כשכולם חשבו שהגה אר־טו־טו, אחרי 18 שנה של חיים משותפים עם **גילה**, הוא ישא אותה לאשה, התאכזבו כשהרומן הממושך הסתיים. לגילה זה נמאס, יוסלה אומנם עשה כמה נסיונות להזור אליה, אבל לפני חמישה חודשים נגמר הרומן סופית.

במשך כמה זמן אפשר היה לראות אותו בכל פעם בארץ עם יצור חדש תלוי לו על היד. ביניהם בחורה בשם **מימי**, בחורה בשם **רותי**, העובדת בבורסה, וגרמניות נוספות שהובאו מפרנקפורט.

ערב יום־הכיפורים הוא הגיע לארץ עם בחורה בשם **יאנה**, זבנית בכל־בו בפרנקפורט. יוסלה החליט מייד ששמה ז'נט. הוא לקח אותה מאחורי הדוכן. הבחורה היא בת 22, גבוהה, רזה, בעלת שיער חום ישר וארוך ודומה לגילה בהבדל אחד — היא בת 22.

יאנה מכירה כבר את הארץ. היא עולה מרוסיה, שעלתה לארץ לפני חמש שנים. הכירה כאן בחור ממוצא רוסי, נישאה לו ועברה לפרנקפורט.

בעיני יוסלה היא מאוד מוצאת חן, בעיקר מפני שהיא רוב הזמן שותקת ומחייכת, וכשהיא כבר אומרת משהו זה בדרך כלל „כן, יוסלה", ממש כמו גילה בזמנו.

הזוג מתגורר בקומה ה־17 של מלון הילטון.

יוסלה בוכמן עם גילה
בדרך־כלל שותקת ומחייכת

ויוסלה שכר לעצמו איש יחסי־ציבור בשם **שמוּר ליק בהגון** כדי שיפתח לו דלתות למסיבות של החברה הגבוהה.

כאשר הוא מוזמן למסיבה, הוא מלביש את יאנה־ז'נט בביגדי־פאר. הם עושים כניסה חצי־מלכותית לחדר, ותוך דקה מתחילות עיניו של יוסלה לתור את הנוכחות, שמא יש ביניהן משהו יותר טוב ממה שהוא הביא.

ככה זה עם העשירים. אף פעם לא מספיק להם מה שיש, תמיד הם רוצים עוד.

אבו אל־בנאת

יש אנשים המנהלים את החיים שלהם ככה שלפארה־פסיכולוגים יש בעיה עצומה לשחזר אותם. אצל אנשים פשוטים אין זו בעיה לדעת מה הם היו קודם. הנה **מרגוט קלאוזנר** המנוחה, אם הפארה־פסיכולוגים והסיאנסים בארץ, גילתה תוך זמן קצר שלפני שהיא היתה מרגורט קלאוזנר היא היתה פרח קטן וצהוב מאטלנטיס, ואחרי־זה היא היתה כוהן מצרי. זהו. זה הכל. לגמרי פשוט.

עמוס מזקדי זה כבר משהו אחר. אצלו החיים באמת הרבה יותר תוססים ומשתנים מחייהם של פרחים קטנים וכוהנים מצריים. עמוס, בנה של מרגוט קלאוזנר והצייר **ברנדשטטר**, התחיל לצייר את הקריירה הרבגונית שלו כשחקן האוהל וכבעלה של **רחל מיזרחי**. אחר־כך הוא ראה ששחקן ישראלי מצוי ובעלה של רחל זה לא ברמה של פרחים באטלנטיס, והוא עזב את רחל ונסע ללונדון ללמוד מישחק.

יכול להיות שאילו היו נותנים לו די זמן להסתובב בלונדון הוא היה יכול להפוך לגזיר פרובוסלבי או שיבולת־שועל אמריקאית. אבל הכוחות האל־טיבעיים התערבו והכירו לו בחורה אנגליה בשם **פאני**, שאותה נשא לאשה, ויחד איתה גם עשה שתי בנות (היום בשנות ה־20 שלהן).

חיי־המישפחה התנהלו כשורה והבנות גדלו, אבל עמוס רצה יותר. הוא לקח את אשתו האנגליה, הביא אותה לארץ־הקודש והתפנה לעשות סרט בשם אבן על כל מיל.

אחרי הסרט הוא נפרד מפאני, שלקחה את הבנות וחזרה לאנגליה, נישאה מחדש ושיקמה את חייה. עמוס חזר גם הוא לאנגליה ושם הכיר שחקנית אנגליה מאוד מיוחדת בשם **צ'יפ**. ביחד הם כתבו מחזה לשניים, וגם הציגו אותו לפני מי שרצה לראות. בין הצגה להצגה נולדה לזוג בת בשם **רחל**, אבל התואר אב כבר הופיע בקוריקולום־זיטה שלו בעבר, וזה לא היה שום חידוש. עמוס וצ'יפ נפרדו והוא חזר שוב ארצה.

בינתיים נפטרה אמא מרגוט, והשאירה לעמוס ולאחותו הפסיכולוגית מחצית אולפני הרצליה. אבל הצוואה היתה מלאה בסעיפים ובסעיפי־מישנה, שאותם צריכים הילדים לקיים כדי לזכות בכסף טיפין־טיפין.

זמן מסויים התעסק עמוס בסעיפים המיש־

עמוס מזקדי
לונדון, ירושלים, תל־אביב

פטיים של הצוואה, ומייד אחרי שהתפנה הוא הכיר גברת אחת, אשתו של עורך־דין ואם לשתי בנות, שמאוד מצאה חן בעיניו. הוא קנה בית בבית־זית, שיכן שם את **תמי**, ולפני שנתיים נולדה להם בת, **הגר**, (השלישית של תמי והרביעית של עמוס). הוא התיישב בבית בבית־הזית והתחיל לכתוב ספר על עמוס הנביא. היה נדמה שהוא הגיע למנוחה ולנחלה. עכשיו הספר יצא לאור, ועמוס נוסע איתו וקורא מתוכו. אומרים לי, שלערבי־הקריאה בתל־אביב מלוות אותו נשים צעירות ועדיין אלמוניות. רק כשהוא גומר לקרוא ולהנות עם הגבירות, הוא מתפנה לחזור לבית־הזית ולנוח טיפה. אני לא יודעת למה יש לי הרגשה שזו לא הרכילות האחרונה עליו.

הלאה האלגנטיות

ג'קי רונן לא היה בחדשות כבר זמן רב מאוד.

אולי זאת הסיבה לכך שהוא החליט להגיש תביעת־גירושין נגד אשתו החוקית מזה 18 שנה, **פיפי**, היא גם אם בתו בת ה־12 ובנו בן ה־17.

מה בעצם רע לו עם פיפי? היא מסדרת את הבית? מסדרת. מטפלת בילדים? מטפלת. כשאין כסף, אבא שלה, שהוא בעל מיפעל־לנעליים, דווקא נותן כסף. אי־אפשר אפילו להגיד שג'קי רוצה בחופש כדי לבלות. הרי כולם יודיעים שיש לו חופש כמה שהוא רוצה. הוא בילה מתי שהוא רצה, עם מי שהוא רצה, ואיפה שהוא רצה. את זה כולם יודעים כבר שנים.

ובכל זאת, כל זה לא הספיק לו, והוא רוצה יותר. הוא רוצה גט אמיתי, חתום בידי שלושה רבנים.

ומה רוצה פיפי? שמעתי שכל מה שהיא רוצה זה להראות לו שכאשר היא מחליטה, היא יכולה להיות מאוד־מאוד לא אלגנטית, וזה מה שהיא מתכוונת להיות בבית־המישפט.

חגים ומועדים לששון

חשבתם על זה שכל הפרידות קורות בימי־חול? אף זוג אחד אינו נפרד ואינו מתגרש בשבת או במועד?

הנה הצייר **שימעון אבישר** ורעייתו, הספרית **ליזה**, חיו להם כמה שנים טובות ומאושרות.

ואז פיתאום, ביום שלישי אחד, הם החליטו להיפרד.

היא נשארה בפנטהאוז היפהפה שלה בצהלה, והוא התגורר בדירה השכורה שלהם בכיכר־המדינה. וכך הם חיו להם כל אחד בביתו.

עד שהגיע ערב ראש־השנה. ומי רוצה להיות לבד בחג? אף לא אחד, כמובן. לא יודעים מי טילפן למי לברך לשנה החדשה. מה שאני יודעת הוא שמערב ראש־השנה, בני־הזוג חזרו לחיות ביחד, ונראה שהאהבה ביניהם התלקחה מחדש.

עד כדי כך שכאשר שמעון נסע בשבוע שעבר לפאריס, לעניני עבודה, נפרדה ממנו ליזה בנשיקות וחיבוקים בנמל־התעופה.

ליזה בביוק־אבישר
מי רוצה להישאר –

שמעון אבישר
– לבד בבית בחגים?

ג'קי רונן עם פיפי
מבטיחה מילחמה בבית־המישפט

רחל מרחלת על כל העולמים

מאת
שולמית יריב

עדכון מס' 349

זוכרים את הסיפור הארוך על קברניט אל על **נדב מרגלית**, אשתו מארגנת־התצוגות **אי־לנה** והחברה של נדב?

אמרו שהוא עבר לגור עם החברה. אחר־כך אמרו שהוא חזר הביתה. אחר־כך אמרו שהוא שוב עם החברה. לאחרונה סיפרתי לכם שהוא שוב עם אילנה, ושהוא חזר סופית הביתה.

אז איך אתם מסבירים את העוברה שהפיק־אפ.

נדב ואילנה מרגלית
צריך לדעת איפה לישון

האוסף אותו לטיסות, נוסע פעמים רבות לפתח־תיקווה, שם גרה החברה?

מוסר־השכל: מי שתלוי בפיק־אפ, שלא יחשוב שהוא יכול להסתיר באל על איפה הוא ישן בלילות.

מרבה נכסים

כל העיתונאים המסקרים את האירועים בבתי־המישפט בארץ כבר משפשפים ידיים בהנאה גדולה.

בתי־המישפט מלאים בתביעות שונות של מישפחת **חביב שמעוני**.

שמעוני שהוא מנהל עיתון־הנשים את. בעלה של **תמרה** מזה 20 שנה. אז יכול להיות שבמשך 20 שנה היו פה ושם איזה בעיות, אבל עברו על זה.

מה ששינה עכשיו הוא שלחביב יש מזכירה בשם **מאירה שיין**, ופתאום תמרה נעשתה קצת מיותרת.

אז חביב הלך לבית־המישפט וטען שם שלפני 18 שנה אשתו בגדה בו עם רופא־נשים, וגם לפני שש שנים היה לה איזה סיפור עם בחור לא־לבוש.

בית־המישפט דחה את טענותיו, בטענה שעל חלק מהסיפורים חל חוק ההתיישנות. מה שבית־המישפט לא יודע הוא שבמקביל מנהלת גם המזכירה, מאירה שיין, מישפט־גירושין עם בעלה, אבי ילדיה.

הצרה היא שלמישפחת שמעוני יש רכוש רב, המסתכם בשלוש חנויות ברמת־השרון, וילה ברמת־השרון, דירה בכיכר־המדינה וחנות בדי־זנגוף־סנטר. הבעיה היא: איך יחלקו את הרכוש הרב? בטח יהיה סטוץ רציני בבית־המישפט.

תמרה וחביב שמעוני
גם למזכירה יש מישפט־גירושין

הכל למען החברות

רחל דיין ו**אורה בהרב** חזרו מחוות־ההרזיה קוברין שליד פאריס. כל אחת רזתה בדיוק שלושה וחצי קילו.

ככה זה צריך להיות אצל חברות טובות. תארו לעצמכם שאחת היתה מצליחה לרזות חמישה קילו, והשניה רק שניים. החברות היתה נכנסת לקינאה ולשינאה וכל השאר.

אז ככה, חד וחלק: 3.5 קילו בדיוק לנפש, והחברות נשמרת.

ארנון מילצין עם אשתו לשעבר בריזיט
שלושה + אחד

איש העסקים והחקלאות

בתחילת הקריירה שלו, כשהיה בן 24, הוא נשא לאשה את **בריזיט**, שהיתה יפהפיה מדהימה. בעלת שערות ארוכות בצבע כסף.

בריז'יט ו**ארנון מילצין** היו מוקד החברה הגבוהה בישראל. לא היה ראש אחד שלא הסתובב, וצוואר אחד שלא קיבל נקע, כשבריז'יט היתה חולפת ברחובות תל־אביב במכונית־הספורט הפתוחה שלה. נולדו להם שלושה ילדים — **יריב**, שהוא כיום בן 17, **אלכסנדרה** כיום בת 14, ו**אלינור** שהיא בת 13.

באחד הימים עבר חתול שחור בין ארנון לבריז'יט. הם נפרדו. בריז'יט לקחה את הילדים ועברה לגור בפאריס.

ארנון חיפש אשה חדשה. כל יום הוא מצא אשה, וכל יום הוא איבד אותה שוב.

עד שפגש בדוגמנית משוודיה, **אולריקה**, שאיתה חי שבע שנים רצופות. לאולריקה היתה חברה טובה בשם **אוסה**. אולריקה תמיד התייעצה עם אוסה בקשר לארנון, את כל הסודות היא סיפרה לה. עד שאוסה למדה את כל הדברים שארנון אוהב ושונא. ואז, עם כל הידע הזה, היא פשוט סילקה את חברתה ולקחה את מקומה.

היום היא נמצאת בטירה שיש לארנון מחוץ לפאריס. בתקופה שארנון נעדר, אוסה מגדלת בין מיגרשי־הטניס והבריכה ירקות ללא ריסוס, כדי לעשות סלט לאהובה, והיא רוקחת לו ריבות. אחרי העבודה היא קצת משחקת טניס ושוחה. יוצא לה לנוח די הרבה, כי ארנון רוב הזמן איננו.

כשיש לו איזה ויק־אנד פנוי, הוא מגיע בקונקורד לבקר את בריז'יט והילדים. בריז'יט, ששמנה מעט, אך נשארה עדיין יפהפיה, ניהלה רומן עם מנתח פלסטי צרפתי, שממנו נולד לה בן. היום בן שנה וחצי. בימים אלה נודע לי שבריז'יט נפרדה מהרופא, והיא ממשיכה להתגורר בדירתה בפאריס עם ארבעת ילדיה.

ארנון מילצין עם ג'ואנה פקולה
אחת בטירה וכוכבות בעולם

העולם הבא

העיתון החי ביותר במדינה

גליון מס׳ 22 ● עורכים אלכס פז ובנצי לופו

חיל־האוויר המשיך לחסל מטרות מחבלים ★ כיכר־ציון ושוק מחנה־יהודה בירושלים הופצצו בטילים חדישים ביותר ★ שר־הביטחון: גם כוח 16 של „בזק" אינו חסין!

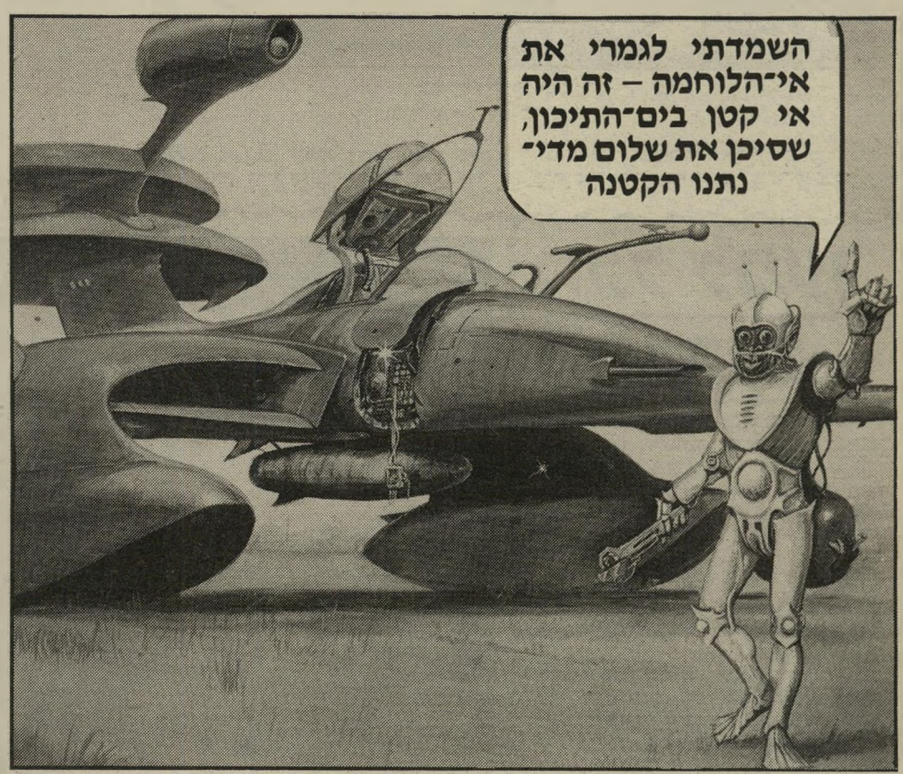

טייסינו מדווחים על סיום המשימה

שוק מחנה־יהודה וכיכר־ציון בירושלים, שהיו עד אמש מטרות־מחבלים מובהקות, הפכו לגל חזרבות בעיקבות המצב מאסיבית של חיל־האוויר. היתה זו המטרה הקרובה ביותר שהופצצה אי־פעם, והמטוסים תידלקו בתחנת־הדלק בנחשון, ובכך ניצלו את הירידה שחלה במחירי הדלק בשבוע האחרון.

„לא די בהשמדת תשתית המחבלים," אמר שר־הביטחון אריצחק שרובין — „צריך גם להשמיד את מטרותיהם, ובכך לחסל כל אפשרות לטרור נגדנו."

השר שרובין המשיך ואיזכר את הפצצת בניין האו״ם בניו־יורק בשבוע שעבר. כזכור באה הפצצה זו בעיקבות מידע מודיעיני מסווג, ולפיו הוברר, מעל לכל ספק, שיאסר ערפאת סעד בקפטריה שבקומה התחתונה בבניין האו״ם. השר גם העלה על נס קפה את הפגיעות המדוייקות בכוסות־התה של ערפאת וציין, שעל פי דיווח טיסינו, קרס הבניין ומחץ רק את כוסותיו של ערפאת.

על־מנת לחסוך בדלק, בוצעה ההתקפה על־ידי מטוסי F-18 שהיו בדרכם מבית־החרושת באמריקה לישראל, אולם סטו במפתיע לביצוע ההפצצה.

תקיפת מטוסינו באה ללא כל קשר עם הצהרתו של נשיא סוריה, חאפט׳ אל־אסד, שהוא רוצה לבוא לירושלים ולראות מישחק של בית״ר, תמורת הסכם־שלום על פי מצע התחייה.

דבר המייסדים

פלגיאט

לעיתים אנו תמהים עד כמה עזה רוחו של העיתונאי הישראלי. כבר מזמן חדלנו מלהתריע על כל אותן ידיעות, שהיינו הראשונים לדווח עליהן, ואשר כותביהן „שכחו" לאזכר אותנו, אולם הפעם הוגדשה הסאה. הנה הידיעה שנתפרסמה בצהובון־בוקר: „בביקורו של ראש־הממשלה במיפעל שפכי גוש־דן ובאתר חימצון־השפכים חש שימעון פרס כדג במים. מאוחר יותר יאמר לכתבים: העם שלנו יודע להפיק מעצמו את המקסימום."

כל המילים, שהתפרסמו בידיעה זו, כבר הופיעו במקומות שונים ובידיעות רבות, שראו אור ב„העולם הבא" ובמיוחד אמורים הדברים כלפי צירוף המילים „שימעון פרס", שבו השתמשנו עשרות פעמים ובהקשרים שונים. לא די בכך שחמסו את מילותינו ולא איזכרונו כמקור הראשוני, אלא שגם הוציאו את מילותינו מהקשרם, וכרכום מחדש בקונטקסט בלתי־נהיר.

כיפה סרוגה — מאגדות ארבעת האחים. מומלץ על־ידי מישרד־החינוך

פרק ראשון

לִפְנֵי הַרְבֵּה שָׁנִים חָיָה בִּיהוּדָה יַלְדָּה קְטַנָּה וְתַמָּה. הִיא לָבְשָׁה גַּרְבַּיִים סְרוּגִים, שִׂמְלָה סְרוּגָה וְעַל רֹאשָׁהּ חָיְתָה מוּנַחַת תָּמִיד כִּיפָּה סְרוּגָה. כָּל הַיְלָדִים בַּשְּׁכוּנָה קָרְאוּ לָהּ: כִּיפָּה סְרוּגָה. וְהִיא קָרְאָה לָהֶם: עָלֹה עָלָה וְנַעֲלָה. וְהֵם עָלוּ עָלֶיהָ, כַּאֲשֶׁר אִמָּהּ לֹא הָיְתָה בְּסְבִיבָה. יוֹם

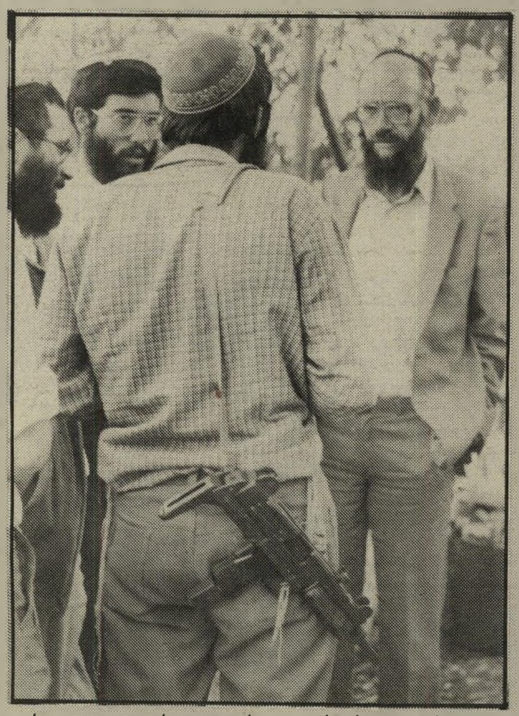

כיפה׳לה ואמא׳לה לפני מישלוח מנות לסבתא ישמעאל

אֶחָד בְּאֶמְצַע חֹדֶשׁ אֲדָר קָרְאָה לָהּ אִמָּהּ, הַגְּבֶרֶת הַקְּשִׁישָׁה בְּיוֹתֵר בְּיוֹרֵג מִסְּדֶר, וְאָמְרָה לָהּ: כִּיפָּה׳לֶה סְרוּגָה שֶׁלִּי, מָחָר פּוּרִים וְצָרִיךְ לְהָבִיא לְסַבְתָּא מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת. הִנֵּה הֲכַנְתִּי לָךְ בַּטֶּנֶא מִטְעָם מִשְׁבְּעַת הַמִּינִים: רִימוֹנִים, נִפְּצִים, לְבָנוֹת־חַבָּלָה וְעוֹזִי קָצָר־קָנֶה. לְכִי וְהַזְהֲרִי בְּשֶׁאַת חוֹצָה אֶת כְּבִישׁ חוֹצֵה־שׁוֹמְרוֹן. בְּסֵדֶר אִמָּא׳לֶה, אָמְרָה כִּיפָּה׳לֶה, טָעֲנָה אֶת הָעוֹזִי, מִילְאָה כִּיסֶיהָ בְּדוֹלָרִים, מִלְמְלָה בְּדִבְקוּת אֶת תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ וְדָרְכָה אֶת נִישְׁקָה.

(המשך יבוא)

עמ״ל – התשובה היהודית לבעיית החניה

אתה, השפוט של הנוער, נוסע בעיר, מימינך ומשמאלך מכוניות לכודות בצהוב, והגה, בצד השני, ממול, יש מקום־חניה. חוקי. פנוי, ריק. ואולם אתה בכיוון הנגדי, ועד שתגמור את הסיבוב יתפסו לך את המקום. אתה גם לא מוכן לעבור על החוק, ועל הקו הלבן. מה תעשה?

למענך פותח מוצר חדש, עמ״ל (ערבי מתקפל לחניה), אתה מוציא את העמ״ל מתא־המיטען, פותח אותו ושולח אותו לשבת ולשמור לך חניה, עד שתגיע.

לבחירתך דגמים מכל ה־שטחים.

ישוב יהודי חדש יוקם בשוויץ

כל הכרטיסים לטיסת אל־עלי לשווייץ, בעוד שלושה חודשים. אז־לו. רוכשי הכרטיסים, יזמי היישוב עלי, יקימו את הישוב בבנק שווייצי, בסמוך לישוב עמנואל. השוכן בכס־פת אותו בנק.

כותרות גנובות

פרס מציע פשרה חד־שה לאתיופים: את־יופי שהיה אסיר־ציון בברית־המועצות יה־יה פטור מטבילה!

■

מדרגות־מס תשמליות יותקנו במישרדי מס־ההכנסה.

■

נשיא ברית־המועצות, ה־חבר גורבצ׳וב, הינו סוכן סי־איי־אי – זאת גילה אמש ראש הקג״ב, הגב־רת מרגרט תאצ׳ר, ראש ממשלת בריטניה.

■

השר בורג: אפרוש סופית כאשר יחזרו האחים גינ־די!

■

תושבי היישוב עלי ב־שומרון יתפרנסו מקרי־את „הצופה", ובעת ש־ינקטו בעיצומים – יקראו רק את הכותרות.

שרתון חזקה

תערובת וירג'יניה מעולה

אזהרה — משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

העולם הזה
ב״ד תשרי תשמ״ו, 9.10.1985 מיספר 2510 שנה 50 המחיר 1850 שקלים (כולל מע״מ)

יונה וקב

חברים מספרים על יונה